

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

FLA·IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO, LIBRI SEPTEM.

De Antiquitatibus, contra Appionem Grammaticum, libri duo. Et de Imperatrice Ratione, liber unus, in quo martirium Machabæorū describitur.

D.

PO VIRTUTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

SEBASTIANVS GRYPHVS GERMA
NVS EXCVDEBAT LVGDVNI.
ANNO M. D. XXVIII.

INDEX EO

RVMQVAE IN LIBRIS De Bello Iuddico, & contra Appionē cōtinētur.

A

A Bisade collis pagi-
na 356
Acanthonaulon loci nomen
346
Acenchies regina 510
Achas martyr Machabeus
594
Aciabus contra Iudæam ni-
sus 128
Acohin oppidum 16
Acra collis 368
Acrabata ciuitas 221
Acusilaus Argiuus 499
Adesa uicus 9
Adoreon ciuitas 12
Aegyptus laudatur 177
Aegypti limites 334
Aethiopes laudantur 177
Agatharchides historiog-
phus 35
Agesilaus 499
Agrippa maior
Agrippa filius Aristobuli
quarti 146
Agrippa accusatus conijci-

tur in uincula 150
Agrippa è uinculis solutus fit
tetrarcha 151

Agrippa secundus
Agrippæ oratio Iudeos ad
parcendum Romanis hor-
tantis 171
Agrippa Hierosolymis exu-
lat 180
Agrippæ milites Iudeorū se-
ditionem cōpressuri, cede-
re sunt coacti 183
Agrippæ studiū de bello iu-
deorum reuocando frustra-
tum 198

Agrippiū Herodis aedes 72
Aim uicus 325
Alanorū eruptio in Mediam
& Armeniam 475
Albinus præses Iudææ 160
Albino in Iudæa presidente,
malorum omnium fuit im-
punitas 160

Alexander Iamneus à Iudæis
dicitur, quartus
Alexander uictus a Demetrio
18
Alexander octingentos Iu-
deorū crucifigi iubet 18
Alexander quintus Aristo-
buli secundi filius

Alexāder Iudæā inuadit 29
1 2 Alexander

INDEX

Alexander bello contra Hir- canum tertium & Antipa- trū superatus	29	Anacharsis philosophi mors	369
Alexander Gabinio se tradit cum castellis	30	Ananias pontifex cum fratre Ezechia occisus	186
Alexandri mors	33	Ananias Saducei	187
Alexander sextus, filius Herodis primi ex Mariamne.	"	Ananus filius Ionathæ	188
Alexander accusatur a patre apud Augustum	80	Anani pontificis oratio de Ze- lotis cōquerentis ad popu- lum in excidio Hierosoly- morum	283
Alexandri responsio ad accu- sationē patris	81	Anani mors	304
Alexander patri reconcilia- tur	eadem	Anathtab uicus	221
Alexāder laqueo pimitur.	98	Anaxagoræ philosophi mors	368
Alexāder nonus rector Aegy- pti sub Nerone	165	Angada ciuitas	221
Alexandrum sextū quidā Iu- deus se simulās, Augusti cal- liditate deprehensus	134	Antigonus occisus à fratre in fidias passus	14
Alexandri noīe aliquot pro- les de progenie Herodis di- ctæ	100	Antigonus Aristobuli secūdi filius Romam uinctus duci- tur	35
Alexādræ secūde mors	51	Antigoni expeditio cōtra He- rodem adiuantibus Par- this	44
Alexandria laudatur	"	Antigonus Iosippi fratris He- rodis caput incidit	58
Alexandrinorum discipuli	"	Antigonus uinctus ducitur ad Marcum Antonium	63
Alexas Aegyptius	412	Antigonus Antiochi occi- sus	63
Alisfragmathos rex	309	Antiochus instituit sacerdo- tē, in Aegyptū profecturus	
Amenosis rex	310		
Amygdolon stagnum	392		

Hiero

INDEX

Hierosolymā deuastat	7	pellauit	105
Antiochieffrena tyrannis in Machabaeos martyres	587	Antipas filius Herodis	100
Antiochi & Macedonū audacia, Tito Hierosolymā ob-		Antipas legatus Iudaeorū	183
sidente	393	Antiquissimi Graecorū Chal-	
Antiochus regno pulsus	474	daeis praeceptoribus usi	499
Antiochi perfidia & ingrati-		Antiquitatis cognitio a Grae-	
tudo in Simonem Matha-		cis nō expetenda	498
thiam	12	Antonius dux	29
Antipater & Hircanus ter-		Antonius Hecatōtarchus	250
tius ad Aretam regē Arabū		Antonius cōtra Vitelliū	339
confugiunt	22	Antonia tarris arx & castela	
Antipatri uictoria de Aegy-		lū olī Baris	14.21.71.367
ptijs	34	Antonia incenditur	184
Antipater filius Herodis pri-		Antoniae fundamenta diru-	
mi omnibus inuisus, in patrē		ta	413
maleuolus, odij dissimulator		Apathasi uicus	287
uxorem dicit Aristobuli fra-		Aphaca ciui. expugnata	246
tris filiam	81.83.92.93	Apheci tarris	196
Antipatri & Pherorae cōspi-		Appionis aliquot calūnie &	
ratio in Herodem	101	figmēta de Iudaeis	542.543
Antipatri coniuratio quomo-		544.545.546.547	
do prodita	103	Aquae calidae apud Amathun-	
Antipater ueneficij appella-		ta	246
tur	104	Arbela uicus	54
Antipater accusatur a pa-		Arcæ ciuitas	461
tre	110	Arcades antiquitate nō esse in	
Antipatri excusatio	112	signes	500
Antipater Samarites Antipa-		Archelaus rex Cappadocum	
trum secūdum ueneficij ap-		pater Glaphyræ	79
pellauit		Archelaus Herodis irā sup fi-	
		lio & fratre mitigat	90
		1 3 Archelaus	

INDEX

Archelaus filius Herodis primi	100	Aristobuli mors	16
Archelai uerba ad populum sibi gratulantem	121	Aristobulus secundus.	
Archelaus ob seditionem Iudeorum exortam ad Caesarem nauigat	122	Aristobulus filius Alexandri Iamnei	20
Archelai & Antipatri cocertatio apud Augustum pro regno Iudaeae	123	Aristobulus Alexandriae matri indignatus, quod potestatem Phariseis concesserit	21
Archelai mater moritur	126	Aristobulus Iudeam inuadit egrotante matre	21
Archelao absente Iudaea uarijs tumultibus affligitur	126	Aristobulus regnum affecutus eicecto Hircano fratre	22
Archelaus Romae agens a Iudeis accusatur	131	Aristobulus obsidetur in templo	26
Archelaus non rex sed toparcha factus	133	Aristobulus donis sibi conciliatus at scaurum contra Hyrcanum fratrem & Aretam regem	23
Archelaus Glaphiram fratriam ducit uxorem	136	Aristobulus Romam uinctus ducitur	28
Archelai exilium & somnium	136	Aristobulus a Roma fugiens cum Romanis iterum pugnas uincitur	30.31
Archium publicum	134	Aristobulus a Caesare dimissus a Pompeianis ueneno necatur	32.33
Aretas rex inferioris Syriae Alexandrum Iamneum uicit	19	Aristobulus quartus	
Areth martyr Machabae	595	Aristobulus filius Herodis primi Romam mittitur eruditus	78
Aries machina bellica	238	Aristobulo in patriam reducto uxor datur	79
Aristobulus maior.		Aristobulus cum fratre accusatus	
Aristobulus filius Hyrcani Ioannis	13		
Aristobulus matrem & fratrem in carcerem conijcit	13		

INDEX

tus p patrē apud Angustū	30	Bebriacū gallie oppidū	303
Aristobulus iterū delatus cū		Bedoscaria locus	9
fratre apprehēditur	95	Begabri locus	318
Aristobulus dānatus laqueo		Bethara	352
perimitur	98	Bethlephthon	318
Aristoteles philophus memi-		Betiso locus	356
nit gētis Iudeorū	520. 521	Bettoron ciuitas	197
Ar Simon zelota	412	Blicus Ptolemæus	33
Artabazis filius Tigranis	64	Borccas uicus	221
Ases rex	508	Bosarne filia Herodis	100
Asia	174	Bosphorani	174
Athenienses laudantur	173	Britanni laudantur	176
Atlas locus	187	Brixellum	328
Atratinus	50	Buliasitis flumen	508
Auarim locus	509		
Aula regia	363		

B

B Abras radix qua demo-	
nes effugantur	468
Bacchides uastat Iudæā	7
Beon rex	508
Baldez el	218
Ballis dux Germanorū	459
Ballistarum uis	241
Balsamū qualiter circa Hieri-	
chuntē inueniatur	25
Baris castellum nunc Anto-	
nia	21
Bassus Macherunta & Hero-	
dium capit	467
Bathane regio	71

C

C Admus Milesius	499
Caelius Bassus occisor	
Sex. Caesaris	38
Cesarea Herodis ædes	72
Cesarea olim Stratonis pyr-	
gus uel turris	15
Cesareæ magna Iudeorū cæ-	
des facta	189
Cesaris pugna cōtra Aegy-	
ptios adiuuatibus Hyrcano	
tertio & Antipatro	31
Cesaris beneficētia in Hyrca-	
nū tertiu, & Antipatrū pri-	
mum eiusq; filios	35
Cesare iterfecto, Iudæa exac-	
tiōibus grauāt, Ro. disidijs	

INDEX

<i>et tumultibus inquetatur</i>	39	<i>primi</i>	23
<i>C. Caligula Herodē cū Hero</i>		<i>Cerealis Samariae expugna-</i>	
<i>diade exilio dānat</i>	146	<i>tor</i>	248
<i>C. Caligula Penonium cōtra</i>		<i>Cesennius Gallus Galileam</i>	
<i>Iudeos legat</i>	147	<i>inuadit</i>	196
<i>Caligula Agrippam Tetrar-</i>		<i>Cesennius pecus</i>	472
<i>chia Philippi donat</i>	146	<i>Cestius Gallus</i>	161.191
<i>Canathon uicus</i>	65	<i>Cestius Iudeam explorat per</i>	
<i>Capernaum fons</i>	269	<i>Neapolitanum</i>	169
<i>Capharim ciuitas</i>	328	<i>Cestius Iudeā populatur</i>	195
<i>Caphartophran</i>	318	<i>Cestij exercitus casus</i>	197.
<i>Caphera ciuitas</i>	328		200
<i>Capirona locus</i>	33	<i>Cestius Hierosolymam obsi-</i>	
<i>Capito Gessij Flori centu-</i>		<i>det</i>	198.199
<i>rio</i>	164	<i>Challis ciuitas</i>	218
<i>Captiuorū et peremptorum</i>		<i>Chebritonicus uicus</i>	396
<i>numerus Tito Hierosoly-</i>		<i>Chebron ciuitas uastata</i>	326
<i>nam obtinente</i>	448	<i>Classicus dux Germanus</i>	459
<i>Carchedon ciuitas, nunc Car</i>		<i>Claudius a militibus nō a Ro</i>	
<i>thago</i>	512	<i>manis impator electus</i>	150
<i>Cassius praeses Syriae post</i>		<i>Claudij beneficētia in Agrip-</i>	
<i>Crassum</i>	32	<i>pam maiorem</i>	152
<i>Castor Iudeus</i>	375	<i>Claudij obitus</i>	156
<i>Catullus Libye praeses scele-</i>		<i>Cleopatra .M. Antonij ani-</i>	
<i>rum suorū iustas soluit poe-</i>		<i>mū incitat in Herodē</i>	65
<i>nas</i>	495.496	<i>Clitus laeue suae manus ab-</i>	
<i>Causa erroris Graecorum</i>		<i>scissor</i>	214
	498.499	<i>Codescanathanaicus</i>	65
<i>Cedron uallis</i>	356	<i>Cœles</i>	19
<i>Cenedecus</i>	197	<i>Cænopolis locus</i>	119
<i>Cephalon frater Antipatri</i>		<i>Colchi</i>	174
		<i>Colles</i>	

INDEX

Colles Hierosolymorū	355	Diffanius	282
Comis	76	Docon forum	199
Capton ciuitas	334	Domitianus	339
Coria ciuitas	24	Domitiani expeditio in Ger-	
Corinthus quidā in Herodis		manos & Gallos	459.460
magni mortē molitus	102	Domitius Sabinus	249.378
Cornelius Sylla	26	Draconis leges	500
Cous Euaretus	94	Drusus aliās Drusium	73
Crassus præses Syriæ post		E	
Gabinium pecunias templi		Butius decadarchus	
deprædatus	32	275	
Cremona Gallie ciuitas	337	Egiras Adiabenus	393
Cumanus præses Iudææ post		Eleon mons	354.396
Tyberiu Alexandrū	153	Eleazarus princeps latro-	
Cumanus à Iudeis accusatus		num	154
Romam mittitur	156	Eleazarus latro a Felice ca-	
Custobarus Iudeorum lega-		pus	158
tus	183	Eleazarus quidā cōspiratio-	
Cypris uxor Antipatri mater		nis Iudeorū autor	181
Herodis magni	32	Eleazarus filius Iairi	186
Cyprus capitur	192	Eleazarus Simonis	203
Cyrenæi laudantur	177	Eleazarus Ananiæ ibidem	
D		Eleazarus Addei filius	240
Almate populus	175	Eleazarus filius Gionis	295
Darius præfectus eq-		Eleazarus sicariorum prin-	
tum Agrippe	183	ceps	475.476
Diagoras Melius	568	Eleazari cuiusdā magnanimi	
Diogenes quidā à Phariseis		tas & laudata cōstātia pro	
occisus	21	conseruatione legis ad An-	
Dion historiographus de re-		tiochū Epiphanē	581.582.
ge Hiram	513	583.584.585.586	

INDEX

Elephantin oppidum	334	Florus Iudeos apud Cestium	
Elcutherus fluuius	64	accusat	169
Eleutheri equites	45	Fontes Iordanis unde orian-	
Elidenses	76	tur	72
Enabris locus	261	Fronto	429
Essaeorū uel Essenorū hare-		Fronto Iudeorū iudex consti-	
sis 137.138.139.140.141.		tutus Tito Hierosolymam	
142.143		obtinente	447
Eurycles delator filiorū He-		Fullonis monumētū	356
rodīs	91		

F

F Abatus insidiarū Sylai	
in Herodem proditor à	
Syleo occisus	102
Faustus Cornelius	26
Felix praeses Iudae post Cu-	
manum	157
Felix praeside Iudaea latroni-	
bus & seductoribus populi	
referta	157
Ferreus mons	319
Filius a matre coctus	424
Plauius Syluius expugnator	
Massade	476.477
Florus praeses Iudae post Al-	
binum	160.161
Flori p̄fidia ī Iudeos	162.163
Florus multos Iudeorū occi-	
dit	165
Flori dolus in Hierosolymi-	
tas	166

G

G Abao	197
Gabinus praeses Sy-	
riae	30
Gadara expugnatur à Vessa-	
siano	230
Gadare deditio	314.315
Galba impator	323
Galbae mors	328
Galilea sub ditione Hero.	55
Galilea inuaditur à Vessa-	
siano	229
Galilaeae descriptio & Ferti-	
litas	219
Galli	175
Gallus Hecatontarchus	275
Gamale situs obsidio, & ex-	
cidium à Tito factū	271.272
Gebdeonitis oppidum	188
Ganania uicus	220.221
Genesar lacus	204
Genealogia Antip. primi	32
Geneta	

INDEX

Geneta porta Hierosolymo=	Herodis fuga in Idumeã	46	
rum	356	Herodes Syria præficitur	40
Gerasiũ deuasatur	322	Herodes Roma rediens Anti	
Germani laudati	176	gonũ & Hierosolymã ob=	
Giscala oppidum	206	fidet	52
Giscala à Tito capitur	280	Herodes Galilea potitus, la=	
Glaphira filia Archelai regis		trones delet	54
Capadocũ uxor Alexandri		Herodis quomodo eruperit	
filijs Herodis	84	odiũ in Mariãnem	79
Glaphiræ somnium cuiusq;		Herodes mandat uxorem oc=	
interitus	136	cidi	79
Gofna ciuitas	221	Herodes propter occisã uxo=	
Gorgion occisus	309	rẽ morbo correptus	79
Græci Laudati	174	Herodes theatra & quinquẽ=	
Græcorũ oĩa esse noua Iose=		nalia instituat Hierosoly =	
phus asserit	498	mis	74
Græcorũ antiquissimi Chal=		Herodes oppida & tẽpla cõ=	
deis præceptoribus usi	499	struit in honorem Augusti	
Grapte cognati Syzæ re=		Cæsaris	72
gis	330	Herodis beneficentia erga po=	
		pulũ tempore famis	76
		Herodes in balneo ab hosti=	
		bus non leditur	61
		Herodis oratio ad Cæsarẽ	69
		Herodes amore uxoris insa=	
		nit	78
		Herodes uenator, bellator,	
		& sagittarum insignis li=	
		brator	76.77
		Herodis uxores & libe =	
		ri	100

Herodi

INDEX

Herodi produntur per mor-	aduersus Romanos	214
tem Pheroræ ueneficia in	Hieroso. excidij initiū	284
eum parata	Hierosoly. intestina seditio	
105	orta	285
Herodes Antipatrum filium	Hierosoly. seditio indies inua-	
coram Varo ueneficij reum	lescebat, adeo ut ne templo	
agit	quidam abstinerent	343
110.111	Hierosol. descriptio	355.356
Herodes secūdus, filius He-	Hierosolymitæ dira fame op-	
rodus magni ex Mariamne	pressi	397.397
pontificis	Hierosol. muro & castellis à	
100	Tito ciscundata	395
Herodes quartus Antipas	Hierosolymitæ bouum sterco-	
118	re uesci coacti	403
Herodes exilio damnatus,	Hierosolymitæ calceorū for-	
Herodiade eum comitan-	dibus & foeno uesci coa-	
te	cti	424
146.147	Hierosolymorū excidij mira-	
Herodium oppidū	presagia	434
47.75	Hierosoly. pmittitur præde	
Herodij situs & munitio	& incendio	441
467	Hieroso. capta à Roma.	445
Herodotus halicarnassæus	Hippicos turris	185.355
519	Historiæ ueræ indicij	501
Hierichuntis descriptio	Hyrçani mores & laus	13
318	Hyrçanus filius Alexandri	
Hierosolyme excidiū, & di-	Iamnei sacerdotium conse-	
reptio templi sed Antiocho	quitur	20
Epiphane	Hyrçanus ad regnū aspirans	
7	bello supatur à fratre	22
Hierosolyma obfessa ab He-	Hircano cōfertur sacerdotiū	
rode	à Cæ	
52		
Hierosolyme oppressio sub		
Floro		
163		
Hierosoly. cōspiratio facta,		
belli cum Romanis semina-		
rium		
181		
Hierosolyma obfessa à Cæ-		
stio		
198		
Hierosol. bello se preparant		

INDEX

à Cæsare	35	num	258
Hyrnano capto & ligato au		Ioppis uxor Herodis ma-	
res præciduntur	48	gni	100
I		Iordanis scaturigo à quo pri-	
Iacob martyr Machabæ-		mum depræhensa	268
Ius	396	Iosephus Curionis filius	203
Iardes saltus	471	Iosephus filius Simonis ibidē	
Iberi laudantur	175	Iosephus Matathie filius re-	
Illirici laudantur	175	ctor Galilææ cōstituitur	204.
Ioannes telones	340.341	Iosephus militaris discipline	
Ioannes Essenus	203	peritus	205
Ioannes Annæ	ibidem	Iosephus quatuor urbium prin-	
Ioannes Giscaleus insidiator		cipatum amisit	212
Iosephi	206	Iosephus duas urbes recupe-	
Ioānes Giscala p Titū capta		rat	212.213.214
Hierosolymā fugit	280	Iosephus Tiberiadē fugit	230
Ioannes Hierosolymitas ad		Iosephus è Tiberiade Hiero-	
bellum cōtra Romanos in-		solymitis oēm rē Romano-	
citat	284.285	rum perscribit	230
Ioannes à Romanis capi-		Iosephus Romanos multa cla-	
tur	449	de affecit	234
Ioannes Galilæorum tyran-		Iosephus capta Iotapata la-	
nus	329	titans proditur ad Vespä-	
Ioannes Idumæorum dux oc-		fianū captiuus ductus, cete-	
cifus	372	ris occisis	251
Ionathas occisus à Simone		Iosephi præsagium	257
fratre sepeliur	10	Iosephus à Cæsariensibus o-	
Ionathes Iudæus	421	dio habitus	258
Ionathes Gyneciarius Romæ		Iosephus à Tito missus Iudæ-	
exustus	495	os ad deditiōē Hierosoly-	
Ioppe capta per Vespasia-		morū adhortaturus	380
		Iosephus la	

INDEX

Iosephus lapide uulneratus	rus	130
400	Iudæa descriptio, eiusq; unde	
Iosephus rursum hortatur de	cim sortes	221
ditionem	413	Iudæa uenum exposita
Iosephus ex uariarū gētiū hi-	472	471.
storijs Iudaicæ gentis anti-	Iudæorum & Cæsariensium	
quitatem ostendit	seditio	162.163
507.508	Iudæorum sexcenti & trigin-	
Iosippus ab Hero. occisus	ta Hierosolymis occisi per	
79	Florum	165
Iosippus filius Antipatri fra-	Iudæorū uigintimilia à Cæsa-	
ter Herodis	riēsibus, tredecī milia a Scy-	
32	thopolitis occisa	189.189
Iosippus in Iudæa perit	Iudæorum seditio & strages	
58	Alexādræ facta	193.194
Iotapatæ per Vespasianum	Iudæi Cestio fugato, rectores	
obsidio	& duces prouinciæ eli-	
231.234	gunt	201.202
Iotapatæ excidium	Iudæi Ascalonē inuadentes ab	
248	Antonio cæsi	216.217
Itaburius mons	Iudæi Iotapatæ obseſsi a Ve-	
31	spasiano	231
Itaburius mons à Placido oc-	Iudæorū 9500. occisi ab Idu-	
cupatus	mæis	304
277	Iudæorū multi ad Vespasia-	
Iudæorum ostingenti cruci-	num confugiunt	311
fixi	Iudæi Romanos è castris Hie-	
18	rosolymæ admotis excedere	
Iudæorū nōnulli Herodē pri-	cogunt	348
mū accusantes occisi	Iudæorū dolus ī Romanos sub	
42	deditionis prætextu	352
Iudæorum accusatio contra	Iudæorum	
Archelaum		
131.132		
Iudæi a Pilato cæsi		
144.145		
Iudæorum constantia ad Pe-		
tronium pro conseruatione		
legis		
148.149		
Iudæa uarijs tumultibus quas-		
sata Archelao ad Cæsarem		
profecto		
126.127.128.129		
Iudææ tumultus sedat Va-		

INDEX

Iudeorum excursus in Roma	412	Iudas Militonis	412
nos	371	Iudasmartyr machabeus	593
Iudeorum multi crucifixi et		Iuliani militis Romani forti-	
manibus mutilati	391	tudo	411
Iudei miserranda clade affe-		Iulianus procura. Iudae	426
cti	399	L	
Iudeorū multi ad Romanos		L Accedemonij laudati =	
profugiunt	415	tur	173
Iudei Rom. signis potiti	427	Largius Lepidus	428
Iudei in templum fugere co-		Leopius rex Iudeorū	450
acti	429	Leuias Hierosolymita	286
Iudeorū seditiosi Regiā de-		Liberius Maximus Iudeam	
prædati pulsus inde Roma-		iussu Caesaris uenum expo-	
nis	441	nit	472
Iudeorū multi uēditi	444	Longi cuiusdā Romani fortis	
Iudeorum aliquot milia spe-		animus	422
ctaculo exhibitorum perie-		Lucilius Bassus	467
runt	454	Luculus	21
Iudeorum calamitates Antio		Lupus rector Alexandria	492
chie	456	Lusitani laudantur	176
Iudeorum cædes in Iardæ fā-		Lycurgus legislator	552
cta	471. 472	M	
Iudeorū cura circa ueritatem		M Accedōes laudāt	173
historiarum	501	Machabeorum mar-	
Iudaica gentis cur pauci scri-		tyrum libellus	573
ptores meminerint	505	Machabeus martyr	590
Iudeorum Stratopedon loci		Machir unus Machabeorum	
nomen	34	martyrum	592
Iudas Essæus propheta	15	Macherus a seditiosis Iudeis	
Iudas Ionathæ	187	capta	192
Iudas Dudi	399	Macherus a Basso capta	467
		Magassan	

INDEX

O		Pelusiū ab Antipatro primo	
O	Bodas rex Arabū 17	captum	33
	Olympus legatus He	Penaius legatus	95
	rodīs 95	Percita Nigr	203, 194
	Onie tēplum clausum & de=	Peristereonos saxum	396
	prædatum 494	Petra ciuitas Arabiae	23
	Ophila locus 356	Phædra uxor Herodis	100
	Oratio cuiusdā Eleazari ad	Pharagata uallis	325
	cōmilitones 482	Phariseis administratio regis	
	Ormiza uicus 65	concessa	20
	Orphanes Parthus 32	Pharus insula	334
	Ostracine habitatio aquarum	Phaselus magni Herodis fra=	
	inops 340	ter	32
	Otho imperator 323	Phaselus Hierosolymis præsi	
	Othonis mors 328	citur	36
P		Phaselus seu Phaselis turris	
P	Acori fraus in Phas=	& oppidi nomen	74
	lum 45	Pherecides Syrus	499
	Palæstum uicus 96	Pherora Herodi concilia=	
	Pallas Herodis uxor pri=	tus	90
	mi 100	Pherora conspiratio in He=	
	Pannium • 72	rodem	101
	Pappus dux Antigoni 61	Pheroras moritur	103
	Parthi laudantur 176	Phiale lacus	268
	Parthicum bellum cōtra He=	Philadelphia	23
	rodem 46. 47	Philippion filius Minæi occi=	
	Parthemius fluuius 520	sus à patre	33
	Pedaniy robur & peritia mi=	Philostratus	516
	litaris 420	Phœbus legatus	198
	Pedesta locus 199	Phorias filius Rageti	286
	Pella ciuitas 24	Pilatus Hierosolymis statuas	
		2	Cæsa

INDEX

Cæsaris erexit indignanti-	dij	434
bus Iudeis, nec non aquædu-	Priscus Centurio	421
ctus cõstruxit	Ptolemæus Philometor an=	
Placidus dux Vespasiani mili-	nuit Oniæ adificationẽ tem-	
tum	pli in Aegypto	7
Placidi impetus in Iotapatam	Ptolemæus Simonem Mata=	
227	thiam socrum interimit	10
Plithin	Ptolemæus ab Hyrcano Si=	
Poëtarum, pictorum, & opi=	monis filio obsessus, occi=	
ficum licentia, multarum	dit Hincani matrem & fra-	
gentium stultitia introdu=	tres, fugiens ad Zenonem	
ctã	Cotilam	11
Pompeius magnus Tigranem	Ptolemæus fiskon cultor Iu=	
debellans Scaurũ ad Syriã	daicæ gentis	338
mittit	Ptolemæus filio occiso, morũ	
Pompeius iratus Aristobuli	duxit in uxorem	33
secundi contumaciam ulci=	Ptolemæus Lagus cultor Iu=	
scitur	daicæ gentis	336
Pompeius Agrippe occi=	Ptolemæus Euergetes cultor	
sus	Iudeæ gentis	ibidem
Pompeij modestia cum tem=	Pudcus Romanus	421
plum adicet	Pythagoras philosophus	
Pontes sceno greco illiti à lo=	499.519	
tapatenis	Pythagoras ab Atheniensis=	
Porcatus legatus	bus penè occisus	368
Portius festus præses Iudeæ		
post Felicem	Q	
Portus Alexandrinus	Q Vadratus procurator	
Portus ab Herode condi=	Syriæ	155
tus	R	
Præfagia Hierosolym, exci=	R Agetis pater Phoriæ	
	286	

Rapha

INDEX

Raphanea ciuitas	461	ti	376.377
Ratio quid, & quibus cōiun-		Ro. rursum pulsi	378
cta, & quid agat	577	Ro. Iudeos captiuos quibus	
Romani in Massada interfe-		poenis affecerint	391
cti	181	Romani inuasiuri templum à	
Romani contra datam sibi à		Iudeis sunt repulsi	410.
Iudeis fidem, occisi	187		411.412
Romanus exercitus cesus ab		Romani iterum inuadunt ur-	
Hierosolymitanis	197	bem	417
Romanorū 62 80 occisi	202	Roma. Iudeorum dolo flam-	
Romanorū militaris discipli-		mis exusti	422
na & laus	223	Romanis signis Iudæi poti-	
Romani i obsidione Iotapate		ti	427
multis cladibus afflicti	235	Romani tota urbe potiti	445
Romani à Iotapatenus feruen-		Rubrius Gallus	460
ti oleo perfunsi	244	Ruta immense magnitudi-	
Romani successus in obsidio-		nis	469
ne Gamalæ	272		
Ro. Vespasianū Hierosoly-		S	
mā inuadere hortati	310	Abbaticus amnis	461
Romani in obsidione Hiero-		Sabinus Capitolio poti-	
solymorum è castris excede-		tus	338
re coacti	349	Sabinus occiditur	ibidem
Romani conuiuuijs affecti à Iu-		Sabinus Syrus i exercitu Hie-	
dæis	353	rosolymorum primus murū	
Romani machinis ignis inie-		conscendit	409
ctus	372	Salome filia Antipatri, soror	
Romani potiti primo muro		Herodis	32
secundam oppugnationē ag-		Salomes odium in filios Hero-	
gressi	373	dis ex Mariamne	95
Romani secundo muro poti-		Samaria descriptio	221
		Samaria expugnata a Ce-	

INDEX

reale	247	Simon Essenus expositor som	
Samnas rex	308	nij Archelai	136
Scopos locus	198.347	Simon Galileus crucifixus	
Schalamita	17		137
Seleutia Antiochi Pharāx	19	Simon Ethei legatus Iudeorū	
Sephoris ciuitas se tradit	196	rum ad Florum	182
Sephina turris	356.357	Simonis filij Sauli egregia for	
Sesos genus regū Aegyptio=		titudo	101
rum	308	Simon Giore tyrannus	214
Sextus Cerealis	428	Simcon Gamalielis	288
Sextus Cæsar insidijs interfi=		Sabarus sophista occisus	186
citur	38	Soëmus	195
Sicariorum interitus, qui in		Solomona mater septem Ma=	
Alexādriā & Thebas pro=		chabæorum	605
fugerunt	491	Solon legislator	552
Siene	334	Sotanis	271
Siloa fons	779	Stratopedes incenditur	186
Simon Gerasenus	324	Stylus legatus Iudeorū	182
Simon ab Hierosolymitis		Stultitia gentiliū redarguitur	
contra zelotas præfici =		à Iosepho	563
tur	329	Sualitis rex	580
Simon Giore seditiosus, lu=		Suius	44
deus	214	Sylas Babylonius	197
Simon a Romanis captus		Syria à Iudeis uastata	188
449			
Simon Romam ductus occi=			
ditur	466		
Simon Herodis seruus re =			
gnandi emulatione Iudeam			
infestans, à Grato occisus			
est	128		

T

T hales philosophus	499
Tarichæ oppidū	208
Taricheorum obsidio	263
Tauri laudantur	174
Theatra Herodis	74
Templū Hierosolymitanū re	
stauratur	

INDEX

<i>stauratur ab Herode</i>	71	<i>nè profligatos iterũ ad resi-</i>	
<i>Templum incẽsum inuito Ti-</i>		<i>stendum accendit</i>	350
<i>to</i>	429	<i>Titus carpit milites a Iudeis</i>	
<i>Templum cædibus pollutum</i>		<i>circumuentos</i>	353
<i>seditione Hierosoly.</i>	342	<i>Titus à Castore illusos plus</i>	
<i>Tempus à templo Salomonis</i>		<i>iusto clemens</i>	375
<i>simulq; Cyriusq; ad exci-</i>		<i>Titus secundo muro potitus</i>	
<i>dium sub Tito factum</i>	431		377
<i>Terebinthus arbor</i>	326	<i>Titus Hierosolymã muro ex-</i>	
<i>Themusis rex</i>	510	<i>castellis circumdat</i>	396
<i>Theophrastus</i>	519	<i>Titi oratio ad milites murum</i>	
<i>Terræmotus magni Herodis</i>		<i>ascendere non ausos</i>	407
<i>tempore</i>	66	<i>Tito inuito templũ Salomo-</i>	
<i>Tiberiadis deditio</i>	261	<i>nis incensum</i>	429
<i>Tiridates rex Armeniae</i>	475	<i>Titus sacerdotibus sero ueniã</i>	
<i>Titus Vespasiani filius Ale-</i>		<i>petẽtibus renuẽs, ad seditiõ</i>	
<i>xandriam missus</i>	216	<i>sos orationẽ habet</i>	437
<i>Titi profectio in Iudeã</i>	222	<i>Titus urbe Hierosolyma po-</i>	
<i>Titus Iotapatã capit</i>	248	<i>titus, solos armatos occidi</i>	
<i>Titi oratio ad milites</i>	264	<i>iubet</i>	447
<i>Titus Taricheos clade affi-</i>		<i>Titus militibus gratias agit</i>	
<i>cit</i>	267		451
<i>Titus a Giscalenis receptus</i>		<i>Tito Cæsari Simon Gioræ</i>	
	283	<i>oblatus</i>	453
<i>Titus patre imperium Ro-</i>		<i>Titus Sabbaticum annẽ per</i>	
<i>ma obtinẽte, mittitur in Iu-</i>		<i>lustrat</i>	460
<i>deam</i>	339	<i>Titus Parthorum muneri-</i>	
<i>Titus Hierosolymã explora-</i>		<i>bus donatus, Romam triũ-</i>	
<i>turus i medijs hostibus diui-</i>		<i>phans ingreditur cum pa-</i>	
<i>nitus est seruatus</i>	346	<i>tre</i>	461. 462
<i>Titus Romanos à Iudeis pe-</i>		<i>Titus Phrygius</i>	428

INDEX

Tomus loci nomen	339	sidet	231
Traianus expugnator Apheci	246	Vespa. in Iotapatae obsidione uulneratus	240
Tryphon tonsor Herodis oc-		Vespa. Ioppe potitus	258
cisus	97	Vespasianus a Tiberiensibus receptus	262
Turris Antonia	366	Vespasianus Taricheis positus	269
Tyrannus praepositus castrorum	199	Vespa. Hierosolymam inuaderc inuitatus	306.307
Tyronis audacia carpentis Herodem in filiorum mortem anhelantem	96	Vespasianus Gerasium decussat	322
Tyropeon uallis	355	Vespasianus a militibus imperator declaratur	333
V			
Valerinus dux contra Tiberiadem	261	Vespasianus Iosephi praesagium recordatus, Iosephum a uinculis soluit	335
Varus Issemus	192	Vespa. Sarmatas Moesiam depopulantes cedit	460
Varro Syrie rector	71	Vespasianus Iudeam uenum exponit	471
Vatez obra uicus	424	Vespasiani reditus in Italiam	457
Ventidius Bassus dux Romanorum	52	Vespasiani nauigatio	452
Ventidius Herodi primum Macheram mittit	56	Vespa. successus in obsidione Gamale	275
Vespasianus bello orientis praeficitur	216	Vespasiani Iotapata proditur	249
Vespasianus a Sephoritis benigne susceptus	219	Vithegra municipium	328
Vespasianus Galileam inuadit	228	Vitellius Germanorum imperator	328
Vespasianus Gadaram expugnat	230		
Vespasianus Iotapatam obsidet			

Vitellius

INDEX

Vitellius usurpans imperium	Zacharias in templo à Zelo=
Romam uenit	328 tis occiditur 307
Vitellij mors	339 Zaleucus Locrenus 552
Volūnius procur. Syriæ	95 Zebethana pars Hierosoly=
Volumnij sententia de filijs	morum 356
Herodis	96 Zelote qui sint 283
Vphre municipium	328 Zelotarū pugna contra Simo=
	nem Gerasenum 324
X	
X Erxes (ut ex historia	Zenodorus expellitur Tra=
apparet) positus pro	chone 71
Vlyffe	173 Zeno Cotilas 11
Xylophōriās festiuitas	Iu= Zephyrius 81
deorum	183 Zoaze ciuitas 10
Xystus turris	171.355 Zophanítica toparrhia 323

Z Abulon ciuitas capta
195

FINIS.

VITA IOSE-

PHI PER DIVVM HIERO=

NIMVM.

IOSEPHVS Matathie filius, ex Hierosolymis sacerdos, à Vespasiano captus, cum Tito filio eius relictus est. Hic Romam ueniens, septem libros Iudaicæ captiuitatis imperatoribus patri filioq; obtulit, qui ex bibliothecæ publicæ traditi sunt. Et ob ingenij gloriam statuam quoq; meruit Roma. Scripsit autem alios uiginti Antiquitatum libros,

libros, ab exordio mundi, usque ad decimumquartum annum Domitiani Caesaris, & duos ἀρχαιότατοι aduersum Appionem grammaticum Alexandrinum: qui sub Caligula legatus missus ex parte gentilium, contra Philonem etiam librum uituperationem gentis Iudaicæ continentem scripserat. Alius quoque liber eius, qui inscribitur πρὶ αὐτοκράτορος λόγιον, ualde elegans habetur, in quo & Machabæorum sunt digesta martyria. Hic in decimo octauo Antiquitatum libro manifestissime confitetur, propter magnitudinem signorum Christum à Phariseis interfectum, & Ioannem Baptistam uere prophetam fuisse, & propter interfectionem Iacobi Apostoli dirutam Hierosolymam: Scripsit autem de domino in hunc modum: Eodem tempore fuit Iesus uir sapiens, si tamen uirum eum oportet dicere. Erat enim mirabilium patratum operum, & doctor eorum qui libenter uera suscipiunt: plurimos quoque tam de Iudeis quàm de gentibus sui habuit sectatores, & credebatur esse Christus. Cumq; inuidia nostrorum principum cruci eum Pilatus addixisset, nihilominus qui eum dilexerant perscuerauerunt. Apparuit enim eis tertia die uiuens, multa & hæc & alia mirabilia, carminibus prophetarum de eo uaticinantibus: & usque hodie Christianorū gens, ab hoc sortita uocabulū, non defecit.

FLAVII IO

SEPHI HEBRAEI, HISTORIO=

graphi clarissimi, de bello Iudaico libri

septem, interprete Ruffino

Aquileiensi.

PROLOGVS.

QUONIAM BEL-
lum, quod cum populo Ro-
mano gessere Iudaei, omni-
um maximum quae nostra
aetas uidit, quaeq; auditu per-
cepimus, ciuitates cum ci-
uitatibus, gentesue commi-
sisse cum gentibus: quidam
non quod rebus interfue-
rint, sed uana et incongrua narrantium, sermones au-
ribus colligentes, oratorum more perscribunt. Qui ue-
ro praesto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio
Iudeorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis
autem eorum partim accusatio, partim laudatio contine-
tur: nusquam uero exacta fides reperitur historiae. Adcirco
statui, quae retro Barbaris antea nisi, patria lingua dige-
sta, Graeca nunc his qui Romano imperio reguntur expo-
nere. Ego Iosephus Matathiae filius, Hebraeus genere, sa-
cerdos ex Hierosolymis, qui et initio cum Romanis bello
confluxi: posteaq; gestis, quia necessitas exegit, interfui.
Nam cum hic, ut dixi, motus grauissimus exortus est, Ro-
manorum quidem populum domesticus morbus habebat:

Aa Iudeorum

Iudeorum autem, qui etate ualidi, et ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia uigētes, adco temporibus insolenter abusi sunt, ut pro tumultus magnitudine, hos possidendarum spes, illos amittendarum partiū Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudei, quidem cūctos etiam qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant: Romanos autem et finitimi Galatæ iritabāt: nec manus Celtica quiescebat, dissensionumq; plena erant omnia post Neronem: et multos quidem reges tempus adhortabatur. Lucri autem cupidine pars militaris mutationem presentium desiderabat. Itaque indignū esse duxi, errantem in tantis rebus dissimulari ueritatem: et Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumq; remotissimos, et ultra Euphratem gentis nostræ incolas, itemq; Adiabenos, mea diligentia uere cognoscere, unde coepisset bellum, quantisq; cladibus constitisset, quoue modo desisset: Græcos uero et Romanorū aliquos, qui militiam secuti nō essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire, atq; historijs audent ea inscribere: qui præter hoc (ut mihi quidē uidetur) quod nihil sanum referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos uolunt magnos ostendere, Iudeorum res extenuant, et in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quonam pacto magni esse uideantur, qui parua superauerint. Et neque longi tēporis eos pudet, quo bellum tractum est: neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neq; ducū magnitudinis, quorū profecto gloria minuitur, si cum multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decrui: sed facta quidem utrumq; sine ullo mendacio prosequar. Dicta uero de factis reponam,

reponam, dolori atque affectioni meæ in descendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est eversa, & in templum sacrosanctum, inuitas Romanorum manus, atq; ignem Iudæorum tyranni traxere, testis est qui eam uastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpe autem cōsulto differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spatio, dumodo belli pœniteret auctores. Quod si quis me aduersus tyrannos, eorumq; latrocinium accusatorie loqui putet, uel patriæ miseris ingemētem calumniari præter legem historiæ, dolori ueniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano imperio parent, solam nostram ciuitatem contigit ad summum felicitatis gradum procedere, eandēque ad ultimos gradus deponi. Deniq; omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à questibus temperetur. Si quis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta uero scriptori: quanquàm merito Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua demonstrantur, indices resident aliorum facundie detrahentes. Quorum & si doctrinam superant, uoluntate uincuntur. Ipsi uero Assyriorum, & Medorum gesta perscribunt, ueluti minus recte à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum inscribendo tantum eorum uiribus cedant, quantum sententiæ. Erat enim unicuique studium, quæ uidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiriq; apud scientes, inhonestum esse uideretur. Enimuero noua qui-

dem neque ante cognita memoria tradere, suiq; temporis res cōmendare posteris, laude ac testimonio dignū est. Industrius autē habetur, non qui alienam dispositionem atq; ordinē transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium cōficit historiae. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cū essem alienigena, Græcis simul & Romanis gestarū rerū memoriā repono. Ipsi autē indigenis, ad questum quidem ac lites, ora patent, linguæq; solutæ sunt. Ad historiam uero, in qua uerum dicēdū est, summāq; ope negotia colligenda sunt, obmutescunt: cōcessa infirmioribus, neq; scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honoratur itaque apud nos historia ueritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidē Iudeos repeterē, qui fuerint, quoue pacto ab Aegyptijs discesserint, quasq; regiones errando peragrauerint, & quas uel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neq; huius esse temporis, & præterea superuacaneum existimaui: quoniā multi ante me Iudeorū de maioribus huius gentis uerissima cōposuerunt: & nōnulli Græcorum, quæ illi scripserāt patria uoce, profecuti non multum à ueritate deuiarunt. Exinde autē historiae principiū sumā, quo scriptores eorū & prophetae nostri desierunt: & bellum quidem meis temporibus gestū, latius quāq; potuero diligētia referā. Quæ uero etate mea sunt antiquiora, summatim breuiterq; percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuictis penitus Hierosolymis, cū triennium sexq; menses eā tenuisset, ab Asamonæi filiis expulsus est. Deinde quod eorum posterī de regno dissidentes, ad res suas occupandas, populum Romanum Pompeiūmq; traxerunt: quomodoq; Herodes Antipatri filius, eorum potentiam deposuerit, auxilio Sasijs. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos

Autor
pponit
ex ordi-
ne quid
in his li-
bris di-
cturus
sit.

in eos orta seditio est, Augusto Octauiano quidē imperante Romanis, Quintilio autem Varo in locis degēte. Quodq; bellum anno duodecimo post Imperium Neronis eruperit: quāmq; multa per Solum acciderint: quantāq; ad primos impetus armis Iudei psuasert: quōq; modo accolae permunierint: et quod Nero propter Cestij peccata, summe rei metuens, Vespasianum bello praposuerit: et quod is cum maximo filiorum Iudeam intrauerit, quātum Romanorum exercitum ducens: quantāq; manus auxiliorum per omnem caesa fuerit Galileam: et quod eius ciuitatū quādam uictoria ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam, curāq; rerum, et utriusq; Galilae spatia, et naturam, finēsq; Iudae, necnon et peculiarem terrae aequalitatem, lacusq; et fontes, captarūque ciuitatum mala, cum fide sicut uidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miseras meas calaucrim, cū scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam seſſis rebus Iudeorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quaeque signa de hoc ei cōtigerint, Romaeq; mutationes: et quod inuitus à militibus imperator declaratus sit: et quod eo disponenda reipublicae gratia in Aegyptum digresso, Iudeorū status seditionibus agitatus sit: quōq; modo tyrānis succubuerint, eorūq; inter se discordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus reuersus, bis Iudeorū fines ingressus sit: quōq; modo exercitū, et quo in loco cōgregauerit: uel qualiter, et quoties ciuitatē affecerit ipso praesente seditio. Aggressus quoq; numerosos, et quātos erexerit aggeres: triumq; murorum ambitum et magnitudinem, siue mensuram, et munitionem ciuitatis, et fani, templiq; dispositionem: ad haec etiam spatium, mensurāq; uerissime dicam: festorum

quoq; dierū mores aliquos, septēmq; lustrationes, & mū-
nera sacerdotum. Itēmq; pontificis uestes, sanctāq; templi
cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione uel adiectio-
ne memorabo. Narrabo deinde tyrānorum in suos genti-
les crudelitatem, Romanorūmq; in alienigenas humanita-
tem: quotiēsq; Titus, ciuitatem simul ac templum seruare
cupiens, ad concordie fœdera dissidentes prouocauit. Dis-
seram uero populi uulnera, & calamitates: quāmq; multa
mala nūc bello, nūc seditionibus, nunc fame perpeſsi, post-
ea capti sint. Nec uero aut perfugarum clades, aut capti-
uorum supplicia prætermittam: uel quemadmodum templū
inuito Cæsare conflagauerit: quāque multæ opes sacre
flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis ex-
cidium: & quæ præcesserant portenta, atq; prodigia, uel
tyrannorum captiuitatē, uel qui seruitio abducti sunt, mul-
titudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quod
Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, uiciorūque
munimina funditus eruerunt. Titus uero, peragrato terri-
torio, cūcta restituit: eiusdēmq; reuersionem in Italiam, ac
triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa per-
scripsi: ne uituperationem à rerum scientibus, & qui bello
interfuerunt, sustineam: uerum amantibus, prout uerius po-
tui, cuncta explicauī. Narrandi autem initium faciam hoc
ordine, quo capitula sunt digesta.

Flauij

FLAVII IOSEPHI DE⁷ BELLO IYDAICO.

Liber primus.

De deuastatione Hierosolymæ ab Antiocho. CAPVT I.

VM POTENTES IYDAE An.lib.
orum inter se dissiderent eo tempore, 12. ca.
quo de tota Syria cum Ptolemæo Sex= 6.
to Antiochus, qui Epiphanes dictus
est, ambigebat (erat autem illis con=
tentio de potentia, quod honoratus
quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias qui=
dam è pontificibus postquam præualuit, Thobie filios
expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum consu=
gerunt: petentes, ut semet ducibus in Iudeam irrumperet.
Idq; regi persuasum est, iam pridem sic animato. Quare
cum magnis militum copijs egressus, & ciuitatem fortiter
expugnata capit, & maximã eorũ multitudinem, quibus
Ptolemæus charior erat, interfecit. Datãq; passim militi=
bus prædandi licetia, ipse & templum spoliauit, & quo=
tidianæ religionis assiduitatem per annos tres, sexq; menses
inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: ac= An.lib.
ceptoq; ab eo in Heliopolitana regione solo, ibi oppidum 15. ca.
condidit Hierosolymis simile, tẽplumq; edificauit: de qui= 4.
bus iterum opportune referemus. Veruntamen Antiocho, An.lib.
neq; præter spem deuicta ciuitas, neq; populatio, neq; tan= 12. ca.
tæ cædes satis fuere: sed intemperantia uitiorum, eorũq; 7. &
memoria, quæ in obsidione pertulerat, Iudeos cogere cœ= capiti=
pit, ut abrogato more patrio. nec infantes suos circũcide= bus se=
rent, porcosq; sup aram immolarent: quibus omnes quidem quenti=
aduersabantur: optimus uero quisque propterea trucidat= bus.

Ad 4. batur.

batur. Et Bacchides præsijs ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum et singulatim uiros honorabiles uerberaret, et cõmuniter quotidie specie captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incõmodorũ, qui

Ant. li. ea patiebantur, ad uindictæ audaciam irritauit. Denique

12. ca. Matathias Asomonei filius, unus ex sacerdotibus, ex uico

7. 8. cui nomen Modin est, cũ manu domestica (nã quinq; filios habebat) sicis armatus, Bacchidẽ occidit: et statim quidẽ præsidiorum multitudinẽ ueritus, in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatus, recepta fiducia, descendit: cõmissoq; prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisq; uolentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur: relicto Iudææ principatu, qui filiorum suorũ natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturũ existimabat Antiochum) et indigenarum conflauit exercitum, et cũ Romanis primus amicitia pepigit: Antiochumq; Epiphane iterum in fines suos ingredientẽ, uehementissima percussum plaga, repreßit. Adhuc autem feruente uictoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdũ enim cæsa fuerant: habitq; cõflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem cõpellit. Fano autem potitus, et locum purgauit omnẽ, murq; cinxit: et uasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templũ intulit, ueluti prioribus

An. lib. profanatis: aramq; aliam edificauit, et religionibus dedit

12. ca. initium. Sacro autem ritu uix ciuitati reddito, moritur An-

10. 13. tiochus. Regni autem eius, et in Iudeos odij filius Antio-

14. chus heres exijt. Quare congregatis peditũ milibus quinquaginta, equitum autem propẽ quinque milibus, octoginta uero elephãtis, montana Iudææ per partes aggreditur. Et

tur. Et

tur. Et Bethsuram quidem municipiū capit. In loco uero, cui Bedoscariæ nomē est, quā transitus erat angustior, Iudas cum suis copijs occurrat. Et priusquā congregarentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelsio elephante, turrique maxima, et munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurret: ruptaque hostili acie, ad elephantum usque peruenit. Sed illum quidem, quem regem esse opinabatur, contingere, quod multum superemineret, minime potuit. Beluam uero in aluo percussam, super se deposuit, et obtritit interijt: nulla alia re gesta, nisi quod magnum opus aggressus, uitam gloriæ post habuit. Qui tamen regebat elephantum, priuatus erat. Et si casu fuisset in eo Antiochus, nihil plus Eleazar o prestitisset audacia, quàm ut sola spe præclari facinoris, mortem uideretur optasse. Hoc autem fratri eius, totius prælij præsagium fuit. Nam fortiter quidem Iudæi, diūque decertarunt: sed à regijs triumphis secunda fortuna usis, numerōq; præstantibus superati sunt: multisq; interfectis, Iudas cum cæteris in Gofniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, utensilium penuria ingreditur: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cetera uero multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. Discessu autem regis, Iudas non quiescebat, An. lib. sed accensione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam, quos ex prælio receperat, apud uicem Adasa, pi. 19. cum Antiochi ducibus concreditur: factisque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis, occubuit. Et in diebus paucis, frater eius Ioannes occiditur: insidijs eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

De successione principum à Ionatha
usque ad Aristobulum.

CAPVT II.

An.lib. 23. ca= pi. 1. **C**um autem successisset ei frater Ionathas, & in alijs quæ ad indigenas pertinerent, cautius sese ageret, suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidē filio recōciliatur. Non tamē horū ei quicquam profuit ad depellendum periculū. Nanque Triphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan, cū An.lib. ad Antiochum paucis comitatus, Ptolemaida uenisset, do= 23. ca= lo cōprehendit. Eoque uicto, cōtra Iudeam mouit exerci= pi. 9. tum. Vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus, eundem Ionathan interfecit. Si= Al. G. zara. mon autē fortiter regēdis rebus intentus, * Zoazen quidē, & Ioppen, & Iamnam capit. Euertit autē & Accaron, subactis præsijs: aduersusq; Tryphonem Antiochō auxiliū præbuit: qui Doram ante militiā, quā in Melo habuit, obsidebat. Sed regis auiditatē satiare nō potuit, quāuis neci Tryphonis suam quoque operā adhibuisset. Non multo enim post, Antiochus Cendebeum ex ducibus suis, ad uastandā Iudeam, opprimēdumq; seruitio Simonē, cum exercitu misit. Ille autē, quanquam senior erat, bellum tamē iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cū ualidissimis præmisit, partē uero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisq; per multa loca insidijs etiā in montana dispositis, in omnibus superat. Clarissimāque potitus uictoria, pontifex declaratur: & ducētos septuaginta post annos Iudeos liberat à dominatione Maccdonum, & An.lib. hic moritur in cōuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui: 23. ca= qui eius cōiuge, duobusque filijs in custodiā conclusis, cer= pi. 14. tos misit, ut Ioānem terciū, cui etiā Hyrcanus nomē fuit, interfice=

interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adulescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, et propter memoriã paternæ uirtutis, et quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. Voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem: sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat. Et is quidē statim recessit, in aliquod ultra Hierichunta castellum, quod Dagon uocatur. Hyrcanus autē paternum honorē pontificis assecutus, postquā deo sacrificia reddidit, uelociter Ptolemæum petit: et matri simul et fratribus adiumento futurus, castellūque aggressus, alijs quidem rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quotiens premeretur matrem eius, fratresque in murū productos, palam ut possent conspici, uerberabat: eosdēq; precipiendos, nisi quamprimū recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quā iracundia commouebat. Mater uero eius nihil plagis aut intētata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne uel suis fractus iniurijs, parceret impio: sed quidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam, immortalitate duceret meliorem: diuinum ille poenas eorum, quæ in domum suā contra fas admisisset, expenderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modo uerberari eam, lacerarique conspiciens, effœmunabatur: totusque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatu annus aduenit: quem septimo quoque orbe, apud Iudeos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis unā cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotilas cognominatus est, Philadelphie tyrannum. Antiochus

Ptolemæus ab Hyrcano non ob-
tentus.

autem

autem ob ea, quae per Simonem passus fuerat, iratus in Iudaeam ducit exercitum: ibiq; assidens Hierosolymis, Hircanum obsidebat. Ille autē patefacto sepulchro David, qui regum ditissimus fuerat, ablatisq; inde pecuniae plus quam tribus milibus talentorum, et Antiocho persuasit, datis ei trecētis talentis ab obsidione discedere: primusq; Iudaeorum priuatis opibus alere peregrina coepit auxilia. Rursusque tamē, quādo Antiochus cōtra Medos bello suscepto, tēpus ei uindictae praeuit, cōfestim aduersus ciuitates Syriae perrexit, uacuas propugnatoribus esse ratus: qd' et uerū fuit.

An. lib. Medabā quidem, et Samogā cum proximis, necnō et Sichimam, et Garizim ipse cepit, et super his Cuthaeorū
13. cap. genus, adjacentia sano loca incolentiū, exemplo eius qd' est
16. 17. Hierosolymis, edificato. Cepit autem Idumae nō paucas

Al. Abetracum.

alias ciuitates: et praeterca* Adoreon, et Marisam. In Samariam uero usque progressus, ubi nunc est Sebaste, ciuitas ab Herode rege cōdita, ex omni ea parte cōcludit: filiosq; suos Aristobulum et Antigonum obsidioni praefecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem, uenerunt, ut etiam insuetam carnem cogere-
tur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognominatum. Qui cum prompta eis uoluntate paruisset, ab Aristobulo et Antigono superatur. Et ille quidem ad Scythopolim usque, persequentibus eum memoratis fratribus, effugit: hi uero in Samariā reuersi, et multitudinem iterum intra murum concludunt, et expugnata
ciuitate, ipsam diruunt: et habitatores eius captos abducunt. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scithopolim usq; progressi, et ipsam peruascerunt, et agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Ari-

De Aristobulo, Antigono, Iuda Effazo, Alexandro Theodoro, & Demetrio gesta.

CAPVT III.

Secundarum autem rerum Ioannis, & filiorum eius, inuidia seditionem gentilium concitauit: multiq; aduersus eos collecti, non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. Reliquum uero tempus Ioannes, cum fortunatissime uiueret, & optime rebus per annos triginta & tres administratis, & quinque filiis relictis, moritur: uir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria uel maxime præcipua solus habebat. Nam & gentis princeps, ^{Hyrcanus decebat.} & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. Quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quod rerum domini permansuri non essent, ante uidit, atque prædixit. Quorum uitæ, quis fuerit exitus, narrare non indignum uideatur, quantumque à paterna felicitate diuerterint. Patre namque mortuo, natus maior Aristobulus, translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta uero annis, ac tribus mensibus, postquã populus in eam terram deuenit: seruitio, quod apud Babylonios sustinuit, liberatus. Fratrem uero à se secundum Antigonom (nanque illum diligere uidebatur) in honore pari producebat: alios autem uinctos custodiæ tradidit. Matremque ^{An. lib. 13. cap. 18.} eundem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. Nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, ut uinctam fame necaret. Horum autem ^{Antigoni} facinorum poenas, Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quẽque regni participem habebat. Nam & hunc interemit, adductus criminationibus, per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem ^{Aristo-}

Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis, deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore, ut aduersa ualetudo Aristobulum corripere. Antigonus uero circa festorum solenniorum finem, armatis comitatus, templum ad orandum quam maxime petiuit, plusque in honorem fratris ascendit ornatus. Tūque delatores nequissimi regem adeuntes, & armatorum pompam, & Antigoni arrogantiam, priuata fortuna maiorem esse criminabantur: quōdque maxima caterua stipatus, ut illum interficeret, eo uenisset: nec eum perpeti honorem solum, & regnum habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus, tamen credidit Aristobulus. Ac ne uel suspicari quicquam uideretur, prospiciens, & ut incerta praeueneret, suos quidem satellites in quendam subterraneum, & tenebrosū locum trāsire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bariante, post autem Antonia cognominato: & ut inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, praecepit, si cum armis adiret. Necnon & ipsi Antigono, qui praeipperent, misit, ut inermis ueniret. Ad hanc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. Namque his qui ad eū missi fuerāt persuadet, ut mandata quidem regis taceant, dicant uero Antigono, quod frater audisset, arma sibi eum pulcherri-
ma in Galilea ornatumq; bellicosum fabricasse: quae ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, praesertim cum aliō discessurus sit, libenter eum uideret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim mali suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis uelut ostentatum se ueniens, properabat. Sed ubi ad obscurum transitum, qui
Stratonis

Antigo-
nus occi-
ditur.

Stratonis pyrgus uocabatur, accessit, à satellitibus inter-
 emptus est: certumq; documentum præbuit, omnem beneuo-
 lentiam, iusque naturæ criminationibus cedere, nullamq;
optimarum rerum affectionem tantum nalere, ut inuidiæ
perpetuo possit oblitere. In hoc autem etiam Iudam quis
 non recte miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diui- De Iuda
 nando peccauit, neque mentitus est. Is Antigono transeun- Esæo.
 te per templum, mox ut eum uidit, ad notos qui aderant,
 exclamauit (non paucos autem discipulos papas, siue con-
 sultores habebat) Nunc mihi pulchrum est mori, quando
 ante me ueritas interijt: mearumq; prædictionū aliquod mē-
 dacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui
 hodie deberet occidi. Locus autem neci eius, apud Strato-
 nis pyrgum fato fuerat destinatus: & ille quidem sexcen-
 torum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ uero dici
 sunt quatuor: sed & uaticinationem tempus effugit. Hæc
 locutus senior, mœsto uultu & mente sollicita secum multa
 reputabat. Et paulopost interfectus Antigonus nunciatur,
 in loco subterraneo, qui eodem nomine, quo maritima Cæ-
 sarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit, quod
 uatem sefellit. At uero Aristobulo confestim sceleris pleni-
 tudine morbus ingrauescit: semperque facinoris cogitatio-
 ne sollicitus, perturbato animo tabescebat: donec mœroris
 acerbitate uisceribus laceratis, subito sanguinem uomeret.
 Hunc ergo unus è seruulis, eius ministerio destinatus, foras
 efferens, prouidentia diuinitatis errauit: & ubi Antigo-
 nus erat occisus, superextantes adhuc cædis maculas, cruo-
 rem interfectoris effudit. Ululatu autem continuo subla-
 to, qui puerum tanquam de industria sanguinem libasse
 conspexerant, clamor ad aures regis peruenit: causam-
 que requirebat: & cū eam prodere nullus auderet, ad re-
 sciendum

sciendum magis ardebat. Ad extremū uero minitāti, uimq; adhibenti, uerum quod erat indicauerūt: atque ille cum lacrymis opplesset oculos, quātūmq; poterat ingemisset, hæc dixit: Sperandū certe nō erat, ut maximū dei lumen facta mea necessaria lāterent. Nam cito me ultrix cognata cædis iustitia persequitur. Quādiu o corpus improbi fratri, matriq; dānatā animam detinebis? Quā diu paulatim illis libabo sanguinem meū? Simul totum accipiant: neque iam meorum uiscerum inferias fortuna derideat. His dictis,

An. lib. 13. ca= pi. 19. illico moritur: cum non plus anno regnasset. Vxor uero fratrem eius uinculis dissolutis, regem constituit Alexandrum qui etate maior erat, et modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterū regna appetentem occidit: alterum autem priuata uita contentum ablatiis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptole-

Al. Aso- chiton. meo cognomento Lathyro committit: qui oppidum* Acohin ceperat, et multos quidem peremit hostium: sed uictoria in Ptolemæi parte propensior fuit. Postea uero quā ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Aegyptum, et Gadaram obsidione capit Alexander, et castellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem sita erat, ubi preciosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. Repente hæc Theodorus aggressus, et proprias res recepit, et sarcinas regis aufert, Iudeorumque ferè decem milia interfecit. Verum hoc uulnere superior fuit Alexander. Conuersusque ad maritimas regiones Raphiam capit et Gazam, itēque Anthedonem, quæ postea à rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudeorum. Nam plerunque epule seditiones accendunt. Nec uidebatur insidias posse cōprimere, nisi peregrinos haberet auxilio

auxilio* Pisidas & Cilicas: Syros mercenarios respuebat, ^{Attas.} ^{Perfas.}
 propter ingentem cum Iudeorū gente discordiam. Cesis
 autē supra octo milibus, ex turba rebellium Arabie manus
 attulit. Ibiq; Schalamitis sub iugum missis, tributūq; his
 imposito, ad Amathunta regressus est. Cūq; Theodorū
 metus secūdis eius successibus perculisset, castellum sine
 praesidio repertum funditus eruit. Mox autem congressus
 cum Obodarege Arabum, qui locum fraudi opportunum
 in Galaadensi regione praecenerat, captus insidijs totum
 amisit exercitū in uallem altissimam cōpulsum, atq; obtri-
 tum multitudine camelorū. Ipse uero elapsus in Hieroso-
 lymā, olim sibi gentem infensam, ad nouarum rerum mo-
 tus magnitudine cladis accendit. Fit autē etiam tunc supe-
 rior, crebrisq; praesidijs non minus quinquaginta milibus
 Iudeorū per sex annos interfecit: nequaquam tamen uictorijs
 letabatur, quoniam regni sui uires consumeret. Vnde
 armis omīssis, sermone placido cū subiectis redire in gratiā
 conabatur. Illi autē inconstantiam eius morūq; uarietate
 intantū oderant, ut perconstanti causam, quoniam pacto eos
 sedare posset, dicerent, si moreretur. Nam uix etiam mor-
 tuo daturus ueniam, qui multa scelere fecisset. Simul etiā
 Demetrii auxilium, cui cognomen * Adetro fuit, acersuit. ^{Attas Eo}
 Qui cum his maiorū praemiorū spe facile paruisset, uenif- ^{cero.}
 setq; cū exercitu, miscentur auxilijs eius Iudei circa Sichem. ^{An. lib.}
 mam. Vtrosq; tamen Alexander mille quidem equitibus, sex 13. ca.
 autē peditū mercenariorū milibus excepit, cum haberet ex 20.
 Iudeis quoq; propē ad decem milia bene sibi cupientium,
 aduersae autem partis essent equitum tria milia, peditūq;
 milia quadraginta. Et priusquam ueniretur in manus, in-
 tercedētibus nuncijs & praconibus regis, trāsfugia tenta-
 bāt. Demetrius quidē Alexandri mercenarios, Alexander

autem Iudeos: qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cū neq; Iudæi sacramenta, neq; fidē Græci cōtemnerent, armis iam cominus decernebant. Super atq; præliū Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij uirtutem suam multis & animi & manus operibus demonstrassent. Finis autem pugne præter spem cedit utriq;. Nā neque uincens Demetrium, qui eius auxilium petierant, expectare uoluerunt: & immutatae fortunæ misericordia, sex Iudeorum milia se ad Alexandrum, qui in montes effugerant, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit, sed Alexandrum iam quidem collectis uiribus bello idoneum esse ratus, omnem uero gentem ad eum commicare existimans, mox inde digressus est. Non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum, similitates deposuit: bello autem assiduo tamdiu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis ceteros in Misselim ciuitatem coëgit: cāq; uastata in Hierosolymam captiuos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem usq; procederet. Ostringen-
tos enim captiuorum in media ciuitate crucifigens, mulie-
res earumq; filios in conspectu matrum necauit: atq; hæc
potans, & cum suis concubinis recubans, prospiciabat. Tantus autem populum terror inuasit, ut etiā diuersæ partibus studiosi proxima nocte octo milia hominum extra totam Iudeam profugerent. Quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum cuiusmodi factis tandem ægrè que regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta,
 deq; Alexandra & Hyrcano.

CAPVT IIII.

Rursus autem fit ei barbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est. Demetrii quidem frater:

Alexan-
dri cru-
delitas.

frater: sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. Hunc enim timens, qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, et inter Ioppes littora spatium, fossa et altissima ualle diremit. Ante fossam uero murum edificauit excelsum turreſque lignear, ut faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamē Antiochum arcere ualuit. Exustis enim turribus fossisq; repletis, cum suis copijs transgressus est. Vindictaque posthabita, qua deberet eum a quo prohibitus est ulcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex, in locis suae nationis comodioribus agens ad pugnam, deinde Ioppen cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem milium) imparatos ex improviso Antiochi milites inuadit. Forti autē praelio depugnato, quamdiu quidem superabat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi uero procubuit (succurrendo enim uictis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaque pars eorum, cum in acie essent, tum in fuga consumitur. Reliquos autem in uicem* Annan Al. Chaham. delapsos, alimentorum penuria perire cōtigat, praeter paucos. Hinc Damasceni Ptolemaeo Minaei filio infensi Arceam sibi sociant, Syriaeq; Coeles regē constituunt. Qui bello illato Iudae, postquam pugna uicit Alexandrum, partitione discessit. Alexander autem Pella capta Geras petiuit: rursus opum Theodori cupidus, tripliciq; ambitu circundatis defensoribus, locum pugnando cepit. Necnō et Gaulonem et Seleuciam, quae Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad haec autem capto Gamala castello ualidissimo, cuiusque rectore Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudaeam regreditur, expleto in militia triennio, laetusq; a gentilibus ob res prospere gestas excipitur,

Belli autem requiem secutū est morbi principium. Et quoniam quartanis febrium circuitiōibus fatigabatur, depulsum iri ualeitudinem credens, si rursus animū negotijs occupasset, intēpestiuis militiæ laboribus sese dedit: et ultra uirium efficaciam corpus impellens, inter ipsos tumultus, trigesimo et septimo regni anno moritur; idq; Alexandræ An. lib. coniugi suæ reliquit, Iudeos eius uel maxime dicto obediētes fore non dubitans; quod longe ab eius crudelitate dispans, et iniquitati resistens, beneuolentiā sibi populi comparasset. Neq; spes eum sefellit. Namq; opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morē gentis patrium probe norat, et qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cum autem duos filios Alexandro generatos haberet, natu quidem maximum Hyrcanū, et propter etatem declarat pontificem, et quod præterea senior esset quam ut potestate regis molestus cuiquā uideretur, regem constituit. Minorem autem Aristobolū, priuatum uiuere maluit, quod feruentioris esset ingenij. Iungūt autem se eiusdem mulieris ditioni, quoddam Iudæorū collegium, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, et peritius leges exponere: ob eamque causam propius eos aspiciēbat Alexandra, diuinæ religioni superstitiose deferuens. Illi autem paulatim, foeminae simplicitate decepta, omnes pro sua libidine summouendo, deponendo, itemq; uinciendo, ac soluendo quos uellent, iam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidē regijs comodis fruerentur, expensas uero ac difficultates Alexādra perferret. Sed eadē mire callebat res administrare maiores: itaq; augendis copijs semper intenta, duplicem conflauit exercitū: neque pauca peregrinorum parauit auxilia, quibus non modo statum suæ gentis roborauit: sed etiam metuendam

sc red=

se reddidit externæ potentie. Imperabat autem alijs, uerum Pharisæis ipsa ultro parebat. Deniq; Diogenē quemdam insignem uirum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, ut ostingenti (quos supra memorauimus) regis iussu tollerentur in crucem. Nihilominus autem Alexandræ suadebant, ut et alios, quibus autoribus Alexandræ in eos fuisset excitatus, occideret. Cūque his nimia superstitione nihil abnuendum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimatum quisque ad Aristobulum confugerent, quorum periculum agebatur. Atque ille matri persuasit, ut his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Illi quidē data sibi copia per agros dispersi sunt. Alexandra uero in Damasco commisso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nullare memorabili gesta suscepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolomaidi milite, Cleopatram circumferebat, pacificationibus donisq; sollicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingressu in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum seruis suis, quos multos habebat, omnesque pro ætatis seruire fidiſsimos, uniuersa castella obtinuit: et pecunia quam ibi reperit, conductis auxilijs, regē se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, coniugem Aristobuli cum filijs includit apud castellum, quod à se Aristobulus inuadit re-
ptentrione sano adiacens, Baris antea uocabatur, ut diximus, postea uero Antonia cognominata est, imperante Antonio: quemadmodum de Augusti et Agrippæ nomine, Se-
baste, et Agrippias, aliæ ciuitates appellate sunt. Ante tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris

eius Hyrcani cōtumelias uindicaret: quē deiici regno cura uerat, quod ipsa nouem annos administrauit: Et hāeres quidē omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiam uiua cōmiserat. Verum Aristobulus uiribus atque autoritate praeſtabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum ſumma cōſpectu, pleriq; Hyrcano relicto tranſeunt ad Ariſtobulū. Hyrcanus autem cū reliquis fuga peruenit in caſtellum Antoniam, ibiq; ſalutis obſides naſtus: eratq; ibi in An. lib. custodia, ut praeſiſimus, coniunx Ariſtobuli cum filiis: ſed
 14. ca. prius quā graue quid fieret, ea lege in cōcordiam redijt,
 1. ut regnū quidē Ariſtobulus haberet, Hyrcanus uero excederet, quaſi frater regis, alijs honoribus contentus. Hoc modo in ſano recōciliati, cum in cōſpectu circumſtantis populi benigniſime alter alterū ualere iuſſiſſent, domus permutant: & Ariſtobulus quidē recedit in regiam, Hyrcanus autem in Ariſtobuli domum.

De bello Hyrcani cū Arabibus & expugnatione Hieroſolymae.
 CAPVT V.

An. lib. **M**etus uero & alios eius inimicos praeſter ſpem do-
 14. ca. minantis occupat, & maxime Antipatrū, iamdu-
 2.3.4. dum Ariſtobulo inuiſum. Erat autem genere Idumaeus, & nobilitate ac diuitijs aliarumq; rerum copia gentis ſuae princeps. Is igitur & Hyrcanum, ut ad Arctam regē Arabiae cōfugeret, eiusq; auxilio regnū repeteret, hortabatur: & ipſe Arctae, ut Hyrcanum ſuſciperet, atq; in regnum deduceret, ſuadebat: multa detrahens Ariſtobuli moribus, multisq; Hyrcanum laudibus praeſicans. Simulq; admonebat, quod cum deceret regno clariſſimo praeſidentem, iniquitate oppreſſis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure ſucceſſionis ſibi debito caruiſſet. Sic inſtructis & praeſparatis ambobus, nocte cū Hyrcano
 ex ciui-

ex ciuitate profugit: citatq; cursu in oppidū, quod Petra dicitur, saluus euasit, quod regni sedes esset Arabie. Ibi postquam Hyrcanum in manu regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus, ut auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitumque milia* quinquaginta, quibus nequaquam resti- Alia. cl.
tit Aristobulus. Sed primo impetu superatus, in Hierusalem fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus, aduersis horum temporibus im- De Scau-
ro duce
Roma-
norum.
minens, soluisset obsidionem. Nanque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio magno, qui cum Tigra-
ne bellum gerebat. Sed ubi Damascum uenit, recens à Metello & Lolio captam reperit: his inde submotis, cognitoque in Iudea quid ageretur, illuc uelut ad questum cucurrit. Denique mox ut fines ingressus est, Iudeorum legati ad eum ueniunt à fratribus, utrisque ut sibi potius adiumento esset orantibus. Sed trecentis talentis, quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis, Scaurus ad Hyrcanum & Arabas legatos dirigit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Aretæ ex Iudea in Philadelphiam recedit metu percussus, & Scaurus Damascū redijt. Aristobulus autem, quod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copijs congregatis, persequabatur hostes: & circa locum, quæ Capirona uocant, prælio cōmisso, supra sex eorum milia cecidit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri: Hyrcanus uero & Antipater Arabū priuato auxilio, spem in aduersarios contulerunt. Et cū Pompeius Syriā transgressus Damascum peruenisset, ad ipsum cōfugiunt. Multisq; muneribus ei datis, illa tantū quibus apud Aretam usi fuerant

allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli uolentiam odio dignam putaret, regnoque Hyrcanum restitueret, cui tam etate quam moribus deberetur: sed nec Aristobulus sibi defuit corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequijs, neque ferendum existimans abiectius, quam regem deceret utilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque socijs hoc precantibus, Aristobulum petit, et Romano simul exercitu et Syrorum instructus auxilijs. Cum uero Pellam et Scythopolim prætergressus Corias uenisset, unde Iudeorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (id autem castellum est in monte præcelso positum satisque liberaliter accuratum) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio uocaretur, periclitari potius quam parere. Sed populum uidebat horrescere: et amici monebant, ut Romanam uim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium, quodque iuste regnaret, multis prosecutus in castellum rediit. Et cum iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suis iustitijs cum eo concertasset, de nouo regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremque medius: et ueniebat quidam uelut exorturus Pompeium ut sibi cuncta permitteret, ad montem uero reuertebatur, ne quid regie dignitati derogare uideretur. Quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis ut absisterent, quibus preceperat, ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperaret: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloque iam congregatum Pompeio cogitabat.

Ille

Ille autem, nec enim tempus apparatus dandum putauit, statim eum insequitur. Multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hiericūtem Mithridatis mors nuntiata. Vbi pinguisima Idumaea regio, & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lachrymā ex uulneribus colligunt. Cumq; illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamq; pollicitus, quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat seuientem. Nec tamen quicquā eorum quae promisit effectum est: Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, nec in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem uero profectus, explorabat qua ex parte facilius esset accessus. Nam murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non uidebat. Vallemq; pro mœnibus horribilem, fanumq; illic crenebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatum, ut etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo profugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitante, seditio intra ciuitatem orta est, Aristobuli quidem socijs bellum geri potius regemq; liberare dignum esse firmantibus: qui uero cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique uicta pars Aristobuli, concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad ultimum usque resisteret, instruebatur. Cum autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisq; domum regiam tradidissent: ad hæc obtinenda Pompeius unum è ducibus sibi obedientibus Pisonem cum militibus intro mittit. Hisq; præsijs in ciuitate dispositis, quia nemini

eorum qui in templum confugerant pacem persuadere poterat, omnia quæ circum erant expugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda, et ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse uero in partes septentrionales fossamq; uallemq; replebat omni genere materie per milites comportato: cum per se opus esset difficillimum propter immensam altitudinem, et præterea Iudæi modis omnibus desuper obisterent. Mansissetq; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæis religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur iam ualle repleta, et impositis aggeretioribus, admotisq; machinis Tyro portatis, moenia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebatur. Cum diu turres obsidentium magnitudine simul et pulchritudine præstantes, uim repugnantium sustinerent, ueruntamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam et in alijs admiratus est: et præcipue, quod nihil de superstitionis suæ ritu inter media tela percurrentes derogari passi sunt: sed uelut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia et uictimas, omnemq; dei cultum diligentissime celebrarunt: nec uel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinerunt. Mense itaque obsidionis tertio uix una turres deiecta, sanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est cum suis agminibus Sylla filius Faustus Cornelius, et post cum centuriones duo Furius et Fabius, cum suis agminibus. Et circumsepto undique sano, alios aliò confugientes, uel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam

hostes

Cor. Syl
la pri-
mus mu-
rū trāscē-
dere au-
sus.

hostes strictis gladijs irruentes uidebant, intrepidi tamen in
 peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso liban-
 di templumq; adolendi ministerio maclabantur, saluti quo-
 que preferentes religionis obsequium. Multos autem sue
 gentiles aduersæ partis studiose trucidabāt, plurimi semet-
 ipsos in rupes præcipitabant. Nonnulli furibundi cunctis
 quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter
 conflagrabant. Itaque Iudeorum quidem milia duodecim
 occubuerunt: Romanorum uero perpauci: sed plures sau-
 ciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudeorum gen-
 ti uisum est, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam
 prius uisum, alienis esse detectum. Denique Pompeius unà
 cum suis comitibus in templum ingressus, ubi neminem præ-
 ter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candela-
 bra cum lychnis, & mensis in quibus libare atque adolere
 moris est, uascula ex auro cuncta prospexit: congestamq;
 pigmentorum molem, sacræq; pecuniæ ad duo milia talen-
 torum. Nec tamen uel hæc uel aliud quicquam de sacro-
sanctis opibus siue instrumentis attigit. Sed postero die post
 excidium curare templum ne quid haberet sordidum edi-
 tuos iussit: & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanus
 pontificem declarauit: quod se & in alijs rebus alacré
 obsidionis tempore præbuiſſet, promptamq; ad bellum
 aggressum multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per
 quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potius
 quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam
 comprehensus Aristobuli socer idemq; patruus teneba-
 tur: & illos quidem qui maxime belli causa fuissent, secu-
 ri percussit, Faustum uero & qui unà fortiter fecerāt, præ-
 claris præmijs donat: & Hierosolymis tributum indicit:
 ablatas autē gentibus etiā quas in Syria ceperāt ciuitates,

Roma=

pompeius
religio
 Hyrcanus pontifex declaratur.

Romanorū qui tūc erāt militū duci parere iussit: proprijs= q; tantū terminis circūclufit. Instaurat aut in gratiā ciuif= dā ex libertis suis Demetrij Gadarenfis etiā Gadara, quā Iudei subuerterāt. Mediterraneas præterea ciuitates de co= rum potestate liberauit, quas præuēti nō exciderāt, Hypa= pon & Scythopolim & Pellam & Samariam & Mari= sam: itemq; Azotum & Iamniā & Arethusam: necnon & maritimas Gazā & Ioppen & Doram, & quæ pri= dem Stratonis Pyrgus uocabatur, post autē ab Herode re= ge clarissimis ædificijs trāssformata, Cæsarea nominata est: easq; omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autē & Iudææ, cunctorumq; administra= tione ad Aegypti usq; fines & fluuen Euphratem, cū dua= bus cohortibus Scauro permissa. Romam ipse per Ciliciā properauit, captiuū ducens Aristobulum cū familiā. Erant autem filie due totidemq; filij: quorum unus Alexander ex itinere fugit: minor autem Antigonus cū sororibus Ro= mam uectus est.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.
CAPVT VI.

An.lib. I Nterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram qui=
14. ca= dem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ
pi. 9. autem circumerant omnia uastabat, multis & in hoc ma= lis afflicus. Nam exercitum fames premebat. Cui tamen Hyrcanus per Antipatrum uictui necessaria suppeditabat. Quem uelut Arctæ familiarem etiam Scaurus ad eum lega= uit: ut bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est
An.lib. Arabis trecētis talentis decedere: atque ita Scaurus ex Ara=
14. ca= bia transfudit exercitum. Alexander autem Aristobuli fi=
pi. 10. lius qui Pompeium fugerat: magna manu dilapso interea tempore congregata, Hyrcano grauius imminabat, Iu= deamq;

deamq; depopulabatur. Quem quidem mature debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinus in Syriam missus qui Scauro successerat, cum in alijs fortem se præbuisset tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum ueritus, & ampliorum militum manum congregabat: donec facta sunt decem milia peditum, & mille quingenti equites: nullasq; opportunas muris, hoc est Alexandrium & Hyrcanium & Macheruntā non longe ab Arabia montibus muniebat. Igitur Gabinus cum parte militum præmisso Marco Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaque Iudeorum multitudo, quorum Malachus & Pitholaus principes erant; iunctis cum Marco Antonio uiribus suis, Alexandro obuiā processerunt: neque ita multo post aderat cum suis copijs Gabinus. Alexander autem tuum quod in unum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cumque Hierosolymis appropinquasset coactus prælium suscepit, amissisque sex milibus, quorum tria uiua capta sunt, tria uero prostrata, cum reliquis effugit. Gabinus autem ubi Alexandrium castellum uenit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum uenia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisque interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux Marcus Antonius multa præclare gessit: & quamuis semper & ubique uir fortis apparuisset, tamen tunc etiam suum uicit exemplum. Gabinus autem relictis qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. Denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit: & Samaria & Anthedon,

thedon, & Apollonia, & Iamnia, & Arabia, & Marisa,
 & Dora, & Gadara, & Azotus, aliæq; multæ letis ciui-
 bus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem recte
 dispositis regressus Alexandrium, uehementius urgebat
 obsidium. Quare territus Alexander, omnibus desperatis
 legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi

An.lib. parerent castella Macherunta & Hyrcanium tradere non

14. ca= dubitans, quin etiam Alexandrium eiusdem potestati permi-

pi. 11. sit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexan-
 dri funditus cruit, ne rursus belli alterius receptaculum fie-
 rēt. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequijs,
 uiro suo cæterisque captius metuens, qui Romam fuerant
 abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymā
 deducto, ei quæ sani cura mandata, cæteris reipublice parti-
 bus optimates præfecit. Omnemque Iudeorum gentem in
 conuentus quinque diuisit: uno Hierosolymis, altero Do-
 ris, itemq; tertio ut apud Amathunta respondeat, destina-
 tis quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas
 attributa est. Singulari autem unius dominatione Iudæi li-
 berati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen
 non multo post euenit, ut barbarum his fieret initium ela-

An.lib. psus Roma Aristobulus, qui magna iterum Iudeorum ma-

14. ca= nu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim

pi. 12. dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recin-

Elabitur gere muro tentabat. Deinde cognito, quod Gabinius* Si-

Roma sennam & Antonium & Scrullium duces, contra se cum

Aristobu lus. exercitu misit, in Macherunta concedit: uulgiq; imbel-

Al. Sifin lis oncre deposito, solus armatus propè ad octo milia mi-

nium. litum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secunda-

rum partium rector, cum mille uiris ex Hierosolymis pro-

fugus. Romani autem sequebantur, habitoque conflictu,

aliquandiu

aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat, donec ui Romanorum subacti, caesa sunt uirorum quinque milia. Propè uero ad duo milia in quendam tumultum confugerunt. Ceteriq; nulle cū Aristobulo, perrupta Romanorū acie, in Macheruta coacti sunt. Vbi rex cū in ruinis prima uespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumq; bene munire. Impetum autem Romanorum, supra quā poterat, per biduum remoratus postremo capitur: et cum Antigono filio qui Romae secum fuerat uinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus custodiae coërcuit. Filios autem eius in Iudaeam trāsmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum, coniugi Aristobuli sponondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimentum fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Aegyptum, Hyrcano et Antipatro amicus usus ad omnia quae militiae necessitas exigebat. Nam et pecunijs et armis cum et frumento Antipater et auxilijs adiuit. Et Iudæis in ea parte uias, quae Pelusium duceret, obseruantibus, trāsmittere Gabinium persuasit. Aliās uero Syria discessu Gabinij commota, et Iudæos iterum Alexander Aristobuli filius ad discessionem reduxit: et maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terrā degerent, obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuēs (iam enim ex Aegypto redierat) hoc tumultu instanti, nonnullis disidentium prēmisso Antipatro cōcordiam persuasit. Cum Alexandro autem milia triginta remanserant, et ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam egreditur. Occurrūt autem Iudæi, et circa montem* Itaburiū cōgressi, decem milia sternuntur: ceteram uero multitudinem fuga dispersit. Et

Iterū Aristobulus capit & Romam reducit.

Al. Thaburium.

Gabinus

Gabinus ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater uoluit) remp, eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orphanem à
 An. lib. Parthis profugas clam dimittit, eosq; militibus aufugisse
 14. ca= firmavit. Interea Crassus ei successor datus, Syriam susce-
 pi. 13. pit. Is in Parthica militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi, quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo milia talentorum. Euphratē uero transgressus, & ipse perit & exercitus eius: de quibus nō est huius temporis commemorare. Post Crassum autem, Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quesito, in Iudeam festinabat: captisq; Tarichæis, propè ad tria milia Iudeorum adducit in seruitium. Occidit autem etiam Pithlaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis foemina, nomine Cypris: unde filios quatuor, Phaselum, & regem Herodem, & Iosippum, & Pheroram, & Salomonem filiam habebat. Cum autem omnium, qui ubique potentes essent, amicitiam hospitij familiaritatēq; conquiret, præcipue regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiusq; fidci commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem, compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.

CAPVT VII.

An. lib. **C**æsar autē post senatus & Pompeij fugā, trans ma-
 14. ca= re Ionium rebus omnibus Romāq; potitus, solutum
 pi. 14. uinculis Aristobulum, cum duabus cohortibus uelociter
 ad Syriam

ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudæa proxima, per illum subiici posseratus. Verum & spem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præcessit inuidia. Nam ueneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquādiu etiam sepultura in solo patrio carcebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis iussum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander Antiq. quoq; filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, 14. ca. secundum Pompeij literas, accusatione pro tribunali prius 15. habita super his, quæ in Romanos adniserat. Ptolemæus autem Minæi filius, qui apud Chalcidem sub Lybano morabatur, captis eius fratribus, filium suam Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractū ab Aristobuli coniuge Antigonom, eiúsque sorores, adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiúsque affinitatis gratia, fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autē, Pompeio mortuo, in clientelā Cæsaris sese contulit: & quia Mithridates Pargamenus ab accessu Pclusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Aegyptum, apud Ascalonem morabatur: non solum Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: ucrum & ipse armata Iudeorum tria circiter milia secum mouit. Excitauit autē præsidio Syriæ Ant. li. quoque potentes, & incolam Libani, Ptolemæum etiam 14. ca. Blicum, & Ptolemæum alterum quorum gratia ciuitates 16. illius regionis alacri animo bellū pariter inchoarūt. Iamq; fretus Mithridates, auctis propter Antipatrum copijs, Pclusium proficiscitur. Et quia trāsire uctaretur, ciuitatē obsidebat: Antipater uero & in hac oppugnatione clarius eni-

As mili-
ti.

tuit. Effraeto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis comitibus insiluit: & Pelusiū quidē captū est: ulterius autem eos progredi non sinebant Iudei Aegyptij, terrarum incolae, quae appellantur Oniae. Quibus tamen Antipater nō modo ne obstarent, uerū etiam ut uictui necessaria praeberent, * multis persuasit. Vnde factū est, ut nec Memphitae in manus uenirent, ultroq; sese traderent Mithridati, atque ille delatā pergrato pugnam cum ceteris cōmisit Aegyptijs, in loco cui nomē est Iudeon Stratopedon: eūq; in acie omni dextro cornu periculo liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu cōtra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: iamq; diu reliquos fugientes angebat, donec etiam castris eorū potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autē ferē Mithridates cum fugeret, perdidit. Præter spem uero seruatus ex prælio, uacuis inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde illic tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum, ad subcūda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus, multaq; perpeffus uulnera toto corpore gerebat, signa uirtutis discrta. Post autem quādo rebus in Aegypto compositis, ad Syriam redijt, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: alijsq; rebus honorando, amicissimēq; tractando, dignum æmulatione constituit: eiusdēmq; gratia etiam pontificatum confirmauit cum Hyrcano.

De Anti-
gono A-
ristobuli
filio.

De accusationibus Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herodi bellum mouente. CAPVT VIII.

Eodem uero tempore, Antigonus quoq; Aristobuli filius, cum uenisset ad Cæsare, maioris præter opinio-
nem

nem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet propter inimicitias Pompeij, ueneno quātum putabatur perempti, et crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumq; inuidiæ dolorem admiscere miserijs, ultra hæc Hyrcano et Antipatro criminabatur, ueluti se patrio loco cū fratribus iniquissime pelleret, multisq; gentē iniurijs afficerent, dummodo satiarentur: quodque in Aegyptum auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore ueteris discordiæ miscent, et ut amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, ueste proiecta, multitudinem uulnerum demonstrabat, et qua fide quidem Cæsarem coluisset, uerbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cum hostis Romanorum sit filius, et fugitiui Romanorū, nouarumque rerum studium uotumq; seditiosum patris habeat, apud Romanorū principem alios accusare conctur, boniq; aliquid adipisci tētet: quē hoc solum oporteret amplecti, quod uiueret. Namq; nunc eum non propter inopiā desiderare facultates: sed ut in eos qui se dedissent, Iudeorum seditiones accēderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronūciauit. Antipatro autem cuius uellet potestatis detulit optionem. Qui Ant. li. permissa dignitatis mensura ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est. Et præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ moenia renouare sibi liceret: et hos quidem honores Cæsar incidendos in capitolium misit, ut iustitiæ suæ uirtutisq; signū Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uero ubi de Syria Cæsare profecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniāque lustrando, ne quid in illis regionibus barbarum esset, nunc interminando, nunc etiā suadēdo curabat: unū-

quenq; admonens, quod si cum Hyrcano sentirent, in otio
 atque opulentia uicturi essent, fortunisq; suis & communi
 pace potituri: sine spe uana ducerentur eorum, qui priuati
 questus gratia res nouas optarent, se quidem non procu-
 ratorem sed dominum omnium: Hyrcanum uero tyran-
 num pro rege, itemque Romanos & Caesarem hostes pro
 amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius po-
 testatem labefactare, quem ipsi regem constituissent. Sed
 quamuis haec diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyr-
 canum segniores uideret, neq; tam efficacem quam regni
 posceret sollicitudo, statum prouinciae cōponebat. Et Pha-
 selum quidem, natu maximum filiorum suorum, militibus
 propositū, Hierosolymis eiusque territorio praefecit: He-
 rodem uero aetate posteriorem, nimisq; adulescentem, Ga-
 lilaeae destinatus, similia curaturum: qui cum natura strenuus
 esset, cito materiam ubi animi magnitudinem exerceret, in-
 uenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quē pra-
 dari maximo agmine continentia Syriae deprehēdit, ipsum
 aliosq; latrones multos interfecit. Ea q; res adeo grata fuit
 Syris, ut per uicos atque oppida cancretur Herodes, uelu-
 ti per eū pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex hu-
 ius deniq; operis gratia, Sexto etiā Caesari propinquo ma-
 gni Caesaris, & Syriam tunc administranti, est cognitus.
 Quin & Phaselus fratris indolem contentione bona supe-
 rare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosoly-
 mis habitantium: atq; illam quidem ciuitatem possidens, nihil
 autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens:
 hinc & Antipater obsequiis regalibus ab ea gente coleba-
 tur, & honores ei tanquam rerū domino omnes habebant.
 Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyr-
 cano fuit. Verum fieri non potest, ut liuorem quisquam in
 secundis

Antipa-
 ter obse-
 quiis re-
 galibus
 colitur.

secundis rebus effugiat. Nancque Hyrcanus, quàmuis & antea tacite sua sponte mordebatur adulescentium gratia, maximèque rebus ab Herode bene gestis, & crebris numtius laudes eius per singula facta prædicantibus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regnis adherere solent, quibusque filiorum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus quod Antipatro & filiis eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quandiu sic errabit, ut in se reges producat? Nec enim eos uel simulare iam procuratione, sed certe esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudeorum legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illumque nisi regnet, sed adhuc priuatus ita ad iudicium uenire debere, rationem tam ipsi regi quàm patrijs legibus redditurum, quæ indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atq; ille & patris monitu, & quod ei fidutiam res geste darèt, munita prius Galilea præsidys, ad regem proficiscitur. Ibat tamen cum forti caterua, ne uel derogare uideretur Hyrcano, si plures duceret, uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar ^{Sex. Cæsar p. Herode ad Hyrcanum mittit.} adulescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit: qui ei manifeste denunciaret, ut homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret, per se quoque id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege fugisse ratus, Damascum recessit ad Sextum nequaquàm paratus obedire, si denuo fuisset accitus. Rursumq; à nequissimis iritabatur Hyrcanus, firmatum Herodem abiisse firmantibus, & ut se contra ipsum instrueret, properasse. Hæc autem rex uera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentior

inimicum uidebat. Cum uero à Sexto Cæsare dux militum per Syriam itemq; per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam uiribus suis terribilis putaretur, ad timorem ultimum deccedit, iam iamque illum contra se credens non exercitum esse uenturum. Neque opinione deceptus est. Nancque Herodes intentate sibi accusationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, ut Hircanum regno deponeret. Idq; fecisset, nisi pariter egressi pater et frater fregissent eis impetum, deprecantes ut et ipse uindictam minis tantum, solaque indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentie processisset: ac si propterea quod in iudicium uocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti uero esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda uiderentur, iniquitatem militiae consideraret: neq; omnino de uictoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset una secum educato, et de se bene merito: seuo autem nunquam, nisi quod maleuolorum consilijs impulsus, umbram ei tantum iniquitatis mouisset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasq; uires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellumq; domesticum oritur: quoniã Cæcilius Bassus fauore Pompeij, Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusq; militem occupauerat. Alij uero Cæsaris duces, mortis eius ulciscende gratia, cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus tam interempti, quam superstitis Cæsaris causa, quod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia quidẽ successor ante dicti Sexti, uenit Marcus.

Sex. Cæsar dolo necatur.

De Romanorum diffidijs post mortem Cæsaris
& inlidijs Malachi.

CAPVT

IX.

Eodem tempore bellum inter Romanos conflatur, do Ant. li.
lo Casij & Bruti, Cæsare interfecto, postquā trien- 14. ca.
nium septemq; menses tenuit principatum. Maximo autem 20.
motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se
dissidentibus, propria spe quisq; ducebatur ad id quod exi-
stimabat esse cōmodius. Itaq; Casius Syriam petit, occu-
paturus militem, qui apamiam circumsidebat: ubi & Mar-
cum & dissidentes cohortes, Basso conciliauit, simulq;
obsidione liberauit Apamiam. Ipse uero exercitum ducens
stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactio-
num. Cum autem Iudeos* septingenta quoq; talēta iussisset
inferre, minas eius ueritus Antipater, filijs suis & alijs ami-
cis, mature pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos
Malochō cuidā ex amicis: necessitas adeo urgebat. Primus
autem Herodes Casij fauorem promeruit, qui ex Galilea
parte sua, centū talēta portauit, propterea q; inter eximios
amicos numerabatur. At uero ceteros tarditatis arguens
Casius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoque* Goshnam & Afs Go-
Thamnam, & duas alias ciuitates ex uilioribus depopula-
phnam.
tus, ibat quidem quasi Malachum interfecturus, quod re-
missior in exigendo fuisset. Verū & huius & ceterarū ci-
uitatū interitū repressit Antipater, centū ilico talentis Cas-
sio delinito. Nequaquam tamen Malachus post obitū Cas-
sij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem
sepenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculū mo-
liebatur: iniquitatis suæ impedimentū abolere festinās. Ita-
que Antipater & uires eius, & calliditatem metuens, flu-
men transit Iordanem: ad ulciscendas insidias congregatu-
rus exercitū. Deprehensos aut Malachus Antipatri filios,

imprudentia superat. Nam & Phaselum apud Hierosoly-
 mam praesidijs appositum, & Herodem, qui custodiam
 curabat ad murum, multis excusationibus & sacramētis
 circumuentos impellit, ut ipsis intercedentibus, reconcilia-
 retur Antipatro: atque ita denuo per Antipatrum exorato
 Marco, tunc in Syria militē regente, seruatus est: qui Ma-
 lachum statuerat occidere, quod nouis rebus studiisset.
 Cesare uero adulescente, & Antonio cum Bruto & Cas-
 sio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Sy-
 ria conflato, quod magna pars, ubi usus poposcit, Hero-
 dis fuisse, ipsum quidem totius Syriae procuratorem praefi-
 ciunt, equitum illi manu, peditumq; attributa, Si autē bel-
 lum desisset, regnum quoq; Iudae Cassius se eidem dela-
 turum esse pollicitus est. Euenit aut, ut Antipatro & spes
 & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horū enim metu Ma-
 lachus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum
 ei ueneno poculū dari persuadet. Atq; ille quidem iniusti-
 tiae Malachi palma fuit, post cōuiuium mortuus, uir ad alia
 strenuus, rebusq; administrandis idoneus, & qui regnum
 recuperatum conseruasset Hyrcano. Malachus autem in-
 sensum propter suspicionem ueneni populum, negando pla-
 cabat: simulq; ut ualidior esset, armatorum sibi copias con-
 quirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur,
 quin etiam mox cū exercitu necis paterne ultor adueniret.
 Sed Phaseli fratris consilio, qui cum palām minime perse-
 quendum esse dicebat, ne uulgi seditio cōcitaretur: & pur-
 gantem se tunc Malachum patiēter admisit, & suspicione
 liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebra-
 uit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem
 composuit seditione turbatam, perq; dies festos in Hieroso-
 lymam remeabat, praemis̄is comitibus armatis: nā timens
 impetū

Herodes
 Syriae
 praeficit.

Mala-
 cho infi-
 diante.
 Antipa-
 ter uene-
 no peri-
 mitur.

impetum compellabat Hyrcanus. Malachus autem alienigenas introduci super indigenas, quod dies festos agerent, prohibebat. Herodes autem, & ipso qui praeceperat, causaq; contempta, nocte ingressus est. Iterumq; Malachus ad eum ueniens, Antipatrum flebat. Contrāq; ille se falli, cum uix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea ea Malachus inuisus erat. Itaque non modo ut mortem patris ulcisceretur, ei rescripsit: sed etiam Chiliarchis quibus praeerat, ut in causa iusta Herodi opem ferret, occulte praecepit. Et quoniam capta Laodicia, undiq; ad Herodem cōuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidē hoc ultioni tempus destinauerat. Malachus autem id Tyri fore suspicabatur consilium: & filium suū tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudeā fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudeorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus* Cassiū Antonium occupabatur, deiectoq; Hyrcano facillime regnaturū. Sed profecto irridebat eius spē fatale decretū. Etenim quo intēderet animū suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum propē astantes, ad coenam uocat. Deinde seruorum quendam instruēdi cōuiuij specie intromittit. Sed res erat, ut Chiliarchis praeliceret ad insidias egredi: atque illi praeceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibiq; circumseptum Malachū multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: uixq; anima recepta, Herodē percontabatur, quis Malachum occidisset. Et cum ex Chiliarchis unus respōdisset, Cassij praeceptū: planē, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborū insidiatorē

Afs Antonium
Cassius.

Malachus interfectus.

diatorem peremit. Vtrum autem inuidia dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim in Malachum hoc modo ultus est Herodes.

De Herode accusato & uindicato.

CAPVT X.

Ant. li. **P**ostquam uero Cassius excessit e Syria, iterum Hiero-
 14. ca. solymis orta seditio est, cum Felix in Phaselum mo-
 20. uisset exercitum, & in Herodem, fratris poena uellet necē Malachi uindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce, apud Damascum habitabat: Et ne cupiens auxilio foret, morbo impediabatur. Interea tamē Phaselus, etiā sine cuiusquam praesidio superauit Felicem: probrumque ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici studisset, fratremque Malachi castella occupantem coniurauerat. Iam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra uim Herodis potuisset sufficere, qui mox ut conualuit, alia recepit. Et illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilea pepulit. *Triennium castella possederat, Tyrijsque quos ceperat, uitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, una & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem a Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriae tyrannos praefecerat, sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonom Aristobuli secum ducebat, & Ptolemaeu, propter Fabianum, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta uero socer Ptolemaeus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudae commisso praelio, uictoria potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestae rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem.

Namque

Namque is Herodes iampridem ex indigenis habebat uxorem, non ignobilem,, quæ Dosus uocabatur, & Antipatrum ex ea suscepit filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnē, Hyrcani nepotem ex filia, atq; inde regis familiaris erat. Sed ubi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Syriam discesserunt: & legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudeorum optimates accusatum ueniunt Phaselum & Herodem: quod illis rerum summam ui possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Atque Herodes qui presto erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, ut ne uerbum quidem Ant. li. inimicorum eius pateretur audire: & tunc quidem ita digressi sunt. Cum autem denuo Iudeorum primates centum 21. uiri, Antiochiæ proximam Daphnen, ad Antonium uenissent, amoris Cleopatras iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisque partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cumque is Herodem, eiusq; fratres alijs prætulisset, uoluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat: humanissimeq; ab Antipatro susceptus, eo tempore, quo in Iudeam cum Gabinio uenerat) tetrarchas ambos declarat: totius cis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id egre ferentibus, quindecim eorum correptos, carceri tradidit, quos etiā penè occidit. Cæteros aut reiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Deniq; nullo legati iterum Tyrum missi sunt, ubi commorabatur Antonius, in Hierosolymā paratus irruere. Et contra eos uociferantes,

tes, magistratus Tyrriorum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoq; ut eorū potestatem cōfirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usque ad littus cū Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum incōsiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit: multos etiam uulnerauit. Quorū & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant, quiescebāt: perturbādo enim ciuitatē, Antoniū tritabant, ut etiam quos in uinculis haberet, occideret.

Iudæi ab
Antonio
occisi.

De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna.

CAPVT

XI.

Ant. li. **B**Arzafarmane autem Parthorum satrapa, Syriā biē-
14. ca. nio post cum regis filio Pacoro, detinente, Lysanias
22. patris sui mortui successor Ptolemæi Minæi filij, mille sa-
trapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persua-
det, ut Antigoni in regnū inducerent, Hyrcanumq; depo-
nerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per ma-
ritima loca perrexit, Barzafarmanem autē itinere mediter-
raneo iussit irrumperre. Sed maritimorū Tyrj Pacorū ex-
cluserunt, cum Ptolemæus eū & Sidonij recepissent. Ille
autem quendā regium ministrum, cognomine Suium, equi-
tatus ei parte attributa, ad Iudeam iussit accedere, & ex-
ploratorum hostian consilium: & ubi usus exegisset, præ-
sidio futurum Antigono. Plurimi autem eorū, qui Carme-
lum populabantur Iudæi, ultro ad Antigoni currūt, ad ir-
ruendum alacriter animati. Ille autem ad locū, qui Drimas
dicitur, occupandū, eos præmittit: ubi cōmissa pugna, de-
pulsisq; hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu pete-
bant:

Pugna i
Hieroso-
lymis.

bant: auctiq; multitudine, usq; ad regiam processerūt. Excepti autem ab Hyrcano & Phaselo, forti acie in foro cōfligunt. Ibiq; hostes in fugam uersos, pars Herodis in sanū concludit; custodēsq; his sexaginta uiros apponit, per aedes proximas collocatos. Sed hos quidem insensu fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inq; dies singulos inuicem sese per insidias incurfantibus, asiduæ cædes erant. Instante uero die festo, qui Pentecostes uocatur, omnia circa templum, totâque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraq; armata. Et Phaselus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiâ custodiebat. Inuasissq; de improviso hostibus, in suburbano complures quidē peremit, omnes autem in fugam uertit. Et hos in ciuitatē, alios in sanum, alios in extremum uallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum, Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phaselus, & ciuitate & hospitio cū quingentis equitibus Parthum recepit: sed ante quidem speciei cōcordiæ uenientem, re autem uera, ut adiuuaret Antigoniâ. Denique Phaselum dolo pepulit, ad Barzafarmanem legatos de cōpositione mittere, quamuis multa dissuadēte Herode, atq; ut insidiatorē occideret, neue se eius fallacijs dederet: admonente enim natura, barbaros fidem negligere. Exijt etiâ Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros uocant, cum cæteris Phaselum persequeretur. Sed ubi ad Galileam uenerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt, satrapam uero conueniunt satis callide, & officijs amicitie dolos tegentem. Denique postquā dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomē est Edipon, fraudē

Pacori
dolos.

fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis
 audierunt: & quod Antigonus plerasque mulieres ex his,
 quas ipsi haberent inter quingentas partes deuouisset:
 quodq; sibi semper à barbaris præstrucrētur insidiæ. Olim
 enim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis
 caperetur Herodēs, ne sibi præscius quæ de his ageren-
 tur, caueret, Hæc iam non uerba erant solum, nam &
 custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Pha-
 selus Hyrcanum deserere non est passus, quamuis cum
 sæpius moneret filius, ut fugeret: cui Saramalla Syro-
 rum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent om-
 nia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit
 atq; in os exprobrare, quod se insidijs appetisset: ac ma-
 xime quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro
 salute daturus esset, quam pro regno promississet Antigo-
 nus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione, iurēq; iuran-
 do suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statim-
 que à Parthis qui remanserant, quibusq; iussum erat,
 Phaselus atq; Hyrcanus comprehenduntur: periuria si-
 mul ac perfidiam execrantes. At interim minister ad hoc
 missus, Herodem capere moliebatur: eūq; fallere, ut
 extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, co-
 nabatur. Ille autem suspectos habere solitus barbaros, &
 tunc minime dubitans in hostes incidisse literas quæ insi-
 dias indicarent, prodere nolebat, quanquam satis ido-
 neam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus
 obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut
 quicquam de insidijs, sed quæ Phaselus gessisset, his con-
 tineri. Iamdudum autem ab alijs audierat Herodes, fra-
 trem suum Phaselum esse correctum: & Hyrcani filia
 Mariamne prudentissima foeminarum, multis eum præci-
 bus ne

bus ne prodiret orabat, neque se crederet manifestis iam conatibus barbarorum. Adhuc autem Pacoro cum socijs de- liberante, quonam modo clam patraret insidias, nec enim fieri posset, ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cum propinquis sibi personis, ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi cum persequiebantur. Et ille matrē quidē fratrēsq; suos, despōsatāque puellam cum matre, minimosque fratres prætereire iter iussit. Ipse autem caute cum famulis suis barbaros retentabat: multisq; per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio, aliquandiu etiā acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potitus, cū multos interfecisset, ipsumq; locū in memoriam præclari facinoris ædificatū, locupletissima exornauit regia, arcēq; in eo munitissimā cōdidit, ac de suo noīe Herodion uocauit. Et tūc quidē cum fugeret, multos ad se applicabat. Postea uero quā de Idumæa uenit, occurrit ei frater Iosippus, turbāq; sequētū diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autē supra quā nouem milium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius cōsilio, et impares quidem necessitati per Idumæā dimisit cū uiatico, lectissimos autem maximeq; necessarios tenuit, atq; ita in castellū receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemq; cōmcatu, qui satis esset obseſis, ipse in Petram ciuitatē Arabiæ perrexit. Parthi autē apud Hierosolymā in prædā uersi, in fugientū domos ac regiā irruerant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecenta talenta superabāt, aliorū uero spe minores inueniebantur: quoniā Herodes iampridem barbarorū perfidiam

Victoria
Herodis.

Herodion.

fidiam suspicans, quicquid erat in opibus pretiosum, in Idumeam multo ante comportauerat: eiusq; sociorum item quisq; fecerat. Veruntamen postquam praeda potiti sunt Parthi, ad hoc iniurie proccesserunt, ut omnem terram illam bello implicato replerent: Marisa quoque ciuitate uastata, nec solum Antigonus regem constituerent, uerumetiam Phaselum & Hyrcanum uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ne solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phaseli uero uirtute praeuētus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato, quod uerus Herodis frater esset, Hyrcanusq; degenerasset, uiriliter uita fungitur: dignum operibus humanis obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quod ex illa quidem plaga resipuerit, sed ueluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, uenenis malis uulnus expleuerit, eoque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem uerius sit, praeclarū habet initium. Denique aiunt eum, priusquam efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quod Herodes euassisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui ultorē inimicorū uiuum reliquerim. Ille quidē sic moritur: Parthi autē, quam mulieribus caruerint, quas maxime cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymā cōpositis, uinctū in parthiā Hyrcanū ducunt. Herodes autem obstinatus in Arabiam, uelut adhuc uiuo fratre suo, festinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phaselo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim reputabat, si Arabs minus memor fuisset paternae amicitiae, animoque liberali parcior, uel mutuum ab eo sumeret, quod re-
dēptionis

demptionis causa præberet: pignori opposito ipsius filio,
 quæ redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem
 annos natum: trecentaq; talenta dare decreuerat, interpo-
 sitis precatione Tyrijs. Sed profecto studium fortuna præ-
 ueniat: & Phaselo mortuo, nequicquam fratrem dilige-
 bat Herodes. Non tamen uel apud Arabas saluam amici-
 tiam reperit. Deniq; Malachus rex eorum, præmissis qui
 hoc admonerent, quamprimum reuerti eum ex finibus suis
 iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, ut
 Herodem Arabia pelleret. Certa uero causa fuit, quod ui-
 cem Antipatro debitam, negare proposuerat. Neque pro
 beneficijs ab eo perceptis, aliquid eius filijs gratiæ repen-
 deret, consolationis egentibus. Imprudentiæ uero suaso-
 res habebat, qui Antipatri uellent abiurare deposita. Erāt
 autem circa eum potentiissimi. Proinde Herodes quidem,
 ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde
 amicissimos existimabat, eaque respondit nuncijs, quæ do-
 lor imperauit, Aegyptum uersus recedit. Et prima quidē
 uespera in quoddam agreste fanum, dum post ueniētes re-
 cipiebat, tendit. Postero autem die, cum Rhinocoloram,
 peruenisset, fratris ei mors nūciatur. Acceptoque tanto lu-
 ctu, quāto curarū aestum deposuit, ibat ulterius. Itaq; Ara-
 bem sero facti poenituit: & qui reuocarent eum, quem con-
 tumeliose tractauerat, uelociter misit. Herodes autem in
 Pelusium peruenerat: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei
 speculatoribus, rectores adit: & illi tum famam uiri digni-
 tatēq; reueriti, Alexandriam prosequuntur. Transgres-
 sus autem ad ciuitatem, à Cleopatra honorifice susceptus
 est, ducem sibi militū fore cū, ad ea quæ parabat, existimā-
 te. Posthabitjs autē regine precibus, neq; hycmis asperi-
 tatē, neq; marina discrimina, quo minus nauigaret Romā,

Herodes
 Romam
 nauigat.

D d extimuit.

extimuit. Circa Pamphylia uero periclitatus, maiore oneris parte reiecta, uix in Rhodum uehementer bello Cassij sollicitam, saluus euadit. Amicorum autem suorum, Ptolemæi et Sabini receptus hospitio, licet rei pecuniariæ preme- retur inopia, maximam tamen edificat nauim triremem: cæque cum amicis delatus in Brundisium, atq; inde contra Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia, pri- mum conuenit Antonium: eiq; tam suas quam totius gene- ris clades exponit: quodq; affectibus suis in castello reli- ctis, atque obsidione cinctis, ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaq; tæta miserationis casum miseratus Antonius,

An. lib. et memoria quidem iunctæ cum Antipatro dextera, tunc

14. ca. uero ipsius qui aderat, contemplatione uirtutis, etiam tunc

13. eum regem cõstituere proposuit Iudeorum, quem ipse te- trarcham antea fecerat. Non minus autem, quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim et sedi- tiosum, et Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem sciebat, multo quam ipse paratius renouantē An- tipatri expeditiones, quas in Aegypto cum eius patre per- tulerat: et hospitium et in rebus cunctis beneuolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis efficaciam cerne- ret. Veruntamen et senatum conuocabat, ubi Messala, et post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, et ipsius circa populum Romanum fidem prosequerantur, quo simul hostem Antigoni demonstrarent: non solum quod intra breue tempus his dissidere cõpisset, uerum etiã quod antea quoq; populo Romano despecto, Parthorum suffra- gio regnũ curauisset accipere. His autem cõmoto senatu, cū Antonius etiam bello cõtra Parthos gerendo, utile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissoq; concilio, Antonius quidem et Cæsar egrediebantur: me-
dium

dium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecederant, cæsuri hostias, decretumq; senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium coenatum est.

De Bello Herodis c̄ Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones.

CAPVT

XII.

Eodem uero tempore, Antigonus apud Massadam in-
clusos obsidebat, alijs quidam uictui necessarijs abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosippus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito, quod eorum quæ in Herodem commiserat, Malachum poeniteret: castellumque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. Aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent: multosque nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos, à Syria post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem, ut Iosippo & qui unà obsidebantur, ferret auxilium: re autem uera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cū non longe ab Hierosolymis tetendisset, questu expletus, ipse quidem cum plurima exercitus parte discessit. Silonem uero cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem, sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam uero naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum, atque gentilium per Galileam, aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Si-

D d 2 lonis

lonis fultus auxilio: quibus Delius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quibusdam turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem uero Antigonus in Iudæa mercede corruerat. Non tamen Herodes opis egebat: In dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copie. Nam præter paucos, omnis ei Galilæa consensit: et propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affectus suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quod hostilis esset, eximèda uidebatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, tutamen à tergo aliquod inimicis relinquere-
tur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quod eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes parue manus excussione perterritos, mature in fugam uertit: et Silonem male repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos utrique beneficijs debita uicissitudo: plurimos tamen spes, ut à rege certissimo. Iamque ualidissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidijs opportuna præueniens, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pignoribus suis et rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se tam Silonis milites, quam ceteri ex ciuitate iunxerunt, uirium eius timore perculsi. Castris autem positis in occidentali regione oppidi, custodes eius partis, ipsum sagittis et iaculis impetebant; ab alijs uero per cuneos excurrentibus, primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primo circa muros præconaria uoce declarari

Herodes
Hieroso-
lymam
obsidet.

declārari iussit, populi se bono, & saluti ciuitatis aduenisse: pœnāsq; ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cum allocutionibus contrarijs pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut uoluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat uirorum defensores aduolasci: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam uerterūt. Ibiq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessarijs acclamarēt, pecuniamq; alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti. Nam ciuitati proxima deserta erāt. Ita omnibus ab Antigono ante prouisis, & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solum rectores, qui Siloni parerent, sed etiam milites ubi essent plurimi conueniendo, rogabat, ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio, & senatu deductum, in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus, ipse agros adit: tantamq; his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret: simulq; prospiciens, ne uel in posterū ministrare desinerent, accolæ Samariæ per epistolas ammonēbat. Nam ciuitas eius se cliētele dederat, ut alimenta & uinum, & oleum, & pecora in Hierichunta deferrēt. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumētatu hostes prohiberent, atq; insidijs opprimerent, per agros dimittit. Illiq; iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autē montibus insidebant, si qui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tamen Herodes ociosus erat: sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudeorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti

Herodes
cum Ro-
manis
Hieri-
chunta
uadit.

trecenti, præterea paucis equitibus Hierichūta peruenit:
 & ciuitatem quidem uacuum habitatoribus reperit, quin-
 gentos uero cum mulieribus ac familijs, montiū occupasse
 cacumina, & hos quidem captos dimisit. Romani autem
 in reliquam ciuitatem irruunt, eamq; diripuerunt, cum ple-
 nas domos offendissent omnigenū cōditionum. Rex au-
 tem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est:
 Romanūq; militem in his quæ sibi concesserant, ciuita-
 tibus, hoc est, Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyema-
 turum dimisit. Antigonus quoq; Silonis corruptione me-
 ruit, ut exercitus partem Liddis susciperet in Antigoni gra-
 tiam. Et Romani quidem armorū cura soluti, rebus omni-
 bus abundabāt. Herodes autē non quiescebat, sed Idumæā
 duobus milibus peditum, & quadringentis equitibus, mis-
 so etiam fratre suo Isippo, commonuit, ne quid noui cum
 Antigono fieret. Ipse autem, matre cū alijs, quos ex Mas-
 sada liberauerat, affectibus suis in Samariam translata,
 ibiq; tutissime collocata, ut cætera Galilæe subuerteret,
 atq; Antigonom præsidio expelleret, profiscitur. Cūq;
 Sephorim, licet uehementissime ningeret, peruenisset, fa-
 cillime ciuitatem capit, custodibus eius ante aggressionem
 fuga dilapsis: ibiq; suis militibus, quos hyems fatigauerat,
 recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus la-
 trones in speluncis agentes, direxit animum: qui pleraque
 illius regions incurfantes, non minoribus quàm belli cladi-
 bus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditū co-
 hortibus, unaque ala equitū in uicū * Arbelam, ipse dic-
 tus quadraginta post cum reliqua manu superuenit. Nec
 tamē eius incursum hostes extimuerunt, sed armati obuiam
 procedebāt, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis.
 Deniq; prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum

Herodis

An. lib.

14. ca.

24.

Al. Arbi-
ton.

Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circungressus, uelociter subuenit: & suos quidem à fuga retrahit. Irruendo autem in hostes, impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes uolentiae concesserunt: qui tamen eos usq; ad Iordanem cædendo persequeretur: & magna fugientium parte perempta, ceteri trans fluuiũ disiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerant, eorumque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centumquingenta nummorum drachmas singulis diuidendo: eorumq; rectoribus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minime scripsit, ut & foro uenaliũ consulcret, muroque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Itaque circum Athenas uersabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos, Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, ut Iudææ statim ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silonem dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes, mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, undique inaccessible, transversosque tantum ac per angustos ascensus habebant: saxumque ab earum fronte usque ad fauces altissimas pertingebat, rectum uallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremo autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim ualentissimus quisque demissis arcubus exponebatur in ostia speluncarum. Hiq; cum familijs eos mactabant, ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumque aliquos ex his conseruare uellet Herodes, ut ad se accederent, uoce præconis edixit. Sed illorum neque uoluntarius se quisquam ei tradidit. Sed &

quos uis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulērunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pucros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, et prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, et dolore conficiebatur: et ut filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper uelut humilis animi contempsit Herodem. Et post filios occidit uxorem: deiectisque desuper mortuis, postremo semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur et qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret, satis esse arbitrabatur: eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam redijt: armatorum quidem tria milia, sexcentos uero equites in Antigonus ducens. Tuncque propter eius abscessum nacti licentiam, quibus Galileam turbare mos erat, Ptolemæum quidem militum rectorem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem uastabant, in paludes atque in abditißima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes mature succurrit: et magnam quidem eorum multitudinem morte cõsumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa multam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam uero Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia ducumque cohortum, aduersus Antigonus mittit Herodi. Eorum autem ducem Macheram, ut se adiutum ueniret, per epistolas mandauit Antigonus, et de iniuria Herodis multa cõquestus, et pecuniam dare pollicitus. Sed Ventidius (nec enim ad quod missus fuerat, negligendum putabat) cum præsertim plura daret Herodes, in proditione quidē ei non

non paruit, simulata uero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, nō admissō Herodis cōsilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autē, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquā hostem ulciscēbatur ex moenibus, donec Macheram incepti puduit, & in Amathuntē ad Herodē recessit. Iratus autē quod res aliter cesserat, quos-
Machæ-
ræ info-
rentia.
 cunque Iudeos offendisset interficiebat, ut nec uel Herodanis parceret: sed ut Antigoniānis, omnibus abutebatur. Hæc cum ægre ferret Herodes, in Macheram quidē uindicare uoluit, tanquam in hostem, iracundiā uero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Macharæ iniquitatē. Ille autē delicta sua reputās, uelociter regem cōsequitur: utq; in gratiā secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamē Herodes à proposito suo reuocatus est quo minus ad Antoniū pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatā, iuxta Euphratē ualidissimā ciuitatem, acius festinabat. Opportuniū hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ uirtutis, & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eum uenit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis. Magnaque prædæ parte sibi destinata, ut Antonius quidem, quanquam eius uirtutem antea mirabatur, tamen etiam tūc magis eandem opinionem haberet, multūq; ad honores eius spēmque regni adderet, Antiochus uero tradere Samosatam cogeretur.

De Morte Iosippi, & obsidione Hierosolymæ per
 Herodem, & Antigono occiso.

CAPVT XIII.

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudea fractæ An. lib. sunt. Reliquerat enim Iosippum fratrem suum, qui 14. cæ omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, ut neque ante pi. 25. reuersionem suam, aduersus Antigonum commoueretur,

Dd 5 quia

quia non firmum esset auxilium Macherae, quantum delictis superioribus probaretur. Verum Iosippus, ubi fratrem procul abesse cognouit, immemor praeceptorum, Hierichuntam cum quinque cohortibus à Machera secum missis petit, ut maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, et ipse cadit, magnam uiri fortis in ea pugna gloriam consecutus, et omnes Romani milites pereunt. Recens autem lectae de Syria cohortes erant, nec ueterum militum quenquam permixtum habebant, qui belli posset ex operibus opitulari. Antigonus autem uictoria minime contentus fuit, sed eò processit iracundiae, ut mortuum quoque Iosippum uerberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis quinquaginta talenta Phroras frater precium redemptionis offerret. Tanta uero nouitas, post Antigoni uictoriam, Galilae res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerent, productos optimates, Herodis studiosos, lacu submergerent: multaque in Idumaea quoque mutarentur, ubi Machera castelli cuiusdam instaurabat moenia, cuius nomen est* Tongitha. Nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis, Antonius, et praeposito Syriae Sosio iussu ut Herodem quoque aduersus Antigonom adiunxerit, discessit in Aegyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudeam praemisit, quarum Herodes uteretur auxilio, ipse cum caetera manu militum sequebatur. Herodi autem prope degenti apud Daphnen Antiochiae, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumque turbatus prosiluisset estratis, ecce nuncij cladis intrabant: quare pra dolore paululum quiescens, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra uires iter accelerans. Et ubi ad Libanum uenit, octin=

Al. Gu-
12.

octingentos montis accolae assumit auxilio, unamque his
 iungit Romanorum cohortem. Cum quibus, non expecta-
 ta luce, Galileam ingressus est, hostesque obuios in eum
 quem reliquerat locum aduertit: et assidue quidem castel-
 lum oppugnare tentabat. Sed prius quam id caperet, asper-
 rima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exerci-
 tum. Paucis autem diebus post, auctus etiam alterius co-
 hortis praesidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus
 terrori fuit, ut castellum nocte desererent. Iamque per
 Hierichunta properans ibat, ut quamprimum interfectores
 fratris sui posset ulcisci, ubi etiam mirabilis ei monstrique
 similis casus euenit. Vnde praeter spem liberatus, opinio-
 nem quod deo charus esset adeptus est. Nam cum multi ho-
 norati uespere illa coenauissent, postquam dimisso conui-
 uio omnes egressi sunt, confestim coenaculum cecidit. Id autem
 commune sibi tam periculorum quam salutis indicium, quantum
 ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens: mane primo ca-
 stra commouet, hostiumque sex circiter milia de montibus
 decurrentes, prima tentabant agmina, et manu quidem cum
 Romanis conferere non satis fidebant. Lapidibus autem ac te-
 lis eos, dumodo plurimos sauciarent, eminus appetebant.
 Vbi Herodes quoque ipse praeteriens, latus iaculo uulnera-
 tur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multi-
 tudine superiorem uideri cupiens, Pappum quendam ex cotuber-
 nalibus suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus
 quidem Machera erat palma uictoriae. Herodes uero terram
 peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duoque ha-
 bitatorum milia consumit. Exustisque domibus, ad exercitum
 redit, circa vicum, qui appellatur Camacome tendentem.
 In dies autem singulos magna ei multitudo Iudeorum, uel ex
 ipsa Hierichunte, uel ex alijs regionibus accedebat: cum hos
 odium

De casu
coenacu-
li.

Al. tria.

Pappus
dux An-
tighoni.

odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimvero multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congregi festinâte, Papæpi milites neq; multitudinc hostium, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed ubi agmina conflixerunt, cæteri quidem paulisper restiterunt. **Victoria Herodis.** Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans, diuinum eius ulcisceretur autores, aduersam aciem facillime superat. Deinde semper integros aggrediendo, uniuersos in fugam uertit. Erat enim plurima occubentium strages, cum alij quidem in uicium unde uenerat compellerentur, nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. Postremo ruens inter fugientes hostes, in ciuitatem incidit: cum omnes quidem armatorum domus essent refertæ, plenâque propugnatorum de super tecta: ex quoniam foris deprehensos facillime superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos fastigijs, multos simul necabat. Si quis autem subterfugisset ruinam, cum gladijs armati milites excipiebant. Tantaque cadauerum per omnes uias multitudo congregata est, ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagâ hostes adeo non tulcrunt, ut confluentium turba, cõspectis qui in uico perissent, fuga discederent. Statimq; successu fretus Herodes, ad Hierosolymâ perrexisset, nisi eû hymis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiende uictoriæ fuit impedimentum. Et ne penitus opprimeretur, Antigonus obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. **Bona fortuna Herodis.** Herodes autem ad uesperam, cum lassos amicos reficendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem unus tantum puer eum sequebatur. Et priusquam in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus

ex hostibus gladio armatus excurret, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneū, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, ut regem uiderunt, illum quidem stupore debilitati ac tremantes, cū inermis esset prætercunt. Exitus uero qua fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos comprehenderet, nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, oēs effugiunt. Postero autem die Pappū quidem, Antigoni militum ^{Pappus occidit.} ducem, abscisso capite obrucat. Idque Pheroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionem. Namq; Pappus erat qui Iosippum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, in Hierosolymā regressus est: morisq; admoto milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quā facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisq; diuisis, tres quidē leuare aggeres, & super eos turres edificare iubet. Relictis autem, qui operibus instarent, efficacissimis amicorum: ipse in Samariā uadit, uxorē accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, ut diximus: & domū obsidet, subcisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. Igitur ubi eā duxit, ad Hierosolymā redit, auctus militum copijs: eiq; Sosius cum magna manu equitum peditumq; sociatur: quā mediterraneo itinere præmissa, per Phœnicen ipse remeauit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumque sex milia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, propè à septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quibus rex fuerat declaratus: Socius uero Antonio, à quo milites quibus præerat asciret missos Herodis auxilio. Iudeorum

deorum autem intra ciuitatem gentium populus uarie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens, furore agebatur, multaque ueluti diuinitus de temporibus distitabat: & qui audaciores essent, in collegio conglobati, multis modis latrocinabantur: maxime & locis oppido proximis uictui necessaria diripientes, neque aut equis aut uiris alimenta relinquebant. Bellatorum autem constantiores, obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla autem re, sicut in cuniculis, superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias, quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam uero alimentorum longinquis transuersionibus adiuuari disposuit: ac pugnae intenti, quamuis omnem modum audaciae supergrederentur, Romanorum tamen peritia uincebantur. Nihilominus aperte cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improviso autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quam muri aliqua pars dirueretur, alteram eius uicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. Denique tanto exercitu circumfidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his, quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia sano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodi uero, manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersarijs resideret. Maestabantur autem quam plurimi: & per angustiores uicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad tem=

ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet rex ubique mittens rogaret ut parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed ueluti furentes, omnem persequabantur aetatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque presentem fortunam cogitans, domo descendit, et ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miscratus, et intemperanter derisit, et Antigonom appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit ut foeminam. Itaque ille quidem uinctus asseruabatur. Herodes autem quoniam hostes uicisset, ut externa quoque auxilia sub iugum mitteret, providebat. Visendi enim templi, sanctorumque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbiorcm, quàm si uictus fuisset, existimans sibi fore uictoriam, si quod uideri nefas esset, culpa sua uisum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si uacuefacto uiris et pecunijs oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, uile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, ut pro labore obsidionis præclaram licentiam milites haberet: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum esse firmavit. Atque ita redemptis patriæ reliquijs, promissa compleuit. Nam et militum quenque liberaliter, et pro merito duces, ipsumque Sosium regia largitate donauit, ut nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio uinctum Antigonom An. lib. ducens. Et illum quidem uana spe uitæ cupidum usque ad 15. ca. ultimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem pi. 1.

Herodes

Amor
Antonij
& Cleo-
patræ.

Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidē partium studiosos, quo magis beneuolos sibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autē neci tradebat. Et cum pecunia defecisset, diuāso quicquid ornamentorum haberet. Antonio cuiusq; comitibus misit. Non tamē omnino ne quid pateretur ademit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tantā cognationem suā seuitia persecuta est, ut neq; propinquus sanguine supercesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorūque optimates apud Antonium criminādo suadebat eos interfici, ut eo modo cuiusq; possessiones dominio suo facilius quereret. Postea uero quā in Iudeos atq; Arabas usque extendit auaritiam, ut reges eorū Herodes et Malachus interirēt, occulte moliebatur. Denique cum uel in parte præceptorum resipuisset Antonius, occidere quidem bonos uiros tantosque reges iniustum esse dixit: quod autem his morte propius erat, inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, et quoderat in Hierichunte palmetum in quo Balsamum gignitur: ciuitates, præter Tyrum, et Sidonem, cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam et Danaſcum in Iudeam uenit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus inferens eius animam mitigasset: tamen ducentis talentis annuis, abscissas regno suo possessiones, impetrat sibi locari. Ipsamque omnibus obsequijs placans, in Pelusium usque ducit. Nec multum interea tempus et Antonius ex Parthis aderat, captiuūque Artabaz in Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecunijs omniq; præda, Parthus illi statim condonatus est.

De insidijs

De insidijs Cleopatæ, & Herodis prelio contra Arabes & terræmotu.

CAPVT XIII.

Concitato autem bello Acciaco, Herodes quidem cū An. lib.
Antonio proficisci paratus erat. Et alijs per Iudæā 15. ca.
turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem uicum Anti- 5.
goni soror tenebat. Veruntamen à Cleopatra callide, ne
periculorū Antigoni particeps fieret, interclusus est. Re-
gibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellum in Arabas
ut Herodi cōmitteret, persuadet Antonio. Quos si uicif-
set, Arabiæ: sin autem uictus esset, Iudææ domina cōstitue-
retur: alterumque potētium per alterum pessundaret. Sed
hæc eius uoluntas ad Herodis cecit arbitrium. Nam pri-
mum pignoribus hostium captis, magnum quem conflauit
rat equitatum, circa * Diospolim in cos mittit, & quam- Al. Di-
on.
uis fortiter resistētes, superauit. Cum autē iam uicti essent,
maiore motu Arabes suscitantur: & infinita manus in uicū
Syriæ* Codescanathan congregati, expectabant Iudeos. Al. Cha-
nan.
Vbi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum con-
sultius administrare tentabat, castrāq; muro cingi præci-
piebat. Non tamen ei paruit multitudo, sed priore uictoria An. lib.
freti Arabas impetunt. Et prima coitione in fugam uersos 15. ca.
urgebant: in persecutione uero insidijs periclitatur Hero- 16.
des, uici * Canathon indigenis ab Athenione dimissus, qui Alias. Ca
lon.
ex Cleopatæ ducibus semper ei fuerat inimicus. Nanque
horū incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctisq;
agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem su-
gant, plurimis cæde prostratis. Qui uero ex prelio serua-
ti sunt, in uicum Ormuzam confugiunt. Vbi etiā castra eo-
rum cum hominibus circungressi Arabes, sicut erant plena
cæperunt. Neq; multo post accepta clade Herodes aderat
cum auxilijs, serius quā usus poposcit. Huius ei uulneris

causa fuit, præpositorum militibus contumacia, quod iussis
 obedire noluerunt. Nō enim repentino cōmisso prælio nul-
 lum Athenio insidiandi tempus habuisset. Rursus tamē ul-
 tus est Arabas, assiduus fines eorū incursionibus inquietās,
 quodq; semel uictus est, sepe reuocauit. Sed dum inimicos
 persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo
 regni anno & Acciaco bello feruente. Namq; ueris initio
 terra mota, infinita quidē pecorum, triginta uero hominū
 milia peremit, cū exercitus mansisset incolumis, quoniam
 sub diuo tendebat: ibiq; tamē Arabas in maiorem audaciam
 fama sustulit, tristibus nuncijs grauius semper aliquid affin-
 gens. Vnde uelut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ
 spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, le-
 gatis prius interfectis, qui ad se uenerant à Iudæis. Hero-
 des autē aduentu hostium perterritam suorum multitudi-
 nem, tam magnitudine quā assiduitate calamitatū fractā,
 ad repugnandum incitare tentabat, hæc dicens: Rationem
 habere nō uidetur, cur uos præsens formido perculerit. Nā
 diuinæ quidem indignationis plagas mœrori uobis esse nō
 miror. Ignauum est autem perpeti idem etiam, cum incur-
 sus hominum repellendi sunt. Ego enim tantū abest ut ho-
 stes post terræ motum pertimescam, quod magis non puta-
 uerim dominum hanc illis illecebram dimisisse, ut poenas
 redderent. Non enim tantum manu armisq; freti, quātum
 nostris calamitatibus, ueniunt. Fallax autem spes est, quæ
 non suis uiribus nititur, sed alienis aduersis. Neque uerō
 uel secundæ res uel contrariæ, apud homines certæ sunt:
 sed in utrāque partem uideas fortunam nutare uicissim: &
 exempla uobis propria demonstrabunt. Nempe prælio su-
 periore uictores, post ab hostibus uicti sumus: & nunc
 ergo, quātum æstimare licet, illi capientur, uictores se fore
 creden-

Herodis
 oratio.

credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autē
 prouidentiam docet. Itaq; mihi quidem, hoc ipsum quod
 timetis, fiduciam suggerit. Nā cum ferociores quā opus
 erat fuistis, & præter uoluntatem meam in hostes egressi
 estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem ue-
 stra cunctatio, & minus alacer animus, ut uidetur, certam
 mihi uictoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic
 esse affectos, in ipso autem opere uirtutem erigere: consce-
 leratisq; hostibus planum facere, quod neq; humanum ali-
 quod malum, neq; ira cœlestis unquam deprimit fortitudi-
 nem Iudeorum, donec spiritum uitæ ducūt, uel eorū quis-
 quam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquo-
 ties penè captiuos abduxit. Nihil autem uos terreat rerum
 anima carentium metus: neq; arbitremini, terræ concussio-
 nem, alicuius futuræ cladis esse portentū. Naturalia nanq;
 sunt elementorum quoq; uitia: nullūque damnum inferunt,
 nisi quod ex ipsis euenerit. Nam pestilentiam quidem, uel
 famis uel terræmotus signū aliquod, tardius fortasse præ-
 cesserit. Ipsa uero cum extiterint, sui magnitudine finium-
 tur. Ceterum quid nobis amplius, quā terræ concussio,
 bellum nocere poterit etiam uictis? imò enim uero maximū
 imminētis excidij monstrum, non sponte sua, neq; alienis
 manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium
 hominum leges crudeliter immolauerunt, talesque deo pro
 belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maxi-
 mum eius lumen inuictamque dexterā, sed continuo poenas
 dabunt: si patrio repleti spiritu, in uindictam uiolati fœde-
 ris animos excitemus. Pergite quisque non pro cōiugibus,
 neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi: sed
 legatorum cædis ultores. Illi melius quā nos qui uiui-
 mus exercitū regent: uobisq; mihi obedientibus, periclita-

Congre-
dit Hero-
des con-
tra ho-
stes.

Magna
strages
Arabū.

bor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem uestram sustineri nō posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres uidit, sacra deo celebrauit: deinde cū exercitu Iordanem fluiuium transgressus est. Castris autem Philadelphie positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello cōtenderet, pugnam eni-
nus iritabat, quamprimum cupiens cōgredi. Nam et ho-
stes premiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidē regij facile repulerunt, collēmq; tenuerunt. Ipse uero quotidie producto ad prælium milite, instructaq; acie, Arabas laceſſebat. Cum autem nemo contrā procederet (quædam enim eos uehemens formido tenebat, et ante multitudinem dux Althenius timore obriguerat) uallum eorum distur-
bat ipse aggressus, eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtiq; cum equitibus pedites egrediuntur: et si multitudine superiores, Iudeis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret uictoriæ desperatio. Et quamdiu quidem resisterunt, non magna eorum cædes facta est: ubi uero terga nudauerunt, multi à Iudeis, multi uero à semetipsis cōculcati perierunt. Deniq; milia quinq; in fuga ceciderunt, cæteraque multitudo in uallum compulsa est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes. Et licet armis propè adesset excidium, tamen aque penuria uehementer urgebat. Cum rex arrogantius eorum legatos despiceret, et talēta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: deniq; ardescēte siti, cateruatim exēuntes, ultro se Iudeis tradebant, adeo ut quinque diebus quatuor milia uincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septē milia circumsternit: tam magna plaga ultus Arabiam, extinctio uirorum eius spiritu tantum profecit,

profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Herodes exaltatus in regnum.

CAPVT XV.

MOx autem illum excepit desueta rerum sollicitudo An. lib. propter amicitiam Antonij, post uictoriam Cæsaris apud Accium. Veruntamen plus timoris habebat, quam 7.

ipse patiebatur. Nec enim Cæsar uictum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus, ubi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, ueste quidem cultuque priuato, sed fastu regio: neque dissimulata ueritate coram eo hæc dixit: Ego, quidem Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio.

Neque dubitauerim dicere, quod omnimodo armis quoque me gratum expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen et auxilia ei pro uiribus meis misi, et multa frumenti milia: sed nec accepta apud Accium plaga, bene de me meritum descriui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, unam esse dicens Cleopatram mortem aduersorum correptionem. Quam si occidisset, et

Oratio
Herodis
ad Cæsa-
rem.

pecunias ei, et muros ad tuitionem, et exercitum, et me metipsum belli contra te socium pollicebar: Sed profecto eius aures Cleopatram amorem, et deus, qui tibi uictoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio uictus sum, et regiam coronam cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni, spem salutis de uirtute presumens: et ne in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò uero saluus esto, inquit, et nunc regnato certius. Nam.

Respon-
sio Cæsa-
ris.

meritus es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus permanas: siquidē ergo præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius, qui magis

E e 3 Cleopas

Herodi
Cæsar
diadema
imponit.

Cleopatraz quàm tibi paruit. Te nanq; lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs cœpisti, quantum apparet, quem ad eorum gladiatores idonea auxilia misisse perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoq; bene tibi aliquid facere, ut non queras Antonium. Huius sermonis humanitate, regem ne quid de amicitia sua dubitaret, hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto confirmat: in quo multa magnifice in eius laudem allocutus est. Ille autem prius cum muneribus delinitū rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed uicit iracundia Cæsaris, multa illum & gratia pro qua rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea uero ad Aegyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis acceptis regni diuitijs, tumq; primum cū eo militem inspiciente, circa Ptolemaidem equo uectus est, coenamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atq; insuper exercitui eius epulis cuncta distribuit. Prosperxit etiam ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus, aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodis regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideoque postquam uenit in Aegyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum ceteros eius honores auxit, uerum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra cœmpserat. Et præ-

An. lib. tercia Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumque insu-
15. ca. per ciuitatum Gazam, & Anthedonem, & Ioppem, &
9. Pyrgon Stratonis: & ad hæc satellites quadringetos Galatas ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla res autē magis liberalitatē Cæsaris incitabat, quàm magnus

magnus animus accipientis. Post primam, uero Aftiadem etiam regionem quæ Thracon uocatur, eius ditioni subdidit, eiq; continentem Bathaneam, itémque Auranitem. Ex huiusmodi causa Zenodorus qui domus Lysaniæ cōductor erat, non cessauit unquā ex regione quæ Thracon dicitur, latrones Damasceus immittere. Illi autem ad Varronem tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumque deprecati sunt, quo suas misérias Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat, ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varro autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terrā, ipsamq; Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo contra Damascū receptaculum fieret, Herodi dedit, eumq; præterea totius Syriæ procuratorem cōstituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciā, ne quid eo incōsulto procuratoribus liceret amministrare præcepit: ac Zenodoro mortuo, terram omnem quæ inter Trachonem & Galileam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidē post Agrippam amabatur, ab Agrippa uero post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiae partē obsequio pietatis impendit.

De urbibus & ædificijs instauratis & conditis ab Herode; Deq; munificentia, qua usus est erga exteras gentes; eiusq; felicitate.

CAPVT XVI.

ITaque anno regni sui quintodecimo, & templū instauit, & duplum terræ spatium quàm fuerat circa tem- An. lib. 15. cæplū, nūro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia pitibus singulari. Augmento erant in ambitu fani magnæ porticus, eiq; iunctum à septentrione castellum: Et illas quidem 13. 14. à fundamentis crexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam uocauit, in

E c 4 honorē

De Zenodoro.

honorem Antonij, Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas aedes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquā conferri posset, edificauit: easq; amicorum uocabulis unam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec uero solis tectis memoriā eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione, oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eo sex milibus coloniarum, terrāq; fecundissima his attributa: Vbi templum quoq; maximum inter aedificia collocauit, & circum id aream triū semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemq; oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Insuper his alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur * Pannium. Vbi montis quidam uertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris uallem specus aperit umbrosus: qua profunda altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculum cōcauatur, ut stagnantis aque copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem de spelunca radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed ueri fidē in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hiericunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus uocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uero quā fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque ^ honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria uocātur, constituit.

De Sebastena con-
dita.

Al. Pannium.

Al. nomen.

constituat. Cum autē inter maritimas ciuitates uidisset unā uetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos uocabatur, & pro loci natura munificentie sue capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, ut omnes qui ad Aegyptum ex Phoenice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Affrici metuentes: Cuius etiam mediocris aura, tantas undarum moles ad scopulos erigit, ut remeante aestu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Pyrrhæo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quā quam omnis ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidem structura nequaquam mari cederet: pulchritudo uero tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim, quantum diximus, portui spatium per uiginti ulnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decē, nonnulla uero etiam maiora fuerūt. Expleto autem spatio quod undam celabat, in*ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum re-

Al. trecē-
tos.]

pellendis erant fluctibus ante constructi, unde etiā procymia dicebantur: ceteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarū maxima atque pulcherrima ex parente Cæsaris Drusium cognominata est: Crebri autem fornices ad deducenda quæ portus haberet: proque fornicibus, & circū eos, pila saxeæ, & lata, quæ naues egrediētes exciperet, deambulatio. Aditus autem septentrionalis erat. Vntorū enim pro situ loci

placidissimus est boreas. Ad ostium uero, statuae siue colossae tres, utrinque fultae columnis: quarum à leua quidem intrantibus, stantes solidae turris sustinet: Dextra uero duo proceri lapides iuncti, et partis aduersae turris magnitudinem superantes. Domus autem portui connexae, candido itidem lapide, parique mensura spatiorum, ciuitatis uice tendentes in portum. Contra ostium uero portus, in colle, Caesaris templum magnitudine simul et pulchritudine praecipuum: statuaque in eo Caesaris siue colossus non minor quam Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, et Iunoni, quae Argis est. Opidum autem provinciae dedicauit, rebusque aduocatis portum, Caesari uero conditoris honorem, unde ciuitati Caesarca agnomen im-

An. lib. posuit. Quinetiam et caetera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna uocabulo collocauit: et quinquennialicertamine instituto, nomen ei Caesaris donauit. Primusque lib. ipse in centesima nonagesima et secunda olympiade maxima praemia proposuit: ut non solum uictores, sed et proximi et tertij successores eorum, regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant,

Agrippium.

Agrippium uocauit: nimiamque beneuolentia, nomen amicitiae portae inscripsit, quam ipse in templo edificauit. Sed nec parentes suos ita quisquam dilexit, nam et patris monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, flum-

Antipatris.

num arborumque ditissimam, eamque Antipatridem nuncupauit. Et super Hiericunta castellum, natura tutum, et pulchritudine praecipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum uocauit. Fratrique Phaselo turrim

Cyprus. Phaselus.

cognomine Phaselidem Hierosolymis edificauit, cuius ambitus et in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione quae de Hiericunta in bo-

ream

ream mittitur, Phasclum nominauit. Cognatis autem & amicis eterne glorie traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium uocauit: ^{Hero-} ^{dium.} tumque Astoiden, qui manu factus stadiorum sexaginta spatium ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus caci-
men eius amplexus est. Ambitum autem compleuit aedibus regijs liberalissime exornatis: ut non solum interna mēbro-
rum facies clarior esset, uerum etiam foris parietes ac macerie, tectaque largis infusa diuitijs elucrent. Aquā etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat autem totus collis manu factus, & uehementer excelsus. Qui & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, que & sarcinas & amicos recipere possent, edificauit: ut pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse uideretur castellum: circumscriptione uero, domus regalis. Tantis autem constructis edificijs, animi sui magnitudinem in plurimus etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas que gymnasia dicunt: Bibli autem murū exedras uero & porticus, foraque & templa Berithi ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicēsisibus aque ductum: apud Ascalona uero Nymphæa siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quā magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tāquā regni sociæ, agris quoque donate sunt. Ad exhibitionē uero thermarum alijs redditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Comis, ne
quando

Frumēta
ab Hero
de egēti-
bus ad-
ministra-
ta.

quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministravit egentibus: & insulis Rhodiorum ad instruendam classem pecunias sæpe, multisque in locis præbuit: incensumq; Pythium in meliorem formam reparavit sumptibus suis. Quid dicam cius in Lycios aut Samios liberalitatem? perq; omnem Ioniam eorum, quæ desiderasset quisq;, largitiones? Nōne etiam Athenienses, & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarij? Nōne Antiochensium Syriæ plateam, cum plena cœni ab oībus uitaretur, per uiginti stadia prolixam, stravit polito marmore: declinandisque imbribus, quā longa esset ornavit? Sed hæc quidē propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaia cōmune, sed etiā totius orbis terræ munus uidetur, per quem olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hos deficere sumptuum uideret inopia, quodq; solū ex ueteri gratia restabat effluere, non solum agonitheta ipse factus est, eo lustro, quod cū Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum questus instituit, ut nunquā eius memoria agonitheta munere fungi desideret. Inextricabile opus erit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balancotas: aliaq; circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiā: uelut maius aliquid aucuparetur, si beneficijs amplioribus afficeret ciuitates, quā qui eas haberent. Quin & corpore usus est, quod animo conueniret. Cūque summus uenator esset, in hoc tamen ipso, equitandi peritia quæ cuperet, assequebatur. Denique uno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis cœuis & onagris

onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri nō posset. Itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum liberator uidebatur egregius. Præter animi autē corporisq; uirtutem, fortuna quoque secunda usus est. Raro enim contra uotum eius, belli cecit euentus. Et si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

De dissidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo.

CAPVT. XVII.

AT uero publicam ei felicitatem mœrores inuidere An. lib. 15. domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit potestatem repudiata quā prius acceperat uxorem, ex Hierosolymis genus ducentē quæ Dosis uocabatur, Mariannen sibi lib. 16. coniunxit, Alexā dri filiam Aristobuli filij: unde domus eius ca. 13. in discordiam uenit. Et antea quidem, maxime uero postquam Romam regressus est. Nam primum Antipatrum ex Dosithe filium, eorum causa quos de Mariamne suscep-
rat, expulit ciuitate: solis festis diebus eō commendi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit. Quem captum quidem, occupata Syria, Barzafarmas abduxerat: miserati uero gentiles liberauerāt, qui ultra Euphratem colebant: Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset, Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. Hoc enim fretus, multoque amplius patriam desiderans uenit. Herodem autem commouit, non quod regnum affeetaret, sed quod ipsi iure deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne suscep-
erat, due foeminae, ceteri marces erant. Ho-
rumq;

Mors
Hyrcani.

rumq; minimo Romæ in studijs mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariannes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeo succendebat Herodem, ut eorum nihil sentiret, quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariannes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis, inimicitarum probabiles causas, ex amore uero fidutiam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obijciebat, quæq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim uel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimosextimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille quidem cum sacra ueste amictus, ad aram accessisset festo die, populus omnis illachrymauit: & tamē noctu missus in Hierichuntā, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Galatis, interiit. Hæc igitur Herodi Mariæne probro dabat, sororemq; eius & fratrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres seuicbant: & quo maxime commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ uerisimilia fingerentur, hæc accusantes, quod in Aegyptum imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, absentem se properasset ostendere uiro, mulierum cupidine insanienti, & qui uim posset inferre. Id ueluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maxime quidem amoris causa emulatione succensum. Deinde etiam cogitantem Cleopatras seuitiam, cuius gratia & Lyfaniæ rex, & Malachus Arabs erāt perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosippo Salomes sororis sue

sue uiro, quem fidum habebat, et pro affinitate beneuolum, commendabat uxorem: mandato ei clam, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosippus non maligne, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quod ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit. Et illa reuerso Herode, multaq; inter fabulas de affectu iurante, quodq; nunquam esset alterius mulieris amore captus: ualde, inquit, amor nos tuus mandatis Iosippo comprobatus est, quibus ut me occideret, precepisti. His auditis quae occulta credebatur, amens erat Herodes ilico: nec unquam Iosippum mandata sua proditorum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, pra dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluisset, in regia spatatur, ibiq; tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosippo confirmauit. Vnde Herodes immoderate emulii dolore furens, confestim utrunque iussit interfici. Deinde poenitudo sequebatur insaniam: et postquam iracundia concidit, amor iterum calefcebat. Tanta uis autem cupidinis erat, ut ne mortuam quidem putaret eam, sed pra aegritudine tanquam uiuam alloqueretur: donec processu temporis, funere cognito, moeroris magnitudine, quem superstitem dilexerat, aequauit affectum. Maternae autem iracundiae succedunt filij, et immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quam si hostis esset, habebant. Idq; et antea quam diu Romae in studijs erat, et multo magis postquam in Iudeam reuersi sunt. Siquidem cum aetatibus eorum, mentium quoq; roborabatur affectio. Iam uero maturi coniugio, unus amicae suae Salomes, quae matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, et occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatae sunt. Itaq; apertius quidam cure=

ge loque=

ge loquebantur, quod ei per utrumque filium instruerentur insidiæ: Alter quidem ultrices materni exitij simul cū fratre armaret manus: alter uero, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, ueluti propugnaculo sibi futurū aduersus filios, adducit Antipatrum ex Dosithe susceptum: hisq; illū præponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem

An. lib. tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum profi-
 16. ca= cientem uiderent, indignationem cohibere pro sua nobilita-
 pi. 4. te non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisq; negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam et patri blandiri callide nouerat, et uarias inter fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos uero suos ad alia uulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse quoq; aperte iam successor fuerat declaratus. Deniq; tanquàm rex etiam ad Cæsarem missus est, cultūque regio et cæteris obsequijs præter diadema utebatur. Tempore aut illo ualuit etiā suā matrem in cubile Mariamnes inducere: duobusq; armorū generibus in fratres usus, blāditijs et opinationibus, regi obrepfit, ut etiam de filiorū morte cogitaret. Quapropter Alexandrū quidē secū Romam pater abstractum, ueneni sibi dati reū apud Cæsarem postulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus: et licet apud imperitissimum iudicem, tamē Herode et Antipatro prudentiorem: delicta quidem patris uerecunde suppressit, in seuerō delata crimina fortiter diluit: periculorumq; socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, et de suis iniurijs questus est: cū præter innocentie cōscientiā eloquentia iuuaretur.

iuuaretur. Erat enim acerrimus in dicendo, postremo prolocutus quod eos pater libenter occideret, auxit facinus, & lachrymas quidem cunctis excussit. Verum Cæsarem sic affecit, ut eorū accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege recōciliatio facta est, ut adulescentes quidē patri in omnibus obedirent, ille autē relinqueret regnū cui uellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios uideretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentū odij sequebatur Antipater, & si uerecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet. Cum autē Ciliciam præter nauigans Eleusam delatus esset, suscepit eū benignissime Archelaus, pro salute generi gratiā referens: & redintegratæ cōcordiæ causa letus (quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro) & usq; ad Zephyrium deduxit talentis triginta donatum. Postea uero quā Hierosolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribusq; filiis propē astantibus causam reddit profectionis: multasq; deo gratias agit, multas etiā Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod regno maius esset concordiā filiis præstitisset, quam ego, inquit, artius copulabo. Nā ille quidem me regni dominū & successorum iudicem constituit. Ego autē cum mea commoditate illi gratias refero, tresq; filios meos reges designo, huiusq; sententiæ me socium primum dominum fieri precor, deinde uos. Nāq; huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiā plurius sufficit. Quos autē Cæsar iunxit, & pater instituit, obseruate: non iniustis eos, neq; disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis reficiet eum letitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei quem despiciet do-

De Alexandro rege Archelai genero.

loris infliget. Quos aut similes coniunctos esse oporteat; propinquos atq; amicos ego distribuā, & concordie sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionū contentionūq; causas ex contubernaliū nasci malitia: hosque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem, ut non solum isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei in me solum spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem filiis meis trado: & iucunditate quidem quasi retores potentior, pondus autem rerum tametsi nolim, meū est. Consideret autem quisquis uestrum etatē meam, uitæq; institutum, necnon etiam pietatem. Nam neq; senex adeo sum, ut de me cito desperetur: neque uoluptatibus assuetus, quæ adulescentium quoque uitam spatio breuiore cōcludunt. Diuinitatē uero ita coluimus, ut in longum nos æuum progressuros esse credamus. Quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non quod inuideam ex me genitis, honorifice eos haberi ueto: sed quia noui hæc adulescentibus studia ferociæ nutrimenta suggerere. Itaque sic cogitent qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis uero apud ipsos etiam quibus lenocinabātur, infructuosam fore malignitatē. Omnes profecto mecum, hoc est, cum filiis meis sentient. Nanq; ipsis expedit me regnantem, meq; his esse concordem. Vos autem o boni filij sacram primum retinentes mentē naturam: cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt: deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiā, meque tertium qui ea quæ iubere liceat rogem, fratres permanete. Iam nunc autē uobis, & uestimenta & obsequia dabo regalia. Dominūq; oro conseruare iudiciū meum, si concordēs eritis. Hæc locutus, singulos benigne consalutauit, populūque dimisit,

sit, alios conuenientia dictis eius optantes: qui uero muta-
 tionis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquā simulan-
 tes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspi-
 cantes alius de alio digressi sunt. Nanque Alexander &
 Aristobulus ægre ferebāt confirmatum esse Antipatro me-
 ritum. Antipater autem succensebat uel secundo loco fra-
 tres haberi. Sed tamen ille pro uarietate morum, & re-
 ticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa
 fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lin-
 gua erat quicquid uenisset in mentem. Et multi quidem
 his instigandis operam dabant, plures autem amicorum
 sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod di-
 ctum esset apud Alexādrum, statim apud Antipatrum erat,
 & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferreba-
 tur. Nec uel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens in-
 noxijs habebatur, sed cuncta eius uerba in crimina uerte-
 bantur: maximāque minimis affungebantur, sicubi liberior
 paulo fuisset. Semper autem, qui eum irritarent, submitte-
 bat Antipater ut mendacia sua ueras occasiones habe-
 rent: multisq; falso uulgatis, unum quid comprobatum,
 fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quis-
 que aut natura taciturnus erat, aut muneribus paraba-
 tur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si
 Antipatri uitam malitiæ dixisset arcanam. Alexandri ue-
 ro familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blandi-
 tijs, quibus expugnauit omnia, proditores ac fures eorum
 quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cum
 autem caute uniuersa committeret, astutis etiam crimina-
 tionibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisq; perso-
 nam gerens alijs delatoribus subornatis utebatur. Siquid in
 Alexandrum nuntiassent fauore simulato, id quod primo

Delatio-
 nes Anti-
 patri pro
 fratribus
 perdēdis.

reprehendiſſet, mox otioſe aſtruendo, regis iracundiã pro-
 uocabat: omniãque ad inſidias referebat, & ut necem pa-
 tris Alexander optare uideretur. Nihil enim maiorem fidẽ
 calumnijs ſuggerebat, quã ſi cum purgaret Antipater.
 His accenſus Herodes, quantum in dies ſingulos de affectu
 aduſcentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro.
 In eandem uero partem inclinati ſunt etiam qui regno pa-
 rebant: hi uolentes, alij pro imperio, ſicut Ptolemæus ami-
 corum chariſſimus, regisque fratres, ac tota progenies:
 omnia nanque in Antipatro ſita erãt: & quod Alexandro
 fuit acerbifſimum, cuncta in eorum perniciem, matris An-
 tipatri conſilio gerebantur. Nouerca enim ſenior erat,
 multoq; plus quam priuignos oderat, quos regina mater
 ediderat. Sed quanquam omnes, ut Antipatro magis obſe-
 querentur, ſpes inducebat: non minus tamen præcepta re-
 gis quenq; ab aduſcentibus ſeparabant: qui chariſſimis
 edixerat, ne quis ad Ariſtobulum uel eius fratrem accede-
 ret, aut ſe ad eos applicaret. Non ſolum autem regalibus
 erat formidini, uerumetiam externis amicis. Nulli enim re-
 gum tantum poteſtatis Cæſar dederat, ut fugitiuos ſuos,
 quãuis ex ciuitatibus non ſubicctis ei,liceret educere. Adu-
 ſcentes aut delata in ſe ſàcinora nesciebant, hiſque pro-
 pterea capiebantur incautius. Nullus enim palàm incuſa-
 batur à patre: ſed affectu refrigeſcente paulatim intelligẽ-
 tes, aduerſus dolorem aſperius excitabantur. Eodem autẽ
 modo etiã Pheroram patruum, & Salomen amitam, cõtra
 illos cõmouit Antipater aſidue, uelut cum uxore ſermoci-
 nando, quibus in eos inſtigaretur. Huius autem inimicitijs
 conſpirabat Alexandri quoque uxor Glaphira, multa de
 ſua nobilitate commemorans, cunctarumq; ſe que in re-
 gno uiuerent dominam eſſe dictitans: paternum enim ge-
 nus à

nus à Temeno, maternum autem à Datio Istapsis filio ducere, multumq; ignobilitatem despiciens sororis & uxorum Herodis: quarum quæq; propter formam, nō propter nobilitatē esset electa. Namq; multas ei fuisse diximus uxores: quod licet & Iudeis more patrio plures habere, quod q; rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur, propter superbiam & contumelias Glaphiræ, inuisus erat Alexander Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphiræ seuientem: frequenter enim humilitatem generis obijciebat uxori: quodq; ipse plebeiā, reginam uero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matris nunciavit. Addebat autem, quod aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoq; uicorum scribas, scilicet irridentes, quod literarum studijs operam darent. His commota Salome, quod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis 16. ca. autem idonea uidebatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quedam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, casumq; eius cum gemitu atq; imprecationibus cōqueri: ac sæpe illo quedam ex Mariannes uestimentis posterioribus diuidente, coniugibus minitari solitos esse, quod cito pro regalibus delicijs nigris uestibus induerent. His de causis, Herodes licet constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correctionis abscederet, ad se eos uocauit: Romam enim nauigaturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauitq; ut fratres diligerent, promissa priorum peccatorum uenia, si post hæc meliores fierent,

rent. Illi autem criminationum inuidiam deprecādo, fectas eas esse dicebant, purgationisq; sue fidem rebus ipsis posse constare: uerum quoque ipsam debere, omīssa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. Nunquam enim calumniatores de fore, dum cui persuadeat, extabit. Cum his eum mature placuissent, qui ut patrē præsenti metureiecto, de post futuriis mœrere cœperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam, & patrum Pherorā: uterque autem sc̄ui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiusque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regaliq; coniugio dignatus erat, sorore uxoris sue nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancille amore captus, refugerat. Quamobrem iratus Herodes, filiam quidem nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ uenia data, indignationem remisit. De hoc autem erat uetus opinio, quod etiam uiua regina Herodem opprimere uoluisset ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamuis amantiſſimus frater esset Herodis, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui suspecti erant habita questione, postremo ad Pheroræ amicos uenit, quorum nulla quidem fuit de maleficijs aperta confessio, sed quod amica suspecta, in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ cōsciam esse Aristobulū Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus

emptus est: sed nec Salome criminatione libera manserat. Nam & hanc frater Pheroras accusabat, quod cum Sylæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptijs cōstituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus, quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus uero tempestas in Alexandrum transijt, totaq; capiti eius incubuit. Tres erant Eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim uinum ministrare fuit cura, alteri coenam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, ui tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos sefelisset Alexander nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans: & qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum adulescentem putarent: uerum se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor. Neque multo post, ab inimicis poenas repeteret, fortunatosque amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parère, militumque rectores. Itemq; ordinum principes occulte ad eum cōuenire dixerunt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut nō auderet statim delata proferre: sed exploratores die noctuq; submittens, dicta factaq; singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaq; regnū eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisq; odio uel inimicitijs, calumnias finxere, multiq; regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebatur: & mendacio quidem confestim fides habebatur. Erant autem

criminationibus ipsis uelociora supplicia . Denique accusabatur qui modo accusauerat : & cum eo qui ante iustus esset , ducebatur ad poenam . De uita nanque periculum regis quæstiones breuiore compendio terminabat . Ad hoc autem seuitiæ processerat , ut nec eorum quenquam hu-

Antiq. manitus aspiceret , qui accusati non essent : uerumetiam
 17. ca. amicis immittissimum sese præberet . Itaque multis etiam
 8. regno interdixit , & in quos potestatem non habebat , in eos dictis asperis seueiebat . Accessit malis Antipater , collectaque propinquorum caterua , nullum criminationis genus omisit . Tantus autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor inuasit , ut stricto instare sibi gladio uideretur Alexandrum . Denique subito & ipsum correptum in uincula coniecit , & in amicorum eius tormenta perrexit : Multi autem tacite moriebantur , nulla uoce supra conscientiam prodita . Alij uero , quibus mendacium impatientia doloris extorsit , de patris eum insidijs cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt : tempusque obseruare , ut illo dum uenaretur occiso , Romam profugerent . His tamen etsi uerisimilia non erant , sed necessitate cruciatus ex tempore fingeantur : libenti tamen animo rex credebat , pro consolatione accipiens uincti filij , ne id fecisse uideretur iniuste . Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur , ultro malis assentiendum putauit , ac digestis aduersus inimicos quatuor libris , fatetur insidias , eorumq; se plurimos socios habere perscribit : ante omnes autem Pheroram & Salomen . Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam , cum uim noctu adhibuisset inuito . Iamq; libri in manibus erant Herodis : multa & graua de optimatibus clamantes , cū mature in Iudæam Archelaus uenit , metuens genere simul

ro simul ac filie, quibus etiam providentissimo consilio suc Ant. li. currit, regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo cō= 16. ca. gressus, ubi nam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi 8. 9. parricidale caput aspiciā, quod meis manibus ipse lacerabo: addamq; filiam meam bono marito nouo? Nam & si cō filij particeps non est: quia tamen cuiusmodi uiri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculum agitur, quod adhuc uiuit Alexander: ego nanque ita ex Cappadocia properans ueniebam, ut & qui illum reperirem olim dedisse supplicium: & de filia questionem tecum haberem: quā tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de utroque nobis consulendum est: licet nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracūdiæ uicarie succedamus. Talibus increpans, quā uis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisq; capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui con= Astutia Archelad regis. filij nactus Archelaus, paulatim causas in eos qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere regem uideret, considerandum est, inquit, ne forte adulescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniatur non tamen ab adulescentulo, nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis autores, qui ad deteriore partem lubricum ætatis impellerent. Ab huiusmodi nanque hominibus, non solum adulescētulos falli, uerum etiā senes, domosque clarissimas totāque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. Namq; hoc librorū quatuor ar=

gumentum: qui ubi propēsiorem esse regis animum sensit, et in omnibus apud cum amicitiam Archelai praeualere, quam honeste non posset, ex impudentia salutem quaesivit, Relictoq; Alexandro, confugit ad Archelaum: Et ille: nō, inquit, uidet quo se pacto eximat tot criminibus inuolutū, quibus manifeste conuinceretur regem insidijs uoluisse decipere, omniumque malorum praesentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omnis artibus callidis, et negandi per-
tinacia, quibus insimularetur omnia confiteri, et à fratre, praesertim cui dilectus esset ueniam petere. Nanque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atrāque ueste cum lachrymis, ut quā miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: ueniamque meruit postulans, et se quidem sceleratum esse fatebatur. Nanque omnia quae sibi obijcerentur, fecisse. Horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracūdiam mitigabat, proprijs usus exemplis: Etenim se quoque à fratre multo grauiora perpeßum, naturale ius dicebat anteposuisse uindictae. Quippe in regnis, uelut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oporteret, leniter uero curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pherorae placidum reddidit, ipse autem Alexādro tandiu manebat iratus, filiāque ab eo distractam secum abducturū esse firmabat, donec Herodem cōpulit ultro pro adulescentulo deprecari, ut iterum ei filiam desponderet. Satis autem cum grauitate Archelaus cui uellet eam praeter Alexandrum collocari, permisit: maximū enim pendere, quo iure inter se affini-

tatis

tatis inuiolata permaneant: Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi quod matrimonium dirēisset, quod & liberos iam haberent, uxor quoq; ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si uero discederet, causa de omnibus desperandi: meliorem nanq; fieri audaciam, si domesticis affectionibus distrahatur: uix tandem cessit, unaq; & ipse redijt cum adulescente: in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen cū Romam mitti debere, ait, cū Cesare collocuturū: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Consilium quidem Archelai, quo generum periculo liberauit, peractum erat, & redintegrata concordia in epulis: & humanitate cōuictus, familiariter uersabantur. Abscuntem autē muneribus talentorum septuaginta, solio quoq; aureo gemmis ornato, & Eunuchis: & concubina donat Herodes, quæ Panichis uociabatur. Itemq; amicorum eius, quenq; pro merito, quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona clarissima dederunt: eūq; tam ipse quā optimates Antiochiam usq; persecuti sunt. Non multo post quidam in Iudeam uenit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solum recō-
Ant. lli. 16. ca.
 ciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit iritam: uerū-
11.
 etiā causa fuit ut periret. Lacon erat genere nomine Eur-
De Eur-
ryde.
 cles ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. His amplissimis donis Herodi oblatis: uelut eorum quæ aucuparetur illecebra, cū statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatē nihil esse ducebat, nisi regnū sanguine cōparasset. Itaq; regē adulatione falsisq; de ipso laudibus: & sermonis calliditate circūuenit, maturēq; p̄specto eius ingenio dictis, simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nā & rex & oēs eius comites libēter ciuē
 Sparte

Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit: fratrumq; inimicitias, & quæadmodū pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata uero amicitia fâllebatur Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepfit. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobulo cōmendatus est. Pertentatis autem personis omnibus aliam alio modo subibat: ac primum sit Antipatri mercenarius, & Alexā dri proditor: illum exprobrando castigans, quod cū fratrum sit maximus, sp̄ci suæ negligat insidiatores: Alexā drum uero, quod regina creatus, & regie uir coniugis, filium priuata mulieris pateretur regno succedere, præsertim cum haberet magnā occasionem Archelaū: quæ quidē adulescenti uera fide suadere uidebatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexā der quicquam metuēs, & de Antipatro quæ se mouerēt apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemerit, ipsis quoq; regnum eius auferret: quorum cause Eurycles & misereri eos & dolere pariter simulās etiā Aristobulum ad ea dicenda pellexit: Atq; ita querelis in patrem utroq; deuictō referens, ad Antipatrum secretō discedit: affictō quoq; insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse firmabat, ac penē iam strictis gladijs in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrē, & ad extremū necis Alexā dri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; audisset Herodem uitam ei se rependere pro beneficijs sibi delatis, & lucē referre dixit hospitio: Olim Alexandrum exacuisse in eum gladiū, & cōfirmasse dexteram: uerum sccleri tanto fuisse impedimento, quod societatem

tatem facinoris aſimulaſſet. Alexādrum enim dicere, non bene ſecum Herodem actum putare, quod regnum obtinuiſſet alienum: & poſt matris eorum necem, principatum eius dilacerਾſſet, niſi etiam de genere cooparet heredem, auitumque ipſorum regnum Antipatro ſpurio propinaret. Proinde ſemet Hyrcani manes & Mariannes ultum ire. Nec enim decere ſucceſſionem regni ab huiusmodi patre ſine cæde ſuſpicere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumelijs affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori, inuentionibus quoque offendere, ſoliq; Antipatro indulgentem: ob quæ uelle mori non recuſare, niſi ex uoto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſi eum occidiſſet, primum ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facile poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc uſque ignoraret mores Herodis, nec enim ſic ei aſtaturum ut antea, patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantum criminibus locuturum, ſed primum totius gentis ærūnas, & quod ad necem uſque tributis opprimeret uulgaturum. Deinde in quibus delicijs, quibūſque actibus parte ſanguine pecunie conſumptæ ſint, & qui uel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis plagatæ: ibi autem queſiturum & aui & matris necem, omniāq; ſcelera regis reſteſturum: quibus cognitis, nemo ſe iudicauerit parricidam. His Eurycles in Alexandrum falſo delatis, Antipatri laudes proſequēbatur, illum ſolum qui patrem diligeret eſſe confirmans, quiq; adhuc inſidias retardਾſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundiæ feritate turbatur. Iterumq; hoc tempus

naſtus

Iocūdu
& Tyrā
nus accu
fati.

nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iocundo & Tyranno clām colloqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tūc uero propter quasdam offensiones ordinibus motos. Hac deniq; indignatione succēsus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se, quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam uelut ad præpositū castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante, ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: tamq; armis quàm alijs subsidijs eos uti permetteret. Hanc Alexander Diophanti cōmentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus, & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis sæpe falso conscriptis, ad hoc postremo occisus est* Ac cito autem castelli præposito, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant, uerum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum ualidum proferretur, filios tamē absolutos asseruari præcepit. Euryclem uero domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum, datoremq; salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nuntiaret, ad Archelaum properat, aususq; dicere, quod Herodem recōciliasset Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. Deinde in Achaïam transgressus, ad similia facinora male quæsitis abusus est. Postremo apud Cesaream accusatus, quod dissentionibus repleuisset Achaïam, & ciuitates spoliaret, inde fugatur: atque hoc eum modo poenæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est Coum

Diophā
tes.

Ar's tor
to.

Ar's Eua
ristum.
De Coo
Euareto.

Euarctum* huic Spartiatæ conferre. Namq; is cum amicissimus esset Alexandro, eodēque tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisset, percontanti regi super his quæ ille

ille insimularet, iuratus nihil se ab adulescentibus audisse firmavit. Nec tamen id quicquam miseris profuit apud Ant. li. Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: 16. ca. eumque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem 12. crederet, iisdemque moueretur. Incitabat præterea Sa- Salomes accusa-
lome crudelitatem eius in filios: Nanque ad hanc Aristo- tio permi-
bulus, quo se periculis inuolueret, quam & socrum ha- ciosissi-
bebat & amitam, monitum miserat, ut saluti suæ consu- ma.
leret, quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimu-
latam, quorum ante fuerat accusata, quod Syleo Arabi nu-
bere cupiens, quæ sciret eius inimicū, occulta illi secreta re-
gis nunciaret. Et hoc fuit extremum, quo tanquā tempesta-
te oppressi adulescētes, nō secus ac turbine pessundati sunt.
Salome enim protinus cōtendit ad regem, eiq; monita Ari-
stobuli prodit: atq; ille ulterius durare non passus, utrumq;
filium uinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Vo Filij He-
lumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum, rodus uin-
descripta ferētes indicia, proficisci iussit ad Cæsarem: cū.
postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt:
uehementer quidem Cæsar in adulescentes exarsit, uerum
eius potestatem in filios à patre auferendam nō duxit. De-
niq; rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrij: melius ta-
men facturum dicens, si in communi consensu propinquorū
suorum prouinciæq; rectorum de insidijs quereretur: eosq; si
delato crimini reperiret astrictos, occideret: si uero fugam
tantum esse meditados mediocri supplicio contentus esset.
Parcet scriptis Herodes: cūque Berithum, quò Cæsar ius- Ant. li.
serat, peruenisset, cogit iudicium. Præfederunt autem re- 16. ca.
ctores, quibus à Cæsare scriptū fuerat, Saturninus & Pe- 13.
naius legati, & cū his Volumnius pcurator, itēmq; propin-
qui regis & amici, necnō & Salome & Pheroras, & post
hos

hos optimates Syria, præter Archelaum regem: nanq; hūc Herodes, quod Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudiciū non produxit: sciebat enim quod si tantum uisi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si uero etiam dicendi copiam nacti essent, facillime Alexander obiecta dilueret. Igitur quidem illi custodiebantur in Palestō, uico Sidoniorum. Exorsus autem rex, ueluti cum præsentibus ageret, commouebatur, & insidias quidem timide obijciebat: nam probationibus deficiebat. Maledicta uero & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequabatur: eaque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamque uictoriam uincere, singulos sententiam proferre rogat in filios: & primus Saturninus condemnandos esse adulescentulos, sed non morte pronunciauit, nec enim fas esse, cum tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis uisum est, eosque nonnulli alij secuti sunt. Tristem uero sententiam primus Volumnius dixit, cunctiq; post cum Herodis æmulatione, uel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tunc autem uniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem opperiebatur huius tragœdiæ finē: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium usque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat.

Audacia
Tyronis
inrepā-
tis Hero-
dem. Interea uetus quidam regis miles, Tyro nomine, qui & filium habebat, Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis in postremo circumuiens clamitabat, conculcatam esse iustitiā,

iustitiam, ueritatem perijsse, naturam esse confusam, ui-
 tamq; hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ do-
 lor cōtemptori uitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem
 ausus adire: mihi uero inquit, omnium uideris esse infeli-
 cissimus, qui contra charissimos nequissimis credas. Siqui-
 dem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tres
 habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudi-
 casti: neque aduertis hoc eos agere, ut iustis successoribus
 destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facile re-
 gem optantes. Veruntamē cogita, ne ille quoque militibus
 odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim
 est, qui non adulescentium misereatur, principum autem
 plurimi etiam palam grauitè ferūt. Hæc dicens, simul eos
 quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autem sta- An. lib.
 tim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibiq; tum 16. ca.
 alius quidam regalis tonsor, nomine Tryphon, nescio qua 13.
 exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi De Try
 quoque Tyro, inquit, iste persuasit, ut occasione tonden- phone
 di nouacula te occiderem: magnaq; inde Alexandrum da- regis ton
 turum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Ty- sore.
 ronem eiusque filium, & tonsorem subdidit quæstioni.
 Cūque illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil di-
 cceret, Tyronem uehementius torqueri iussit: tumq; filius
 eius, patris miseratione cōmotus, cuncta se regi, si eum sibi
 condonasset, indicaturum promisit. Eoq; relaxato, ipsius
 occidendi patrem suum habuisse uoluntatem, dixit, impul-
 sum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adu-
 lescente uidebatur; quo tormentis eriperet patrem, non-
 nulli uerum esse firmabant. Herodes tamen, & militum
 principibus & Tyrone pro concione accusatis ita in eos
 armauit populum: ut ibidem cum eo tonsorem, lignorum

Filios
suos He-
rodes of-
focari
præci-
pit.

et lapidū ictibus interimeret. Filios uero in Sebasten mis-
sos, quæ non longo à Cæsarea intervallo distaret, offocari
præcipit: eaq; re mature perfecta, in castellum Alexandriū
mortuos asportari, cū Alexandro materno auo sepeliēdos.
Hic finis quidem Aristobulo et Alexandro uitæ fuit.

De cōspiratione Antipatri cōtra patrē, CAPVT XVIII.

Odiū
omnium
in Anti-
patrum.
An. lib.
17. ca.
12.

Antipatrum uero, cum iam sine controuersia succes-
sionem regni speraret, intolerabile gentis excepit
odiu, cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conse-
ruisse calumnias: nihiloq; minus timor eum non mediocris
solicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim
Alexandro ex Glaphira filij duo, Tigranes et Alexāder:
itēmq; Aristobulo ex Beronice Salomes filia, Herodes et
Agrippa et Aristobulus, filieq; Herodias et Mariamne.
Sed Glaphiram quidem Herodes cum dote sua in Cappa-
dociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit, Bero-
nicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nu-
ptum dedit: qui ut Salomen, quam insensam habebat, sibi
reconciliaret, istas nuptias excogitauit. Idem uero etiam
Pheroram muneribus alijsq; obsequijs, atque amicos præ-
terea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecu-
nias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam do-
nis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quod
plura donabat, uelut opes tantas non munificentia largi-
retur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, ut nec ac-
cipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibŭsque
nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributio-
nibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter
spem uideret orbos pueros ab Herode curari: quantum-
que illum peremptorum cædis poeniteret, prolis eorum mi-
seratione significari. Conuocatis enim propinquis atque
amicis

amicis suis, & pupillis astantibus, cum lachrymis opples-
 set oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quæ-
 dam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum
 natura cõmendat. Experiar itaq; ut & si pater infortuna-
 tissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post
 me regantur, amantissimos mihi relinquam. Despondeo
 igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri,
 ut ei curator sis necessarius: tuo uero Antipater filio, Ari-
 stobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbate. Sororem
 uero eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo mater-
 no prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum,
 neq; uel quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem
 dominum etiam bono regni mei, mcorumq; nepotum co-
 pulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm pa-
 tres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, effle-
 uit, & puerorũ dexterarum iunxit, benignissimẽq; consaluta-
 tis singulis dimisit cõsiliũ. Statim dirigit Antipater, quã-
 toq; dolore affectus esset neminem latuit pupillorũ. Nãq;
 honorem apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat:
 iterumq; de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri fi-
 lius præter Archelaum etiam Pherorã tetrarcham adiu-
 torẽ habere licuisset. Ad hæc reputabat odiũ suum, & or-
 bitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto ui-
 uentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorũ,
 ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo diri-
 mere sponsalia statuit, & callide quidem patri surripere
 timuit sæuienti, acriterq; uigilanti ad suspicandum. Pa-
 lam uero cum supplex adire ausus est, coramq; deprecari,
 ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudum-
 que regis nomen habere uellet: regni autem substantiã pe-
 nes alios esse. Nec enim posse rerũ obtinere dominatum,

Vxores
& proles
Herodis,
earumq;
cōiugia.

Al. Rexa
manam.
Al. Hel-
pide.

si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri fi-
lio socer esset adiunctus. Instantissime uero precabatur,
quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari.
Nouem nanq; regi uxores erant, sed harum septem unde
filios suscepserat, ipsum Antipatrum ex Doside, Herodem
autem ex Mariamne pontificis filia: itemq; Antipam ex
Archelaum ex Marthace Samaritide, filiamq; Olympia=
dem, quam frater eius Iosippus habuerat: ex Hierosoly=
mitide uero Cleopatra Herodem ex Philippum, necnō ex
Pallade Phaselum. Habebat autem filias quoq; alias, * Bo-
samen ex Salomen: unam ex Phædra, ex alteram ex * Iop=
pide: duasq; uxores sine filijs, cōsobrinam ex sororem, ex
præter has Alexandri ex Aristobuli sorores duas ex Ma-
riamne. Cum igitur tanta prolis copia supercesset, aliter
nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto
eius animo, quid de pupillis cogitaret, uehementer iratus
est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, re=
putabat, ne etiam hi quandoq; criminationum Antipatri
præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis cum
protelat. Postea uero blanditijs eius adductus, sponsalia
reformauit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam
collocat, filium uero eius iungit filie Pheroræ. Hinc lice-
bat aduertere, quantum Antipatri ualuerit adulatio, quod
idem in simili causa impetrare Salome non potuit. Hanc
enim quamuis soror esset, atque hoc sæpe intercedente Iu-
lia uxore Cæsaris postulasset, Arabum regi Syleo nube-
re non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi
ab hoc studio destitisset. Posteaq; inuitam Alexæ, cuidam
ex amicis suis, in matrimonium dedit: eiusq; filiarum unam
Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Na-
tarum autē Mariannes una, sororis filium habebat Anti-
patrum,

patrum, altera fratris Phaselum. Sic * intercepta pupil- ^{Alias in-}
 lorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitati- ^{corru-}
 bus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiecta; mali- ^{pta.}
 gnitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia sine 17. ca.
 gulorum odium uitare nō poterat, securitatem sibi ex ter- 3.
 rore querebat: cum præterea Pheroras ei ueluti iam con-
 firmato regi obsecundaret. Quin & mulierum cōflata in
 aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ
 uxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri,
 multa in regno insolenter agebat: ausa etiam duas regis fi-
 lias contumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro
 erat abiecta. Itaq; cum illi iniuise essent, alias quidem mo-
 rigeras habebant: sola uero Salome aduersabatur corū con-
 cordia: quodq; non bono regis coirent, apud ipsum insimu-
 labat. Cognita uero eius delatione, mulieres (quodq; He-
 rodes egre tulisset) aperto quidē cōuentu & familiaritate
 abstinerunt, contra uero & discordare inter se rege au-
 diente simulabant. Cum his adeo colluderet Antipater, ut
 palam Pheroram minime dubitaret offendere, occultos au-
 tem cœtus & nocturnas comesationes agebāt: earūq; cō-
 sensionem fecit obseruatio firmiorem: cū horum nihil igno-
 raret Salome, sed Herodi cuncta nunciarat. Ille autem ar- ^{An. lib.}
 dens iracundia, maximeq; aduersus Pheroræ cōiugē, quod 17. ca.
 eam præter ceteras accusaret Salome, aduocato cognato- 4.
 rum amicorum consilio, & talia multa mulieris & filia-
 rum contumelias crimini dedit, quodq; Phariseis mercedē
 cōtra se præbūisset, fratremq; sibi hostem reddidisset ex-
 pugnatum uenenis. Postremo conuersus ad Pheroram,
 utrum, ait, se fratrem an uxorem uellet optare? Cūq; ille
 se citius uita dixisset quàm coniuge cariturum, incertus
 quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum

Pherora, uel eius cōiuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, unquā colloqueretur edixit. Verū ille palām praecepta custodiens, in occulto cū his pernoctabat: metuensq; obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficisceretur, effecit: ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eū misit: cunctis quæ usui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructum, testamentumq; unā portandum ei dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, et Antipatri successor Herodes, ex Mariannæ pontificis filia procreatus. Quin et Syleus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cū Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leue autē cū Areta rege suo certamen habebat, cuius et alios amicos interfecerat et Soënum in Petra oppido potentissimum, redemptoq; Fabato dispensatore Cæsaris fauore utebatur etiam in Herodē. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syleo remouit: ac per semetipsum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cū nihil dedisset, accusabat apud Cæsare Fabatū, dispensatorē esse dicens, nō quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus cōmotus ad iracundiā Fabatus, adhuc autē apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorū Sylei proditor factus est, regi q; indicauit, quod Syleus Corinthium eius satellitem pecunia corrupisset, eumq; asseruari oporteret. Neq; rex id facere dubitauit: quoniam Corinthius iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripui, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eū repositos, unum Sylei amicum, alterū Philiarchū. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corinthio ut Herodē occideret,

deret, persuasisse cōfessi sunt. Illi quidem etiam à Saturnino rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

De ueneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

CAPVT

XIX.

Herodes autem Pheroræ uehementius imminebat, ut repudiaret uxorem. Aliquid enim quod mulierem plesteret excogitabat, quia multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrē cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus unum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum reuersurum esse dum uixerit. Denique nec ægrotum, quamuis sæpe accitus fratrem uisere uoluit, cum quibusdam mandatis cum quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postmodum autē Pheroras in morbum incidit, tumq; Herodis patientia demonstrata est. Nā & uenit ad eum, & humanissime curatum uoluit: sed morbū suoperare non quiiuit: in diebus enim paucis est mortuus. Quē licet usq; ad ultimum uitæ diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoque ueneno peremisset, fama uulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam portato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimæque funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum uitæ sortitus est. Transijt An. lib. autem in Antipatrum autorem poena sceleris, ex interitu 17. ca. Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, s. cum regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram ueneno interceptum esse dicebant. Nam quendam ei citum obtulisse coniugem suam, non eo quo solebat modo conditum: eoq; sumpto illum morbo protinus esse correptū.

Venisse autē ante biduum, matris ac sororis eius accitu,

G g 4 quandā

Pheroras moritur.

quandam ueneficam mulierculam ex Arabia, ut uenenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Sylæi consilio: nanque illi notum fuisse. Percussus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subicit. Ibiq; tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus cœli terræq; rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, uindictet. Hoc rex initium nactus, persequcbatur ulterius indaginem ueritatis. Mulier uero & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusq; uxoribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quodq; Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere: qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras uero trans flumen scedere curauisset. Nā sæpe illos in sermone dixisse, quod post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariannæ eiusque filijs minime pepercisset: ideoq; melius esse, ab hac belua quam longissime fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quod cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, seq; fortasse priusquā regnare incipiat moriturum: aut si unquam ille decesserit, (quando autem istud fiet?) uoluptatē sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est, Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam, post mortem suam regni successorem, sed Mariannes filium scripssisset heredē. Qua quidem in re prorsus

re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum abitraretur. Se nanque, ut ex eius progenie nemo superesset, curaturum: Quinctiam cum omnes patres, quibus inuisi unquam filij fuerunt, odio uincat: plus tamen cum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi, ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atque cum Pheroras diceret, quid enim per nos ladebatur? respondisse Antipatrum, utinam cunctis ablatis nudos se diuimodo uiuos relinqueret. Verum hoc nequaquam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte, inquit, conuenimus: licebit autem aperte, si uirorum spiritum manusque habeamus, Hæc in tormentis ancille prodiderunt, et quod Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Ut omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Dosidem Antipatri matrem, furor eius erumpit: eamque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliata, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita Pheroræ, mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, et ad omnes suspiciones excitabatur: multosque innocentes metu, ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipa-<sup>Antipa-
ter Sa-
manes.</sup>trum, qui procurator erat Antipatri, et ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Aegypto Antipatrum uenenum malum petiisse, per aliquem Antiphili collegam: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater, ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram uero uenenum uxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat

rat afferre iubet. Illa uero quasi allatura egressa, de tecto se precipitem dedit, ut eo modo probationis & regis uerba praeueniret. Sed dei prouidentia, sicut apparet, quae ab Antipatro poenas repeteret, non in caput, sed in alteram delata partem, periculum mortis euasit. Portataq; ad regem, ubi resipiscere potuit, (nam casus eam perturbauerat) & quamobrem se precipitasset interrogata, adiurante rege, quod uera dicenti remitteret omne supplicium: si falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absimeret, neque sepulturae quicquam relinqueret. Paulisper tacuit: deinde: quid, inquit, secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum deus testis mihi ueritatis: qui falli non potest. Cum Pherora morituro lachrymans asiderem, tunc ille me ad se uocauit: En multum, inquit, mulier de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitauit: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem ob impietatem precium fero: tu uero quod in cum seruas, relictum nobis ab Antipatro uenenum, huc affer propere, meq; uidente consume, ne ad inferos quoque ultimum huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut iussit attuli, & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum uero mihi propter dubios casus, & quae te metuerem, reseruauit. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert. Rex quidem in matrem fratremq; Antiphili contulit questionem. Verum hi quoque Antiphilum ex Aegypto attulisse pyxidem fatebantur, illumq; uenenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circuncuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi

erant

erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimas approbationes trahebant. De-
 nique etiã pontificis filiam Mariamnen, consciam esse ma-
 leficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demon-
 stratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque penu-
 ria coërcuit. Nam quem illa pepererat Herodē, patri suc-
 cessorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & ultis.

CAPVT. XX.

Post hæc etiam Bathillus, nouissima consiliorum An-
 tipatri fides documentis accessit. Nanq; is erat qui-
 dem libertus eius: aliud autem uenenum ferens, hoc est,
 aspidum uirus, aduenerat, aliorumq; serpentum succos: ut
 si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniun-
 ge in regem armaret. Idem uero præter susceptam contra
 salutem patris audaciam, uelut operam subcisiuam, habe-
 bat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Doli An-
 tipatri in Archela-
 um & Philip-
 pum.
 Erant autem Romæ in studijs Archelaus, & Philippus,
 iam adulescentuli, magniq; animi, regis filij, quos Antipa-
 ter uelut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam
 in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degen-
 tium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quod
 multis patrem maledictis caperent, ac de Alexandri &
 Aristobuli nece manifeste quererentur, seque accitos esse
 grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præcepe-
 rat, idque maxime sollicitabat Antipatrum. Quinetiam
 priusquam profiscisceretur, in Iudæa constitutus Antipa-
 ter, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur:
 patremq; adeundo uitandæ suspicionis causa, fratres pur-
 gare simulabat: quedam falsa scripta, quedam uero adu-
 lescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem
 tempore

tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuam confundere tentabat indicia, uestem preciosam, uariaq; stragula, poculâque argentea, necnon & aurea comparanda, aliâque plurima instrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falsarijs erogatas celeret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Sylei. Vniuersis autem malis eius tunc minoribus maiore cōtectis cum omnia quidem tormenta de parricidio, epistole uero de iteratis fratricidijs conclamarent, nemo tamen ex Iudea uenientium, quo loco fortunæ domus essent einunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluptas fuit, per interfectorum fratrum manes obmutescere

An. lib. bant. Denique Roma literas misit, continuo se uenturum esse, quôdque honorifice dimissus esset à Cæsare nunciâs.

pi. 9. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timensq; ne si quid præscisset, forte caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissime scripsit, & ut reuersionem suâ maturaret orauit. Nam si pro-

perasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentum, eumq; uehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile uidebatur: sed quantum intelligi

Male si- datur, causa doloris erat, quod insidia pro uoto non cessarent. Neque tam Pheroram flebat quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ consue-

cerat occupabat, ne quando forte deprehenderetur uenenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita, quam

Antipa-
ter euo-
catur Ro-
ma.

Male si-
bi cōsci-
us Anti-
pater do-
let phero-
ræ mor-
tem.

quam supra memoravi, statim quidem festinabat: sed postquam in Celendrim delatus est, subit eum quædam mater=ni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiaisset. Nanque timere, ne forte criminationes eius auctæ fuissent. Minus autem prudentes, & uisendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esse utile considerantes, ut properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum, nec enim præsentem illo quæquam id ausurum fuisse. Absurdum autem uideri, propter suspensiones incertas certis bonis carere, neque mature se patri red=dere, ab eoq; regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusq; in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima sollicitudo cum omnes eum deu=uitarent; nullusq; auderet accedere. Nam & si semper æque inuâsus erat odio, tamen ut proderetur, tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solusq; de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, & ignobilius inde susceptus est. Enimvero clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metuque penè mortuus, uultu confidentiam simulabat. Et neque fuge spes ulla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certumque nihil ei de domo, ne ibi quidem nuntiabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse depre=

Antipa-
ter ad pa-
trem in-
greditur.

deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluiturum ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam uenit, quod à pri-
ma ianua cum iniuria sunt repulsi. Forte autem Varus Sy-
rie rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confir-
matusq; audacia, uelut eius salutandi causa, propius acce-
debat: Cum ille obiecta manu, & capite declinato, exclamabat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari uelis, qui tot maleficijs inuolutus sis, corrumpitur impium caput: neque me attingas, priusquàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui opportune præsto est, Varum. Abi, & quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. Nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum uenisset mater & uxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumq; recepta mente, quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum consilio, Antipatri quoque amicos uocat. Ipse autem cum Varo res-
fidens, cunctosq; iudices iussit adduci, in quibus erant etiã serui matris Antipatri quidam pridem comprehensi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuscemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum uenias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his unã cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cumq; pronus ante pedes patris cecidisset: oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu uelis. Ille autem magna uoce imperato ei silentio, ad Variam locutus est: Quod & tu Vare, & quiuis iustus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certe scio. Vereor au-
tem

Herodes
apud Va-
riũ accu-
sat Anti-
patrum.

tem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omniq; calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. At quin hoc tibi magis miserandus uideri debeo, quod erga tam scelerosos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adulescentulis regnum detuleram, cosq; Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos alijs inuidendos regibus æmulandosq; constitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim, quod adulescens & successor meus futurus esset, maxime securitas querebatur. At uero hic adulescentulus, belua, patientia mea supra quàm satis erat expletus, in me sacietatem suam profudit, eiq; diu uiuere sum uisus, meamque senectutem grauitè tulit, rexq; fieri non nisi parricidio passus est: quæ quidem profecto noui qua ratione cogitauit: quod eum ex agro abiectum reduxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filijs, regni mei uicarium declarauerim. E quidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego ille contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrui. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene sum meritus? cui uiuus etiam potestatem meam penè concessi: aperte autem regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorum, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi præcenta talenta: quemq; solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorem, Cæsari commendauì. Aut quid illi tantum scelcris, quantum Antipater admiserunt, quòdne de his habui tale iudicium, quale demonstraui huius insidias: etiam approbo, qui ausus est aliquid parricida, rursumq; ueritatem dolis sperat obtegere: quod tibi Vare cauendum sit. Nam ego istam beluam noui,

& quàm

& quàm sit uerisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fle-
 tusq; simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut ui-
 uum Alexandrum cauerem, neque meum corpus omnibus
 crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingre-
 di, & circumspicere ne quis mihi forte parasset insidias.
 Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui conso-
 laretur somniū peremptorū, & uiuentiū fratrum beneuolen-
 tiam diiudicaret. Hic propugnator & satelles meus. Cum
 eius calliditas Varc in mentē uenerit, & quemadmodū sin-
 gula simulasset, uix me credo uiuere, tamq; grauē insidia-
 torem quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortu-
 na quædam excitat contra me domum meam, mihiq; ami-
 cissimi semper insensi sunt, ego quidem factorum iniquita-
 tem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo au-
 tem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiam si per
 omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens, ipse
 quidem interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nico-
 lao autem uni ex amicis probationes iussit exponere. Inter
 hæc autem Antipater sublato capite, cum prostratus ante
 patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes de-
 fendisti. Nam quomodo ego parricida, quem tu semper
 seruatore[m] te habuisse commemoras? Aut si ficta, ut dicis,
 simulataq; mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc
 adeo demens fui, ut non intelligerem, quod si homines la-
 teret, tanti sceleris cogitatio, cœlestem latere iudicē omni-
 no non posset, qui ubique præsto esset, & cuncta conspice-
 ret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id deus ultus
 est, quia de te male tractauerant? Quid autem fuit cur
 me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij
 suspicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis? Quin tui
 seruans, alijs timendus eram. Sed egestas causa fuit? Multo
 minus.

Respon-
 det Anti-
 pater.

minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisq; bestia animum gererem, certe mansueti patris beneficijs uincerer: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, totque filijs anteposueris, uiuusque regem declaraueris, aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. O me miserrimum, acerbißimamque peregrinationem meam, quam longo labori tempus magnamq; insidiantibus spatium præbuit. Sed tamen tibi pater tuisq; rebus abieram, ne Sylæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, et princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe uocitabat. Accipe pater has eius literas, fictis in me criminationibus ueriores: hisq; me defendo. Hæc affectus erga te mei argumenta certissima recordare, quam ingratis hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater inuitus me perdidisti, tu compulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum, terra mariq; nihil usquam parricida perpeßus. Sed nondum me hoc argumento diligas. Nam et apud deum, et apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas, in me feratur ignis, per uiscera mea pergant instrumenta poenarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lachrymis atq; idulatu uociferans, et omnes alios, et Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem, quo minus fleret, iracundia continebat, documentis ueris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, et misericordiæ spem abstulit, et atrocißimam accusationem instituit, cuncta quidē regni maleficia illi ascribens:

H b

maxime

Proferri
Varo ue
nenum.

maxime uero fratrum interitum, quos ipsius calumnijs interfectus esse demonstrans, etiam superstitibus cum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cum autem ad ueneni probationem uenisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimine exaggerans, ueluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis alijs dictis exprobratis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, et ille nihil amplius elocutus, quam, deus testis est innocentie mee, silensque iaceret, uenenum petit, idque alicui damnatorum capitis ex custodijs bibendum dedit: eoque statim mortuo, quedam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cesari scripsit. Posteroque die inde discessit. Nihiloque minus rex Antipatro uinculis tradito, cladis sue nuntios ad Cesarem misit. Post haec Salomen appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidam enim de seruis Antiphili Romam uenerat, epistolas ferens alicuius Agmes nomine, ancille Iuliae: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistolam inter litteras Iuliae repertam, clam ci beneuolentiae causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis et maledicta in regem acerbissima, et accusatio maxima continebantur. Sed omnes ab Antipatro erant fictae: isque Agmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit, cuius uerba haec sunt: Sicut uoluisti patri tuo scripsi, et alias epistolas misi, certo sciens, regem sorori suae minime posse parcere, si eas recitauerit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola et quae in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio,

Epistola
Agmes
ad Anti
patrum.

gitatio, ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset compressus, quodq; penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaq; non est ultra cunctatus, quominus ab eo sumeret omnium causa supplicii: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Agmetamen ancilla, et in Salomen factione conflata, dedit literas ad Cæsarem: ac propterea testamento mutato exemit nomen Antipatri, regemq; scripsit ex Archelao et Philippo natu maiorem. Nam et hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, et uxori eius ac filiis, itemq; amicis et libertis, propè quinquaginta, ceterisq; omnibus agrorum et pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen clarissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

De Aquila aurea, morteq; Antipatris & Herodis.

CAPVT

XXI.

MOrbus autè ingrauescebat, quod eum senectus pa An. lib. riter ac moeror iugret: et annos iam septuaginta 17. ca. ta natus esset: et filiorum cladibus animum adeo habebat 8. afflictum, ut nec in bona uoletudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat aegritudinem, quod Antipater uiueret. Hunc enim non opere superuacuo, sed cum ipse cõualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summe scire leges patrias uidebantur: et propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur. Iudas filius Sepherci, et alter Magnali Mathias. Hos non pauci adulescentium sectabantur, cum leges exponerent, et in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cū regē audissent moerore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunū iam tēpus esse,

H h 2 ut deus

ut deus uindicaret, fabricatâque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines aut uultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portam templi rex aquilam collocauerat auream. Eâmq; tunc monebant sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decedentibus, et animam immortalem, et bonarum rerum sensum perseuerare perpetuo: minus autem fortes, et sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisq; morbo cupere, quàm uirtute desungi. Dum hæc illi differerent, rumor subito peruagatur, regem serè iam mori: unde etiam confidentius adulescentes conamen adorti sunt: ipsoq; meridie, cum plurima multitudo uersaretur in templo, crasis demissi funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscebant. Quare statim regis duci nūciata, nō parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: et propè ad quadraginta iuuenes comprehensos, regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria responderunt. Cum uero, quid exultarent tantū, quibus mors immineret, ab his quereretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asscruerunt. His itaq; rex cōmotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, et quod occasione legis patriæ quēdā maiora tentassent, uelut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autē metuens, ne per multos quæstio iret, præcabatur, ut primū facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis poenæ subditus, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus,

exoratus, & ipsos rex qui funibus demissi erant cū sophi-
 stis uiuos incendit. Et reliquos qui unā comprehensi sunt,
 obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius cor-
 pus morbo occupatum uarijs doloribus deferebatur. Nam
 febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolera-
 bilis habebat omnem corporis superficiem. *Asiduis autem An. lib.*
uexabatur colli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis 17. ca.
uitio tumuerant. Quin & inflatio uentriculi, putredoq; 9.
testiculorū uermiculos generans: ac præterea creber anhe-
litus, & irrupta eum suspiria membrorumque omnium cō-
tractio fatigabat: ut qui hæc ad diuinitatem referrent, pœ-
nas eas esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cum
tot uitiorū cruciatibus luctaretur, uitæ tamē cupidus erat,
& remedijs excogitatis salutem sperabat. Denique Ior-
danem trāsgressus, apud Calliroën aquis calidis utebatur:
que in lacum feracem bituminis, quæ Asphaltitis uocatur,
effluentes, pro dulcedine potui sunt: ubi autē corpus eius,
quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in arcem ple-
nam demersum ita dissolutum est, ut etiā lumina quasi mor-
tuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum cura-
bant, ad clamorem quidem illorum respicere uisus est. De-
sperata uero salute, militibus quinquagenas drachmas,
multāmq; pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit.
Cum autem rediens ad Hierichuntā uenisset, atra iam bili
corruptus, & penē ipsi morti immitabatur, factūque ne-
pharium excogitauit. Collectos enim cuiusque uici ex omni
Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromum, cō-
cludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexandro ma-
rito eius ad se uocatis: scio, inquit, mortē meam festis gau-
dijs celebraturos esse Iudæos. Verum per alios lugeri po-
tero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si que

præcipio feceritis: Hos viros qui habentur in custodia, cū
 animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: ut
 etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisq; domus illachry=
 met. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam mi=
 serat epistolæ sunt allatæ, quibus Agmen ancillam Iuliæ
 iussu Caesaris interemptam, & Antipatrum morte dam=
 natum esse, indicabatur. Quin & si pater eum in exilium
 dare mallet, id quoque permisisse Casarem, scriptum erat.
 Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, dolori=
 busque rursus uictus (nam inedia tuſisq; pariter uiolen=
 tia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptoque
 malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere cō=
 sueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret,
 tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum uero A=
 ciabus consobrinus eius accurrisset, manūque continuū=
 set, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus
 esset, excitatus est. Eoque propere audito, Antipater fidu=
 ciam repetit: letusque iam custodes, promissa etiam pecu=
 nia, rogabat, ut se soluerent, atq; dimitterent: quod eorum
 princeps non solum ne fieret, obstitit, sed etiam regi uelo=
 citer nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quā uires
 egrotantis ualebāt, cōtinuo satellitibus missis, occidit An=
 tipatrum: mortuūq; sepeliri præcepit in Hyrcanio. De=
 inde rursus corrigit testamētum, & successorem quidem
 Archelaum natu maximum Antipatri fratrem scripsit, te=
 trarcham uero Antipam. Post interitum autem filij, quin=
 que diebus exactis, moritur: annos quidē trigintaquatuor,
 ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta uero
 & septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in
 alijs quidem omnibus, secunda fortuna usus est, ac si quis
 alius. Regnum enim quod priuatus sibi quesierat, tanto
 conscrua=

conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autē domesticis infeliciſſimus fuit. Salome autem, antequam reſciret mortem regis exercitus, cum marito progreſſa, uinctos abſoluit, quos occidi mandauerat: ipſum dicens muſtaſſe conſilium, & unumquemque iuſſiſſe domum dimitti. Atque ita poſt hos abeuntes, militibus indicatur. Qui An. lib. bus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud 17. ca. Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis cuſtos, quo 11. ſignare ſolitus erat, & fortunatum illum eſſe coepit dicere, & multitudinem conſolari. Relictamq; ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo ſucceſſorem ſuum fouerent. Deinde poſt epistolam teſtamentum legebat, in quo Philippum quidē hæredem Trachonis, proximarumque regionū: tetrarcham uero, ſicut ſupra diximus, Antipam: regem autem Archelaum ſcripſerat: eidemque anulum ad Cæſarem ferre mandauerat, aſſignatamque regni adminiſtrari noticiam. Omnium nanque diſpoſitionum ſuarum dominum, & cōfirmatorem Cæſarem eſſe uoluit: cætera uero ſeruari iuxta ſuperius teſtamentum. Quo perleſto, conſeſſim clamor ſecutus eſt omnium Archelao. gratulantium: militesq; per cuneos & populos adeuntes, ſuamque promittebant, deiq; beneuolentiam precabantur. Hinc ad ſepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autē munificentiae prætermiſit Archelaus, ſed omnem ornatum extulit regium in funcris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroque diſtinctus, thorax autē purpura uariatus, corpusque ſuper eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impoſitum. Corona uero deſuper aurea, ſceptrumque ad dexteram, & circa lectum filij cū propinquis. Præterea ſatellites agmenq; tetrarchicū, Germaniq;

Pompa
funeris
Herodis
& ſepul-
tura.

et Galatæ uelut ad bellum instructi, omnes antecedeabant. Cætera nero militum manus armata, ducēsque suos ordinūque principes sequebantur decenter. Quingenti autē serui ac liberti odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibiq; secūdum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO Liber secundus.

De successoribus Herodis, & ultione directæ aureæ Aquilæ.
CAPVT PRIMVM.

An.lib.
17. ca.
11.

VRBARVM AVTEM NO-
uarum principium fuit Archelao Ro-
mam proficiscendi necessitas. Diebus
enim septem in lugendo patrem con-
sumptis, epulisq; ferialibus prolece po-
pulo exhibitis (Hic autem mos apud
Iudeos necessario multos ad inopiam redegit: Nam qui
eum neglexerat, impius æstimabatur) candida ueste indu-
tus, procedit ad templum. Ibiq; uarijs fauoribus exceptus
à plebe, ipse quoq; in excelsa tribunali, solioq; aureo resi-
dens, humanissime uulgus admisit: eisq; et quod sepulturā
patris sedulo curauissent, gratias egit: et quod sibi quasi
certo iam regi, magnos honores habuissent. Verum sc ta-
men, ait, non potestate solum interim, sed etiam ipso regis
nomine temperare, donec à Cæsare sibi fuerit confirmata
successio, qui etiam testamento rerum esset omnium do-
minus cōstitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta uolūta-
ti exercitus restitisse, cū sibi diadema uoluisset imponere.

Cæterum

Cæterum alacritate ac beneuolentia, æque militibus etiam populo plenam se uicissitudinem relaturum, si ab his, quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiūque sibi esse, ut erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnus tentare petitionibus coepit. Nanque alij tributa leuari, alij uestigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Eccc autem subito post meridiem congregati non pauci, nouarum rerum studiosi, ubi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscissam ex porta templi aquilā auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occul- An. lib.
tus erat, sed clarissimis questibus, fletūque iusto et planctu 17. ca.
ciuitas personabat, uirorum causa uidelicet, quos pro tem- pi. 12.
plo ac legibus patrijs interijisse dicebant. Eorum autē mortis poenas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primum, quem is constituerat pontificem reijciendum, aliumque pietate præstantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum profectionis festinatio continebat: metuens, ne si multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis, quam ui experiebatur sedare turbatos: missoq; magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis autores, ubi ad templum uenit, priusquam uerbum faceret, lapidibus perturbarunt, et alijs post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia responderunt. Neque si numero aucti fuissent, ociosi fore uidebantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud

Iudeos Pascha uocitatur, plurima uictimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebant, in templo consisterent, nutrimenta seditioni querentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populū morbus iste corrumpere, cohortem militum et chiliarchum qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: cōtra quos omne uulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit. Saucius uero chiliarchus uix elabitur. Et illi qui dem statim, ueluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse uidebatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitēsque per campum: qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent, propè ad nouem milia hominum occidūt: reliquam uero manum per muros proximos deiecerunt. Praecones autem sequebantur Archelaum, iussu eius unumquemque ut domum recederet, admonendo. Itaque cuncti neglecta dici festiuitate, abire, ipse autem cum matre, necnon et Popla, et Ptolemæo, et Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itēque rerum familiarium curatore. Vnà uero egressa est cum filijs suis Salome, fratrisque regis filij, generque, specie uelut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa uero causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudeam ueniens, ad pecunias custodiendas Herodis. Quæ ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces uenire properauit, neque thesauros paterne pecunie clausit Ar=

Alias
3000.

Nauigatio
Archelai.

fit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se otiosum
 manere pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Postea
 uero quàm sibi obstantium unus Antiochiam petijt, alter, An. lib.
 hoc est, Archelaus Romam nauigauit, mature profectus in 17. cæ=
 Hierosolymam, regiam tenet: custodumq; principibus, pi. 13.
 itémq; dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum di=
 scutere conabatur, & arces occupare tentabat. Nō tamen
 immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in
 obseruando singula queque perseuerabant, causam custo=
 dia magis Cæsari, quàm Archelao tribuentes. Cum hoc
 autem Antipas quoq; de regno certabat, posteriore supe=
 rius Herodis testamentū firmitus esse defendens, in quo rex
 ipse Antipas fuerat scriptus: eiq; se tam Salome quàm mul=
 ti alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fo=
 ré promiserant. Ducebāt autem secum matrem, fratremq;
 Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem pro=
 bata, non nihil uidebatur esse momenti. Nanque illi fuerat
 amicorum charissimus. Oratori autē Irenæo propter dicē
 di acrimoniam plurimum cōfidebat: unde etiam qui se mo=
 nuerant, ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamē
 ti uoluntate cederet, audiēdos esse non censuit. Romæ uero
 migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorū, qui=
 bus inuisus erat Archelaus, quiq; præcipue liberi omnes
 suiq; iuris esse cupiebant: & aut Romano magistratu ad=
 ministrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem ha=
 bere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Ar=
 chelaū per epistolas accusauerat apud cæsarem, Antipam
 uero multum laudauerat. Itaq; digesta crimina, Salome &
 cæteri, qui cū ea sentirent, Cæsari tradiderūt: & post eos
 Archelaus gestorū suorum perscripta capitula, patrisq;
 anulū per Ptolemæū rationesq; administrationis intromisit
 ad Cæsa=

Antipa-
ter pro
Antipa.

ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea, quæ ab utraq; parte dicerentur, ubi et regni magnitudinem, multitudinemq; reddituum animaduertit, atq; insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium uocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atq; ita partibus prosequendi copiã dedit. Igitur Salomes filius Antipatri (namq; is erat orator acerrimus eorum, qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi uerbis quiddẽ de regno uideretur contendere, re autem uera iamdudum rex esset effectus: et apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quẽ iudicem successionis expectare noluiisset. Nã post Herodis mortem, quibusdam ut diadema sibi imponerent, subornatis, regis eum more in solio aureo residẽtem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: et insuper his omnia annuisse populo, quæ uelut à rege impetranda petiisset: maximorumq; reos criminum, quos pater suus uinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram à domino postulaturus uenisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut non rerum sed uocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris asimulasset, obijcebat: cum interdum quidem personam componeret in mœrorem, noctu uero ad comesationes usque potaret. Denique seditio-nem uulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat. Totius enim orationis sue uires, eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem uenisse: ad hostias uero, quas ipsi mactandas uenerant, crudeliter esse iugulatos: tantumque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum

bellum implicabile congefisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni unquam eum dignum esse uisum, nisi cum sanæ mentis inops erat, anima deterius egrotante, quàm corpore: & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omniq; uitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore, si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populum peremisset? Multa in hunc modum persecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis, perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia eadem in templo necessario factam esse perdocuit. Nam quoriam necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios demonstrauit. Secundum uero testamentum idcirco ratum manere postulabat, quod Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. Nam qui tantum saperet, ut rerum domino potestate sua cederet, nec unquam in heredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret, elegisse: qui per quem constitui deberet, non ignorauit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accedit ocyus. Quo perbenigne à Cæsare erecto, eo quod paterna quidē successionē dignus esset, ostendit: certum uero nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamento continerentur, aliquem regni oportet

teret constitui successorem, an toti familie distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio uidebatur.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudeos
& Sabinianos.

CAPVT II.

An.lib. 17. ca. pi. 14. **S**ed antequam de his quicquam statueretur à Cesare, Smater Archelai Marthace, morbo correpta moritur. Et uariae literae de Syria perlatae sunt, Iudeos defecisse nūciantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur, ex tribus quas è Syria duxerat secum, cohortibus, unam in ciuitate reliquit: atq; ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymā uenisset, causas nouarum rerum Iudeis praeiuit: modo uim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibēdo, nūc maligne regis exquirēdo pecunias. Nō autē solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiā seruorum suorū multitudine, quos etiā omnes armatos auaritia ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quae pentecoste à Iudeis uocatur, septies septē diebus exactis rediens, ex eorum numero uocabulum nata, non religionis solennitas populum sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitae multitudinis ex Galilea, itēque Idumaea & Hierichunte, transq; Iordanem positae regionibus, factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus Iudeorum, & numero simul & alacritate praestaret: & tripartita manu terna castra collocauerunt, una in septētrionali regione templi, altera in meridionali Hipodromum uersus, tertiāque in occiduo prope regiā tractu, circunfessosque Romanos undiq; obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorūque spiritu perterritus,

tus, crebris quidem Varum nuncijs precabatur, ut quàm mature ferret auxilium, quasi laniandam cohortem, si quid moræ interuenisset. Ipse uero in altissima castelli turri, quæ Phaselus uocabatur, euadit, fratris Herodis cognomine, quem Parthi necauerunt. Hinc militibus cohortis, ut in hostes iruerent, signum dabat. Nam præ timore quibus ipse præerat, descendere nullus audebat. Eius autem præcepto milites obediētes, in templum uolant, uehementiq; cū Iudeis pugna cōfligūt. In qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabāt. Postea uero quàm multi Iudei porticibus occupatis, à uertice sagittis eos appetebant, plurimi cōterebantur: et neque ex alto iaculātes, ulci sci facile poterāt, neque cominus dimicantes ferebant. Ab utrisque tamē afflictis succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabile. Ibiq; tum multi flamma subito cōprehensi, aut ea consuebantur, aut in hostes desiliētes ab ipsis occidebātur, alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladijs præueniebant. Qui tamen ex moenibus obrepēdo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur: donec omnibus aut interemptis, aut timore deiectis, thesauri dei defensoribus destituto, manus milites attulerunt, et quadraginta ex eo talenta diripuerunt: quorum quæ furto sublata non sunt, congregauit Sabinus. At Iudeos multo plures, magisque pugnantes, tam uirorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaq; his regia minitabantur exitium, nisi quamprimum inde secederent: Sabino, si uellet, unā cum cohorte militum abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regaliū plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria milia. His-

que

Rufus &
Gratus.

que Rufus & Gratus præpositi, unus peditum rector, at uero equitū Rufus: quorum uterq; ui corporis atq; prudētia, etiam si nullam manū obedientem haberent, magnū tamen momentū belli Romanis addidissent. Itaq; Iudei quidem instare obsidioni simul, & castelli mœnia tentātes, & ad Sabinum clamantes, ut nullo impediēte discederet, habituros tanto post tempore patriā libertatem. Sabinus autē quāuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxiliū Vari sperās, obsidionis periculū perferēbat. Eodē tempore per Iudeam plurimis locis

An. lib.

17. ca.

pi. 15.

tumultus erat, multosq; ad regni cupidinē tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo milia ueteranorum, qui sub Herode militauerant, cōgregati, armisq; instructi cum

Al. Alci-
biades.

regalibus decertabant. Quibus* Aciabus regis consobrinus, ex uicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinādo. Inferiori autē Galilææ, Iudas filius Ezechie latronū principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones uastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisq; regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentie cupidos manus mouebat.

Simon
pastor
dam.

Trans flumen quoq; Simon quidā, ex regalibus seruis, pulchritudine simul & uastitate corporis fretus, imposto sibi diademate, cum latronibus, quos congregauerat, ipse circueiens, & apud Hierichūtā regiā, & multa alia magnifica diuersoria igni corrumpit: facili sibi prædam ex incendio comparās. Omnēsque habitationes, in quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus legionū rector, ex Trachone sagittarios, itēmq; Sebastenorum pugnacissimos duccens, properasset occurrere. Vbi peditum quidē in pugna multi cōsumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit,

uenit, ardua ualle fugientem, & ex trāsuerso percussū in
cervice deiecit. Incensæ sunt autem, & quæcunq; Iordani
proxime fuerunt sedes regie, apud Betharantes, quorundā
aliorum manu cōflata ex locis ulterioribus. Tunc etiam pa
stor quidam, cui nomen erat Athonges, regnum affectare <sup>De quo-
dā pasto
re Athō-
ge.</sup>
ausus est, quod ut speraret, uī corporis animæque fidutiā
mortem cōtemnentis impulsus est, ac præterea fratrum si-
bi similitum robore, quorum singulis tanquam ducibus &
satrapis attributa manu armatorum, ad incursus utebatur.
Ipse autem ueluti rex maiora negotia procurabat. Et tum
quidem etiam coronam sibi imposuit. Non paruo autē post
tempore, cum fratribus suis uastando territoria, & occi-
dendo præcipue Romanos, itemq; regios, perseuerauit: cū
nec Iudeorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod
ferens uenisset in manus. Ausi sunt autem apud Amathum-
tem, compertum Romanorū agmen obsidere, qui frumen-
ta cohorti atque arma portabant. Vbi Arium quidem cen-
turiōem, & quadraginta fortissimos iaculis confecere.
Cæteri uero in periculo constituti similia sustinendi, auxi-
lio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in
hunc modū contra indigenas, itemq; alienigenas per omne
bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi
sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo uero, qui æta-
te sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam
quartus Archelao pactione cōcessit. Sed hic finis eos post-
ea secutus est. Tunc autem latrociniali bello cunctam inflā-
mabant Iudeam.

De Vasi gestis circa Iudæos crucifixos.

CAPVT III.

Varus autem, acceptis Sabini & principum literis, Ant. li.
toti cohorti metuens, opem his ferre properabat. 17. ca.
itaq; cū duabus reliquis cohortibus, & quatuor alis equi- 16.

I i tum,

tum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berithijs etiam, cū per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi uero in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias, Aretas rex Arabum, non cū exiguo numero equitum peditumq; peruenit, statim exercitus partem in Galileam, quæ Ptolemaidi propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his rectore preposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam uertit: & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit incolas uero eius scrutatio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quod inter aliorum turbas, nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad uicum positis, qui appellatur Aroti, Ptolemæi possessionem propterea direptam à barbaris, & ab amicis Herodis, qui Ptolemæo infensi erant, inde ad Saffo progreditur, alterum uicum tutissimum: quem similiter, omnesque reditus ibi reperi, fuerant depopulati. Cædis autem, ignisq; plena erant omnia nec prædæ barbarorum quicquam obstabat. Exusta est autem Emaus iussu Vari, necem Arii cæterorumq; indigne ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo uisu Iudeorum castra disiecit: & alij quidem per agros abire fugientes: qui uero intra ciuitatem debebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes, sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quàm cū dissidentibus conspirasse. Ante uero obuiam ei uenerant Iosippus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus agentes exercitum regium, & Sebastenos, & ex Romana cohorte milites

lites ornatus habitu consucto. Sabinus enim nec in os Vari uenire passus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem disparitum aduersus autores tumultus, per agros dimisit exercitū: multisq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuicisset, custodiæ tradidit: maxime uero nocentium propè ad duo milia cruci suffixit. Adhuc autē circa Idumæam superesse decē armatorū milia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quod eos non auxiliātium more uti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse uellet, agros uastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo priusquā in manus ueniretur, Aciabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini uenia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At illi cum ignouisset ceteris, nonnullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) supplicio subiugari præcepit, quod omnino contra regem suum arma accepissent. Varus autē hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadēque cohorte, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relictā, Antiochiam rediit.

De Toparcho Iudæorum instituto. CAPVT III.

Romæ autē Archelao alia rursus cū Iudæis causa cō Ant. li. flata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati 7. cap. exierant, ius genti suæ liberum petitori. Erant autem numero quinquaginta, qui uenerant: astantibus unā cum populo qui Romæ degerent, octo milibus Iudæorum. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum, amicorum concilio, in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium, admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorum autem

amici ab utraque parte secreti aderant. Nam & cum Archelao stare propter odium, atque inuidiam recusabāt, & dum accusatoribus conspici pudore Caesaris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo, duabus ex causis prēmīssus à Varo, ut & Archelao subueniret & si regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatores exponere, quenam contra leges fecisset Herodes: primū nō se regem, sed omnium qui usquam fuissent, tyrannorū crudelissimū tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormenti solum eū lacerasse corpora subiectorum, sed etiā gentis suae ciuitatibus deformatis, exteris ornauisse populisq; alienis Iudae sanguinem condonasse. Pro antiqua uero felicitate ac patrijs legibus, nationem suam tāta egestate simul ab eo, atq; iniquitate repletā, prorsus ut plures ex Herode clades paucis annis sustinuerint, quā omni aeo maiores sui, postquā ex Babylone discessere, perpeşi sunt, Xerxe tunc regnante, ad discordias concitati. Verum se tamē ad hanc mediocritatem, & aduersae fortunae consuetudinem processisse, ut etiam successionem uoluntariā acerbissimae feritatis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent: nihil morati, & unā cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore uota celebrassent: illum autem quasi metueret, ne non certus eius filius uideretur, ex caede trium milium ciuiū regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruerit, tot immolasse deo hominum uictimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse: Recte igitur eos, qui de tantis malis superessent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cu-

ge cupere uulneribus excipiendis ora præbere, atque ab Romanis precari, ut Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent: nèue quod ex ea natione restaret, his obijcerent, à quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suā cōiugi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: Hoc enim modo probatum iri Iudæos, qui nunc ueluti turbulenti, ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem si rexisset cōtrà Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erāt proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturæque regibus uix pareret. Vnà etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidē partibus Cæsar auditis, conuentum dirimit. Paucis autem diebus post mediam regni partem sub toparchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignū præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam uero dimidiam, in duas tetrarchias diuisit: duobusque alijs Herodis filijs attribuit: unam Philippo, alteram illi qui cū Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, et Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant. Bathanea uero et Trachon, et Aurantidis, et quedam partes domus Zenonis, circa Iamniā uicū, Philippo destinate sunt: quæ talentorum centum redditus ministrabāt. Archelai uero toparchia Idumæā, omnēque Iudæam, et Samariam habebat: quarta tributorum parte leuata, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret, ei traditæ sunt. Stratonis pyrgus, et Sebaste, et Ioppe, et Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam et Gadaram, et Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quæ-

dringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamnae dominam, & Azoti, & Phasclidis, idem Cæsar constituit: regiámq; apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebatur. Donum uero eius toparchiæ subiugauit Archelai. Cum autem cæteris quoq; Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis milibus pecuniæ donauit: easq; nuptum Pheroræ filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

De subditicio falsoq; Alexandro eoq; deprehensio.

CAP V T V.

Ant. li. **I**Nterea quidam Iuuenis natione Iudæus, apud aliquem
 17. ca. libertinum Romanorum, in Sidoniorum oppido educa-
 18. tus, illum se format similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam uenit. Huius autem facinoris habebat socium quædam gentilem suum, omnes regni actus optime scientem: à quo instructus, affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerat, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos se felle-
 rat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Meliūq; inde transmissus, ibiq; ampliore questu cumulatus, etiam hospites suos magna uerisimilitudine Romam secum nauigare pellegerat. Erat postremo delatus in Dicearchiam: multisq; muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum uiderant, planèque nouerant, hunc cum esse iurarent. Igitur omnes
 etiam

etiam Romæ Iudei, uisendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per uicorum angustias, quocūque ferebatur, conueniebat. Tanta nanque dementia multos cæperat, ut illum sella portarent, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri uultum optime sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si priusquam uideret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spe nonnihil indulgendum putauit: & Ladum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adulescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maxime autem, ubi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Satis autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto uero non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque Ladus quidem ab alijs ei separato uitam dixit à Cæsare premium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudeum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quantæ uiuus Alexander non acceperat. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem uero eius interfici iussit. Melius autem sumptuum detrimentum, pro amentie pretio satis esse indicauit.

Proditus
dolus.

De Archelai exilio.

CAPVT VI.

Ant. li.

TOparchia uero suscepta, memor discordiæ superioris 17. ca.
Archelaus, non solum Iudeis, sed etiam Samaritensi 19.

li 4 bus

Interpre-
tatio so-
mnij,

bus crudeliter abusus est. Nonoq; principatus sui anno legatis contra se ab utrisque ad Cæsare missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam, Gallie ciuitatem: patrimonium uero eius, thesauris Cæsaris adiudicatur: Quem quidem, priusquam euocaretur ad Cæsarem huiuscemodi somnium uidisse commemorant: Nouem aristas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde uates, Chaldeorumq; nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, cōsulerat. Alijs autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essæus genere, dixerat Aristas annos arbitrari, bouesq; rerum mutationes: eo quod agros arando uerterent ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illū esse tot annos: quot significasset numerus aristarum: uarias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisque auditis, Archelaus quinq; diebus post, ad causam dicendā est euocatus. Dignum autem memoria, dixi etiam coniugis eius Glaphiræ somnium, Archelai filie Cappadocum regis, referre: Quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortē Iubæ regi Libyæ nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domiq; apud patrē in uiduitate degentem. Toparches Archelaus ubi conspexit, ad hoc amoris accēsus est, ut eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore, postquam in Iudæā redijt, uidere uisa est instantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non cōtenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima uiri tertij, & qd̄ grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidē non dissimulabo cōtumeliam, teq; licet inuitam recuperabo. Atq; hoc exposito somnio, uix biduū superuixit.

De Simo=

Igitur Archelai finibus in prouinciam circumscriptis, Antiq.
procurator equitum apud Romanos Copinius missus lib. 18.
est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, ca. 1. 2.
Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis argueba-
tur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pen-
dere paterentur, dominosque post deum ferre mortales.
Erat autem propria sectæ sophista, nulla in re similis alijs.
Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Ho-
rum unum Pharisei profitentur, alterum Sadducei, ter-
tium uero, quod etiam probabilius habetur, Essæi co-
lunt, gente quidem Iudæi, uerum inter se mutuo amore ta-
coniunctissimi: & qui præter ceteros uoluptates quidem
quasi maleficia uitarent: continentiam uero seruare, neque
cupiditati succumbere, uirtutem maximam ducerent. Ita-
que nuptias quidem fastidiunt, alienos uero filios, dum ad-
huc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis haben-
tes, suis moribus diligenter instituunt. Non quia coniu-
gia uel humani generis successionem censcant perimen-
dam: sed quia cauendam putent intemperantiam foemi-
narum, nullam earum uni uiro fidem seruare credentes.
Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumque apud
eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias
alteri alterum opulentia præstare: legemque sibi dixerunt,
ut qui disciplinam suam sectari uellent, bona contubernio
publicarent. Ita enim fore, ne uel paupertatis humilitas,
uel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultati-
bus, uelut inter fratres, unum esset omnium patrimonium.
Probro autem ducunt oleum, & si quis uel inuitus unctus
fuerit, munditijs corpus abstergere: quoniam squalorẽ de-
corem putant, dummodo semper in ueste sint cādida. Desi-

Essæorum
dogma-

gnatos autem communium rerum procuratores habet, et ad usus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis una ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt: et aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam ante uiderunt. Hinc est, quia cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur: neque præterea quicquam ferunt. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum uestimenta ceteraq; usui necessaria tucatur. Amictus autem cultusq; corporis, omnibus pueris, in metu et sub cura magistri agentibus par est. Nec uero uestitū siue calceos mutant, nisi aut omnino concisis prioribus, aut longi temporis usu consumptis. Nihil autem inter se mercatur aut uedunt: sed egenti quicquid quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quauis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipue circa deū religiosi sunt. Nanque ante solis ortum nihil prophani loquuntur, sed ei patria quedā uota celebrant, quasi ut oriantur precantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumq; ad horam quintam studiose fuerint operati, rursus in unū congregantur: linteisq; præcincti uelaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atq; hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quo neminē alterius sectæ hominem aspirare concessum est: ipsiq; purificati, uelut in sanctum quoddam templum in coenaculum ueniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidam panes ordine, unum autem uasculum ex uno pulmentō singulis cocus apponit. Deinde uoce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quenquam fas est, nisi prius deo celebretur

lebreitur oratio. Post finem quoque prandij uota reperiunt. Nam & cum incipiunt & cum desinunt, quasi datorem uictus, deum laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis uestimentis usque post meridiem, ad opera se conferunt. Similiterque inde reuersi coenant, consedentes etiam hospitibus, si quos fortasse interuenisse repererint. Neque uero clamor unquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cum etiam loquendi ordine alij alij cedant: eorumque silentium, extra tectum constitutis, arcanum quoddam uideatur horribile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quodque apud eos edendi aut potandi modus saturitate diffinitur. Sed quamuis aliquarum rerum nihil sine precepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est in iuuando & miserendo, sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est suo arbitrio cuique licet, atque indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Idem iracundiae moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsam autem insu-
randum quasi periurio deterius uitant. Tam enim mēdacio
condemnatam arbitrantur, cui sine deo non creditur. Summum autem studium ueterum scriptis adhibent: ea maxime inde, quae animae & corpori expediāt, eligentes. Hinc illis morborum remedia, stirpes medicae quamque uim propriam singuli lapides habeant, à rimantibus conquiruntur. Sectae uero suae studiosis non statim cum eius una collectio: sed per annum integram extrinsecus commoranti cuique eundem uictus ordinem tribuant: dolabram quoque, & quod praeditum est perizoma, & albam uestem tradentes. Cum uero processu temporis experimentum continentiae dederit,

accedit

accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuietum assumitur. Post ostensionem quippe cōtinentia, duobus annis alijs mores eius probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius uero quā incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere deum, deinceps quoq; erga homines seruare iustitiā, & neq; propria sponte nocere cuiquam, neque ex praecepto obesse: quinimo iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maxime uero principibus. Neque enim absq; uoluntate dei, quenquam posse ad principatus potētiam accedere. Si uero ipse ceteris praesit, nunquam abuti, nunquam se abusum uiribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neq; ueste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, ueritatem semper diligere, & habere propositum conuincere mentientes. Manus uero à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendijs: & neq; aliquid de mysterijs cōsecrarios celare. Neq; profanis eorum quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quā ipsi susceprint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conseruatum iri similiter dogmatis sui libros: angelorum nomina his quidem execrationibus explorant, & quasi praeconiunt accedentes. Deprehensos uero in peccatis, à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunq; morte cōsumitur: Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neque capere ab alijs oblatū cibum potest. Herbas uero pecudum more decerpens, & fame exesus per mēbra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, & extremum spiritum

ritum agentes, receperūt: sufficienter pro peccatis eorum, quæ usque ad mortem adduxerant, poenas luisse censentes. In iudicijs uero sicut diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in unum coacti: quod autem ab his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoque apud eos post deum magna legiseri est: ita ut si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus uero obedire ex plurimum, quorumque decreto reprobabile arbitrantur officium. Cum simul denique sederint decem, nullus unus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, uel in dexteram sui partem, quisque deuiat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentius cauent: neque cibum sibi solum prius die præparant, ne uidelicet illo die ignem accendant: sed neque uas aliquod transponere præsumunt, imò nec aluum purgant. Alijs autem diebus fodientes foueam uno (uerbi gratia) pede altam, *ekai illi cum illa dolabra, quã tradi nuper accedentibus diximus, demissa ueste sese diligentissime contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere uentris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant, reduciunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: Et nempe cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluantur: Decernuntur autem inter se, secundum susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quam longissime, ita ut plurimi eorum usque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem scilicet uictus: quod eis nimirum accedere puto propter institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt autem etiam

etiam aduersorum cruciatus, siquidem uincunt firmitate cō
filij. Mortem uero, si cum decore obscunda sit, iudicant etiā
immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus
negotijs animos, bellum quod gestum est cum Romanis.
Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per
tormenta omnigena transeuntes, ut uidelicet uel in legisla-
toris aliquid loquerentur iniuriam, uel ciborum quippiam
quod non solent, ederent, ad neutrum horum potuerunt cō-
pelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa fle-
re supplicia: in medijs quinimo cruciatibus subridentes, &
eis qui tormenta admouerant, illudentes, constantes ani-
mos cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui
eos essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firma
ta consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiā
que eorum non esse perpetuam: animas autem immortales
semper manere, & de æthere subtilissimo cōmeantes, quasi
carceribus ita corporibus implicari, uelut quas illecebra
naturalis attraxerit. Cum uero fuerint à carnalibus rele-
uatae uinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita
ilico letari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonis concinen-
tes in hoc Græcorum sententijs, pronunciant ultra Occa-
nam degere, ubi eis sit reposita perfruitio: Illic quippe esse
regionem, quæ neque imbribus, neq; niuibus, neq; æstibus,
aggrauetur: sed quam Occano oriens Zephyrus, & leni-
ter aspirans amœnet. Malis autem animabus procellosa la-
ca & hyberna delegant, plena gemitibus, exercendarum
sine fine poenarum. Videntur autem mihi secundum hanc
ipsam intelligentiam Græci quoque fortibus suis, quos He-
roas & semideos uocauerunt, beatorum insulas sequestras-
se: improborū autem animabus locum apud inferos impio-
rum: in quo etiā cruciari quosdā cōmentati sunt, Sisypchos
uidelicet,

videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales esse animantes existimantes, ob adhortationem utique uirtutis dehortationemq; nequitia: bonos quippe fieri in huius uitae conuersatione meliores, per spem bonorum: etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari aestimantium: quoniam & si in huius uitae spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hac sunt ergo, quae Essaei de diuinitate animae philosophantur. Planè illecebram incuitabile eis, qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis, qui etiam futura nosse promittant, sacris uidelicet libris, & uarijs sanctificationibus, prophetarumq; dictis à primis aetatibus adherentes: raro autem accidit, ut praedictiones eorum frustratio cōsequatur. Est autem aliud etiam Essenorum collegiū, cibos quidē & mores legumq; similia cū prioribus habens: distat uero opinione coniugij. Maximam siquidem uitae hominum partem, successionē scilicet, amputare eos, qui abstineant nuptijs arbitrantur: quippe si in eandem omnes uelint ire sententiam, defecturū confestim genus humanum fore. Nihilominus autem cum tanta ipsi moderatione cōueniunt, ut per triennium explorent ualitudinem foeminarum. Et si constanti purgatione appa-
ruerint idoneae partui, ita eas in matrimonia asciscūt. Nemo tamen eorum cum praegnan-
te concumbit: ut ostendant,
quia non uoluptatis nuptias, sed causa inierint liberorum.
Lauantibus autem foeminis, ita ut uiris perizomatium inest
amictus: Tales sunt mores huius collectionis. Duo autem
priorum quasi ordines sunt: Ex quibus Pharisei dicuntur, Qui sunt
Pharisei
qui certiore legalium rituum notitiam profitentur: &
hi primum dogma habent, ut εἰς μαρτυρίαν & deo uni-
uersa deputent: & quidem uel agere quae iusta sunt, uel ne-
gligere,

Qui fuit
Saddu-
czi.

gligere, secundum maiorem partem esse in hominibus pro-
fitentur: adiuvare tamen in singulis *ἐιμαρμένον*. Animam
autem quidem omnem incorruptam esse, transire autem
in alia corpora solas bonorum, improborum autem in-
terminabili supplicio cruciari. Sadducei porro, id est, se-
cunda collectio, *ἐιμαρμένον* omnifariam negant: et deum
extra omnem mali patrationem inspectionemque constituunt.
Aiunt autem electioni hominum vel bonum vel malum esse
propositum: et secundum voluntatem propriam, alterutrum
unumquemque coniungi. Animarum autem generaliter vel sup-
plicia denegant vel honores. Et Pharisei quidem sociabi-
les, et qui studeant se mutua dilectione complecti: Saddu-
cei vero et inter se fratribus moribus discrepantes, et conversa-
tio eorum circa externos inhumana. Hæc sunt quæ de Iudeorum
philosophis dicenda repperi: Nunc ad inceptum reuertor.

De Pilati regimine.

CAPVT VIII.

Ant. li. **A**rchelai regno in ordine prouinciæ iam decedens
18. ca. te, reliqui, id est, Philippus et Herodes qui co-
gnominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome
enim moriens, Iuliæ Augusti coniugi, regionem quam rexe-
rat, et Iamnam, et in Phaselide Palmeta testamento reli-
quit. Delato autem ad Tiberium* Liuiæ filiū Romano impe-
rio post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem
et quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes
in tetrarchiis suis Herodes scilicet ac Philippus: hic quidem
iuxta fontes ipsos, de quibus iordanis flumen exoritur, in
Panneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream uocitauit:
aliamque in inferiore Gaulonite, quam Iuliadem nominauit.

Ant. li. Herodes uero in Galilea Tiberiadem, in Beroëa autem
18. ca. cognomine Iuliæ. Missus autem à Tiberio in Iudeam Pi-
5. latus: qui cum curandam accepisset regionem, nocte inter-
pessa

pesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, queres post triduum grandem inter Iudeos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt: quasi iam profanatas leges suas uiderent. Nullum enim fas esse dicūt collocari in urbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam de agris multitudo confluit. Euntēs autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissime deprecabantur, ut ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerant: & immobiles quinq; diebus continuis noctibꝫque manserunt. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudeorum, quasi qui eis uellet dare responsum, cum subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat pręparatum) armati circumsteterunt Iudeos: circumdatęque triplici acie, Iudęi quidem stuporis erant pleni, uidentes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denunciāns trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus ut educerent gladios. Iudęi autem quasi ex uno consilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, uociferantes uniuersos se interfici magis uelle quā legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde uero conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum fecit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadijs trecentis, ob hoc itaque uulgi oriebantur querele: ita ut etiam Pilati qui Hierosolymam uenerat, cum clamore circundarent tribunal. Ille autem pręciderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit

armatos milites, qui tunc essent priuatorum uestibus indu-
ti. Præcepitq; ut gladijs quidem non uterentur, fustibus au-
tem acclamantes ferirent. Sicq; compositis rebus, dat ex
tribunali signum, confestimq; cædebantur Iudæi: quorum
multi quidem perierunt plagis, multi uero se inuicem truci-
dantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad ca-
lamitatem interfectorum stupens multitudo conticuit: atq;
ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit fi-
lius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tibe-
rium uenit. Illo autem nõ suscipiente accusationē, residēs
Romæ ad aliquorum quidē potentium notitias ambiebat.
Maximis autem colebat officijs Germanici filium Caium,
cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum
epularum apparatus, quibus cum demerebatur, ad ulti-
mum extensis manibus, aperte deum coepit precari, cele-
riter illum mortuo Tiberio dominū cunctorū uidere. Hoc
cum quidā de familiaribus eius Tiberio nunciasset, statim
concludi iussit Agrippam: qui & sub grandi ærumna, usq;
ad mortem Tiberij, in carcere per menses sex tenebatur.

De.C.
Caligu-
la.

Sed defuncto eo, post regnum annorum duorū, & uigin-
titrium dierum, succedēs in imperium C. Cæsar, absoluit
Agrippam uinculis, & tetrarchiā Philippi (iam enim iste
decesserat) ei tradidit, regemq; appellauit. Cum uenisset

An.lib. autē in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates
19. ca. per inuidiam suscitauit. Iritabat autē eum maxime in spem

14. regni Herodias uxor, exprobrans ei socordiam, & dicēs,
quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare, careret
potestate maiore: Nam cum Agrippam ex priuato regem
fecisset, quomodo dubitaret illū ex tetrarcha eodē honore
donare? His adductus Herodes, uenit ad Caium, à quo ob
auaritiam uehementer increpatus, ad Hispaniam fugit:

secutus

secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius. C. Caesar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hispaniam peregrinante secum etiam uxore, decessit.

De superbia Caij & Petronio præside.

CAPVT IX.

CAius uero Caesar, intantum cōtumeliose abusus est An. lib. fortuna, ut etiam & dcum se putaret, & uellet uo= 18. ca. cari. Patriam quoq; suam multorum nobilium cæde trum= 15. cauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Iudeam: Petronium denique cum exercitu Hierosolymas direxit, præcipiens ut in templo statuas eius locaret: quas nisi susci- perent Iudæi, cōtradicētes quidem ex his interficeret, re- liquam uero multitudinem captiuaret. Permovebat autem hoc profecto deum. Et Petronius quidē, cum tribus cohor- tibus, multisq; de Syria auxiliatoribus properabat. in Iu- deam de Antiochia. Iudæorum uero quidā non credebant fame prælium nuncianti. Qui uero credebant, nihil de resi- stendo poterant cōminisci. Celeriter autē in omnes perua- dit metus, nā iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est Situs Ptole- maidos. autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno composita: circumdatur autem montibus ab orientali plaga per sexa- ginta stadia dissēparatis, sed ad Galileam pertinentibus: à meridiano autem Carmelo, qui abest stadijs centumuigin- ti: à septentrionali quoque monte qui est altissimus, quem uocant etiam incolæ scalam Tyriorum: & hic autem di- stat stadijs centum. Ab ea autem urbe, quasi ab duobus stadijs, præterlabitur fluuiolus, quem uocant Beleum. exiguus prorsus: cui propè est sepulchrum Memnonis, ha- Sepul- chrū Me mnonis. bens iuxta se centum ferè cubitorum spatium continen- tem, sed admiratione dignissimum: Est enim species uallis rotundæ, uitream emittens arenam: quam cum exhausserint.

multæ naues, pariter accedentes, locus hisdē rursus imple-
tur. Venti siquidem quasi dedita opera, conuehunt illic de
circumstantibus supercilijs arenam istā, utiq; communem.
Locus autē metalli, statim metalla in uitrum quæ suscep-
erat, mutat. Mirabilius quoq; mihi illud uidetur, quoniā iā
conuersæ arene in uitrum, quæcunq; pars super margines
loci ipsius fuerit iacta, in cōmunem arenam denuo conuer-
titur. Igitur loci quidē illius natura talis est. Iudæi autē cū
mulieribus & filijs collecti in campum, in quo est sita Pto-
lemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges,
deinceps uero etiam pro suo statu: Ille autem ob multitudi-
nem precantium & precum inflexus, exercitum quidē &
statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galil-
eam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæo-
rum quàm omnes eorum nobiles, & uim Romani exerci-
tus coepit exponere, & minas Cæsaris. His addens, quo-
niā & cōtumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cū omnes
siquidē gentes quæ parerent imperio Romano, in suis ur-
bibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæsaris loca-
uissent, soli Iudæi istud abnuerent. Hoc siquidem quasi ab
imperio deficere esset, etiam cum iniuria præsentis. Illis
uero contra hæc legem morēsque patrios allegantibus, &
quia ne dei quidem simulacrum, nedum hominis: nec so-
lum in templo, sed neque in profano aliquo totius religio-
nis loco fas sibi esset locare, arripiens dictū Petronius re-
spondit: Sed & mihi domini mei lex seruanda est. Si eam
quippe transgrediar, uobisq; parcam, iuste animaduerso-
nem subibo. Impugnauit sanè uos, non Petronius, sed ille à
quo sum directus: siquidē ita & ego uos cogā implere quæ
iussa sunt. Ad hæc tota multitudo unanimiter succlamauit,
ante legis temerationem omnem se libèter subire perniciē.

Sedato

Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo, inquit, aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudei, pro Cæsare quidem & populo Romano se per dies singulos offerre sacrificia: si autē in templo imagines astitmet collocandas, debere eum totam Iudeorum gentē primitus immolare: præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere uoluisset. Ad hæc admiratio Petronium misratioque peruasit, intuentem & insuperabilem religionem uirorum, & tantū uulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus recesserunt. Postridie autem ac deinceps summates eorum priuatim uiritimq; compellans, populum quoque publice alloquens, tunc quasi consulens admonebat. Interdum etiā minabatur, extollens & uirtutem Romanam & indignationem Cæsaris: inter hæc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum uideret etiam sementem regionis intercipi, ipsum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in urbe otiosa morabatur: ad ultimum conuocatis omnibus, ait, se etiam periculosam rem uelle aggredi: Aut enim deo cooperante placabo Cæsarem, ac uobiscum saluabor libenter: aut illum in ultionem iritabo: pro tanta magnitudine impendo animam meam. Atq; ita dimissis turbis, multa pro eo uota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atq; illinc confestim misit ad Cæsarē, referens & quo apparatu in Iudæā irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum uiris etiā prouinciam esse perdendam. Seruare siquidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis uehementer obsistere. His epistolis respoñdit Caius immodice, cōminans Petronio mortem,

quoniā iussu suarū segnis executor fuisset. Sed scripto-
rum taliū uectores per tres cōtinuos menses cōtigit aduer-
sa tempestate retineri. Alij autem exitium C. Caesaris nū-
ciantes, prospere nauigauerunt: deniq; ante septē & ui-
ginti dies epistolas Petronius accepit, finem Caesaris indi-
cātes, quā illi puenirēt, qui cōmūnātia scrip̃a portarent.

De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte,

CAPVT

X.

- An.lib. **C**Aio igitur per dolum interempto, qui regnauerat
19. ca. annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo
3. exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autē, referen-
tibus consulibus Ignatio Saturnino & Pomponio Secun-
do, mādāt tribus legionibus ut essent præsidio ciuitati, &
ipse frequens in capitolium deuenit. Quia propter inma-
nitātē Caij, bellum agi cū Claudio decernebat, uolens im-
perium ad optimates rēducere: ut sicut olim fuerat, ad re-
An.lib. gendū dignissimū eligeretur. Accidit autē ut Agrippa ad-
19. ca. ueniret: quē cum & senatus in conciliū & in castra Clau-
4. dius euocasset, ut scilicet eo strenuo adiutore uteretur in
quibus res posceret: uidens Agrippa Claudiū iam esse opi-
bus Cæsarē, ad eum perrexit: quē ille ilico legatum ad se-
natum misit, indicātē suum propositū, quoniā primo qui-
dem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquū esse, si militū
erga se studia tam religiosa defereret, imō tutam aliter suā
nō esse fortunā: iam enim ad inuidiā satis fore, quod in re-
gnū uocatus sit. Deinde administratū ire paratum esse in
rempub, non ut aliquis tyrannus, sed ut præsul benignus:
sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem
negotijs cōmūnem omniū stare sententiam. Nam & si non
natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potesta-
tis exemplū Caij morte esse propositum: Quæ cum detu-
lisset

lisset Agrippa, respondit curia, quasi quæ exercitui et bonis consilijs fideret, nolle se subire uoluntariam seruitutem. Sed accepto patrū respoſo, Claudius rursus misit Agrippam, nuntiantē eis, quoniā nō posset adduci ut eos proderet, quorum cōcessu in imperiū esset accitus. Inuitum autē se initurū esse pugnam aduersus eos, cū quibus configere minime uellet: proinde eligendū esse locū extra ciuitatem in quo confligerent. Neque enim sanctū esse, propter illorum peruersitatem, patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidē ista senatui nūciauit. Inter hæc unus de illis militibus, qui cū patribus erant, educēs gladiū: Cōmilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, et concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos? maxime cum habeamus imperatorem quem in nullo culpare possumus: et ad quē cū iustis magis allegationibus, quā cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediā egressus est curiā, omnibus se militibus consecutis. Hoc exēplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt: ac deinceps uidentes sibi aduersationem tutam non esse, iter secuti militum, ad Claudiū transferunt. Occurrebant autem eis pro muris, nudatos gladios ferentes hi, qui fortune regis ambitiosius adulabantur: et penē accidit, ut progressi quinque interficerentur, ante scilicet quā militū impetum Caesar agnosceret: nisi præcurrens Agrippa, imminētis ei facinoris periculum nunciaſset: dicens quoniā nisi cōercuiſſet exercitum, iam in sanguinem ciuiū furentem, cōfestim amiſſurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiens Claudius, continuū militum impetum. Suscepit autē in castris aduenientem senatū, et indulgenti honore complexus egressus cum patribus cōfestim obtulit deo uictis.

mas, ut mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus muneratur regio regno paterno, omnia adiiciens ei, etiā illa quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidē. Præter hæc autem aliud quoque regnū, quod Lysaniæ uocabatur. Et populo quidē donationē hanc per edictū indicauit. Patribus autē præcepit, ut

An. lib. 19. ca. incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autē

5. ei etiam fratrem suum Herodem qui generis eiusdē erat, Beronice iunctus reginæ Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus afluebat: qua sanè pecunia, nō ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murū Hierosolymis circumdare cœpit, qualem, si potuisset absol-

An. lib. 19. ca. ui, inefficacē prorsus obsidionē Romanis oppugnantibus

7. 8. effecisset. Sed antequā impleret opus, decessit in Cæsarea.

Regnauit autē annis tribus. Ante quoque cum Tetrarchiā regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres de Cypride natas Beronice, Mariam atque Drusillam: filiū autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui non nimis paruulus erat. Tunc Claudius regnum eius in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus. Post hunc autē Tiberius Alexāder: qui nihil de cōsuetudine patria immutantes, gentē in pace tenuerunt. Post hæc uero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquēs de sorore quidē sua Beronice filios duos, Beronicianū & Hyrcanū: de priore autē Mariamne, Aristobulum: cuius frater mortuus fuerat Aristobulus priuatus, relicta filia Iotapata: hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autē & Aristobulus nati fuerant Herodi de Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterī in maiori Armenia regnauerunt.

De uarijs

Post obitum autē Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in auunculi sue regno constituit. Alterius autē prouinciæ suscepit curā post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudeos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diē festū azymorum in Hierosolymam, stante legione Romana super porticum tēpli, armati quippe milites semper custodiebāt festos dies, ne quid conueniētes populi nouare auderēt. Vnus ergo ē militibus, reductis turpiter uestimētis, inclinans posteriora sua obuertit ad faciē Iudæorum: & ad hunc habitum uocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autē inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in litem grauissimam profilicbant: hi continuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc ueritus Cumanus, ne totius in eū uulgi impetus fieret, plures cuocauit armatos: qui cū essent porticibus immisi, metus grauis incidit Iudæis. Statimq; in fugam uersi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressos de constipatione obtritio facta est, ut concubatione mutua super* triginta milia hominum consumpta sint. Facta est autem uniuerse genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bettoron quippe, circa ascensum publicum, Stephanus quidā seruus Caesaris supellectilem quandam uehebat, que ab irrudentibus direpta latronibus est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis uicis essent, uinctos ad se adduci iussit: denunciāns, ut inquisitos latrones in uincula

Duo milia i An.

De illo
q̄ sacros
libros cō
bussit.

Ginaim.

conijcerent: qua occasione, quidam militum in uico aliquo libros sacrae legis offensos discidit atque combussit: Iudaei autem quasi totam religionem inflammata uideret, undiq; confluxerunt: & uelut machinamento aliquo, ita ui superstitionis attacti, omnes ad unam euocationem ad Cumanum Caesarem concurrunt: precantes ut militem, qui tantam contumeliam deo legiq; eius intulisset, cum non relinqueret impunitum. Ad haec ille, uidebat enim multitudinem nequaquam quietura, nisi aliqua esset satisfactio sedata, adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit adduci: sicq; Iudaei placatis animis recesserunt. Denuo autem Galileorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In uico enim, quem* Germanam uocant, qui est in magno Samariae campo situs, quidam Galileus de numero Iudeorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilea regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, ut antequam grauis calamitas oriretur, transfret in Galileam: & in eos, qui autores essent homicidij, uindicaret. Cumanus uero his negotijs quae habebat in manibus postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & relicta dici solennitate, in Samariam uulgus impetum fecit, sine ullo duce, nec cuiquam principum suorum retinenti acquiescentes. Latrocinio autem eorum & tumultu quidam Dinei filius Elcazarus, & Alexander, praerat: qui in Acrabatena regione conterminos irruentes, promiscuam edidere caedem, a nullius etatis exitio temperantes, uicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem haec audiens, adduxit secum unam equitum alam, quae uocatur Sebastianorum, ut auxilio his qui

qui uastabantur, esset: sicque eorum multos qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in uastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis concurrerunt: operti que cilicijs, et aspersis cinere capitibus precabatur, ut ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas ultionem, ad Hierosolymam perniciem Romanos commouerent: misererentur autem patrie suae atque templi, filiorumque et coniugum propriarum, neque omnia pariter in discrimen adducerent, neque ob unius Galilei uindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudaei, a negotio recesserunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut uere solet insolentia crescere, rebus quietis: per que in omnem regionem agebatur rapina, et audaces quique reliquis uim afferebant. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum uenerunt, uindicari de his qui regionem eorum depraedati fuerant, postulantes. Praesto autem fuerant etiam Iudeorum nobiles: et Ionathas, filius Ananiae, princeps sacerdotum, obiecta dilucens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent, causam tamen calamitatum postea secutarum praebuisse Cumanum, qui inter principia autores cedis noluisse ulcisci. Tunc Quadratus utranque partem interim distulit, dicens: Quoniam cum ad ipsas regiones uenisset, diligenter singula inquireret: deinceps uero procedens Caesaream, eos omnes quos Cumanus uinctos reliquerat, in crucem sustulit. Inde cum Lidda uenisset, denuo audiuit Samaritanorum querelas: et Iudeorum decem et octo uiros, quos cognouit pugnae fuisse participes, securi percussit. Duos autem pontificum, sacerdotem Ionatham, et

Ananiam

De conspiratione latronum.

Ananiam, eiusq; filium Ananū, & nonnullos alios Iudeos nobiles Cæsareā destinavit: similiter autem & Samaritarū nobilissimos quosq;. Præcepit ergo Cumano, & Ccleri tribuno, Romam nauigare, redditurus Claudio rationē, pro his quæ in regione gesserant. His ita compositis, à Lidda ascendebat Hierosolymā: & inueniens multitudinē festiuitatem azymorum celebrantem, sine ulla cōturbatione Antiochiam redijt. Romæ autē Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autē etiam Agrippa, Iudeorum causam magna intentione defendens: siquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem iussit urbe discedere. Cclerem autem tribunum uinctum Hierosolymam mittens, Iudæis ad supplicium tradidit, ut per urbem tractus, capite cederetur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem destinavit ad Iudeos, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilea curaret. Agrippam uero de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoq; prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Bathanea, & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam, quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit: successorem regni Neronem relinquens, quē suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium, Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniā. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opus, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremq; interfecerit, post quos in omnes

Claudio
mortuo
Nero
succedit.

omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque ut ad ultimum per amentiam ad histrionum opera scenamq; peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, tacitus præterire melius puto.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

CAPVT XII.

Conuertar autē ad narranda, quæ ab eo aduersus Iudeos gesta sunt. Minorē igitur Armeniam regnam An. lib. 20. cap. 11. dam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autē Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinētibus: in Ituræa scilicet regione, Abelam & Iuliadem: in Galilea autem Taricheam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per uiginti annos regionem fuerat depredatus, aliosq; cum eo multos cepit, uinctosq; Romam dixerit: Aliorumq; quos in crucem sustulit, latronum uel in cōmunionem sceleris deprehensorum popularium, fuit penē innumerable multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii uocabantur, die claro, & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum uero diebus solemnitate festiuis, immiscebātur uulgo, sicas sub ueste gestantes. His diuersos quosq; interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionē manebāt, diūque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autē quotidie plurimi cædebātur, atq; ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello, per singula momēta omnes mortem operiebantur. Circumspectiebāt autem unusquisq; eminus quosq; appropinquantēs: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atque custodijs nihilominus interficiebātur.

Tanta

Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quedam latendi. Ad hac autē alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consilijs magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem urbis statumq; corrumpit. Seductores quoque homines & circumuētores, sub specie religionis nouis rebus studentes, uulgus insanire fecerunt: nam in solitudines egrediebantur, promittentes deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos

An. lib. Felix (uidebantur quippe semina defectionis esse) mittens
20. ca= equites atque pedites armatos magnam multitudinem in=
pi. 12. terfecit. Maiore autem plaga Iudeos afflixit Aegyptius
De Ae- quidā pseudo propheta. Adueniēs quippe in prouinciam,
gyptio magus cum esset, propheta opinionem sibi arrogans, tri=
pseudo ginta fermē milia hominum congregauit, quos uana sedu=
prophe- ctione decepterat. Et circumducens eos de solitudine in mon=
ta. tem qui uocatur Oliuarū, inde in Hierosolymam nitebatur
ascendere: depulsoq; Romanorū præsidio, in populares
exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui
ad id facinus conuenerant. Præuidit sanē eius impetum Fe=
lix: & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam
Iudeorum reliqua multitudo iuuabat, iniit consiliū. Et
Aegyptius quidē cum paucis fugit. Flurimi autem qui cū
ipso fuerant, comprehensi atque uinculis traditi sunt. Re=
liqua uero multitudo in regiones proprias dispersa est. Cō=
presis uero his etiam, sicut febres in ægro corpore, rursus
pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones
collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad liber=
tatem uocabant, mortem apertissimam comminantes his,
qui Romanorū principatui obedire uoluissent: ut uel relu=
ctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem.
Dispersi ergo per totam regionem diripiebant, aliquo=
rumque

rumque potentium domos, eosque insuper trucidabant, inflammabant etiam agros, ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hæc quidem pugna indies grauius augebatur. Alter aut tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabāt, et Syros, seditione commota. Hi siquidem poscebant, ut eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicētes: erat autem rex Herodes. Aemuli uero, conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam uero ciuitatem fuisse gentiliū uindicabant. Neque enim illic statuas et fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque iurgabat. Procebat autem usque ad arma contentio: et quotidie ad confligendum audaces quique parte alterutra prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: et Græcis turpissimū uidebatur, Iudæis inferiores uideri. Præstabant autē hi quidem diuitijs et corporum uiribus, Græci uero auxilio militum: Magna siquidem pars Romanae manus, de Syria illò fuerat congregata: et quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfeti autem militum curabant comprimere tumultum: et pugnares quosque comprehendētes, tauris ulciscēbātur ac uinculis. Neque tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmētum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque urbe discedere: non parentium autem immisissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam substantiæ direptæ sunt. Post hæc quoque, cum uideret seditionem manere, nobiles utriusque partis elegit, et suscepta legatione misit ad Neronem, pro his, quæ sibi competere arbitrarētur, acturos. Succesit autē Festus.

Festus. Et hos qui maxime infestabant prouinciam, solícite persecutus, latronum plurimos cōprehēdit atq; interfecit.

De præsidiis Iudææ Albino & Floro. CAPVT XIII.

An.lib. **V**erum successor huius Albinus, non eodem more
20. ca= negotijs præfuit. Neque enim fuit aliqua maligni-
pi.15. tatis species, quam ille præterierit. Denique non solum cau-
sis ciuilibus furabatur, & diripiebat substantiam singulo-
rum, neque solum tributorum additamentis in cōmune gen-
tem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia uel decuriones
ciuitatum comprehenderunt, uel quia prioribus iudicibus
in custodijs erāt relictī, accepta à cognatis eorum pecunia,
liberauit. Et is solum qui non dedisset, in carceribus quasi
nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque
qui res nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia.
Ex quibus sanè qui erant opulenti, Albinum largitione re-
dimebant, ut eis tumultum mouentibus non indignaretur:
pars autem popularis quæ non satis gaudebat quiete, Albi-
ni participibus iungebatur. Vnusquisque ergo improborū
cohorte propria circumdatus, ipse quidem quasi princeps
latronum & tyrannus eminebat. Stipatoribus uero suis
ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi
quidam, quorū uastabatur domus, tacerent: illi autem, qui
extra incommodum stetissent, metu ne similia paterentur,
querelis deterrebantur: imò & officijs ambiebant eos, quos
constabat dignos esse supplicijs. In cōmune aut omniū fuit
intercepta fiducia. Et erat tūc multiplex dominatio, & se-
mina captiuitatis futuræ iā ab illo tēpore spargebatur. Cū
sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamē succedens ei Ce-
An.lib. stius Florus, optimum eum per comparisonem sui fecit ui-
20. ca= deri. Ille siquidem plura occulte & cum fraude nocuerat:
pi.1. Cestius uero iniquitates suas in uniuersam gentem, tam
palam

palàm quasi gloriaretur exercuit: ac uelut non ad regen-
dam prouinciam, sed ad damnatorum poenas carnifex mis-
sus, neq; rapinarum ullum morem, neq; afflictionum præ-
termisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus
uero impudentissimus. Neq; enim quis illo amplius offen-
dit fallacia ueritatem, neq; cōmentus est callidiores nocen-
di uias. Huic siquidem uiritim illatis dispendijs, lucra
querere exiguum uisum est: sed totas simul dissipauit
urbes, & labes populis inferebat, non solum uoce per to-
tam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocina-
ri, dum ipse prædarum acciperet portionem. Denique ob
illiùs auariciam contigit totam penè deseri regionem, ita
ut plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouin-
cias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus <sup>De Ce-
stio, Gal</sup>
prouinciam regebat, neque ausus quispiam Iudeorum est ^{10.}
aduersum Florum ad eum mittere legatos. Cum uero in-
stante Azymorum solennitate ipse Hierosolymam uenif-
set, occurrens multitudo, quæ facile tricies centenorum mi-
lium fuit, precabatur, ut gentis suæ calamitatibus subueni-
ret, & pestem illam prouinciæ Florum ut eiiceret clamita-
bat. Qui tamen quum sub populi ore esset, & Gallo assi-
steret, nō solum nihil mouebatur, sed uoces illas etiam de-
ridebat. Cestius tamen cōpescens impetū populi, & edicēs
quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regres-
sus est Antiochiam. Deduxit autem cum usq; ad Cesareā
Florus, illudens mendacijs, & Iudeorum genti bellum se-
dulo comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occul-
tum iri posse credebat. Pace siquidem permanente, habi-
turum se apud Cesarem accusatores Iudeos: uerum si de-
fectionem negociatus fuisset, maiore utiq; malo abducen-
dam à se esse inuidiam peccatorum minorū. Igitur ut gens

ab Romano abrumperetur imperio, sedulo indiem augebat calamitates. Per idē tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles uictores extitere. Decretumque istud cōtestan
 An. lib. tes, literas attulerūt, per q̄ hoc bello Iudaico dabatur exor
 20. ca. dium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodeci
 15. mo autem regni Agrippæ, mense Maio.

HVCVSQVE IOSEPHVS HANC HISTORIAM in Antiquitatibus est profecutus, dicens. tyrannidem Flori Iudæis ansam præbuisse, quare cōtra Romanos arma mouerint.

De Floro sœuiente in Iudæos Cæsarienses, & Hierosolymitas,
 CAPVT XIII.

Exordiū
 belli Iudaici.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorū, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidē habitantes Iudæi, habebāt synagogam prope agrum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis, & frequenter quidē egerant, ut ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. Dominus autem loci nō solum preces eorum despexisse contentus: sed ad maiore dolum edificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis trāsitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primū igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, edificationem uetabant. Cum uero Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes Telones, inscētunt Florum oblatione octo talentorum, ut edificationem uetaret: Ille autem ob capiendam tantummodo rem, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, uenitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugne spatium Iudæorum summatibus uendidisset, Sequenti

Perfidia
 Flori.

quenti autem die, quæ apud Iudæos sabbatum est, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis uas samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. Pars autem Iudæorum quæ erat constantior atque moderatior, denuo iudicibus esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentibus Iudæi, effundebantur in litem. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex consilio quippe directus fuerat, qui pro synagoga foribus immolaret: Sicq; continuo est pugna commissa. Interueniens autem Iocundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, uas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum uero superatus esset præ Cæsariensium uolentia, Iudæi statim libros legis rapientes scesserunt in Nabatæ: Regio quædam eorum hoc nomine appellatur, diræpta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autem eorū duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Forum uenerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille uero ilico comprehesos eos uinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. Pro hoc igitur ad Hierosolymitas grauissima iurgia nascebantur: ueruntamen adhuc indignationem suam frenabant. Florus uero, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, ut inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impense Cæsaris flagitaret. Tunc uero statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templū, maximis uo-

Florus
bellum
inflam-
mat.

cibus nomen Caesaris appellabant, ut à tyrānide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditiosorum, in Florum maledicta iaciebant ultima: & canistrum circūferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserimus talibus indigeret auxilijs. His autē omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad deprædandum irritatus est. Deniq; cum debuerat, Caesaream ueniēs, ignē belli illic nascētis extinguere, causasq; tumultuum submouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cū exercitu equitum atq; peditum Hierosolymam cōtendit, ut Romanis armis ad quod uolebat uteretur, ac timore & minis urbem nudaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens, obuiam militibus processit, cum solitis utiq; fauoribus, & Florum honorare officijs paratus. Ille uero præmittens cum equitibus, L. centurionem, nomine Capitonē, discedere eos iussit. Neq; eum, in quem tam grauiā maledicta iecissent, falso denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, si uiri sunt fortes, animisq; cōstantes, etiam in præsentem effundere contumelias: nec solum eos in uerbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus, qui cum Capitone uenerant, in medium uulgus irruentibus, diffugerunt antequā Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atq; humilitate percuigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem deguit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: cōuenientesq; sacerdotū principes, & ciuitatis uniuerſa nobilitas, astiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus dederent: edicens in ipsos esse, nisi reos producerint, uindicandū. Ad hæc respondent Iudæi:
populum

populum quidē pacifica quæq; sentire, illis uero qui errauissent in uerbis ueniā conferendā postulabāt. In tanta siquidē multitudine, nihil esse mirandū, offendi aliquos temerarios, & per etatē insipientes: esse autem impossibile, eorū qui deliquerint, discrimen agitari, cū & singulos nimirū poeniteat, & præ timore ad negādū sint parati. Debere tamē illū, si cōsuleret gentis quieti, & uellet Romano imperio seruare urbē, magis propter multos innoxios dare ueniam, etiam paucis delinquētibus, quā propter paucos improbos perturbare multitudinē tantam bonorū. Ad hæc uero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, ut forum rerum uenaliū, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi uero ad lucri sui cupidinē addita auctoritate rectoris, nō solum illum diripuerunt locū in quem fuerant immissi, sed in uniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cedes eorum, qui comprehendebantur: direptionis quoq; nulla species præteribatur. Multos autem etiā nobilium cōprehendentes adduxerūt ad Forum, quos ille uerberibus laniatos in crucem sustulit. Deniq; omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neq; enim uel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem uideri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo unquam prius, tūc Florus ausus est, ut uiros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cederet, ac patibulis affigeret. Quorum & si origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppressione Hierosolymorū dolo Flori. Cap. XV.

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus: ut Alexandrum, qui Aegyptum promul-
 Ll 3 curabat,

curabat, missus à Nerone, iure hospitii conueniret. Germanam autem suam Beronicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum uidentem, grauis pro hoc angor inuaserat, & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesq; corporis mittens ad Florum precabatur, ut à cæde desineret. Ille uero neq; in multitudinem interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis, sed tantum in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersum reginam efferatus est. Non solum quippe sub oculis eius obuios quosq; multabant atq; trucidabant, sed etiam ipsam, nisi cõfugisset in aulam, interfecissent. Ibi autẽ peruigilem noctem cum intenta custodia egit, uerens utiq; irruptionem militum. Venerat autẽ Hierosolymam, ut uota deo solueret. His enim qui morbo uel alijs necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoq; uino, & capillos radere. Quem morẽ Beronice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum, & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de uita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum aut inuidiosæ in Florum uoces erant: quod ueriti primates quiq; & pontifices, disruptis uestibus, & uiritim singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his uerbis, quorum causa mala tanta pertulerant, desinere, neq; in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicq; sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos seuiret. Ille autem uidens multitudinis tumultum fuisse cõpressum, angebatur:

angebatur: & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaq; unum ait argumētum fore, quod nihil ulterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Casarea uenientibus: ueniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocassent populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos uerentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo precebantur, ut occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes solēniter salutarent. His hortationibus seditiosi quiq; abnuebant, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tūc uero & omnes sacerdotes omnesque leuitæ, sacra uasa proferentes, ornatumq; templi, citharistæ etiam, & cantores cum musicis organis procedebant ante multitudinem, & obnixissime precebantur, ut illum templi honorem custoditum esse uellent, neque ad direptionem uasorum sacrorum Romanos contumelijs incitarent. Erat autem uidere ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis uestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosq; nobilium compellare, ac denuo in cōmune multitudinē precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim utilitatem uel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, uel illis quæ acciderant correptionem, si in præsentī procedere cessarent: At contrā, si officiose susceperent, solenniter uenientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos uero saluare patriam suā, & providere ne quid ultra quā pertulerant, experirentur. His addunt, quoniā paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad

Dolus
flon.

pacificū consilium suam debebunt auctoritatem transferre. Tali hortatu multitudinē inflectentes, etiam ipsos seditio-
nis autores, quosdam quidē minis, quosdam autem sui reue-
rentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete
omni populo sequēte, militibus obuiam prodierunt. Iamq;
cominus factos salutauerunt: Illis autem nihil respondēti-
bus, seditiosi Iudæorum aduersum Florū, cuius hæc fierēt
consilijs, succlamauerunt. Consestimq; milites comprehen-
dentes eos, cedere fustibus adorti sunt: atq; in fugā uersos
persequentes equites proculcabant. Corruiebant autē mul-
ti quidem cum à Romanis caderentur, plures autem cū se
mutuō propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est
compressio, & unoquoq; alterum præuenire cupiente tar-
dior fuga cunctis fiebat. Collabentium uero erat durus in-
teritus. Suffocatu enim atq; conflatu miseri disperibant,
& neq; ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscen-
dus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites im-
moderate, eos quosprehēdisent cædentes, & per in-
gressum, qui Berethan uocatur, detrudebāt multitudinē,
transire cupientes, ut Antoniam & templum obtinerent.
Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui se-
cum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus ta-
men est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos po-
pulus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis
Romanos, Qui cum superne sagittis uincerentur uenien-
tibus, nec possent defendere multitudinem quæ per angu-
stos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui
erat in regia receperunt. Seditiosi autē uerentes, ne super-
ueniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam
ex templo ascendentes, porticus à templo per Antonia cō-
tinentes interciderunt, quatenus auariciam Flori despe-
ratione

Grauis
 oppres-
 sio popu-
 li.

Seditiosi
 tēplū oc-
 cupant.

ratione compererent. Nam cum diuinis inhiare thesauris, proq; his in Antoniam transgredi niteretur, ubi intercisas porticus uidit, ab impetu conquieuit. Et conuocans sacerdotum principes atq; curiam, se quidem ait urbe digredi: praesidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi uoluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si unam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo ante conflixerat. Ob ea siquidem quæ pertulere, populum illis militibus insensum esse. Cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cesaream regressus est.

De Neapolitano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis.

CAPVT XVI.

Aliud autem denuo pugne consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio, illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Beronice ad Cestium de his quæ inique in urbe egerant retulerunt. Ille autem susceptis literis patris utriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem uidebatur, cum exercitu in Iudeam Cestium ire debere, & aut uindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorūq; accolæ. Ipsi tñ magis placuit aliquē de suis præire, qui & negotia & consilia Iudeorum posset ei fideliter nunciare. Direxit ergo tribunum Neapolitanum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamnam occurrrens, & à quo fuisset directus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudeorum etiam pontifices, & reliqui quinque nobiles, eorūque curia adesse curauerant, ut circa regem scilicet officia nouarent.

LI 5 Postea

Postea uero quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, tamen ut ducis auctoritati compe-
tebat, inuentionem suam in Iudeos transtulit, quorum ma-
xime miserabatur, uolens scilicet frenare eorum motus: ut
per hoc ipsum quod uiderentur nihil perpeffi iniuriæ, ab-
ultionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egre-
gij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, in-
telligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis.
Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadijs obuius
progressus, officiose Agrippam & Neapolitanum susce-
pit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres:
quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta
conuersus, precabatur Agrippam ut genti consuleret. Suc-
clamabant etiam Neapolitano, ut ingrederetur urbem, ui-
deretque quæ essent à Floro gesta, & ita ostendebant fo-
rum quidem desertum domosque uastatas. Deinceps uero
per Agrippam suasere Neapolitano, ut is cum uno tantum
famulo ad Siloam usque totam circuiret ciuitatem: quate-
nus ipsis cognosceret oculis, Iudeos quidem omnibus alijs
parere Romanis, soli autem Floro aduersari propter ma-
gnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cum cir-
cuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens docu-
mentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitu-
dinem conuocauit, & cum plurimis uerbis fidem eorum
circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conserua-
tionem pacis hortatus, adorauit deum eiusque sancta: in
eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem:
sicque regressus ad Cestium est. Vultus autem Iudeo-
rum, ad regem pontificesque conuersus petebat, ut legati
aduersum

Neapoli-
tanus p-
lustrata
Iudæa,
hortatur
populū
ad cōcor-
diam.

aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cede tacentes suspicionem suae defectionis præberent: uisum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. Constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat, despicere autem Iudeos in bella commotos, neque sibi expedire cernebat: aduocata igitur concione Agrippa in Xystum, et in suggestu constitutus germanam suam Beronicen, in Asamæorum domo (ea siquidem Xysto imminabat contra superiorem partem urbis: Nam Xysto templum erat ponte coniunctum) eiusmodi orationem habuit: Siquidem non uiderem uos omnes ad pugandum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem synacerissimamque partem pacem uelle seruare, neque processissem ad uos, neque consulere confisus essem: Superuacua quippe de utilibus oratio est, quando omnium habitatorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam uero aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam uero inconsiderata spes libertatis: nonnullos uero auaritia succendit, et in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum, quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, et non per paucorum improba consilia etiam boni disprent: existimaui oportere, ut omnibus uobis in unum coactis, ea exponerem, quæ arbitror expedire. Perstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irrevocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina uoluntate. Mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus uobis silentium præbeatur. Noui quidem quoniam

Populus
legatio -
nè aduer
sus Florū
petit mit
tendā ad
Neronē.

Oratio
regis A-
grippæ.

quoniam multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragice prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & cōtra quos pugnam suscipere tentetis, primū separabo causas, quas connexas putatis. Si enim uiolatores uestros cupitis ulcisci, cur libertatem magna laude sustollitis? Si uero istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. Et illis siquidē uel moderatissime agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem sigillatim, & uidete quā exigua sit materia bellorum. Et primum quidē ipsa rectorum considerata sunt crimina. Colere siquidem officijs, nō exasperare oportet iurgijs potestatem. Cum uero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersum uos profecto eos quibus infertis contumelias iritatis. Relinquentes quippe, & quod antea clāculo, & cum quadam uerecūdia nocēbāt, palam uos cōfidentēq; populantur. Nihil autem ita plagas coērcet ut patientia, & uiolatorum quies uiolātibus iniicit pudorem, Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias dirigantur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes uiolant uos, neque ipse Cæsar, aduersum quem pugnare uultis. Neq; enim ex præcepto illorum improbus ad uos quisquā uenit: neque possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente cōspicere. Sed neque facile ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. Est autem importunissimum, & propter exiguas causas, tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, uelle conflagere. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correptio. Neque enim unus atque idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autē semel bellum, neq; deponere facile est absq; magnis calamitatibus, neq; sustinere. Libertatis uero

dona

dona sitientibus prouidendum, atque certandū est, ut principio non ea carcant. Molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne utiq; subeas, iustum suscipi certamen uidetur. Qui uero semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quā amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cū in prouinciā Pompeius intraret. Maiores uero uestri eorūque reges, pecunia, corporibus, animis multo uobis meliores: exiguae parti uirtutis Romanae obistere nequiuerunt. Vos autē qui hereditariam obedientiā suscepistis, rebus autem omnibus ab illis qui primi paruere quā longissime inferiores estis, contra omne Romanum regnum obistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Graecorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere, qui superbiſſimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare uero ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiore autē Europa duceret exercitū, hūc inquā cū una naue fugientem gloriosissime persecuti sunt. Circa paruā autē Salaminā, qui tantas opes Asiae confregere, nūc tamen seruiunt Romanis, & illam regiā Graeciae ciuitatem administrāt Italiae iuſſiones. Lacedaemonij quoque post Thermophylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perſcrutatū, eosdem dominos uenerātur. Macedones uero, qui adhuc penē imaginantur Philippum uidere cū Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamē rerum mutationē, & adorant eos, ad quos fortuna migravit. Aliae quoque multae gentes ad libertatē fiducia subnixae, & multo maiores, ceſſerunt tamen & obediunt: uos autē soli seruire dedignamini his, quibus uidetis uniuersa eſſe subiecta. Cui militiae, quibus confiditis armis? Vbi eſt clāſſis ueſtra, quae peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui ex-

Athenienses.

Lacedaemonij.

Macedones.

penſis

pensis possint sufficere thesauri? Contra Aegyptios forte
 aut Arabas existimatis uos bellum mouere. Non circūspici-
 tis Romanorum imperium? Non metimini uestrā imbecil-
 litatem? Nōne scitis uestram ciuitatem à conterminis gen-
 tibus frequenter esse superatam? illorum autem uirtus per
 totum orbem inuisa percurrit, imò etiam hoc orbe plus
 aliquid quaesierunt. Neque enim sufficit eis ad orientē qui-
 dem totus Euphrates, ad septentrionem uero Ister, neque
 meridie tenuis solitudine Libya perscrutata, neq; in occidē-
 te Gadira: sed ultra oceanū aliud quaesierunt: & orbē usq;
 ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum trāstū-
 lerunt. Quid ergo? Vōne ditiores Gallis, fortiones Ger-
 manis, prudentiores Græcis? Postremo plures estis omni-
 bus in toto orbe degentibus? Quae uos fiducia aduersum
 Romanos erigit? Sed dicet aliquis, scriuire molestissimum
 est. At quanto magis id Græcis, qui uniuersis sub sole habi-
 tantibus uidebantur praestare nobilitate: & tam latā quon-
 dam prouinciam possidentes tunc, bis ternis fascibus Ro-
 manorum obediunt. Pares Arabis autem etiam Macedo-
 nes obsequuntur, qui certe multo uobis iustius deberent li-
 bertatem tueri. Quid autem quingentae Asia ciuitates?
 Nunquid non absque ullo praesidio, uni tantummodo recto-
 ri parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem
 pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Tauro-
 rum gentem: Bosphoranos quoque: & habitantes circa
 Ponti littora nationes, Maoticasque gentes? apud quas
 nimirum olim neque domesticus aliquis dominus nosceba-
 tur: nunc uero militum subiiciuntur tantum tribus milibus,
 & quadraginta naues longae, in nauigabile prius mare in
 pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappa-
 docia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices
 pro

Britāni.
 Galli.
 Germa-
 ni.
 Græci.
 Arabes.

Asia.

Henio-
 chi.
 Colchi.
 Tauri.
 Bospho-
 rani.
 Maoti-
 ci.
 Lydi.

pro libertate dicere ualerent? Tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Thraces? quinq; quidem diebus ^{Thra-} in latum, septem autem in longum commeabilem prouincias possidentes, asperiorēque multo quā uestra est, ac multis partibus fortio- ^{ces.} rem: altissimōque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus milibus Romanorum in praesidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyricū usque Illyrici, ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compe- ^{Dalma-} scunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatae, qui tam multa ^{tae.} pro libertate conati sunt, saepiusque capti, rursus cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub una Romanorum legione agunt quietem. Veruntamen si aliquos magnae cause ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum ^{Galli.} oporteret assurgere, quos uidelicet tantis munimentis natura cinxisset. Ab orientali quippe plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenaeis montibus, ab occidente uero Oceano. Sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ut ita dixerim) felicitatis domesticae habentes, omnibusque bonis totum penè orbem irrigantes, fecerunt nihilominus uectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idque sanè ipsum, non per animorum molli- ^{Iberi.} tatem, nec propter ignobilitatem parentum, (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt, horrueruntque cum uirtute fortunam, qua illi plura saepe obtinuere quā bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerant ciuitates. Neque Iberis nascens in agris aurum, ad gerenda pro libertate bella sufficit. Neque tãto terrarum marisque spatio Romanis

Lusitani. Romanis diremptæ gentes, Lusitani scilicet & Catabro-
rum Armenia: nec uicinus oceanus, etiam accolis suis frago-
re terribilis, satis fuit uincens Romanis: sed ultra colu-
nas Herculis protulerunt arma, & ipsas nubes Pyrenæorū
montium egressi uertices, ditioni suæ subdiderunt Romani:
atq; illa pugnacibus gētibus, tantoq; (ut dixi) spatio direm-
ptis, legio in præsidio una satis est. Quis uestrum non audi-
uit multitudinem Germanorum, uirtutes quoq; & magni-
tudines corporum (ut arbitror) sæpe uidistis. Siquidē ubiq;
Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi quidem
ita ingentem spatij regionem incolentes, spiritus autem
maiores corporibus gerentes, & animam quidam contem-
pticem mortis, indignationes autem uehementiores feris,
nunc autem limitem Rhenum habent, & octo Romanorū
legionibus domantur, & seruiunt quidem qui capti sunt: re-
liqua autem eorum gens uniuerſa, salutem in fuga nō in ar-
mis reponit. Considerate autem etiam Britannorum mu-
ros, qui Hierosolymorum confiditis muris. Illos siquidem
circundatos Oceano, & penē non minorem, quā noster
orbis est, habitantes, Romani nauigantes redegerunt in di-
tionem suam: quatuorq; legiones tantæ magnitudinis insu-
lam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam
Parthi. Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis impe-
rantes, & tam magnis opibus circumdati, obsides tamen
mittunt Romanis: estq; cernere, sub specie pacis seruien-
tem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis
penē, qui sub sole incolunt, Romanorum arma ueneranti-
bus, uos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium con-
siderabitis finem, qui magno illo Hannibale gloriantes,
& ex nobili Phœnicum stirpe uenientes, tamen sub Scipio-
nis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone
oriundi:

oriundi: neque Marmaridarum genus usque ad Dipsadem^{Marmaridæ.} protentum, neque terribiles etiam audietibus Syrtes: Nasamones quoque & Mauri, & innumerable multitudo Numidarum uirtutes impedire Romanas. Sed tertiā partem orbis terrarum, cuius neque numerare quidem nationes facile est, quæ scilicet ab Atlantico mari & columnis Herculis usque ad rubrum mare infinitas numero & locis Aethiopes continet, totā tamen susceperūt armis, & præter fruges annuas quibus Romanā multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque uectigalia pēdunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut uos, contumeliosum putantes. E quidem una cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus est longe petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cū eam possitis de uicina uobis Aegypto diligenter inspicere. Hæc^{Aegyptus.} enim cum usque ad Aethiopes porrigatur, opulentāque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingenta centena milia incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen uectigalia, quorum magnitudinē de censu singulorū capitum æstimari licet deuotissime penditans, Romanū non dedignatur imperium. Et certe quā magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet^{Alexandria.} multitudine & diuitijs abundātem, magnitudine quoque non imparē. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine uero non minus quā decem: tributorum uero multo amplius per menses singulos infert, quā uos toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor mensium Romanæ plebi annonam ministrat. Munitur autem undique, aut incommensabili solitudine, aut importuoso mari, aut fluminibus, aut syluosis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ etiam le-

giones ciuitati insidentes, profundam Aegyptum cum illa Macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi forte quis uestrum spes suas ultra Euphratem porrigat, & Adiabenum regionem gentiles suos aestimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est siquidem ei cura tuende cum Romanis amicitiae, & arbitrabitur foedus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinum confugiatur auxilium. Verum & hoc apud Romanos est. Sine deo quippe impossibile esset imperium tale consistere. Considerate autem, quemadmodum haec ipsa erga ipsam regionem immoderatio, etiam si cum longe inferioribus bellum geratis, tamen ad dispensandum sit uobis difficillima, atque eadem transgrediendo offendatis deum, per quae eum auxiliaturum putatis. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facile profecto capiemini. Sic quippe etiam maiores uestri experti sunt, hos maxime dies Pompeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hi qui oppugnabantur, otia gerabant. Transgredientes autem in bello legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc uobis intentio est, ne quid de patria institutione soluat. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium deum, si cultum ei debitum sponte uioletis? Assumunt autem singuli quique bellum uel diuinae uirtuti, uel humanis opibus confidentes. Cum uero utraque haec, quantum ad ipsam pertinet consequentiam, deseruntur, in manifestam utique captiuitatem uolentes

lentes pugnare profiliunt. Quid autem prohibet proprijs manibus filios uestros coniugésque laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in furorem, lucrabimini uel ignominiam superatorum. Bonum est o amici, bonum est, dum adhuc stat ^{Tempe-} nauis in portu, præcauere tempestatem futuram, & non ^{statis ad} bellū cō ^{paratio.} eo tempore, quo in medias irrueris procellas trepidare. His siquidem qui in improvisa mala inciderint, superest, ut digni uel miseratione uideantur: qui uero se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Nisi forte aliquis uestrum æstimet secundum pacta conflictum ire, Romanos autem postquam uicerint, mediocriter uobiscum acturos, & non in exemplo aliarum gentium sacram hanc urbem inflammaturos, interfecturos autem uniuersum uestrum genus. Neque enim qui supersueritis armis, usquam locum fugæ habebitis, uniuersis scilicet gentibus, uel iam habentibus Romanos dominos, uel habere metuentibus. Periculum autem non solum in uos manebit, sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantibus Iudeos. Neque enim est in toto orbe populus, in quo non uestra portio sit: quos certe omnes uobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quique conficient, & propter paucorum uirorum praua consilia, uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem uenia eos qui talia patrauerunt, quod sint nimirum uestro uitio congregati. Si uero eadem excusum tam benignos arma mouisse. Subeat autem uos misratio, & si non filiorum uestrorum atque coniugū, saltē istius ciuitatis, quæ mater urbium uestre regionis uocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite uenerabilibus adytis, tem-

plumq; uobis et sancta sanctorum seruate. Neq; enim ultius uictores Romani his abstinebunt, quibus primo parentes nullam receperunt gratiam. Protestor autem ego quidem sancta uestra, sacrosq; angelos dei, patriamq; communem, quoniam nihil eorum consiliorum, que uobis uiderim expedire, subtraxerim: uos autem decernentes, que oportet, mecum in pace degetis. Si uero protuleritis iras, absq; me periculis subdemin. His dictis, astante etiam sorore lachrymauit, et multam partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succlamabant autem, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum, ob ea que pertulissent, pugnam gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera uestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. Neq; enim Cesari uectigal dedistis, et Antonianas porticus incendiistis. Sopiētis autem causam defectionis, si et porticus denuo construatis, et tributa reddere maturetis. Neq; enim Flori hoc presidium est, aut pecuniam Floro dabit. His cōsultis, populus acquieuit, et cum rege ac Beronice ascēdentes in templum, porticus edificare adorti sunt. Per uicos autem et regiones principes quinque decurionesque dispersi, uectigal colligebant: celeriterq; quadraginta talenta (tantū enim erat reliquam) redacta sunt. Et belli quidem imminētes minas, eo tunc more Agrippa compescuit.

Rex Agrippa
Hierosolymis ex
pellitur.

Deinceps uero persuadere populo tētabat, ut parerēt Floro, donec successor ei à Cesare mitteretur. Ad quā orationem multitudo accensa, nec à uerborum in regem contumelijs temperauit, sed protinus cum urbe pepulerunt: ausiq; sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum, et conquerens quod contumelijs esset affectus, principes quidem eorum unā cum alijs potentibus misit ad Florum Cæsarem,

sarcam, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione uectigal exigenter. Ipse uero discessit in regnum.

De cæpta rebellionē Iudzorum contra Romanos.

CAPVT XVII.

PER idem tempus quidam eorum qui bellum maxime mouebant, congregati irruerant in quoddam præsidium, qd' uocabatur Massada, & occulte eo peruasos, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum, Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificijs ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudeorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimū autem super hoc pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, ut non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, nō parum quidem & sue multitudini confidentes. Robur siquidem omne res nouæ re cupientium, eorum uoluntates iuuabat: maxime autē aspicebant in Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariseorum nobilissimis, & uidentes quā grauibus malis pergerent subijcere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portā quæ arca uocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiori parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quod tam breuiter bellum patriæ cōmouerēt: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes maiores quidem eorum ornasse templū ex magna parte de mu-

Eleazarus autor nouæ cōspiratio-
nis.

neribus gentium, semperq; eorum, qui foris essent popu-
 lorum munera suscepisse, & non solum non prohibuisse
 aliquorum hostias (id siquidem esse impijssimum) sed etiam
 eas que uiseretur permanerētq; ad præsens usque tempus,
 oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nūc eos
 qui romana arma iritarent, & desponderent eorum bella,
 nouum statuere morem religionis, atq; cum periculis etiam
 ream facere ciuitatem, impietatis uideri: siquidem ea sit, in
 qua præter solos Iudeos, nullus alter immolet externus, ne-
 que ad orandum sinatur accedere. Et siquidem circa unius
 alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset ni-
 mirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despi-
 ciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde ferē-
 dum esse, ne qui immolādas pro illis hostias repellunt, ipsi
 in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre.
 Fiātque uere extra principatum ciuitas, nisi celerius resipi-
 scentes reddiderint hostias: ac priusquam ad eos, in quorū
 contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama.
 Simul autem ista dicentes producebant in medium sciētissi-
 mos morum paternorum, sacerdotes quoque narraturos
 quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium sem-
 per sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res no-
 uare cupientium his que dicebantur, sed neque procede-
 bant in medium altaris ministri, ut belli materiam præpa-
 rantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem cō iam
 proccisisse, ut eorum non posset autoritate compesci, &
 Romanorum armorum periculum se primos esse mensu-
 ros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas pa-
 rabant, & legatos quidem alios ad Florum miserūt, quo-
 rum erat princeps filius Ethæi Simon: alios autē ad Agrip-
 pam, inter quos nobilissimi Scylus & Antipas & Custo-
 barus

barus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrumque, ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, priusquam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuncius fuit, uolensq; inflammare bellum, nihil respōdit legatis. Agrippa autem pariter utrisque parcens, sci- licet deficientibus & ijs, aduersum quos bellum moueba- tur, uolensq; & Romanis conseruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam. Ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxilium equites duo milia, Auranites scilicet, & Bathaneos & Traconitas. Cū his autem erat præfectus equitum Darius, dux uero agmi- nis Iachimus Philippi. His ergo ueniētib; , optimates q̄- que cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siqui- dem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinenter utebantur, & continua erat emissio sagittarum ex utraque scilicet parte. Erat autem quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabāt. Præ- stabant autem audacia quidem seditiosi, belli uero scientia, Cōmitti
tur pu-
gna.

regij pollebant. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere, profanatorēsque eius expellere. Sedi- tiosis uero qui cum Elcazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent urbem. Per septē igitur dies grauis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps uero adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conue- here ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perscuerat) quosdam quidem curæ religionis exclusit. Inter infirmiorē autē uulgū multi

irrupentes sicariorum (sic enim uocant latrones, gladios in sinibus gerentes) audacissime utebantur opere quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine uincebatur. Ita superiore ciuitate ceſſerunt, cum iſti protinus irruentes in Anania pontificis domum, & Agrippæ ac Beronices palatium inflammauerunt: poſt quod ignem archiuo intulerunt, uolentes omnia creditorum documēta diſſerere, ne eſſet underatio credite pecunie pateret, atque omnis ad eos debitorum ſe iungeret multitudo: & aduerſum locupletes, quaſi metū libertatis haberent inſurgendi liberam facultatem. Fugientibus ergo chartarum publicarum cuſtodibus, ignem ædibus iniecerunt: atque ita incēſis ciuitatis neruis, hoſtibus irruerant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis quidē latuerunt, quidam uero cum regijs in ſuperiorem regiam conſugerunt, portas celeriter obſerantes. Inter quos Ananias pontifex, & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam uſos legatione diximus. Tunc ergo uictoria quidem & inflammatione contenti ceſſauerunt. Poſtridie autem, quintadecima ſcilicet die Auguſti menſis, fecerunt impetum in

Antonia
capta in-
cendiſ.

Antoniam: & omnes in eo præſidio agentes, per biduum obſeſſos, ceperunt atque interfecerunt, præſidiumque incenderunt. Poſtea uero tranſierunt in regiam ad quam cōfugere Agrippæ milites: & in quatuor partes agmē ſuum diuidentes, muros euehere moliebantur. Eorum uero qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium. Diſtribuit autem multitudo propugnacula, & turres ſubeuntes interficiebant, & frequenter omnino latrones ſub muris cadebant. Nec die autem cōſictus nec nocte ceſſabat: ſeditioſis uidelicet æſtimātibus, in deſperationem cogi eos qui in præſidio erant, propter inopiam

inopiam uictus: regijs uero credētibus, oppugnatores suos cessuros labori. In his autem erat* Manaimus quidam de filiis Iudæ Galilæi callidissimus rhetor, qui etiam quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quoniā post deū subijcerentur Romanis. Is ergo assumptis quibusdam nobiliū, perrexit in Massadam, ubi armamentarium Herodis regis erat. Eoque perrupto, populares aliosq; latrones diligenter armavit. Hisq; utens stipatoribus, ueluti rex Hierosolymam reuertitur: factusque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinamētorum autem inopia erat, et nec poterat palam suffodere muros, superne hostibus tela iaciētibus. Funiculum igitur longe coeptum, sub unam turrim agentes, suspenderunt cū materie subiecta: ac postea in sustentia ligna ignē immittētes, aggressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidem extemplo emota est. Alter autem murus intus edificatus apparuit. Regij quippe, molitiones eorum præsentes fore etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius edificauerunt. Inter hæc autem hi quidem, qui oppugnabant, et statim se uicturos credebant, cum uidissent alium murum, stupore defecti sunt: regij tamen ad Manaimum aliosq; seditionis principes mittebant, precātes ut eis discedere liceret, iisdem regijs eiusque religionis reliquijs. Quod cum Manaimus annuisset, protinus discesserunt, Romanos autem qui soli relictī erāt, grandis animi occupauit defectus. Neq; enim ui contra tātam multitudinem pares erant: et precari ut exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam et si tribueretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedos uocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regis confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasclus, tertia Mariannes. Hi uero

Stratope
dos ince
ditur.

qui cum Manaimo erant, protinus irruentes ea loca de quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderunt trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes, Strato-
pedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

De occisionibus Ananiz pontificis, Manaimi & militum Romanorum. CAPVT XVIII.

Ananias
pontifex
cū fratre
interfici-
tur.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos re-
gie domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manaimum autem & munitorium locorum destructio & pontificis Ananiz mors, in crudelitatem erexit: & neminē parē sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari, & mutuo collocuti, quia non deceret à Romanis desiderio libertatis recedentes, eandem populari suo prodere, dominūque ferre, & si non uiolentum tamen seipsis humiliorem: Nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum deceret. Atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. Sobarus enim adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erāt, in illum prosilissent, reliquus quoque populus rapiens saxa interfecit sophistam: æstimantes, quoniam illo perempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manaimi resistentes, postquam uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidē erat eorum qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur: pauciq; ex eis latentes, in Massadam per fugerunt: cū quibus & Eleazarus filius Iairi, ppinquus genere Manaimo. Qui postea etiam

etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manaimum, cum confugisset in locum qui Atlas uocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicam, multisq; supplicijs affligentes interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuumque tyrannidis adiutorem eius Absamon nomine. Et populus quidē, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non ad comprimendam pugnam, sed ut cum maiori licentia bellum agerent, interfecerunt Manaimum. Denique cum populus multum prece-
retur, ut oppugnationem militum relaxarent, uehementius insistebant: donec ulterius resistere non ualentes, Mutilius scilicet (hic enim erat Romanorum præfectus) et reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, ut solas eorum pacisceretur animas: arma autem et reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumerent. Qui precationem ilico rapien-
tes, remittunt ad eos Curionem Nicodemi filium, et Ananiam Sadducei, et Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras et sacramentū datorios. Quibus actis, deducebat milites Mutilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. Postea uero quā secundum pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt, neque quicquam ulterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu, stipatores Eleazari comprehensos trucidabant, neque resistentes neque supplicantes, solas autem pactiones et iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Mutiliū. Hunc enim deprecantem, et usq; ad circumcisionem Iudæizare se promittentem, tantūmodo seruauerunt. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: de potentia siquidem amplissima pauci fuerunt interempti, Iudeorum autem capti

captiuitatis illud exitium probatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, urbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminabat, etiam si à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publice, & iustitia ciuitatis premebatur. Vnusquisque autem mediocriū, quasi pro seditiosis causas redditurus, turbabatur. Siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem, à sanctis quæque operibus agunt quietem.

De Iudæorum maxima strage Cæsareæ & in omni Syria.

CAPVT XIX.

Eodem autem die, eadēmq; hora, quasi ex aliqua celesti prouidentia, Cæsarienses quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerūt: ita ut uno tempore super uiginti milia hominum cederentur, & cunctis Iudæis uacuata Cæsareæ remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendens Florus, uinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem uero plagā, tota gens efferrata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorum uicos eosq; contingentes rurales protinus uastauerunt: id est, Philadelphiā, Gebdeonitem, & Gesaram, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt in Gadaram & Ioppen & Gaulonitidem: & alia quidē subruentes loca, alia uero inflammantes, etiam in Gadasam Tyriorū & Ptolemaidem, Gabam quoq; Cæsareāque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neq; Ascalon: sed his quoq; inflāmatis, Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, uici scilicet & agri eorum qui capiebantur: uirorum immensa cædes fiebat: neque tamen Syrii minorem numero multitudinem de Iudæorum gente uastabant: sed etiam eos qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebāt:

Syria à
Iudæis
uastata.

debant: non solum ob uetus odium, sed ut discrimen inmi-
 nens praeuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam
 peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exerci-
 tus: unaque alterutris salus erat, si anticipassent alterutros
 caede facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, no-
 ctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet uideren-
 tur amoliri Iudeos, tamen etiam de alijs gentibus Iudai-
 zantes cogebantur habere suspectos: & per hoc ipsam qd̄
 in eis uidebatur ambiguum, neque temere eos placebat in-
 terfici, & rursus per ipsam religionis commixtionem quasi
 penitus externos timebant. Prouocabant autem ad caedes
 diuersorum etiam illos qui prius fuerat mansueti. Auaritia
 siquidem substantias caesorum passim diripiebant: & quasi
 uictores eorum praedam, quos trucidauerat, in domos alias
 transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset.
 quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat autem cernere
 ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos pas-
 sim iacere cum paruulis senes, foeminas autem neque uere-
 cundia contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat in-
 enarrabilem calamitatum. Maior autem his metus auden-
 dorum malorum, ipsis quae acta erant facinoribus immine-
 bat. Et haecenus quidem Iudaeis aduersum alienigenas con-
 flictus erat. Incurrentes autem in Scythopolcos fines, etiam
 Iudeos, qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim
 cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem uti-
 litati propriae postponentes, aduersum Iudeos cum genti-
 libus dimicabant. Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit au-
 ditas. Denique Scythopolitae ueriti ne ciuitatem noctu adi-
 rent, & magna sua calamitate ciuibz excusarent defectionem,
 edixerunt eis, ut si uellent inter eos firmare consen-
 suan, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum
 omnibus

Miserā-
da stra-
ges Iu-
daeorū.

Tred-
cim mi-
tia Iudæ-
orum à
Scytho-
politans
interimū
tur.

omnibus filiis suis in proxima locum paludis. Quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidem scutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. Tertia uero nocte exploratores, alios incautos, alios uero dormientes inuadunt, subitoq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim milia: postq; eorum substantiam cunctâ dirupuerunt.

Dignam autem etiam uidetur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam, non ignobilis uiri, filius erat: fortitudine quoque corporis et audacia animi insignisimus: quibus utrisque ad incommoda sue gentis abusus est. Multos siquidem Iudeorum appropinquâtes Scythopoli, quotidie obtruncabat, et frequenter integros cuneos fudit, ita ut totius aciei mora, et momentum solus existeret. Cōprehēdit autem eum digna civili interfectione pœna. Nam cum Scythopolitæ circumfusi essent Iudæis, et in paludem præcipites agerent, educens Simon gladium, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil se quidem in tanta multitudinem promoturum uidebat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga uos nostræ fidem feci. Digne enim nobis externa gens infida est, qui in nostram genus tâta impietate delinquimus. Morior ergo quasi profanus proprijs manibus: neque enim dignum est hostibus subiaccere. Iste autem ipse finis et mihi sceleris digna pœna, et idoneum uirtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu gloriatur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miseratibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. Erant autem ei uxor et filij, et prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæsariæ comprehendens, et super eum stans ense penetravit: post quem non sanè inui-
tam

tam matrem suam interfecit. Super hos autem coniugi, & filijs intulit ferriam, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum uero omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extendit dexteram, ut neminem posset latere, & totum in uiscera sua ensē demersit. Dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atq; animi firmitatem. Ceterum quātiā ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Egregia
Simonis
hominis
alioqui
nefarii
fortitudo.

De Iudæorū alia graui interfectione. CAPVT XX.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes Iudæis apud se habitantibus irruebant: & duo milia quingentos Ascalonitæ. Ptolemais autem duo milia interfecit. Vixcerunt quoq; non paucos Tyrj: multos quidem trucidauerunt: plures autem eorum uiuētos custodijs tradidere. Hippinei quoq; & Gadari similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solite obseruabant. Reliquæ quoque urbes aduersum Iudeos singulæ, prout habebant, uel timore uel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apamei, suis cohabitatoribus pepercerunt: & neq; interfecere quempiam Iudæorum, neque uinculis tradiderunt. Forte autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. Mihi autem uidentur magis erga eos miseratione moti, quos utique nihil moliri uidebāt. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi uolentes usq; ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudeos perniciēs. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicto super negotia sua quodam ex socijs, nomine Varo Issemo, regi

Iterū facta est cædes Iudæorū quater mille & quingentorū.

Iudæorū perniciēs etiam in regno Agrippæ.

genere

Cæsi sūt
septua-
ginta.

genere propinquo. Venerunt autem ad eum de Bathanea regione septuaginta numero uiri, & nobilitate & prudentia ciuium suorū præstantissimi, poscendi præsidij gratia: ut si qui scilicet apud eos quoq; motus fierent, haberēt idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosq; cōprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est talis facinus præter consilium Agrippæ: & propter nimiam auiditiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corripit, perseverans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidem in Varum ueritus est propter propinquitatem Issemi. Procurāda tamen eum regione summouit. Seditiosi autem comprehendentes præsidium quod appellatur Cyprus, imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Macherunte multitudo Iudeorum persuadebat, in præsidio relictis Romanis, deserere castellum, eisq; tradere. Illi autem quod rogabantur, cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suā: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus cooperunt Macheruntij custodijs obtinere.

Macherus à seditiosis capitur.

Iudæi Alexandriæ occisi.

CAPVT XXI.

IN Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudeos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuus Alexander contra Aegyptios usus Iudæis, præmium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius urbis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri. Denique & in parte ciuitatis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuersationē per omnia muni-
diorem

diozem à cōmunionē scilicet gentium sequestratam: praestiteruntq; eis, ut etiam Macedones appellarentur. Deinceps uero cum in possessionem Romanorū Aegyptus uenisset, neq; Caesar primus, neq; post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. Conflictus autem eorum aduersus Græcos penē cōtinuus erat: & iudicibus multis quotidie ab utraq; parte lucrum reuehenti-
bus, seditio accendebatur. Tunc uero cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem uenissent, ut ordinarent pro certis negotijs legationem ad Neronem ferendam, concurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudeorum. Quos cum uidissent amuli, ex templo clamare coeperunt, Iudeos hostes & exploratores esse: ac deinceps insistentes intulerunt eis dē manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres uero ex his comprehendentes, traherēt quasi uiuos incensuri. Commota est autem omnis terra Iudeorum ad ultionem ferendam: & primum quidē in Græcos saxa iaciebant, postea etiam uero facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, cōminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent: & penē minas implessent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander, princeps ciuitatis. Nec tamen ipse coërcendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittens, hortabatur ut desinerent, neq; aduersum se militiam Romanam commouerent, Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui postquam uidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant. Et cum his alios quinq; milia milites, casu ad Iudeorum interitū de Libya

Seditio
Alexan-
dræ or-
ta.

Iudæi A-
lexādriz
occisi à
Tib. Ale
xādro.

uenientes: præcepitq; ut non solum interficerent, sed etiā substantias eorum diriperent, domosque inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui uocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequabantur strenue iussiones, nec sanè sine cruenta uictoria. Collecti quippe in unum Iudæi, & eos qui de suis optime armati erant, ante reliquam multitudinem statuentes aliquandiu resisterunt. Postquam uero in fugam inclinati sunt, passim trucidabantur, & erat eorum grandis interitus. Tamen milites quæ sibi mandata fuerant exequuntur. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positos, aliquandiu quidem resisterunt. Semel in fugam uersi mactabantur, nec unus erat exitij modus, cum alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in aedes autem alij concluderentur, & eas quoque succenderent Romani, unà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cum neque illos aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde scuurèt. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat.

Strages
Iudæorū
quinqua-
gies mil-
le.

Quinquaginta uero congesta sunt milia mortuorū: nec tamen saltem reliquæ remansissent, nisi ad preces se cōtulissent: eorumq; misertus Alexander, Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem, quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerūt: populares autē Alexandrini, propter odij magnitudinē difficulter ab incepto reuocabantur, uixq; à corporibus distrahebantur. Apud Alexandria quidem talis casus euenit.

De strage Cestij in Iudæos.

CAPVT XXII.

Cestius
popula-
bundus
inuadit
Iudæam.

Cestio uero iam quiescendum esse non uidebatur, insensu ubiq; Iudæis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducēs, & ex reliquis bina milia lecta

lecta peditū, & quatuor alas equitū: insuperq; regū auxi-
 lia, hoc est, ex Antiochi duo milia, equitū & peditum tria
 milia, sagittarios omnes, Agrippæ uero tantundem peditū
 & equitum mille, cum & Soëmus sequeretur, iiii. milibus
 comitatus, quorū tertia pars equitum erat, plurēsq; sagit-
 tarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuita-
 tibus auxilio conuenere, peritia quidē militibus inferiores,
 quod autē sciētia deerat, in iudeos odio, itēq; alacritate
 supplentes. Aderat autē ipse quoq; Agrippa Cestio: & eo-
 rum quæ conducerent, simul & itineris princeps: Ibi tum
 adducta exercitus parte, Cestius in ualidissimam Galilæe
 ciuitatem cōtendit Zabulon, quæ appellatur uirorū, & ab
 Iudeorum finibus Ptolemaida discernit. Cūq; offendit <sup>Zabu-
 lon incē-
 ditur.</sup> set eam ciuibz destitutam (in montes enim multitudo refu-
 gerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem mili-
 tibus diripiendas concessit: ipsum uero oppidum quamuis
 admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habe-
 bat similiter ut apud Tyrum & Sydonā & Berithū edi-
 ficatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quic-
 quid inuenisset obuiam depopulatus est, inflammatis etiam
 circū eam positis uicis, in Ptolemaida regressus est. Syris
 autem adhuc prædæ inhaerentibus, & præcipue Berithijs,
 recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognoue-
 rant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propē ad
 duo milia morte consumunt. Cestius autem ex Ptolemaide
 reuersus, ipse quidem Cæsaream peruenit, in Ioppen uero
 partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, ut
 oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani
 impetum præsensissent, tam suum quā cæterorum militū
 præstolarētur aduentum. Illorū igitur alij mari, alij terra <sup>Ioppe ca-
 pitur.</sup> profecti, utrinq; Ioppen facillime capiūt: ita ut ne fugæ qui

dem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiūt cum familijs, direptamq; ciuitatem incendunt. Intersectorum autem numerus octo milia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimā Samariæ. Nabathiten toparchiam non paucos direxit equites, qui & partem finium uendicauerunt, magnamq; indigenarum multitudinē peremerunt: direptisq; patrimonijs, etiam uicos igni dederunt.

De pugna Cestij cōtra Hierosolymā. CAPVT XXIII.

IN Galileam quoq; misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiq; tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebatur. Eum ualidissima Galilææ ciuitas Sephoris cum fauore suscepit. Huiusq; prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebāt. Qui uero seditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem undiq; medium recessere, qui est contra Sephorim, & uocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autē quamdiu superiores erant, facile Romanos ad se ascendentes ulciscabantur: & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, mature uictoriam concesserunt, & neq; pugnam cominus armato ferebant, neq; si terga dedissent, equitū poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent, amplius uero quàm duo milia trucidarentur. Gallus quidē cū nihil iam tentari nouitatis apud Galileam uideret, Cæsaream cum exercitu remcabat. Cestius uero cū omni manureuersus, in Antipatridem perrexerit, Cognitōque non paruam multitudinem Iudeorū in turrim, quæ Apheci uocabatur, esse collectā: qui & his congregarentur premisit. Sed priusquàm in manus uenirent, Iudæi metu dispersi sunt.

Duo milia seditionis & latrocinij trucidantur.

sunt: eorumque castra iam desolata milites adorti, cum uicis circumpositis incenderunt. Ex antipatride autem Cestius in Liddam profectus, uacuam uiris ciuitatem offendit. Nam propter scenopegiarum dies festos, in Hierosolymā populus omnis ascenderat. Quinquaginta uero quos ibi comprehendit occisis, exustoque oppido, ulterius procebat: perque Betthoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra ponit, distante ab Hierosolymis stadiis quinquaginta: Iudaei uero cum iam ciuitati propinquare bellum uiderent, ommissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incompediti ad pugnam et cum clamore proflicbant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatarum. Erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in praelio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt: ut eorum et aciem perumprent, uiaque aperta cadibus in medio ruerent: ac nisi ei militum parti, quae necdum locum amiserat, equites exercitati subuenissent, quique non satis defecerunt pedites, in periculo totus Cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti et quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, ceteri equites erant: Iudaei uero uigintiduo: quorum fortissimi uidebantur Monobazis regis Adiabene propinqui, Monobazus et Cenedecus, et post hos Pereita Niger et Syllas Babylonius, qui ad Iudeos ab Agrippa rege transfugerant, cui pridem militabant. A fronte quidem repulsi Iudaei, ad ciuitatem reuertebantur, Romanos autem ad Betthoron ascendentes Giara filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactores laniauit: ac multa carra cum sarcinis capta, in ciuitatem redexit. Cestio uero

in agris triduo cōmorante, Iudei locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum, neq; cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cōpissent.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

CAPVT XXIII.

Ali. Lor-
cyum.

ITaq; dum agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, uerbis Iudeos experiri decreuit, uel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: uel si qui aduersarentur, reuocandos, qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis, * Porcatum ex Phœbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio fœdus amicitie, certamque pro peccatis populo Romano ueniā pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire uoluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem, priusquam uerbum faceret, peremerunt. Nam Porcatus uulneratus effugit: populares autem, hoc indigne ferentes factum, cædendo fustibus atq; lapidibus in oppidum cōpulerunt. Cestius uero, quia instinam eorum discordiam, opportunū ad irruendū tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inq; fugam uersos, usq; ad Hierosolymam persecutus est. Castris autē in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorū à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes, aliquid remissuros. In uicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidū introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autē Romanorum disciplina territi, exterioribus

ribus cessere partibus ciuitatis, & in partē interiorē templi refugerunt. Cestius uero transgressus Pedestam, quæ sic uocatur, & Cenopolim, & forum quod appellatur Docon, incendit. Deinde cum ad superiorem ciuitatem uenisset, prope aulam regiā castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros uolenter irrumperre, ciuitatem ilico possedisset, bellōq; finem dedisset. Sed Tyrannus prepositus castris, & Priscus, & plures equitū magistri, à Floro pecunia corrupti, conatū eius auerterunt: & Iudæos intolerādis repleti cladibus contigit. Interea plurimi popularium notissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestiū quasi portas ei patefacturi, uocabant. Ille autē & ira fastidiens, & quod non satis eis credendum putaret, tamdiu id neglexit, donec proditione cōperta, seditiosi Ananū quidem cum ceteris, de muro deiectis lapidibus feriēdo, in domos suas fugere coegerūt. Ipsi uero per turres dispositi, murū tentantibus repugnabant: per dies quidem quinque, Romanis undique conantibus, inexplicabilis erat impetus. Sexto autē die, Cestius cū plurimis, eisdemq; sagittarijs, à septentrionali tractu templū aggreditur, Iudæis ex porticu resistētibus: qui repente quidem Romanos ad murum adcentes auertēre. Postremo autē repulsi telorū multitudine, recesserūt. Itaque Romanorum, qui anteibant, scutis suis muro nixis, & qui eos sequebātur, alijs ac per ordinē alijs similiter superadiunctis, quā sic ipsi appellant, testudinē cōtexerūt. Vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites moenia suffodiebant; templiq; portas incendere moliebantur. Vchemens autem seditiosos stupor inuaserat, iamq; multi ex ciuitate diffugiebant, ueluti continuo caperentur. His autē populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum ut ipsi portas

aperirent, Cestiumq; tanquam de se optime meritum, recipere, appropinquabant. Et profecto si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. Sed credo iam tunc infestus deus pessimis, eiusque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; Cestius, neque animis populi, neque obsessorem desperatione perspecta, repente militem reuocat: & sine ulla spei repulsa, inconsulte nimis ac iniuste discessit. Inopinata uero eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutiq; nouissimos aliquot equitum, peditumque peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, quae apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes prouocauit: tanquam postremis apppositi multos necabant, cum utraq; itineris parte uallata, in transuersos tela iactabant, & neq; in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes. Et à lateribus, instantium uim repellere minime sufficebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemq; interrumpere formidarent: uiderent autem Iudeos leues, & ad excurrendum faciles esse. Vnde eueniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihili contra inimicis nocerent. Tota igitur uia percussa, deicectiq; agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextae legionis dux, & Longinus Chiliarchus, & Aemilius Iocundus aë praefectus, uix in Gabaa peruenirēt, ubi castra prius posuerant, multis instrumentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cum tertio die maiorem hostium uidisset numerum, & omnia circum loca plena Iudeis, tarditate sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, pluribus se inimicis usurum. Itaque pro compendio fugae, cuncta quae militibus impedimento erant, amputari praecepit.

Occisisq;

Clades
exercitus
Cestij.

Cestij fuga.

Occisisq; tunc mulis atque asinis, alijsq; iumentis, præter illa quæ sagittas et machinas ferrent (hæc enim uelut usui futura seruabat) maxime quia timebat, ne Iudæis contra se capta prodesse. Betthoron uersus antecede-
 bat exercitum. At Iudæi latoribus quidem locis minus instabant: contractos uero in angustias atque descensus, qui discessissent, ab exercitu prohibebat. Alij postremo super agmen impingere: fusaq; omnis multitudo per itineris iuga, militem sagittis operuit. Vbi etiam peditibus, quo pacto sibi met subuenirent, hesitantibus, equitum periculum promptius erat. Nec enim ordinatæ uiam prosequi poterant, obstantibus iaculis: et ne contra hostes irent, ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. Iaculatoribus autem rupes ac ualles tenebantur: in quas deiecti qui aberrassent consumebantur. Nullusque locus aut fugiendi, aut ulciscendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad ululatus, quod desperati solent, fletusque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque scientium. Totusque penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset. Qua Romani quidem in Betthoron confugerunt: Iudæi uero obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique ubi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad quadringentos omnium fortissimos milites, tectorum fastigijs imposuit. Hisq; præcepit, uigilum qui in castris excubarent, signa clamare: ut eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosusque ad triginta stadia progreditur. Vnde manè cum Iudæi locum, in quem Romani tetenderant, desolatum uidissent, in quadringentos, à quibus decepti fuerant, concurrerunt: et

Callidū
 Cestij cō
 filium.

illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. Sed ille cum nocte nō paruum spatium itineris peregrisset, die uehementius quoq; fugiebat: adeo ut metu percussi milites, machinas siue tormenta muralia, itēq; balistas, multaq; alia instrumenta relinquerent. Quibus tunc ablatis, Iudæi rursus contra illos, qui ea reliquerant, usi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridē usq; uenerūt. Deinde cum eos assequi nō potuissent, inde redeūtes, et machinas secum asportarunt, mortuosq; spoliarunt, et prædā quæ remāserat, collegerūt: et pædæ canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autē auxiliorum quinq; milibus pedum ac trecentis, itēq; nongentis et octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouembris mensis octauo die gesta sunt, anno duodecimo Neronis principatus.

De Damascenorum strage in Iudæos, deq; Iosephi studijs in Galilæa.

CAPVT XXV.

Post Cestij uero casus aduersos, nobilium Iudeorum multi, tanquā e nauis pessimā itura, ex ciuitate enatabant. Deniq; Custobarus et Saulus, unā cum Philippo Ioachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestiū transfugerunt. Qui uero cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quēadmodum à seditiosis interemptus sit, aliās indicabimus. Cestius autem Saulum, et cæteros in Achaiam ad Neronem misit: et propriam necessitatem indicatuos, et belli causas deriuatuos in Florum. Sperauit enim, et iram in illum excitatum iri, et sua pericula summouenda. Tunc autē Damasceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud se degentes opprimere studuerunt: et cum eos in publicis thermis collectos haberent (nanq; id olim propter suspiciones

Dama-
sceni Iu-
dæos a-
pud se
degentes
ad decē
milia in-
terimūt.

medita-

meditabantur) facile quidem sui conatus exitum fore putabant. Verebantur autem mulieres suas, ferè omnes præter paucas iudaizantes, & eorum religione deceptas. Quare his magna cura fuit eas celandi, quid agerent. Iudeorum autem decem milia, quippe ut in angusto loco, atque omnes incrimines aggressi, una hora sine metu iugulauerunt. Qui uero Cestium fugauerant, in Hierosolymam reuersi, quos adhuc Romanorum studiosos inuicissint, partim ui, partim blanditijs sibi etiam sociabant. Et in templum congregati, plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus, Curionis filius, & pontifex Ananias: omnia quæ in ciuitate gerenda essent, imperaturi: maximeq; ut ciuitatis muros erigerent. Filium nanque Simonis Eleazarum, quamuis Romanorum prædam, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamen nullis necessitatibus præposuerunt: quod & ipsum tyrannidis superbia uideret ferri, eiusq; studiosos siue imitatores, satellitum more uersari. Verum paulatim Eleazarus, ambitione pecuniæ, itemq; astutia persuasit populo, ut in omnibus sibi parerent. In Iudæam uero quos mitterent, alios militum duces aptarunt: Iesum filium Asapha, unum è pontificibus, & Eleazarum Ananie pontificis filium. Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem posita genus ducens, unde Pereites cognominabatur, ducibus obtemperare. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. Nanque in Hierichunte Iosephus filius Simonis, & trans flumen Manasses Taphna, & Ioannes Essæus, toparchias administraturi directi sunt. Huic autem Lidda, & Ioppe, & Emaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acra batene regionibus Ioannes, filius Anne, rector designatus est: &

Eliguntur
duces Iu-
deorum.

Iosephus
huius hi-
storiae
scriptor
rektor
Galilaeae
constitui
tur.

est: & utriusque Galilaeae IOSEPHVS, Matathiae fi-
lius. Huius autem administrationi, iuncta erat & Gamala,
munitissima ciuitatum, quae ibi fuere. Aliorum quidem re-
ktorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisque res sibi
creditas administrabat. Iosephus autem, cum in Galileam
uenisset, primum curae habuit, indigenarum sibi concilia-
re beneuolentiam: multa sciens ea confici posse, licet in alijs
peccauisset. Deinde considerato, quod potentissimos qui-
dem amicos haberet, si eos participes potestatis fecisset:
omnem uero multitudinem, si pleraque per indigenas &
consuetos fieri praeciperet, septuaginta de senioribus eius
gentis prudentissimos elegit: eosque rectores totius Gali-
laeae constituit. Septem uero per singulas ciuitates minorum
litium iudices ordinare, maiora negotia, causasq; capita-
les cum ad se referre iussisset: iam septuaginta dispositos
per ciuitates, quo iure inter se uterentur, etiam quemadmo-
dum extrinsecus usi essent, animaduertit: certusq; in Gali-
leam Romanos esse uenturos, opportuna loca muro cinge-
bat, hoc est, Iotapatam, & Bersabee, & Seloim: necnon
& Gapherechon, & Aphaca, & Sicophet, & montem
cui nomen est* Itaburio, & Tarichen, & Tiberiada. Ad
haec etiam circa Genesar lacum speluncas in ea, quae infe-
rior Galilea uocabatur, muniuit. Superioris autem Galilaeae,
Achabaron, & Petram, quae sic dicitur, Iamnam, & Mc-
ro: in Gaulanitide uero Seleuciam, & Sogennam, & Ga-
malam munitione circumdedit. Solis autem Sephoritis per-
misit, ut murum sibi metipsis fabricarent: quod eos pecu-
niosos esse, & ad bellum promptos etiam sine praeccepto
uideret. Similiter autem Giscalam, Iosephi iussu per se mu-
ro cinxit Ioannes. Ceteris autem castellis omnibus, ipse
Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo.

Quin

Al. Sala-
nin.

Al. Tha-
burio.

Quin & exercitum ex Galilea, supra centum milia uiro-
rum comparauit: quos omnes undiq; collectus armis ueteri-
bus instruebat. Deinde reputans, hoc maxime Romanorū
inuietam esse uirtutem, quod dicto essent audientes rectori-
bus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctri-
nam quidem urgente necessitate despexit: parendi autē fa-
cultatem ratus regentium multitudinc posse contingere,
ita ut Romani solent, diuisit exercitū: pluresque fecit agmi-
num principes. Diuersisq; militum generibus ordinatis,
alios decadarchis alios chiliarchis subdidit: & insuper his
rectores, maiorum rerū administratores. Docebat omnes
signorum disciplinas, & prouocationes reuocationesque
buccinarum, & principia cornuū, & circunductiones, &
quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortio-
res, & cū defatigatis partiri pericula, quæq; ad fortitudi-
nem animi, corporisq; tolerantiam pertinerent, institue-
bat. Maxime uero eos erudiebat ad bellum, usquequaque
Romanorum referens disciplinam: quod cum uiris essent
præliaturi, qui & uiribus corporis, & animi obstinatio-
ne, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo
pacto belli tempore, suis essent parituri præceptis: iam nūc
periculum fore, nisi consuetis delictis, hoc est, furtis & la-
trocinij, & rapinis abstinuissent: sed neq; aut gentilibus
fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium
questū putarent: Illa enim bella optime administrari, quo-
rum milites bonam conscientiam gererent. Qui uero per
se prauī fuissent, bis non solum inimicos, sed etiā deum ho-
stem futurum. Multa in hunc modum admonendo, perscuc-
rabat. Et iam quidem quantum prælio parandū esset, con-
flatū erat. Nam & septuaginta peditū milia ducetos quin-
quaginta equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus
maxime

Iosephus
docet fu-
os mili-
tes mili-
tarem di-
sciplinā.

maxime fretus erat, habebat quatuor milia quingētos: nec non & sexcentos circa se electos custodes corporis, atq; satellites. Exceptis autem mercenarijs, facile ceteri milites à ciuitatibus alabantur. Namq; singule quas enumerauimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparādum eis uictū tenebāt: ut pars armis, atq; alia pars faciendi operis dirimeretur, & armati securitatē rependerent suggerentibus commcatum.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalei malicia.

CAPVT

XXVI.

Iosepho autem hoc modo administranti Galileam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Lefin filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium: antea uero pauper, & aliquantum maliciae suae impedimentum passus inopia, facile mentiri paratus, mirusque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam uirtutem putaret, cāque aduersus amicissimos uteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædiū: qui semper quidem immoderata concupisset, spem uero leuioribus maleficijs aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiā comitatū inuenit audaciae, primo quidem parū, ampliorem autē proficiēs. Curæ autē habebat, neminē ignarum asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorūq; peritia praearent, hos eligebat: donec quadringentorum uirorū cateruam cōgregauit, quorum plures ex Tyriorū finibus & iacis erāt. Isque omnē Galileā depopulabatur: & multos futuri belli metu suspēsos lacerabat. Hūc igitur iam dudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniae retardabat inopia. Cum autē uideret Iosephum sua uiuacitate letari, persuadet ei primū, ut fabricandi

bricandi muri patriæ sollicitudinem sibi cõmitteret. In qua re questus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, uelut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, uti cauercnt omnes apud Syriam Iudei, ut ad confinia oleum mitteretur, depoposcit. Nummòq; Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem pretio amphoræ dimidium uenundabat. Cumq; Galilæa ferax esset olei, maximèque illo tempore magna ubertate redundaret, in ea loca ubi erat penuria, solus, multumque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit. Quamox in eum usus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Deniq; existimans Iosephum disposuisse, rectorem se esse Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædā uehementius exercere: quod multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidijs alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eū apud indigenas accusaret. Iamduddū autem rumores dissipauerat, quod res Galilææ Iosephus Romanis proderet cogitaret: multaq; in hunc modum ad eius perniciem cõparabat. Itaque illo tẽpore, cum quidam ex uico Damaritarum, in magno campo custodias agẽtes, Ptolemæū Agrippæ & Beronices procuratorẽ aggressi, omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erāt non pauca uestes pretiosæ, plurimq; argentea pocula, & sexcenti aurei, neq; hanc prædā occulte administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum cõportarunt. Ille autẽ reprehensauiolentia, quam regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportune remittere. Vnde maximum ei periculū cõparatū est. Nanque raptores carū, quia præda nullam partē acceperant, egre ferẽtes, & prospiciẽtes

Impetus
Iudeorū
cõtra Iosephum.

quod

quod Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per uicos nocte discurrūt, omnibusq; indicāt Iosephū prodidisse: eodēque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeo ut centum armatorum milia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Taricheas congregata, plurima per iracundiā conclamabat, partim deponi, partim concremari uociferans proditorem. Plerosque autem incitabat Iohannes, & cum eo filius Thaspnā Iesus. Tunc magistratus Tiberiadis, Iosephi quidem amici & satellites, tantę multitudinis incurſu perterriti, omnes præter quatuor diffugerūt. Ipse uero dormiens, propè cum iam ignis admoueretur, exurgens, & monentibus eum quatuor, qui remanserant, neq; solitudine sua, neque illorum qui contra se uenerant, copiis superatus, aut perturbatus, in cōspectum illorum prosiliit: ueste discissa, infusoq; capiti puluere, aduersisq; post tergū manibus, suoque ceruici gladio annexo. Hęc autem amici tiores ei, maxime Taricheas ad misericordiam commouerant. Rustica uero plebs, & finitimorum, quibus molestior uidebatur, non sine maledictis eum iuebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrādę uenię causa fecisse omnia, quę misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium perstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, ut super his, unde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessus est. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neque Agrippę remittere cogitabam, neque in propria lucra cōuertere: absit enim, ut amicum putem unquam, qui uobis sit inimicus: aut questum ex re capiam, quę uos communiter laderet.

lederet. Sed quia uidebam ò Taricheate, maximam ciui-
 tatem uestram munitionis egere, & ad extruenda moenia
 minus habere pecuniæ, timebamq; Tiberiensem populum,
 & alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetentim eas
 retinere decreui, ut uos muro circūdarem. Si hoc non ui-
 detur, profero quæ ablata sunt, & diripiēda propono. Sin
 recte cōsului, bene de uobis meritum coërcetis. Hæc Tari-
 cheate quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt. Tibe-
 rientes uero cum alijs deprauando, insuper etiam minita-
 bantur: utrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant.
 Ille autem fretus iam secum sentiētibus (erant enim propè
 ad quadraginta milia Taricheatæ) cum multitudine libe-
 rius loquebatur, multum in eorum temeritatem inuictus,
 ex præsentī quidem pecunia Taricheam ait esse munien-
 dam. Curæ autē sibi fore, similiter ut etiā cæteræ tutæ sint ^{Iterū sit}
 ciuitates. Nec enim pecunias desore, si concordare uelint ^{impetus}
 in eos, unde parandæ sunt, & non in eum moueantur, qui ^{in Iose-}
 parat, Itaque tum alia quidem multitudo, quæ decepta fue-
 rat quamuis irata recedebat: duo uero armatorū milia im-
 petum in eum fecere. Cūque se ille testō ante recepisset,
 instabant ei minitantes. Iterum autē Iosephus in hos quo-
 que altera fraude utitur. Cūque ad fastigiū culminis eua-
 sisset, cōpresso dextra strepitu, nescire ait se, quid peterēt
 sibi præstari: uoces enim se nō exaudire confusas. Omnia
 uero quæ iuberent esse facturum, si aliquos intromisissent,
 qui secum ociose colloquerētur. His auditis, ilico nobilio-
 res cum magistratibus ad eum ingrediuntur. Quos ille in
 adiū partes inductos, clausā ianua tādīu uerberauit, quoad
 eorum intestina nudata sunt. Circumstabat autem interim
 populus, existimans eos prolixis allegationibus concerta-
 re. Tum subito Iosephus foribus patefactis, cruentos eos
 dimisit.

dimisit. Vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt, ut proiectis armis aufugerent. Ob. hæc Iohannis etiam atque etiam crescebat inuidia, aliásque nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morboque simulato per epistolam postulauit, ut sibi medicinæ gratia, Tiberiensibus aquis calidis uti permitteret. Iosephus autem, quia nōdum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, ut et hospitium, et utensilia Iohanni præberent. Quibus ille potitus, biduo post, cuius rei causa uenerat, agebat: et his fraude circumuentis, alijs uero pecunia corruptis, ut Iosephum defererent, persuasit. His autem cognitis, Syllas quem Iosephus custodiæ præposuerat, propere de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola, noctuq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidē multitudo obuiam ei processit. Iohannes autē, quamuis eū contra se uenturum esse suspicaretur, tamen directo quodā ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo detineretur, obsequio sese desuisse mādauit. Tiberiensibus autem à Iosepho in amphitheatri stadium congregatis, ut ad eos quæ sibi scripta fuerant alloqueretur, missis armatis Iohannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atque ita conuersus ad eius uocem Iosephus, ubi ferrum propè iugulo suo imminere prospexit, in littus desiliit è tumulo, excelsa cubitis sex, in quo uerba faciens cum populo steterat: ascensaq; inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quæ illic applicuerat, in medium lacum refugit. Milites uero eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruerāt. Mox autē ueritus Iosephus, ne bello intestino concitato, propter paucorū inuidiam ciuitas consumeretur, nuncium suis misit, qui eos moneret, ut propriæ tantum saluti consulerent: neq; uero quenquam

ueloc-

Iosephus
uix gla-
diū infi-
diantis
euadit.

uel occiderent; uel arguerent noxiorum. Et illi quidem dis-
 sto parentes, conqueuerunt. Qui uero circum ciuitatē per
 agros habitabant, auditis insidijs, & quis earum fabrica-
 tor esset, contra Iohannem ueniebant. Sed ille primus in
 Giscala patriam suam fugareceptus est. At Galilaei totis ^{Fuga in-}
 iam ciuitatibus ad Iosephum confluebant. Et cum multa ^{sidiato-}
 essent armatorum milia congregata, qui se aduersus Io-
 hannem communem insidiatorem adesse clamabant: unāq;
 cum eo ciuitatem, quae illum suscepisset, ignibus traditu-
 ros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolen-
 tiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia
 magis inimicos uincere cupiens, quam perimere. His uero,
 qui de singulis ciuitatibus cum Iohanne rebellassent, no-
 minatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque popu-
 lus indicabat, praekonum uoce denunciabat, intra quinque
 dies eorum qui Iohannem nō reliquissent, patrimonia di-
 ripienda, domosq; eorum cum familijs exurendas. Et tria
 quidem milia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pe-
 des eius arma proiecerunt. Cum reliquis autem Iohannes
 propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas
 insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clam
 directos, Iosephum accusabat, quod magnum exercitū col-
 legisset: iamq; nisi praeniatu ui, tyrannus metropoleos
 uenturus esset. Verum ea populus quidē praesciens, negli-
 gebat: liuore autē potentes, nōnulliq; magistratuum clam
 pecunias ad comparandos mercenarios milites, misere Io-
 hanni, ut per eos bellum cum Iosepho gereret. Decretūq;
 inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum admini-
 stratione decederet: nō tamē id satis esse credebant: idēo-
 que duo milia & quingentos armatos, & quatuor miserūt
 nobiles uiros iurisperitos, filium Iosandrum, & Ananiam

Sadduci, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia ualidissimos: ut eorum scilicet monitu, auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis. Et siquidem ipse sponte sua ueniret, paterentur eum rationem reddere: Sin remanere contenderet, uelut hoste uterentur. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum uenturū esse perscripserunt, causam uero nō indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium. Vnde factum est, ut quia precauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sephoris, & Gadara, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuo sine armis recepit. Captos autem quatuor duces consilijs armatorumq; fortissimos, remisit ad Hierusalem: contra quos populus haud mediocri indignatione cōmotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi ante fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur, & Sephoris.

CAPVT

XXVII.

Iohannem uero iam intra muros Ascalon, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post, iterum rebella uit Tiberias: habitatoribus eius Agrippam regem implo rantibus. Et cum ille constituto die ad eos nō uenisset, pauciq; Romani equites ibi tum cōparuissent, à Iosepho alienati sunt. Hisq; apud Taricheas cognitis, statim defectio consecuta est. Cum uero cunctos Iosephus milites misisset frumentatum, neq; solus egredi cōtra destitutores, neq; se continere patiebatur: metuens, ne dum ipse tardaret, ante in ciuitatem regij transgredierentur (nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat) dolo qui se deseruerant, circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis cōsiliū suū illis proderet, cōtra quos suscipiebatur. Omnibus autē scaphis, quas in lacu

in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & triginta fuerunt, quaterniq; nautæ non amplius singulis inerant) mature ad Tiberiadem nauigat. Cùmque tanto ab ea distaret spatio, unde facile uideri non posset, inanibus scaphis in salo relictis septem ipse solus inermes satellites secũ habens, propius ut conspiceretur, accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro conspexissent, metu perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimãtes, arma proiciũt: manusq; supplices agitãtes, ut ciuitati parceret, precabantur. Iosephus autem, postquam multis eos minis & exprobrationibus castigauit, primum quod bello contra populũ Romanũ suscepto, intestinis dissensionibus uires suas ante cõsumerent, inimicorumq; uota complerẽt. Deinde, quod securitatis sue curatorem de medio tollere properarent, ciuitatemq; non erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset: nõ repudiaturum se ait, si qui sibi satisfacerent: quibusq; interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderunt. His autem in unam receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis, alios quinquaginta curiales uenire insit, maxime notissimos, uelut illi quoq; fidem sibi præbere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios insuper atq; alios obtentu fœderis euocabat: ut mature Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauũ repletarum imperabat: quosq; auexissent, in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ sexcẽtos haberet uiros, duoque milia popularium, comprehensam in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem uociferãtibus, Clitum quendam esse maxime defectionis autorem, iramq; ipsius poena illius precantibus satiari, nullum quidem Iosephus uolebat occidere: suorum uero satellitum quendam

Leuin, egredi iussit, qui Cliti manus abscinderet. Cum uero is præ timore solum se globo inimicorum commissurum negaret, eaq; causa indignari Iosephum stantem in scapha Clitus uideret, ipsumq; uelle descendere, ac de se supplicium sumere, ut saltem unam manum sibi concederet, orabat. Neq; hoc abnucente Iosepho, dummodo alteram sibi met Clitus ipse præscinderet, educto ille dextera gladio, leuam sibi truncauit. Tantis eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus uacuis scaphis, & satellitibus septē, populo capto, rursum Tiberiadem sibi sociauit. Paucis autem diebus post, cū etiā Saphorim defecisse inter alias reperisset, militibus eam de prædari permissit: omniaq; inde collecta, popularibus dedit etiā Saphoritis. Nam & captos rapinarum damno corrigere uoluit: & redhibitione rerum rursum eos ad beneuolentiam reuocare.

Sephoris recuperatur a Iosepho.

Quomodo Hierosolymitæ bello se præparauerint; deq; Simonis Gioræ tyrannide.

CAPVT XXVIII.

HAthenus apud Galileam motus erat: iamq; ab internis dissensionibus quiescentes, aduersus Romanos instruebantur. Hierosolymis autem Ananias pontifex & potentiores, qui non cum Romanorū parte sentirent, muros instaurare properabant: multa; bellica instrumenta, perq; omne oppidum sagittæ, aliæq; arma fabricabantur: exercitationibus iussis, manus iuuenum operā dabant. Erantq; uniuersa plena tumultus, magnæque tristitia mediocres occupauerat: multiq; futuras clades prospiciētes, fletum cohibere nō poterant: infestæq; pacem cupientibus omnia uidebantur. Belli autem incentoribus, quæ illis placere, ex tempore fingebantur: statusque iam tunc quasi peritura ciuitatis erat, antequam Romani uenirēt. Anano autē apparatus belli negligere cura fuit: & studiosorum, quos

quos *emulatores* uocabant, *amentiam* ad utiliora conuertere: qui tamē uictus sit, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in *Acrabatena* toparchia *Gioræ* filius *Simon*, multis nouarum rerū cupidus cōgregatis, ad rapinas conuersus, nō solum domos locupletum perturbabat, uerū etiam corpora uerberibus conficiebat. Iamq; tunc certus erat incipiens tyrannidem. Ab *Anano* autem; missis aduersus eum militibus magistratū, ad latrones qui erant *Magada*, cū his quos habebat, effugit: ibiq; manēs, donec *Ananus* & alij eius inimici perempti sunt. *Idumæa* cum cæteris populabatur: adeoq; ut magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum asiduitatem, collecto milite, uicos præsidijs tueretur. Et *Idumæa* quidem res ita se habebant.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO Liber Tertius.

De Vespasiani ducis aduentu & clade duplici Iudæorum.
CAPVT PRIMVM.

NERONEM AVTEM, VBI res apud Iudæam non prospere gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: aperte autē superbiam simulans ultro etiā indignabatur, magisq; ducis negligentia, quā uirtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: deccre reputans, propter pondus imperij tristiora cōtemnere, uideriq; malis omnibus superiorem animum gerere. Vcruntamen curis angebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuinam cōmotum crederet orientem,

qui unâ & Iudeos rebellantes ulcisceretur, proximâsque his nationes simili modo correptas ante caperet. Inuenit igitur solum Vespasianû his necessitatibus præem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, uirum ab adulescentia usq; ad senectutem bellis exercitatum, & qui populo Romano iam pridem pacasset Hesperiam, Germanorû tumultu cõcussam: armisq; ante illud tempus incognitam, Britanniam uendicasset. Vnde patri quoq; ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio sudore triumpharet. Itaq; his uelut omnibus fretus Nero, etatémq; illius cum peritia stabilem cernens, obsidesq; fidei liberos, corûmq; florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota re publica deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atq; obsequijs animarum, qualia necessitas imperare cõsuevit. Ille autem protinus ex Achaia, ubi cum Nerone fuerat, Titum quidẽ filium suum dirigit Alexandriam, ut inde quintam itemq; decimam legiones moueret. Ipse uero transmissus ad Hellespontum, terreno itinere Syriâ peruenit, ibiq; Romanas uires, multâque à uicinis regibus auxilia congregauit. At Iudei post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere nõ poterant. Sed tanquam fortuna eos exagitante perciti, bellum ulterius producebât. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt. Ea ciuitas antiqua est, septingentorum & uiginti stadiorum spatio ab Hierosolyma distans, & iudeis semper inuisa: quæ res fecit, ut etiam tunc primis eorum incursibus propior uideretur. Tres autem uiros aggressionis duces habebant, & corporibus & prudẽtia præstantissimos: Nigrû Pereitâ, & Sylam Babylonî, & Iohannẽ Essæum. Ascalon enim ualidis-

ualidissimo quidem muro cincta erat, sed uacua penè præstidijs. Vna enim cohors eam peditum, & una equitum ala tuebatur: quibus præfectus erat Antonius. Illi quidem ita multa uelocius itinere peracto, quoniã ex propinquo uenirent, præsto erant. Antonius uero (nec enim eorũ fore impetũ nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem ueritus uel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit: murumq; properantes aggredi refrœnauit. Itaq; Iudæi, quod cum peritioribus imperiti, & pedites cū equitibus cū stipatis aut inordinati, leuiterq; armati cū instructis, plusq; indignationi quàm cōsilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia faciētibz erāt dimicaturi, facilis erat aduersarijs labor. Nam ut semel eorum primæ ab equitibus turbate sunt acies, fugā petunt: & murum uersus se à tergo urgētibus incedentes, suimet ipsi hostes erāt: donec omnes incurſibus equitum uicti, per totum campũ dispersi sunt, qui fuit plurimus, totusq; habilis equitantibus: quod quidē Romanos iuuit, ut magna quidē cede Iudeos prosternerēt. Nā & fugientes præuertendo torquebant: & quos occupassent, curriculo transfigēdo infinitos peremere. Alij uero alios quocũq; se uertissent circūdatos, exagitantes facile iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo uidebatur. Romani uero licet bello pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superflue residui uidebātur. Et illis quidem res aduersas superare certantibus, dum cito pudet fugere, mutari fortunam sperant: Romanis autem, in his quæ prospere agerent, minime laborātibus, ad maiorem usque diem partem pugna protracta est: donec Iudeorum quidem percempta sunt decē milia, duoque duces Iohānes & Syllas. Cateri uero & plerique saucij, cum Nigro,

qui unus restabat ex ducibus, in ciuitatem Idumæe, quæ Challis dicitur, confugere. Nonnulli tunc etiam Romanorum, in illo prælio uulnerati sunt. Sed non Iudeorum spiritus clade tanta sedatus est, multoque magis eorum dolor incitauit audaciam: et coniicientes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad plagam alteram illiciebantur. Denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem uulneribus satis esset, cunctisque aggregatis uiribus, maiore cum indignatione, multoque plures Ascalonem recurrerant: eadem se præter imperitiâ, aliâque belli uitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius qua transituri fuerat, posuisset insidias, ex improviso in eas dilapsi, et ab equitibus circumdati, prius quam se ad pugnam componerent, iterum super octo milia procubuerunt, cæteri uero omnes aufugerunt. Cumque his Niger, multis, dum fuget, magni animi facinoribus demonstratis, et quoniam hostes instarent, in turrim quandam tutissimam compelluntur alicuius uici, cui nomen est Baldezæ. Antonius uero cum suis, ne uel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis esset, diutenerent, uel ducem hostium fortissimum uiuum relinquerent, ignem muro supponunt: turri que inflammata, Romani quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto. Ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduoque post socijs cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudioque insperato repleuit omnes Iudeos, tanquam dei prouidentia dux eis in posterum reseruatus. At Vespasianus Antiochiam exercitum ducens, quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul, aliâque felicitate, sine dubio tertium inter omnes, quæ in Romano orbe sunt, locum obtinet: ubi etiam aduentu suo regem Agrippam cum omni manu propria offenderat, præstolari ad Ptolemaidem prope-

properabat. In hac autem ciuitate occurrerūt ei Sephoritate ciues oppidum Galilæe colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia solliciti, quàm Romanorum uirium gnari, etiam prius quàm Vespasianus ueniret, * Sen- Cæsen-
tio Gallo fidem dederant, dextrasq; iunxerant, præsidium nio.
militare susceperant. Itaque & benignissime duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserant. Quibus interim Vespasianus ultionis causa poscentibus, equitum peditumque tantum numerum tradidit, quātum ob stare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudei commouere tentassent. Non enim minimum esse uidebatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sephorim Galilæe maximam, & in loco tutissimo conditam, totiusque gentis futuram præsidio.

Descriptio Galilææ, Samarizæ, & Iudææ.

CAPVT II.

DVæ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, easque Phœnice & Syria cingunt. Discernit uero ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, quondā & Galileorum: Nunc autem mons Tyriorū Carmelus cui cōiuncta est Gabaa, ciuitas Hippeon, hoc est equitū, quæ sic appellatur ex eo, quod equites ab Herode rege dimissi coloni, eò deducebantur. A meridie autē Samaritæ & Scythopolis, usque ad flumen Iordanē. Ab oriente uero Ioppe & Gadaris. Sed & Gaulanitide diffinitur, quæ etiam regi Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itēque Tyriorū finibus terminatur. Inferioris quoque Galilææ fines quàm longi sunt, ex Tiberiade usque ad Zabulon, cui uicina est in locis maritimis Ptolemaicnsium ciuitas, propagantur. Latitudine autē patet ex uico Salothi, qui in magno campo situs est, usq; ad Bersaben: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usque

usque ad Baca uicum, qui terram dirimit Tyrriorum. Longitudo uero eius à Talla uico Iordani proximo usque ad Berothe tenditur. Sed cum tanta sint utraq; magnitudine, tantisq; gentibus alienigenis cincte, semper tamen omnibus belli periculis resisterunt. Nam et pugnaces sunt ab infantia Galilaei, et omni tempore plurimi, neque aut formido unquam uiros, aut eorū penuria regiones illas occupauit, quoniam totae opimae ac fertiles sunt: omniumq; generū arboribus confitae, ut etiā minime agricolandi studiosos ubertate sua prouocēt. Deniq; excoltae sunt ab incolis totae, nec pars ulla est earū otiosa, quin et ciuitates ibi crebrae sunt, ubiq; multitudo uicorum propter opulentiam populosa, ut qui sit breuissimus, supra quindecim milia colonorū habeat prorsus: ut etiā si quis magnitudine minorē Galileā dixerit, quā trans fluuiū regionē, uiribus tamen eam praetulerit. Haec enim omnis est in opere, assidueq; fructuum ferax, ut illa quae trans flumē est, licet multo maior sit: Pleraque tamē aspera atque deserta est, et nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Galilaea uero mollities et ingeniū fructuosum, campos habet cū uarijs arboribus cōsitos, tum maxime oliuetis ac uineis et palmetis excultos. Irrigatur autem abunde montanis torrentibus, et fontibus aquae perennis; quoties illi Syrio aestuante defecerint. Et longitudo quidē eius est à Macherunte in Pellā: Latitudo uero à Philadelphia usque ad Iordanē. Et Pella quidem quam supra diximus, septētrionalis eius est tractus: occiduus uero Iordanis: meridianum autē Moabites regio terminat. Ab oriente autem Arabia et Selbonitide, necnon et Philadelphia, itēq; Gerasidis clauditur. Samaricensis autē regio, inter Iudeam quidem et Galileam sita est. Incipiēs enim à uico in planicie posito, cui nomen est Genaniae, in Acrabatenam desinit

Fertilitas
Gali-
lae.

Samaritae
descri-
ptio.

desinit Toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. Nam & utraque montosæ sunt & campestræ, agroque colendo molles atque opimæ, necnon & arboribus plenæ: pomis que tam sylvestribus quàm mansuetis abundant, eo quod natura sunt aridæ, imbriumq; satis abundant. Dulces autē per eas multimodis aquæ sunt, boniq; graminis copia. Præter alias earum pecora lactis abundant: quòdque maximum uirtutis atque opulentia specimen est, utraq; uiris referta est. His aut finitimus est Anathath uicus, qui etiā Borceas appellatur, Iudææ limes à septentrione. Meridiana uero pars eius, si in longitudinem metiære, adiacenti uico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iordane. At Iudææ latitudo ex Iordane flumine usque ad Ioppen explicatur: Media uero ciuitas eius est Hierosolyma. Vnde quidam non sine ratione, umbilicum eius terræ, id oppidū uocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa delicijs caret, ad Ptolemaidem usq; locis extēta maritimis. In undecim autem sortes diuisa est: quarum prima est regnum, quod obtinet Hierosolymorū ciuitas, præ cæteris inter omnes accolas eminens, uelut caput in corpore. Alijs uero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gofna est secunda: & post eā, Acrabata est. Deinde Thamna, & Lidda, itēque Emmaus, & Pella, & Idumæa, & Angada, & Herodiū, & Hiericus, post quam Iamnia & Ioppe finitimis præ sunt: & præter hanc Gamalitica, & Gaulanitis, & Bathanea, & Trachomitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem uero terra incipiens ex monte Libano & fontibus Iordanis, usque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. Ex uico autem, qui appellatur Pharpasus, qui ad Iuliada oppidum longitudine tendit, habitatur ab incolis Iudæis & unā Syrisque permixtis.

Iudææ
descrip-
tio.

Vnde-
cim Iu-
dææ sor-
tes.

DE Iudea quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maxime potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sephoritis, hoc est equites mille, sexque milia peditum, Placido eos regente Chiliarcho, castris in magno campo positus bisariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa; equitatus uero in castello degebat. Vtrinque autem assidue prodeundo, & circa eam regionē loca omnia incursando, magnis incōmodis Iosephū eiusq; socios, quamuis quietos, afficiebant. Et præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: quorumque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Sed Iosephus quidem aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quā ipse, antequam à Galileis desisteret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoque esset inuicta. Vnde etiam de spe decidit, cū & ui & suasu infirmior Sephoritis fuisset inuētus: magisque in Iudea bellum accendit Romanis, indigne ferentibus insidias. Et propterea nec die nec nocte ab agrorū depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerū in his reperissent. Qui tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: Ignis uero & sanguis Galileam totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitalis aut cladis erat: unam salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmisus ex Achaia, citius quàm per hyemem sperabatur, manum quidem militum, cuius causa directus fuerat, suscepit: contemptoque usus itinere, mature ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi patrem suum reperisset, duobus que ille
secum

secum habebat, agminibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima legiones) iunxit etiam quas ipse abduxit, quintam & decimam. Eas autem sequebantur etiam decem & octo cohortes, quibus accessere ex Cæsarea cum unaquaque ala equitum & alæ quinque Syrorum itidem equitum. Decem autem cohortum singule mille pedites habebant: in cæteris uero tredecim sexcenti pedites: & centeni uiceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antonius enim & Agrippa & Soëmus, bina milia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabia quoque rex Malachus, præter quinque milia peditum, equites mille misisset, quorū pars maior erant sagittarij: ut tota manus computata cum regis, decem milia circiter peditum equitumque colligeret, præter calones, qui plurimi sequebantur: & meditationi bellicæ assueti, nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis, dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur: & neque peritia, neque uiribus, à quoquam nisi à dominis uincerentur. Qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam, ita seruos instituentium, ut non solum uitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus utiles sint. Quod si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profecto cognosceret tantum eos imperium non fortune munere, sed propria uirtute quæsisse. Armis enim uti non ex bello cœperunt: neque solum, si necesse sit, manus mouent, cum in pacis otio cessauerint, sed armis ueluti natura coherentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes eorum nihil à uera cōtentione discrepant: sed in dies singulos militū quisque oībus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur,

exercetur, quo etiā facillime praelia tolerant. Nec enim uel ordo neglectus eos à consuetā dispositione dispergit, neque metus aut sumptus remouet aut lassitudo. Vnde sequitur ut semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit, si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contrāque praelia meditationes esse cum sanguine. Nec enim cursu capi faciles sunt hostibus, sed quocūque in hostilem terram irruerint, ante castrorū munitionem nunquā praelium sument. Quae quidem nō leui opere, neque iniquo loco erigūt, nec omnes inordinate describunt, sed si quidem inaequale solum fuerit, contemplantur: quatuor uero angulis eorum dimensio designatur. Nā et fabrorum multitudo, et ferramentorum copia quae usus extructionis poposcerit, sequitur exercitū. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus aut eorum extrinsecus muri faciem praefert: ordinatis etiā turribus pari spatio dispositis, quarum interualla telis atque balistis, alijsq; machinis saxa intorquentibus, omnibus instrumentis missilium complent, ut cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. Ex omni autem muri parte, quatuor portas edificāt, tam iumentis aditu faciles, quā ipsis, siquid urgeat, intro currentibus latas: intus autem castra uacii spatijs interpositis dirimunt, mediāque tectorū tabernacula collocant, et inter haec ducis maximi diuūm templo simillimum prorsus, ut quasi repentina quaedam ciuitas existat: forum quoque et opificum stationes, et sedes militū primatibus, ordinūque principibus, ubi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse uero ambitus, et omnia quae in eo sunt, multitudine simul et scientia fabricantium opinione citius cōmunitur. Quasi res urgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, pariq; spatio lata.

Armis

Armis autem septi, per contubernia cum decore atq; otio in tētorijs aguntur: omniaq; ab his ordinate etiam alia cauteque per contubernia expediuntur: ueluti si ligno aquaue opus sit aut frumento. Nec enim cœna uel prandium cū uoluerit, in potestate cuiusque est. Simul autem omnibus somnus est, excubias & uigilandi tempora buccina significant. Neque omnino quicquam quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidē ad centuriones, illi uero ad Chiliarcham conueniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducent uniuerſi ordinum principes. Ille autem his signum aliaque dat ex more prœcepta proſtrēda ſubiectis: quæ quidem etiam cum in acie ſunt agentes, citius parent: ut ſi res exigat, incurſibus eius itēmq; reuocationibus uniuerſi pariter obſecundent. Cum autem caſtris egredientum eſt, tuba indicium facit: nemoque otioſus eſt. Sed uel ſolo nutu moniti, tabernacula colligunt, omniaq; ad profectionem inſtruunt. Deinde iterum tuba ut ſint parati ſignificat. Illi autem cum mulos & iumenta ſarcinis onerauerint, uelut in ciuruli certamine ſignum expectāt. Caſtra uero incendunt, eo quod ſibi alia munire facile ſit, & ne quando hoſtibus eadem uſui ſint. Et tamen tertio quoque tubæ ſigno indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex cauſa morantes, ne quis ordinem deſerat. Dextræque duci precoſtans, ſi ad bellum parati ſunt, uoce patria percontatur. Illiq; toties alacri & magna uoce paratos eſſe ſe reſpondent, interrogantēque prœueniunt: & Martio quidem ſpiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otioſe, & cum omni decore progredientes ambulant, ſuum quiſque ordinem uelut in bello cuſtodiens, pedites quidem thoracibus & galeis ſepti, & utroque latere ſicas ferentes. Leuius autem gladius multo eſt longior, cū dexter mē-

suram palma non excedat. Qui uero ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas portant: cetera manus hastas & clypeos longos ferramq; & corbem & sarculum & securim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduiq; uiaticum, ut parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transuersusq; ad equi latus clypeus, ternaque super pharetram uel amplius dependent lata cussi de iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides uero & thoracas peditibus habent similes: nulloque armorum genere ab equitum alis discrepant lecti qui circum ducem morantur. Agmen autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemq; armorum uarietas. Nihil uero nec in praelijs inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententia: opusq; adhibetur ante decretis. Vnde aut minime peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortune autem successibus meliores consiliorum, etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quod si bonum quidem fortuitum illiciat, ut diuina prouidentia non esse credatur. Quæ uero ante cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam meditados exhibeant ad cauendum ne idem rursus cueniat, & bonorum quidem fortuitarum non is autor sit cui contigerint, tristium uero quæ in otijs acciderint: saltem quod rectum consilium coeperint, uideatur esse solatio. Armorum quidem exercitatione comparant, ut non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. Namq; leges apud eos non desertionis solum uerumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducesq; magis quam ipse leges terribiles. Namq; bonos honorando reddunt,

dimunt, ne in coërcendis noxijs sint crudeles. Tanto autē obsequio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus unum, totius conspiciatur exercitus. Sic eorum copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: unde facere quidem semper strenui sunt, pati uero tardissimi. Nec est ubi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortune quidem succubere. Nam & eam certiores putant esse uictoriam. Quorum igitur actus ex consilijs incipiunt deliberantes, adeo extremus parer exercitus. Quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itēque à meridiano tractu Libyæ fertilissima regio, & à septentrione Rhenus atque Ister sunt imperij limites, cum minorem esse possidētibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo quæ prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & ut nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem ad experientiam proderunt bonarū artiū studiosis, Romanæ instituta militiæ nesciētibus: redeo tñ unde digressus sum.

Impetus Placidi aduersus Iotapatam. CAPVT IIIL.

Vespasianus quidem unā cum Tyto filio suo in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At uero Galilæam peruaserat Placidus, ubi maximam eorum quos comprehēdisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorū imbecillior turba, animisq; deficiēs, pugnacissimos autem ut uidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum uertit, existimans eam repentino aggressu facillime captum iri, magnāque & sibi ex care alios apud rectores gloriā comparādam, & illis cō-

modum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quæ ualidißima esset, occupatam uiderissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressique cum Romanis, ex improviso plurimi, & ad pugnam parati, necnō & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item coniugū liberorūque dimicantes) in fugam eos uertunt, multosq; sauciant, septem solum interfectis: qui nāq; solum inordinatæ pugna discessere, septisq; undique corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudei magis quoque eminus iaculari, quàm manus conferere inermes cū armatis confiderent. Ex ipsis autem Iudeis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus quidem, quod impetu suo uel ciuium languidior inuentus esset, aufugit.

Galilæa à Vespasiano inuaditur.

CAPVT V.

Vespasianus uero ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itēque sagittarios præire iussit, ad repentinus incursus hostium cohibendos, & ut suspectas atq; opportunas syluas insidijs scrutarentur: cum quibus etiam erat Romanorum armata portio. Eos autem sequebantur de singulis Hecatontharchis: dein equites peditēsque & armaturam suam ferētes, mensurāsque castrorum. Post hos stratores uiarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac deuia complanarēt, syluāsque obstantes præciderēt, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itēque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tuitionis causa multos cum his equites ordinauit. Post quos ipse ueniebat, lectos pedites equitēsque, necnō & lancearios secūducens,

ducens, equitumque præterea suorum agmune comitatus. De singulis enim turmis, proprios cætum & uiginti equites deputatos habebat. Hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent. Deinde rectores, itemque præfecti cohortibus Chiliarchi, stipati lectis militibus. Et post hos circum aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quod & uniuersarum auium regnum habeat, & sit ualidissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen uictoriæ, quodcūque bello petierint. Sacras uero signorū effigies itidem sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. Hisque adharebat ex more quidam Hecatontarchus, discipline atque ordinis custos. Serui autem singulorum agminum cincti cum pedibus erant, mulis alijsq; iumentis aduehētes militum sarcinas. Omnium uero agminū postrema erat mercenaria multitudo: eamq; armorum coactores sequebantur armati pedites, equitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibiq; positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, unā & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo poenitudinis, siquis ante prælium uolūtatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fūgere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuersis incussit. Iosephus enim eiusq; socij, qui non longe à Sephori castra posuerunt, ubi bellum appropinquare cognouerūt, & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros, nō modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt. Cum paucis autem relictis Iosephus, ubi se animaduertit neq; ad excipiendos hostes suffi-

cientē manum habere, Iudeorumq; animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectū ire, iam tum quidem bello omni quiescebat: quā longissime autē periculis abesse decreuit: abductisq; qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Gadarae expugnatio. CAPVT VI.

Vespasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quod eam pugnaci multitudinem uacuum reperisset. Deinde hinc trāsgressus interiorius, cunctos etiam puberes interfecit: cum Romanos odio gentis, et cladis memoria quam pertulerat Cestius, nullius etatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum uicos, et municipia quedam penitus desolata: nonnulla uero, quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quā tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam uersum iri credebant: neque in hoc eos uoluntatis eius fallerebat opinio. Videbat enim res Iudeorum quorsum euaderent: unāque illos uiam salutis habere si propositum mutauissent. Ipse uero, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis ueniā tribuendam, mori tamen sepe maluisset, quā prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditae, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne uel nimis extollendo uires hostium, timiditatis postmodum argueretur: uel minus aliquid nunciando, fortasse coepti etiam poenitentes ad ferociam reuocaret: atque si foedus eis placeret, cito rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac
epistola

epistola scripta, mature dirigit qui in Hierosolymam literas ferret.

Iotapatæ obsidio. CAPVT VII

Vespasianus autem Iotapatā excindere cupiēs (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, et præterea ualidissimum hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cū equitibus, qui montanū iter coequarent, saxis asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino uero equitibus inuiū. Et hoc quidem quadriduo fecere quod iussum est, latamq; aperuere exercitui uiā. Quinto autem die, qui mensis Maij uigesimus et primus erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade uenit, abiectosque Iudeorum spiritus erigit. Cum uero transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, utq; mox ciuitatem peteret incitaret, ueluti cum ea totam Iudeam capere posset, si Iosephum subiugasset. Hoc ille nuncio proxima felicitate percepto, dei prouidentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus uideretur, ultro se etiam in custodiam traderet uoluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unāque ducem primum Ebutium, tam manu quā prudentia uirum insignem, circūuallare ciuitatem iussit, ne clām exinde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, et post meridiem usque acto itinere, ad Iotapam peruenit. Abductosque in septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulto castra ponit, distante ab oppido stadijs septē. Consulto autem quā maxime conspici ab hostibus afflabat, ut uisu attoniti turbarentur. Quod etiam factum est: eosque tantus continuo stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos quotidie ambulādo fatigatos, ciuitatē statim aggredi piguit, ob eandem causam duplici

acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitū posuere, omnes Iudeis exitus obstruentes, sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit. Quippe in bello, nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in muros facto, Iudei primo quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habentibus resistebant. Postea uero quā Vespasianus & sagittarios & fundibulatores, omnēque iaculorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit uti: atq; ipse cum peditibus in aduersum collem, unde murus* expugnabilis erat, niti coepit.

Als in ex
pugnabi
lis.

Tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudeorum profiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruētes, protul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora: neq; minora tamen patiebantur quā faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. Et hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum toto die pugnatum fuisset, praelium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudeorū autem cū sexcenti essent, uulnerati septem, & decem ceciderunt. Nihilq; minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt: multoq; fortius restiterunt: ex eo scilicet fidutiam nacti, quod eos pridie præter spem sustinuerant. Sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quod eorum iracundiam pudor incenderat, uinci credentium, nisi cito uicissent. Itaque per dies quinque Romanis minime ab aggressionē cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus angebantur, muriq; fortius oppugnabantur. Et neque Iudei uires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiēdi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota in rupes est, ex alijs quidem partibus undiq;

Situs Iotapatae.

undique uallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una uero tantum Eoræ parte adiri potest, ubi per trāsuer- sum latus desinentis mōtis edificata est: quod quidē ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inacceſſa eſſent hoſtibus ſuperiora cacumina. Alijs uero circum mon- tibus tecta, prius quā in eam perueniretur, à nullo pote- rat conſpici. Iotapata quidem ſic erat communita. Veſpa- ſianus autem & cum natura loci ſimul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obſidionem acriter ſtatuit, aduocatisq; rectoribus ſibi ſubditis, de aggreſſu deliberabant. Cūque aggerem fieri placuiſſet, qua par- te murus facilis erat acceſſui, totum ad comparandam ma- teriam miſit exercitum: oppidoq; propinquis montibus ex- ciſis, magnaq; ui lignorū & lapidum congregata, ſcutisq; minoribus ſiue ancilibus ad euitanda iacula deſuper miſſa per ualles diſpoſitis, ſub eorum deſenſione aggerem con- ſtruebant. Nulla autem noxa uel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumultis eruentes, ſine intermiſſione ſuppeditabant: cun- ctis triſariam diſtributis, nullus erat otioſus. At Iudæi ſu- per eorum tegmina, ſaxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minime penetrarēt, magnos quidem crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſilium circumpoſitis (erāt autem omnes centum ſexaginta) in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſſit tela contendī: ſimulq; ex baliſtis lanceæ percurrerant, ſaxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & ſagittarum frequentiſſima multi- tudo, quæ non ſolum murum, ſed etiam totum intra ia- ctum earum ſpatium Iudæis inacceſſum fecere. Arabum

Studium
Vespalia
ni circa
obſidio-
nem Io-
tapatz.

Agger ex
tractus
muris al-
tior.

enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemq; fundibu-
latores & omnes machine telis operabantur. Neque tamē
his Iudæi prohibiti, ne desuper ulciscerentur, quieti erant:
sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina ope-
rantium dissipabant, nudatosq; feriebant: uel si quando
illi cessissent, aggerem dissipabant, uallorumque munimē-
ta cum ancilibus igni tradebant: donec Vespasianus co-
gnito, huiusmodi causam ex distributione operum conti-
gisse, quod interiecta spatia Iudæis locum aggrediendi
præberent, adunauit tegmina: coniunctisq; pariter uiri-
bus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autē pro-
pæmodum aggere: pauloq; minus equato propugnaculis,
indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod
oppido saluti foret, conuocat fabros, murumque altius iu-
bet extolli. Cum illi iam multis obstantibus iaculis minime
ædificare posse firmarent, hanc eis defensionem excogi-
tauit. Sudibus fixis per eos bouum coria extendi præcepit,
que missos tormentis lapides sinuata susciperent, quibús-
que repulsa tela cætera delaberentur, & ignis humore lan-
guesceret. Hisq; ante fabros oppositis, illi murum die no-
ctūque operando, ad uiginti cubitorum altitudinem erexe-
runt, crebris etiam turribus in eo constructis, nimisq; uali-
dissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciui-
tatem se esse credentibus, magnum somnium comparauit,
tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione
perterritis.

Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi,
deq; Iudæorum excursionem in Romanos.

CAPVT

VIII.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium
audacia magis irritabatur: quoniam recepta ex mu-
nitione fiducia, Romanos ultro incurfabant: inq; dies singu-
los

los praelia cateruatim, & cuiuscumq; modi latrociniales do-
 li, & eorum quæ casus obtulisset, rapinæ aliorumq; incē-
 dia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, sta-
 tuit obsidere ciuitatem, ut eam usui necessariorum penuria
 caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si
 ad finem usque in eadem pertinacia durauissent, fame con-
 sumendos eius habitatores putabat: multoq; faciliores pu-
 gne fore, si post interuallū rursus anxij incubuisset. Itaq;
 omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumen-
 ti quidem, aliarūque omnium rerum intus habebant co-
 piam, præter salē. Aquæ uero penuria eos affligebat: quia
 neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habi-
 tatoribus, rara est in illo tractu æstiuus mensibus pluuia.
 Quo tempore obfesi etiam hoc uehementius afficiebātur,
 quod arcende siti fuerat excogitatum: quodque fieri, ac ue-
 lut omnis aqua iā defecisset, egre ferebāt. Iosephus enim,
 & cum ciuitatem uideret abundare alijs rebus, fortēsque
 animo uiros esse, quo longiorem Romanis obsidionem fa-
 ceret, quàm sperabant, iam tunc potum mēsurā ciuibus mi-
 nistrabat. Illis autem conseruari aquā penuria grauius esse
 uidebatur: amplioremq; cupiditatem mouebat, quod ius
 bibendi liberū non haberent: ac uelut ad extremā sitim per-
 uentum esset, labori cedebant. Hoc autē modo affectos, Ro-
 manos latere non poterat, qui ex aduerso colle trans murū
 in unū cōfluere locū, & aquæ mēsurā accipere p̄spectabāt:
 quò etiā balistarum peruenientibus telis, plurimos occide-
 bant. Vespasianus quidem nō multo post, exhaustis puteis,
 ipsa sibi necessitate traditū iri ciuitatē sperabat. Iosephus
 autē, ut hāc eius spem frangeret, iussit quā plurimos per
 murorū pinnas, demersa undis atq; humida uestimēta sus-
 pēdere, ut oēs repētē aqua p̄fluarent. Ex quo mœror simul
 Romanis,

Romanis, ac timor erat, cum tantum aquæ uiderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad uim atque arma conuertit: Iudeis id quoque maxime cupientibus: quod nec se, nec ciuitatem saluam fore credebant, priusquam fame uel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam uallem deuiam, propterea quæ minus curiose habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas, ad quos uellet Iudeos, extra ciuitatem degentes, ab his omnia usui necessaria, et quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, ut plerumque ad excubias reperent, terga uelleribus tecti: quasi qui eos nocte uidissent, canum similitudine fallerentur. Idque factitatum est, donec eius fraudem uigiles persenserunt, uallemque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamque pariter salutem, si uellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus sensit, et circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. Ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, uelut oēs eius causa alacri essent animo certaturi. Quod si etiam capiantur, eundem solatio fore. Decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari uenisset. Ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem: cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quod sibi cauere occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum, et si caperentur, unà

cum

Prudentia Iosephi.

cum his esse frustra periturum. Obsidione uero liberatus, extrinsecus maximo eis emolumento fore. Mature enim cōgregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturū: nunc autem nō uidere, quid apud eos residens, utilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionem magis incitaret, ut se caperent magnipendentes. Quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circumsistere se magis incendit. Denique pueri & senes, itēque mulierculæ cum infantibus flentes, ad eius pedes accedebant, eūque omnes complexi tenebant, & ut fortunæ socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabāt: non inuidia salutis eius, quātum ego arbitror, sed propria spe. Nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autē siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam uero, si per uim cogeretur (multum enim ex intentione discessus etiam querclarum misericordia fregerat) remanere statuit. Communiq; desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrūque uitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere, ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, usque ad Romanorum castra excurrebat, & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. Posterōque die similiter ac tertio per aliquot dies ac noctes bellando collaborabant. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nā & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat,

imperat, ut eorum impetum declinarent, néue cum hominibus mortis audis manum consererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito careant, quasi flamma si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius querere uictoriam, augendæ possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syrie & fundibularios, perque saxa tormentis emissa plerunque repelebat Iudæos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male acceptis cedebant: uerum cimus missa inter iactum subeuntes, seuius Romanis instabant: cum neque corpori, neque animæ parcerent: sed per uicem utrinque pugnarent: suorum quisque laborantibus subuenientes.

De pugna Vespasiani contra Iotapatam ex ariete, & alijs tormentis bellicis. CAPVT IX.

Aries.

Igitur Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis hostiumque incursibus obsideri, cum propè iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis a similis: cuius summu[m] graui ferro solidatū est, in arietis effigiem fabricati, unde etiam nomen accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia, uelut ex trutina, palis utrinque fultus bene fundatis. Retrorsum autem magna uirorum multitudine repulsus, hisdémque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro moenia percutit: nec est ulla tam ualida turris, aut murorum ambitus adeo latus, ut & si priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos uincat. Ad huius periculum rei, duci Romano transire placuit, ut capere oppidum properanti: quoniam pernicio-
sa uidebatur obsidio, Iudæis minime quiescentibus. Itaque

Romani

Romani quidem balistis, ceterisq; missilium machinis, ut facilius ferirentur, qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis utebantur: Neque sagittarij aut fundibulares longius aberant. Cum uero ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicabant gradibus, de super itemq; pellibus septum, tam pro sui defensione quàm machine. Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: clamorque oppidanorum, uelut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum saepe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento uim machine paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, qua semper impetum arietis ferri uiderent, demitti iussit ex muro: ut eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta uulnera laxitas frustraretur.

Quæ quidem res multum Romanis more attulit. Nam quocunque hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, paleariam traduentes saccos, ictibus supponebant: nihilq; murus percussione ladebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis exhibitis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (quia recens edificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensamque totam quod arida fuit materiae, tribus ex locis pariter inflammare, unaque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi uero non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum naclæ fomitem & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulphur, opinione citius uolitabant: operaque Romanorum multo labore

De Elea-
zaroquo-
dam for-
titudine
insigni.

horæ curata, unius horæ spatio pessum dederant. Hic etiã uir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuētus est, Addæi filius Eleazarus, cui Salab Galilææ patria fuit. Is enim saxū ingens alte sublatus, tanta ui super arietem ex muro demisit, ut machine caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloque metu reportaret ad murum. Postremo tāquam signum quo tela mitterent, hostibus positus, nudo corpore quinque sagittarum uulneribus fixus est: earumque nulla respecta, ubi murum ascendit unde iam uideri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cū ariete decedit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Nethiras, & Philippus de uico Rom Galilææ. Qui cum super milites decimæ legionis prosiliissent, tãto impetu uiq; transgressi sunt, ut & aciẽ Romanorum perrumperet, qui que aduersum ierant, omnes in fugam uerteret. Præter hos Iosephus quoque, & cætera multitudo, raptis ignibus machinas & refugia, cum operibus quintæ itẽque decimæ, & eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Ceteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materie obruere. Rursus autem Romani post meridiem, erectum arietem ad eam muri partẽ, quæ pridẽ quasi sata fuerat, appulere: ibiq; defensorũ eius quidam, Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter uulnerat, quia uis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. His enim, qui propè aderant, uiso sanguine perterritis, per omnem famam cucurrit exercitum: reliquæque obsidione, pleriq; cum stupore atque formidine ad ducem belli concurrebant, & ante omnes Titus aderat, metuens patri. Vnde contigit ut & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio cõfunderet multitudinẽ. Facile

tamen

Machi-
næ Ro-
manorũ
incensæ.

Vespasia-
nus i plã-
ta uulne-
ratur.

tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. Superato enim dolore uulneris, & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudeos seuius incitauit. Nam uelut ultor ducis, quisq; imperatoris omne periculū adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autē cum suis socijs, licet assiduis balistarum itēque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos oppetiere, qui arietem protecti parmis impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant, cum sine intermissione procumberent in cōspectu hostium positi, quos ipsi contra uidere nō possent. Nam & suis ignibus collucentes, tanquam si dies esset, & certum erat hostibus signum quò tela dirigerent: machinisq; procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea nō tam balistarum quàm iaculorum ui, simul multi transfigebantur: missaq; machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usque ad extremam aciem saxi magnitudine ac uolentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machine uis quantum ualeat, ex his que illa nocte contigerant in muro cuidā ex circūstantibus: Iosippo saxo percusso caput auulsum est, eiusq; ad tertiū stadium ueluti funda excussa caluaria. Interdiu quoq; pręgnātis fœminę trāsfecto utero, ad dimidiū stadium infans abactus est: tanta tormento uis fuit. Ergo machinis terribior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deicerentur, sonabant: & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus muri, ad quē pugnabatur,

Qq

sanguis

sanguine confluebat, iamq; ascendi poterat congestione cadaverum. Montibus autem resonantibus, multo amplius horroris ex clamoribus ascendeat: nec quicquam illi nocti defuit, quod uel auribus uel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati, & tamen* ui circa matutinas uigilias, murus assiduis machinarum ictibus cessit. Tumque illi quidē corporibus atque armis septi, eam partem quae deiecta fuerat, priusquā Romani pontes apponerent, munierunt.

Al. uix.

De iterata impugnatione Iotapatenorū. CAPVT X.

MAne autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatum. Idemque cupiens de conuulsa muri parte, alios propugnatores adducere, equitum quidem fortissimos equis dispositis trifariam collocat, ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, cunctosq; prae manibus ferrent: quod si pontes admoueri coepissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: fundibularios quoque similiter, & appositos machinis. Alijs autem integris muri partibus scalas applicare praecepit: ut qui hos prohibere tentassent, deiectae partis defensionem relinqueret: ceteriq; omnibus simul telis oppressi, uolentia irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum quidem integrum labore fatigatos itemq; senes disposuit, quasi ledi nō possent. In parte uero collapsa ualidum & potentissimum quencq; senosq; ante omnes

omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est, hisq; præcepit, ut agminum ululatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum uero multitudinem cōmuniti protegerentur desuper scutis: paulatimq; recederent, donec sagittarij pharetras exinamirēt. Si uero pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquemq; uero ita certare debere, non quasi cōseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam uindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesq; suas propemodum ab hostibus capi: uimq; futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere, ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autem uulgus otiosum, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie uidere circumdatum, (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodijs) strictisq; gladijs ad partem muri deiectam hostes instare, armisq; montana loca omnia desuper collucere, atq; Arabum quendam sagittarijs tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonoerunt, non ut impendere mala, sed ut adesse iam credere. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione cōcludit, silere iussas, ipse uero ad partem muri quæ sibi obtigerat transiuit, & pontes quidem applicantibus animum non intendit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines uniuersorum agminū congregati sunt, & grauius infremuit exercitus: signoq; dato, missis undique sagittis lux obscurari cœpit: Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum uulnera corporibus cōmunitis, cum admoventur pontiū machine, ipsi eas

Astutissi-
mū Iose-
phi cōsū-
lium.

curfu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes praelio deterrebant: uaria manuum itémq; animi facinora demonstrantes, & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur, qui sine periculo fortes contra se esse curabant. Nec prius à Romanis diuellabantur, quàm uel caderent uel occideret. Qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillime tela dirigebant. Itaque Iudeis perpetuò dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberent, desessis autem Romanorum assidue substituerentur: proq; his quos uiolentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: protectiq; desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie uelut uno corpore repellendo Iudeos, in muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulat: feruenti oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. Id autem Iudei multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore seuissimo deuoluebantur à muro. Siquidem facile à uertice ad pedes usq; sub armatura olcum per totum corpus fluebat, carnemq; non secus ac flamma depascebatur: quod natura facile calefceret, seroq; pro sui pinguedine refrigeret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem tuto recedere contra nitentes non poterant, quoniam facile ab insequētibus capiebantur. Sed neq; Romanis uirtus in rebus aduersis, nec Iudeis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi,

mira

Romani
oleo fer-
uenti per-
fundunt.

mirabilia pati uiderentur: tamen in eos qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi uero progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent, quibus illi dilabentes retrahebantur, ut neq; fugientium quisquàm, neq; aggredientium firmo posset cñiti uestigio: sed alij quidam resupinati per ipsas pontiũ tabulas calcarentur, multi uero super aggeres deciderentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillime tela dirigebāt. Cum autem multa milites mala in hoc perpeti prælio dux uideret, post meridianas eos horas à pugna reuocat: quorum non paucis obtruncatis, plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunii mensis die uigesimo. At Vespasianus, eorũ causa quæ acciderant, cōsolatus exercitum, postquàm ira uidet accēsum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidam altius tollit. Tres uero turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro undiq; tectas, & ut pondere stabiles essent, neq; ignibus expugnarentur, easq; super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittarijs, itēq; leuioribus misiliũ machinis plenas, fundibulariorũ quoq; fortissimis. Qui cum nō conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsiq; eos qui super murum astarēt facillime cernerēt, telisq; appeterent: cum illi neq; à uertice uenientes sagittas facile declinarent, neq; ulcisci possent, quos non uiderent: altitudine quidē turrium, librata manu iacula superante: ferro autem, quo erāt septæ, flammis obstante. Ob hæc igitur defensionem muri descrunt, magisq; aggredi tentantibus occurrebant. Et Iotapateni quidē ita

resistebant, quamuis multi in dies singulos occumberent, neq; cōtrā mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

Aphacæ expugnatio à Traiano & Tito.

CAPVT XI.

His autem diebus, Vespasianus ad finitimam quamdam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Aphaca, nouas res affectantem, & propterea, quod Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo milia peditum & equites nulle. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nā præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores uero eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his cōmittit: eosque paulisper reluctatos, in fugam uertit: quos uestigijs consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. Secundum autem murum petentibus, ciues sui clausere ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autem deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersum populum exclusum moenibus proprijs, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces immoriebantur, quibus hostes unum murum, alterum ciues clauserant, & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum suis gladijs transfigebantur, infiniti uero à Romanis interficiebantur, nec uel ad ulciscendum quidem recepta fiducia. Nam præter hostilē metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudeos execrādo, quoad omnes intericre numero hominū

hominum duodecim milia. Vnde Traianus uacuum esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. Missisq; nuncijs ad Vespasianum, petijt ut filium suum Titum dirigeret, finem uictoriæ impositurum: ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, ut in leuo quidem latere Traianum constitueret, ipse uero in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris undiq; applicatibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitiissent, continuo moenia reliquerunt. Titus uero eiusq; comites saltu demissi, mature ciuitatem obtinuerunt. Tumq; uehemens cum his, qui se intus congregauerunt, pugna commissa est: nunc per angusta uiarum irruentibus ualidissimis, nunc foeminis ex tectorum culminibus, que forte inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo usq; ad sextam horam sustinuerunt conflictum. Absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Deniq; uirilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Intercemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit quindecim milia: captiuorum autem duo milia. c. xxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die Iunij mensis.

De Samaritis à Cereale deuictis. CAPVT XII.

SED nec Samaritæ quidē alieni à calamitatibus remanere: Hi nāq; in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere uidebatur: Nec saltem uicinorum malis corripiebantur, sed inconsulta suarum

Qq 4 uirium

uirium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultū uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorūq; impetus praeuenire. Nam & si praesidijs tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant, & conspiratio timebatur. Ea q; causa Cerealem quintae legionis rectorem, cū sexcentis equitibus tribusque peditum milibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, praelioque congregi nequaquam tutum esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites uero circūuallatis undiq; montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit autem aquae tunc indigentibus Samaritis, etiā graues accēdi aestus, (erat enim tempus aestatis) neq; se rebus necessarijs uulgus instruxerat, adeo ut nōnulli quidem una die siti morerentur, multi uero eiusmodi morti seruitium praeferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito, Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infractos assumens, montem ascendit, & circum hostes exercitu constituto, primum eos à dextera parte hortabatur, atque ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens. Deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes, Erant autem undecim milia & sexcenti. Hac Iunij mensis uigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritae usi sunt.

Iotapatae excidium.

CAPVT

XIII.

Iotapatenis autē diu durātib; & praeter spem aduersa tolerātib;, quadragesimo quidē ac septimo die, Romanorū aggeres super murorū altitudinē sunt clati. Quidam uero ad Vespasianum eodem die profugus uenit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodq; diuturnis uigilijs, & praelijs assidujs consumpti, minime

minime quidem ulterius vim ferre possent, uerum dolo etiā caperentur, si quis instaret. Circa extremam nanque uigiliam, quando & malorum requiem habere uiderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eadēq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se Iudeorum, quātaq; superbia poenas contēnerent, transfuga suspectus erat: Nam & antea quidā ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flāmis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidere tūc proditori coniectura faciebat, & fortasse quidem illū uera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, otiose ibat ad muros: primusque ince-
debat Titus cum uno ex Chiliarchis Domitio Sabino, pau-
cis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem
uigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus qui-
dam Caluarius Chiliarchus, & Placidus, subiectos sibi mi-
lites introducebant. Arce uero occupata, cū hostes in me-
dio oppido uersarentur, iāmque plane dies esset, nec tunc
quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentie-
bant, multo labore somnōque pariter dissoluti. Et si quis
euigilasset, nebula uisus eius hebetauit, quæ casu tunc plu-
rima se circa oppidum fuderat, donec totus irrupit exerci-
tus: soloque malorum periculo exuscitati sunt, morientēsq;
demonum se periisse crediderunt. Romanos autem memores
quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cui-
quā, neque miserendi quēquā tangebat cura. Sed ex
arce plebem ad prona compulsam facillime trucidabant,

Titus
clam ho-
stibus op-
pidū ca-
pit.

ubi loci difficultas pugnacibus negaret copiam resistendi. Viarum nanq; angustijs pressi, ac per decliua dilabentes, fluente desuper bello obtegebantur. Id multos etiã qui circa Iosephum lecti erant, ut manibus proprijs liberarentur incitauit. Nam cum se uiderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumque tamen uigilũ primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterunt. Deinde circumclusi hostium multitudine, sero dexteras dedere: hisq; instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset hecatontarchus Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, quo tutus ascenderet. Cumq; is manum porrexisset incaute super hasta, ille præuentum sub inguine perculit, statimq; confecit. Illo die quidem immanissimam multitudinem peremere Romani. Postea uero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas omnem ulciscabantur ætatem, præter infantes ac foeminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta uero milia connumerata sunt excidij tempore, pugnisque superioribus, mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaque eius omnia adhuc exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperij Neronis anno, Calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus uitam suam redemerit
facto & uerbis.

CAPVT

XIII L

Romani

Romani uero Iosephum requirentes, & propria indignationis causa, & quod imperatori opere precium uidebatur, (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabantur: ille autem in exilio ciuitatis fortunæ quodam usus auxilio, per medius se hostes suaripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod suprâ scrutantes uidere non possent: ubi quadraginta quidem insignes uiros latitantes offendit, rerumque utilium apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdum quidem se occultauit: nocte uero sursum ascendens, uigilias explorabat, ut fugeret. Cumque omnia undique ipsius causa maxime custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biuuiumque ibi delituit. Tertia uero die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumque Vespasianus propere duos chiliarchos, Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum uenerunt, fidemque pro salute dantibus minime paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, uelut ad poenam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque chiliarchum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum direxit. Is autem, quàm dulce in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodque ipse Iosephus uirtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: essetque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditio-
ne sibi liceret exigere, sed conseruare potius uirum for-
tem.

tem. His addebat, quod nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut in re optima, pessimam, hoc est perfidiam, prætexeret amicitia: neque semetipsum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verum Iosepho etiam post Nicanoris dicta hesitantem, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor, uiuum Iosephum capere plurimum pendens. Nicanore autem uehementer instante, ubi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei deus et futuras Iudeorum clades, et quæ Romanis essent euentura principibus, ostendit. Erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, et coniectare quæ ambigue diuinitus dicrentur, sciebat: qui et sacros prophetarum libros nouerat, quod et ipse sacerdos esset, et parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi deo plenus, et recentium somniorum, quæ horrenda uiderat, simulacra mente complexus, occultas preces deo offert. Et quia Iudeorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna uero ad Romanos tota mihi grauit, animamque meam, quæ futura prædiccret, elegisti, do quidem manus sponte Romanis, et uiuo. Testor autem, quod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulque his dictis, Nicanori consensiebat. Verum qui unà confugerant Iudeorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, uniuersi circumstantes clamabant, certe plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudeis deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemque pateris intueri seruientem, quam cito tui oblitus es? quam multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsamque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus

Iosephus
tradit se
manibus
Nicanoris.

quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quãuis te Romanorũ fortuna tui obliuione perfuderit, & nos tamen patriæ gloriæ cõsulentur, & dexteram tibi & gladium cõmodabimus. Tu uero si quidem sponte, moriære dux Iudeorum: si uero inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intētatis ei gladijs, occidēdum illum cõminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus: & se dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non enunciaisset morte præuentus, argumētis eos philosophiæ necessario tractare incipit. Et quid enim tantopere, inquit, ò socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam, in dissensionem uocamus? mutatum me esse quispiam dicet? Sed Romani hoc sciunt, optimum esse in bello mori: sed lege belli hoc est, à uictoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, uere meo gladio meaque manu sim dignus. Sin illi hosti suo parcendũ putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnãdo tamen, & illorum manibus qui eam præripuere: nunc autem neque prælio nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non uult cum opus est, & qui uult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo eam que ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicet aliquis: Valde quidem nunc liberi sumus. At uiri fortis est semet occidere: Imò uero ignauissimi quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante uim turbinis nauem sponte submergit.

git. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eoq; modo in creatorem nostrum deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria uel per se moriatur. Siquidem naturæ lex ualidissima, ut uelint uiuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nos insidiatores putamus poena persequimur. Deum uero indigne ferre non arbitramini, cum donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus ut essemus: rursumq; ut esse desineremus, illi reddendum est: Corpora quidē cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima uero semper immortalis est: deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si dei depositū ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem laeserit aestimabit? Et seruos quidem fugientes ulcisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi uero deum fugientes, & optimum deum, impie facere non uidebimur? An ignoratis quod eorum qui lege naturæ uita exeunt, acceptumque deo debitum soluant, cum id qui dedit recuperare uoluerit, perpetua laus domusque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiantur animæ, retinent locum in cœlo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, uoluentibus seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorum uero manus in se ipsos insanierūt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipiet. Pater autem illorum deus autores iniuriæ per nepotes ulciscitur. Hinc & deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coërcetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem usq; ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cum etiā hostes sepeliri fas esse ducamus, apud alios autem

& dextræ

Et dextra iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatae sunt: quoniam ut corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ò socij, iusta sentire: neq; humanis cladibus addere, ut creatorem omnium impietate laedamus: si salui esse uolumus, salui simus. Nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis uirtutem operibus demonstrauiamus. Sin mori placeat, ab his occidi perpulchrū est qui nos ceperint. Non mi grabo ergo in hostiū locū, ut ipse mei proditor fiam. Multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes ultro profugiūt. Siquidē illi salutis sui causa id faciunt: ego uero interitus, et quidem mei: Romanorum tamen insidias uotis expeto. Nam si me hi post iunctas dextras perimant, magno animo paratōq; moriar, mendaciū perfidiam pro uictoriæ solatio mecū auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, ut à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autē obstructis auribus desperatione, qua se iam dudum morti deuocrant, concitantur: et alij aliunde cum gladijs accurrentes, ignauiam exprobant: et quasi cum mox percussurus, quisq; adoribatur. Ille autem cum alium nominatim uocaret, alium uultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, uaria mentis affectione (ut in tali necessitate potuit) distractus, ferrū omniū à cæde sua prohibebat, non secus ut fera bestia circumclusa, ad cum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant, debilitabantur dextra, gladij q; de manibus elabebantur: multi cum sponte manus ei afferrent, fra-meas demittebant: Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes

cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neq; sua dextera quisq; subiaceat. Iniustum est enim cæteris interemptis, ex alijs quenquam, si poenituerit, saluum esse. Visus est uera dicere, & quod persuasit agitur: fors cuique obtigit, paratam ei, qui sequeretur, necem suã præbebat, quasi mox etiam ducce perituro. Cum Iosepho enim perire, uita dulcius æstimabant. Remansit autẽ ipse cũ altero, siue fortuna dici poterat, siue dei prouidentia. Consultoq; prospiciens, ne uel sorte grauaretur, uel si nouissimus recessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, ut uiueret, persuasit: Ille quidem hoc modo & Romanorũ & domestico bello libcratus, ad Vespasianum per Nicanorẽ ducebatur. Omnes autẽ Romani uisendi eius gratia occurrebāt: & cum se circa ducem premeret multitudo, uariis tumultus erat: his exultantibus, quod captus esset, alijs minitantibus, nonnullis autem propius eum uidere certantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiẽdum esse clamabant. Qui uero propius erant, facta eius reputantes, mutatione stupecebant. Rectorum autẽ nemo fuit, qui licet ante irasceretnr nomini eius, uiri aspectu non mitior factus sit. Titum uero præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuisset in prælijs reminiscens, & qualis nunc sic in hostium manibus positus intuentem; iubebat intelligere, quanta esset fortunæ potentia, quãq; uelox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuũ: quã multos etiam tunc ita ut sentiebat ipse, ut Iosephũ misererentur, effecit: plurimãq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tñ, quasi missurus eum Cæsari, ut cautissime custodiretur præcepit.

Quo

Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere uelle ait. Summotisq; ab illo omnibus alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autē maiorum ad te nuncius uenio, præmissus à deo, ut Iudeorum regem uiderem, & quemadmodum duces exercituum mori deceret, ad Neronem me mittis. Quid ita? quasi qui Neroni usque ad te successuri sint, maneant. Tu & Cæsar Vespasiane & imperator, atque hic filius tuus nunc: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solus es tu Cæsar, uerum etiam terra marisq;, ac totius hominum generis. Me autem ad maiorem poenam custodiri oportet, si ex tempore aut subito in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem nō habere uidebatur, cāq; Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. Paulatim uero ad credendum impellebatur, iam pridem illum excitante ad imperiū deo, sceptraq; multis præmonstrante alijs portentis. Sed & in alijs ueracem esse Iosephum deprehenderat. Altero namq; amicorū qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neq; Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captiuitate quicquam diuinaisset, ut à se iram depelleret. Iosephus Iotapatenis ait, se prædixisse, quod post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quodq; ipsum Romani uiuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quesita, Vespasianus ubi uera esse cōperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia coeperat existimare: sed neq; custodiam Iosepho nec uincula remittebat: uestimentis autem alijsq; muneribus eum donare benignissimēq; fouere non desinebat, etiam Tito magnā honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis

Iosephi
præla-
gium.

liē aliud.

Cæsariē
sū odiū
in Iose-
phum.

Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca ma-
ritima Cæsareā peruenit, Iudææ maximā ciuitatē, & quæ
maiorē incolarū partem Græcos haberet. Igitur & exer-
citus & rectorē indigenæ omni fauore ac benignitate su-
scipiunt, affectu quidē quo Romanos diligerēt, plus autem
illorum qui excisi fuerant odio, unde etiam multi quidem,
simul ut de Iosepho supplicium sumeret, cū clamore præ-
cabantur. Vespasianus autem de ista quidē petitione, uelut
ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dis-
soluit. Legionum uero duas quidem hyematum apud Cæ-
saream posuit, quod opportunam uideret esse ciuitatem.
Decimā uero & quintam Scythopolim misit, ne totius ex-
ercitus molestia Cæsaream præmeret. Erat autē illa quoq;
aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstiosa, ut
in planitie sita atq; maritima.

Ioppe denuo capitur.

CAPVT XV.

DVM hæc autem aguntur, collecta non exigua mul-
tudo, quæ uel ab hostibus seditione defecerant,
uel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi recepta-
culo renouant seditiosi, quam ante uastauerat Cestius. Et
quia terra quam uastauerat arcebantur, migrandū in ma-
re censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam
& Phœnicem, itēq; in Aegyptum cōmeantes, plurimos
latrocinij prædabantur: omnibusq; nauigijs inuium facie-
bant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito
quid cōstituisent, equites in Ioppen necnō & pedites mit-
tit: hiq; nocte in ciuitatem, quod incustodita erat, ingressi
sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionem præ-
senserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, na-
ues fuga petierunt: & in his, ultra contiguum sagittæ spa-
tium, pernoctauere. Cum uero Ioppe natura esset impor-
tuosa

Ioppes
litus.

tuosa (nanq; in asperum: cæterâq; arduum littus desinit, ac summis utrinq; cornibus leuiter incuruū, quæ uaste super= sunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ ueris fides ostenditur. Aduersus autem aquilo feriens litto= ra, summos in obiectas cautes fluctus affugit, eo quod solitudinem in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuan= tibus Ioppenis, prima luce uiolentus, quem illac nauigan= tes Melamborean uocant, flatus incumbit: & alias quidē naues inter se, alias uero collisit in scopulos. Multæ autem cum magna ui aduerso æstu niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos time= bant) sublata in sublimi gurgite mergebantur. Et neq; fugæ ulla locus erat, neq; manentibus spes salutis: cum & mari uentorum, & ciuitate Romanorum uiolentia pelle= rentur. Itaq; multi ululatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autē fluctibus pars obrupti, pars naufragijs implicati moriebantur. Nonnulli autem ferro se interficientes, ueluti satius esset mori, præ= ueniebant: plurimi autem cuncti fluctibus, scopulis carpe= bantur: ut & pelagus sanguine redundaret, omnisq; ora maritima cadaueribus oppleretur: cum etiam ad littus ap= pulsos, in eo stantes Romani milites trucidarent. Eiecto= rum autem corporum quatuor milia ducenta fuerint. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruant. Ioppe quidē hoc modo breui tempore bis à Romanis ex= cisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ conflue= rent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis suis manentes, eadē castra defenderent: equites uero omne circū territorium peragrâtes ad fines Ioppes uicos & municipia simul exi=

merent. Illi quidē præceptis obediētes, in dies singulos incursando, excindebāt totas regiones atque uastabant. Vbi uero Iotapata apud Hierosolymā casus nunciatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui se uidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, nō credebant. Nec enim uel nuncius aliquis supersuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat. Vnde præmatura tristitium paulatim per finitimos ueritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. Quinetiā rebus gestis plura quæ facta nō erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus. Quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam. Et per singulas domos itēq; cognationes, amissorum quisq; lugebatur à suis. Luctus uero ducis publicus erat. Et hi quidē hospites, alij propinquos, amicos alij, nōnulli etiam fratres flebant, Iosephum autem uniuersi, adeo ut per dies triginta nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnāq; mercede conducerentur tibicines naniarū. Tempore autē ueritate reuelata, ubi de Iotapata quidem ut res habebat, fictum uero quod de Iosephi morte uulgabatur: eūq; uiuere & cum Romanis esse, compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari, tantam in eum uiuum iracundiam, quantum prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignauie, apud alios prodicionis arguebatur: totaq; in eū ciuitas plena erat indignatione, atque conuicijs. Vltro autem his uulneribus excitabantur, magisq; accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudētibus ne similia perferant, cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorū quæ semper accipiebant ex sine principiū. Denique maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut in Iosephū

Iosephū pariter uindicaturi. Hierosolymorū quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Deditio Tiberiadis.

CAPVT

XVI.

Vespasianus autem studio uisendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos ægras partes regni compefcere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigravit: ibiq; per dies uiginti, milite recreato, ipse quoq; rerum gestarum gratias deo referens in epulis erat. Postquam uero Tiberiada quidem nouas res cupere, ac rebellare Taricheas audiuit (ad regnum autē Agrippæ utraq; pertinebat) decreto apud se undiq; Iudeos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio uicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum Titum in Cæsareā, ut inde militē Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas decem ciuitatum maxima, & Tiberiadi uicina est. Quò cum ipse uenisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus ultrà legionibus progressus, ad trigessimum à Tiberiade stadium, in quadam mansione conspicua rebellantibus, cui nomē est Enabris, castra ponit, atq; hinc decadarchum Valerinum cum equitibus quinquaginta dirigit: qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. Audierat enim, quod pacem populus desideraret: à nōnullis autem ad bellū eum cogentibus, seditionē pateretur. Itaq; Valerinus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desiliit, & suos comites idē facere iussit: ne laceffendi prælij causa, potius uenisse uideretur. Sed priusquam uerbum faceret, armati excurrere in eū seditiosi, qui erant ualidiores, rectore quodam nomine Iesu,

Rr 3 Thobie

Tiberi-
dis dedi-
tio.

Vespasia-
nus à Ti-
berienli-
bus reci-
pitur.

Thobia filio, latrocinialis agminis principe. Valerinus au-
tem, neq; præter mandata ducis prælio congregi tutum ra-
tus, etiã si de uictoria certus esset: pugnamq; periculosam
esse, si cum multis pauci, & instructis imparati conflige-
rent, inopinata præterea Iudeorum stupefactus audacia,
& ipse pedes refugit, & quinq; alij similiter equis relictis:
quos Iesus eiusq; socij, ueluti pugna nõ insidijs captos, leti
in oppidum adduxerunt. Id autem ueriti seniores, & qui
præstare populus uidebantur, in Romanorum castra profu-
giunt: adhibitoque sibi rege, ad Vespasiani genua suppli-
citer accedunt, ne se despicceret obsecrantes: neque quæ pau-
corum esset, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed
populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret, ma-
gisq; ultum iræ defectionis autores, à quibus ipsi olim ad
foedus uenire properantes, nunc usq; ne id facerent asserua-
ti fuissent. His eorum precibus, quãquam toti ciuitati pro-
pter equorum rapinam insensus esset, indulgit. Nam & A-
grippam uidebat eius oppidi causa trepidare. Fide autem
per eos populo data, Iesus eiusq; socij, tutum sibi non esse
rati apud Tiberiada cõsistere, ad Taricheas confugiunt.
Posteroq; die Vespasianus in arcem præmittit cum equi-
tibus Traianum, qui multitudinem, an omnes pacem cupe-
rent, experiretur. Cognito autem populum eadem sentire
quæ supplices, ad ciuitatem ducebat exercitũ. Illi autẽ por-
tis ei patefactis, cum laudationibus obuiam prodeũt, salu-
tis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum uero mili-
tem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui
Vespasianus ex meridiano latere iussit, eoq; pacto dilata-
uit ingressum: ut præda tamen & iniurijs abstinere, in
gratium regis edixit, eiusdemque causa muris pepercit,
spondentis habitatores eius post hæc cum reliquis fore cõ-
cordes:

cordes: alijsq; modis malis affectam ciuitatē ex dissensionē recreauit.

Tarichorum obfidio.

CAPVT XVII.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas ^{Vespasianus mouet exercitū cōtra Tarichos.} castra posuit, muroque firmavit; belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis barbarū cupiens multitudine, ad Taricheas conflueret, munitione confusa ciuitatis, & lacu q̄ Genesar ab indigenis sic appellabatur. Etenim ciuitatem ita ut Tiberias, sub monte positam, qua lacu non alluebatur, undiq; muro ualidissimo, sed minore tñ quā Tiberiada, Iosephus cinxerat. Nam illam quidē in principio defectionis, pecuniarū itēmque uirium copia cōmunierat: Taricheis uero largitatis eius reliquie profecerunt. Scaphas aut plurimas, in lacu paratas habebāt: ut in eas uidelicet, si terrestri praelio uinceretur, resurgerent: simulq; ad nauale bellū, si opus esset, instructas. Romanis autē castra munientibus, Iesus eiusq; socij neq; multitudine hostiū, neq; disciplina militie perterriti, cursu in eos irruunt: primoq; ipetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua edificij dissipata, ubi armatos cōgregari uiderūt, antequā mali aliquid pateretur, ad suos refugiūt: eosq; insecuti Romani, ad nauigia cōpulere. Et illi quidē tantū prouecti, unde Romanos cōtingere misilibus possent, anchoras iaciūt: & sicut acies assolēt, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra cōstitutos, nauali praelio decertabāt. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinē in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suū cum sexcētis equitibus lectis eō mittit. Qui cum infinitū hostiū numerum reperisset, patri quidē maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse uero equitum plerosque, etiam priusquam subsidia uenirent, alacres esse uidens, cū nōnulli eorū

Rr 4 multi=

Oratio
Titi ad
milites.

multitudinem Iudæorum formidarent, unde exaudiri posset constitit: & ò Romani, ait, pulchrū est nanque in principio sermonis admonere uos generis uestri, ut qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo unquam toto orbe hostis ullus euasit. Iudæi uero, ut etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc usque tempus uicti nō defatigantur. Itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseverantius laborare. Aperta quidem fronte uobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: Vereor autem, ne cui uestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodq; iudæi, licet satis sint audaces, mortēq; cōtemnāt, incompoti tamen bellorumq; imperiti sunt, uulgus recte potius quā exercitus appellandi. De uestra uero peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. Nā quod perpetuæ militiæ cōmodum, si pares cum rudibus cōgrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum pedibus, & ducis tuti consilio cum uagis, neq; rectorē habentibus decertabitis: quodq; uos hæ uirtutes multo plures efficiant, multum autem uitia de hostiū numero detrahāt. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si uel in paucis sit fortitudo. Hi enim & ordinari faciles sunt, & sibi met subuenire: numerosæ autem copię plus incōmodi ex semetipsis, quā ex hostibus capiunt. Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt: quæ rebus secundis aliquantum ualent, minimis uero offensionibus extinguuntur. Nos autem uirtus regit, & morigera uoluntas, itēq; fortitudo,

fortitudo, quæ et in prospera fortuna uiget, nec ad finem usque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quam Iudeis, causæ certaminis. Nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? Et ne post orbis terræ imperiū uideamus hostium aduersariorum loco Iudeos habere. Præterea considerate, quod ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est. Multos enim eosque in proximo adiutores habemus. Rapere autem uictoriam possumus: et quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, ut et maior sit, et socium non habeat uirtutis effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo, uobisque pariter iudiciū fieri. Siquidē ille rebus ante gloriose gestis dignus fuit. Ego uero eius sum filius, uosque milites mei: nam illi uincere consuetum est. Ego uero reuerti ad eū perpetiar uictus? Quo pacto autem uos nō puduerit, duce uestro periculis occurrente, nō superare? Appetam enim pericula, mihi credite, primusque in hostes irrupiam. Nemo autem uestrum à me discesserit, persuasum habens, impetū meum sustentari opere diuino: et manifestissime præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiemus, quam si extrinsecus pugnaremus. Postquàm locutus hæc est Titus, diuina quedā alacritas militibus incidit. Et quia Traianū aduenire cum trecētis equitibus ante prælium contigit, egre ferebāt, tanquā minueretur uictoria societate. Misit autem Vespasianus Silonem et Antonium cum duobus milibus sagittariorum: ut occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subucnire tentantes. Titus autem primus perrexerat citato equo in hostes, et post eum cæteri cum clamore, pro tãto spatio fusi.

Rr 5 quantum,

quantum aduersa acies occupauerat, unde multo etiā plures quā erant apparuerunt. Iudaei uero, licet incurſu eorum & diſciplina conterriti, pauliſper quidem primos ſuſtinerere congreſſus. Percuſi autem contis, equorumq; impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis paſſim peremptis diſperguntur, & in ciuitatem, ut quiſque uelocitatis habebat, eſſugiunt. Titus autem aliquos à tergo inſtans, alios per tranſitum occidebat, nonnullos curſu antecapiens, iſtu ora tranſuerberabat. Multos autem, alium ſuper alium lapſos inuoluens, conſiciebat: omnesque ad moenia conſugientes præueniēs, detorquebat ad campum, donec uel multitudinis elapſi, in oppidum conſugerunt. Excepit autem illos acerba diſſenſio. Nanque indigenis, & fortunarum ſuarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum geſtum, maxime quod male pugnatum fuerat, non placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus eſſet uim adhibebat, & inter ſe diſcordantium clamor erat, ueluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat Titus, exclamat: Hoc tempus eſt, quid moramur commilitones? deo nobis dedente Iudeos, ſuſcipite uictoriam. Non auditis clamores, qui manus noſtras euafere, diſcordant: habemus ciuitatem, ſi modo properamus. Verūtamen cum uelocitate animis opus eſt. Nihil enim magnum effici ſine periculo conſueuit: non ſolum autem hoſtiū concordiam, quos cito neceſſitas in gratiā reuocabit, ſed etiā noſtrorum auxilia præuenire debemus: ut præter uictoriā, qua tantas copias pauci ſuperamus, etiam ciuitate ſoli potiamur. Simul his dictis conſcendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum propere ciuitatem ingreditur, quem cæteri conſecuti ſunt. Fauor autem eius audaciæ murorum deſenſores inuaſit: & pugnare quidē uel prohibere ænietem,

tem, nemo sustinuit. Relictus autem excubijs, Iesus quidem cum socijs in agros effugit: alij uero decurrentes ad lacum, in manus hostiũ contra uenientiũ incidebant. Mactabantur alij cum scaphas scanderet, itẽmq; alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimãque per ciuitatem agebatur hominum cædes, aduenarum quidem resistentiũ, qui non effugissent: indigenarum uero sine pugna, quoniam spes eos fœderis, et conscientia, quod belli consilium non habuerant, praelio deterrebat: donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internicione requieuit. At qui in lacum confugerant, ubi ciuitatem captam uiderunt, quàm longissime ab hostibus recesserunt. Titus uero missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, et filij uirtute admodũ letus, et facinoris claritudine (maxima enim belli pars uidebatur exempta) tum quidẽ statim circumdari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex eadem subterfugeret, neq; à cædibus tẽperaret. Postero autẽ die cũ descēdisset ad lacũ, rates aduersus illos, qui eò refugerat, fabricari iussit. Quæ tam materiariũ copia, quàm artificum multitudine mature cõtextæ sunt.

Iesus cũ alijs fugit.

Cæduntur Tãrichei à Tito.

De lacu Genesara, & fontibus Iordanis. CAPVT XVIII.

Lacus Genesar quidem à terra continente appellatur. Quadraginta uero stadijs in latitudine patens, centũque in longitudine, aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: et undique in littora et arenas desinens, purus est: ac præter hoc temperatus ad hauriendum, et fluuius quidem sine fonte leuior. Semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuisque noctibus eius aquæ sub diuo perflata, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Variæque sunt in eo piscium genera, ab alterius loci

De lacu Genesara.

Phiale la-
cus.

loci piscibus tam sapore, quàm specie discreta. Mediùsque
fons est in fluuio Iordane, Panniu nomine: qui terra condi-
tus, fertur ex ea que uocatur Phiale. Hæc autem est, qua in
Trachonitide ascenditur ad centesimumuigesimū stadium
Cæsariæ, non longius in dextro itineris latere. Et proprie
quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem
preferēs. Semper autem inter eius labra cohibetur unda,
nunquam deficiēs uel exuberans. Cūque interim hoc esse
Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondā Tra-
chonitidis Philippo deprehensum est. Is nanque missis in
Philialen palcis, inuenit eas apud Pannium redditas, unde
ante fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritu-
do Pannij, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificen-
tius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex
hoc antro incipiens, Semechonitidis quidem lacus paludes
secat & margines: centum autem uiginti alijs præteritis
stadijs, post oppidum Iuliada, Genesara lacum medium
transmensus, deinde multam per solitudinem in Asphalti-
ten lacum exit. Ad Genesara uero lacum eiusdem nominis
terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admi-
bilis. Nullum enim ipsa pro ubertate sui negat arbustum,
totamq; plantis consuevere cultores. Cœli uero temperies
etiam diuersis aptissima est. Nuces enim, que arborum ma-
xime frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: ubi etiā pal-
mæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & olcæ, qui-
bus aura mollior destinata est: ut naturæ magnificentiam
hanc esse quis dixerit, uim adhibentis ut in unū conueniant
inter se repugnantia, anniq; temporum contentione bona,
ueluti singula peculiari studio terræ fouerent. Non enim so-
lum nutrit præter opinionem poma uaria, sed etiam ser-
uat, egregia quidem, & quodammodo regnantia. Vuas

Mira fer-
tilitas ter-
re Gene-
sara.

& caria

et carices sine intermissione decem mensibus suggerit, ceteros uere fructus anni spatio senescentes. Nam prater aeris lenitatem, et fonte quoque irrigatur uberrimo, qui Caper-
 naum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli uenam esse Nili fluminis opinantur, quod similes Coracino, sicut lacus, generat pisces. Longitudo autem regionis aequae ac lit-
 tora cognominis lacus triginta stadiis extenditur, et latitudo uiginti. Horum quidem natura eiusmodi est.

Fons Capernaum.

Taricheorum excidium.

CAPVT XIX.

Vespasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos, qui lacu effugerant, satis esset, una prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque naturali bello pari conditione pugnandi. Nam et scaphae paruae, atque piraticae aduersus rates infirmae erant: et cum pauci singulis ueherentur, cunctis simul instantibus Romanis, appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propere accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam iritando feriebant: plus autem ipsis utroque modo nocebatur. Nec enim saxis quicquam praeter crebros sonitus agebant: quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorum efficiebantur. Et si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cumque ipsis nauigijs mergebantur. Multos autem uulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio, deprehensos cum nauiculis capiebant. Submersorum autem, qui capita sustulissent, aut sagittis praeueniebantur, aut ratibus occupabantur: et si desperatione compulsi, inimicis adnatare tentassent,

tassent, eis uel manus uel capita truncabantur: plurimūque passim ac uarius erat interitus eorum: donec in fugā uersi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Effusi autem multi quidem in ipso lacu, telis configebantur: multos uero in terram egressos, peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine, plenumque cadaueribus cerneret totum lacum. Nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. Nam litorea quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis. Calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, ut non Iudæis solum ille casus miserebilis uideretur, uerūctiam factoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex milia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali ad Taricheas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse uidebatur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. Tunc autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim dimissos quiescere posse homines, qui & patrijs carerent, uimq; adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent. Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraq; seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis qualitate cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpeffuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fidēque interposita, deditis uim pigebat afferre: uerum ab amicis superabatur, nihil in Iudæos cōmuti posse dicētibz: quōdque utile esset, honesto debere præponere cum utrumque obtinere non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiada duceret, exire permisit. Cūq; illi facile his quæ cupierant credidissent,

diffent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecunijs suis quicquam metuentes abirent: totam quidem à Tiberiada usque uiam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem conclusos, mox insecutos, Vespasianus omnes in amphitheatri stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autē ualidissimos sex milia lectos, ad Isthmon Neroni trāsmisit. Ceteram uero multitudinem triginta milia & quadringentos uendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. Nam his, qui ex eius regno essent, facere, quod uellet ipse, permisit. Verum & istos rex uendidit. Reliquum tamen uulgum, qui erāt Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresque, & Gadaritæ seditiosi, & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem sexto idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO

Lib^r Quartus.

Obſidio Gamaleniſium. CAPVT PRIMVM.

VICINQUE AVTEM Iudeorum Iotapatitis excisis à Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Taricheatæ superati sunt, applicabāt: omniāq; Romani castella & ciuitates ceperant: præter Giscalam, & qui montem* Itaburium occupant. Cum his autem rebellat Gamala ciuitas, contra Taricheas posita supra lacum, ^{Al. Taburium.} quæ ad fines pertinebant Agrippæ, itēque Sotantin & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sotantin superioris partis, cui nomen est, Gaulana: & inferioris

Gamale
situs.

rioris Gamala. Selucia uero ad lacum Semecolim, triginta latum, & sexaginta stadijs longum, paludesque suas ad Daphnen usque tendentem. Quæ regio cum aliâs sit deliciosa, præcipue tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes, sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt, Sotanim quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat: Gamala uero ei non cedebat, freta locorum difficultate, amplius quàm Iotapata. Iugum nanque asperum, ex alto monte deductum, mediam cervicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur: tantum contra decliue, quantum à tergo, ut cameli similitudinem præferat: unde nomen etiam duxit: nisi quod expressam uocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in ualles inuias scinditur: Post uero quàm de monte pendet paululum difficultatem refugit. Verum & hanc partem, per obliquum excisa fossa, indigenæ deuiam fecerant. Domus autem crebræ, & uicissim per prona erant ædificatæ, & nimio præcipitio casuris similes. Ciuitas intra se decurrebat, in meridiem uergens. Australis uero collis immensa æditus altitudine, usum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupesq; superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus cū murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci cōfidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minúsque pugnaces: sitúsque freti difficultate, plures esse hostibus putabāt. Nam plena erat ciuitas, multisq; in eam, qd' esset tutissima, cōfugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis

premiffis ad obfidionem, per menses feptem reftitere. Ve-
 fpanianus autem profectus ex Amathunte, ubi pro Tiberia
 depofuerat castra (Amathus autem, fi quis nomen inter-
 pretatur, aquae calidae uocantur: Ibi enim eiuſmodi fons <sup>Aquae ca-
 lidæ.</sup>
 eſt, ſanandis corporum uitijſ idoneus) Gamalam peruenit:
 & totam quidem ciuitatem ita, ut diximus, poſitam, cuſto-
 dia circūuallare nequibat. Qua uero fieri poſſet, excubias
 collocauit: montemq; occupat ſuperiorem. In quo milites
 caſtris, ita ut aſſolet, muro circundatis, opus aggerum po-
 ſtremo aggrediuntur. Et aperte quidem Oriētis ſummo ſu-
 pra ciuitatem loco turris erat: ubi & quintadecima legio,
 necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur: <sup>Agrippa
 fundæ
 iactu læ-
 ſus.</sup>
 foſſas autē decima repleuit & ualles. Et inter hæc Agrip-
 pam regem cū acceſſiſſet ad muros, eorūque deſenſori-
 bus de traditione loqui tentaret, fundibulariorum quidam
 ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem pro-
 pterea familiaribus ſuis circūſcriptus eſt. Romanos autem
 ira ſimul ob regem, ſuiq; metus ad obſidionē protinus inci-
 tauit: nullum Iudæos crudelitatis modū in alienigenas atq;
 hoſtes prætermiſſum ire credentes: qui circa gentilem ſuū,
 & eorū quæ ipsis conducerent ſuaſorem, tam immanes
 fuiſſent. Aggeribus autem manus multitudine, operiſq; cō-
 ſuetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares
 autem & Iosephus (nanque ipſi erant oppidanorum po-
 tētiffimi) armatos quidē, licet metu percuſſos, ordinauere.
 Et quanquam non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitra-
 bantur, quibus aqua itēque alia uſui neceſſaria non ſuffi-
 cerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et
 pauliſſer quidem machinis aduenientibus repugnarunt.
 Baliftis autem tormentiſque percuſi, in oppidum reſceſ-
 runt. Itaque Romani tribus ex locis aggreſſi, murū arie-

tibus quatiunt: & qua deiectus fuerat infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu: ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confligebant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces Romanis, ne ultra progredere-
tur obstabant. Ceterum ui & multitudine superati, undiq; ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. Deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: eosque inpingedo per decli-
uia, locorum difficultate & angustia depressos interficie-
bant. Romani autem cum neque a uertice imminetibus re-
pugnare, neq; in partem aliquam euadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano conti-
guas refugiebant. Sed hæ repletæ labeantur, quod pon-
dus sustinere non poterant. Vnâque deiecta multas infe-
riores, itémque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. Incerti enim quid face-
rent, quamuis subsidere tecta uiderent, tamen eo conuola-
bant, atque ita multi quidem ruinis opprimebantur. Non pauci uero subterfugientes, parte corporis opprimeban-
tur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur, Sed ca Gamalenses pro se ficri existimabant: propriâque in-
commoda negligentes, magis instabant: hostesque in tecta sua quamuis labentes sustentando compellebant. Qui ue-
ro per Angustos uiarum cliuos cecidissent, eos telis de-
super missis interficiebant. Et ruinae quidem lapidum co-
piam, ferrum uero eis mortui hostes dabant. Cæforum enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur: multi iam procumbentibus tectis, semet inde proijciendo mo-
riebantur: tergaq; dantibus, ne fuga quidem facilis erat. Viarum nanque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscentes pererrabant, & circa se sterne-
bantur. Sed illi quidē uix reperto exitu, ab oppido recesserunt.

runt. Vespasianus autem qui laborantibus semper interfuit, Vespasia
 seuissimo dolore percussus, cum super militem rueret ciui- nus solus
 tatem uideret, propriae tuitionis oblitus, clam paulatim inter ho-
 superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media peria- stes reli-
 cula cum paucis omnino relinquitur. Nec enim aderat tunc cius est.
 ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus.
 Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi
 putabat. Rerum autem quas ab adulescentia gesserat, ac
 propriae uirtutis memoria, quasi deo repletus, corpora so-
 ciorum atque arma condens, et cum his bellum una à uer-
 tice defluens sustinebat: et neque uirorum neque telorum
 multitudinem formidans manebat, donec eius animi ob-
 stinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum re-
 miserunt. Illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse
 pedem referens, non prius terga ostendit, quam extra
 muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea
 pugna ceciderunt, et inter eos Ebutius Decadarchus,
 uir non eo tantum praelio quo periit, sed ubique antea for-
 tissimus comprobatus, quique plurimis malis Iudeos affe-
 cisset. In ea pugna Gallus quidam nomine Hecatontar- Gallus
 chus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius au-
 tem habitatoribus dum coenaret, quod in Romanos fuisset
 consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam
 et ipse Syrus erat, et hi quos secum habebat) nocte illos ag-
 greditur: omnibusque mactatis ad Romanos saluus cum mi-
 litibus euadit. Vespasianus autem moerere exercitum ad- Vespasia
 uersis casibus uidens, quodque nullam interim tantam exper nus solus
 ti fuerant cladem: huiusque rei magis eos pudere, quod solu exercitum.
 ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se
 quidem nihil dicens, ne quem uel initio culpasse uideretur.
 Oportere autem inquit, quae communia essent fortiter

ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam cueniat sine cruore uictoria, iterumque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudeorum milibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ saepe pendisse fortunæ. Atque ut instantium esset, nimis secundis rebus insolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare: uelox enim esset in utrumque mutatio: & ille uir fortis habetur, cuius sobrius erit & animus, in rebus quoque infelicitè gestis, ut idem scilicet maneat, rectis consilijs peccata restituens: quanquam ea quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudeorum uirtus effecit. Nam & illis pugne melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis uestre temeritatem. Nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo uertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutiorem nobis & stabilem pugnam reuocare. Nunc autem immoderata festinatione uincendi, quam id incaute fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiâq; perficimus, Barbarisq; conueniens, & quo Iudæi maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam uirtutem recurrere: atq; indignæ offensionis irasci potius quam moerere. Optimum autem quisq; de sua manu solatiū quærat. Ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos à quibus percepti sunt, uindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar: æque ac uos pugnando prius ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gestare, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificèq; prouenerat. Mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódq;

minime

minime possent effugere (iam enim uictus eos defecerat) uehementer dolabant, animosque remiscent. Nec tamen quatenus ualebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, ceteri amplexi custodiebant. Romanis autem constructibus aggeres, iterumq; tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per ualles deuias, quâ nulli custodes erant, & per cloaces diffugiebant: Eos, qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consuebat. Solis enim undique alimēta qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi cladibus perdurabant.

Itaburius mons occupatur à Placido.

CAPVT II.

Taburius ass.

Vespasianus autem intercuras obsidionis, subcisiuū opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidem triginta stadiis consurgens, septentrionali tractu inaccessa est. In uertice autem, uiginti stadiorum planicies patet, tota uero circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus edificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. Solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus dirigit. Huic autem subeundi quidem mōtis ratio nulla erat. Multos autem fœderis ac uenie spe hortabatur ad pacē: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias moliētes. Nam & Placidus eo studio mitissime cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illiq; tanquam dictis obedientes, ad eum ueniebant, ut incautum aggredierentur. Vicit tamen astutia Placidi. Coepto enim à Iudeis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, re-

flectit in eos equitum manus: plurimisque in terga uersis, aliquos interfecit. Semotam uero multitudinem ceteram, ab ascensu coercet. Itaque alij quidam Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. Indigenae autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, et se, et montem Placido tradiderunt.

Excidium Gamalae.

CAPVT III.

A Pud Gamalam uero, degentium audacissimi quique fuga disper si latebant, imbelles autem fame corrumpabantur. At uero pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo et uigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas uigilias editissimam praeter ceteris turrim, quae in sua parte fuerat, subirent: eamque occulte suffoderent: cum apppositi ei custodes neque adiuuantes eos (nox enim erat) nec postquam adiere, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis, resiliunt. Subitoque turris cum magno sonitu decidit, unaque custodes precipitantur. At uero qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosque euadere ausos, peremere Romani: inter quos etiam Iosen, super dirutam muri partem quidam iaculo percussus, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat paor, atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Tuncque Chares aegrotus et iacens defecit: cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris peccati memores, usque ad uigesimam et tertiam diem supradicti mensis, oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione uulneris, quod Romanos se absente pertulerat, ducentis equitibus praeter pedites lectis, otiose in ciuitatem introiuit. Eoque praetergresso, uigiles

uigiles quidem ubi senferunt, ad arma cum clamore pro-
 perabant. Cognito autem intus cōstituti eius ingressu, alij
 raptis liberis trahentes etiam coniuges, cum ululatu & ex-
 clamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrētes,
 sine intermissione trucidabātur. Qui uero prohibiti essent
 in arcem recurrere, nescij quid facerēt, Romanorum prae-
 sidijs incidebant. Vbique autem infinitus erat morientium
 gemitus: perq; prona loca effusus cruor, totum oppidum
 diluebat. In eos autem qui arcem occupauerant, omnē Ve-
 spasianus induxit exercitum: Erat autem saxosus: & ac- <sup>Inuadit
22.</sup>
 cessu difficillimus uertex, in immensum editus, & undiq;
 circum hostium multitudinem praeceps: unde Romanos
 ad se adeuntes, alios telis & praeterea saxis deuolutis ulci-
 scebantur Iudei: cum ipsos in excelso loco positos, nullae
 sagittae contingerent. Verum ad eorum interitum, diui-
 no munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quia-
 dem tela in eos ferens, ipsorum autē à Romanis repellens,
 & obliqua traducens, ut neque in praeuptis consistere
 propter uiolentiam flatus possent, cum nihil esset immo-
 bile, neque hostes ad se accedentes uidere. Itaque super-
 gressi Romani, eos circumueniunt: & alios quidem repu-
 gnantes ante capiebāt: alios, cum manum superponerēt. In
 omnes autem uehementius seuebant, illorum memoria
 quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem undique
 circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges, &
 semetipsos in uallē praecipites dabant, quae sub arce in pro-
 fundum patebat. Euenit autem, ut ipsorum in se qui capti
 fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorū.
 Ab his enim quatuor milia perempta sunt: qui uero se prae-
 cipitauerunt, quinque milia sunt reperti. Neque quisquam,
 praeter duas mulieres, saluus euasit: quae sorores erant,

Philippi filie: qui Philippus Iachino genitus erat, insigni uiro, & qui sub Agrippa rege tetrarches fuerat. Seruatae sunt autem, quod excidij tempore Romanorū impetum latuere. Nec enim uel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce proijciebant. Gamala quidē hoc modo excisa est, tertio & uigesimo die mēsis octobris: quae uigesimo & primo die mēsis Septēbris: coeperat rebellare.

Giscala à Tito capitur.

CAPVT IIII.

De Ioanne
quo-
dā sedi-
tioſo.

IAmq; solum Giscala municipium Galilaeae restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant plerique agricolae, spemq; suam semper in fructibus collocauerant. Non paruae autem manus latrociniali permutatione corruptae erāt, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat, atque cōflabat, Leui cuiusdam filius, nomine Iohānes: homo ueneficus, & fallax, uariisq; moribus, & immoderata sperare promptus, miroque modo quae sperasset, efficiēs: atq; omnibus iam cognitus, quod affectandae sibi potentia causa, bellum amaret. Huic apud Giscala seditioſorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli praestolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam uero legionē circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Caesaream ipse regreditur, dandam his ex labore cōtinuo requiem putās, ex ciuitatum copijs: eorumq; corpora, itēque animos ad futura certamina existimans esse refouēdos. Nec enim exiguum sibi laborem snperesse de Hierosolymis praeuidebat, quae & regalis esset ciuitas, & cunctae nationi praestaret. His autem, qui ex bello fugissent, in eam cōfluentibus, etiā naturalis munitio, itēq; murorum eius constructio, non minimā

minimam ei sollicitudinem comparabat: cum utrorum spiri-
 tum & audaciam, & sine muris, inexpugnabilem esse co-
 gitaret: ob eamq; rem milites, uelut athletas, ante certami-
 na oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando
 enim ad eā accesserat) aggreſſione capi facilis uidebatur:
 sciēs tamē quod ea ui capta, paſſim à militibus populus ab-
 ſumeretur (nanque ſatiatus erat ipſe iam cēdibus) miſerans
 multitudinem etiam ipſe ſine ullo diſcrimine cum nocenti-
 bus intereuntem, paſſione magis ſubigere ciuitatem uole-
 bat. Itaque plenis hominum muris, quorum pleriq; perdi-
 tæ factionis erāt, mirari ſe ait, quoniam freti cōſilio, cunctis
 iam ciuitatibus captis, illi ſoli Romanorum arma operiren-
 tur, cū uiderent, multo quidē munitiora oppida uno impe-
 tu fuiſſe ſubuerſa: ſecuros autē fortunis ſuis potiri, qui Ro-
 manorum dextris credidiſſent: quas quidem etiam nūc illis
 ait ſe porrigere, neq; ob insolentiam ſuccenſere, quia ſpem
 libertatis agnoſcendam putaret. Non tamen, etiam ſi quis
 impoſſibilia uellet, perſeueraret. Quod ſi dictis humaniſi-
 mis non paruiffent, fidemq; dextris no habuiſſent, exper-
 tū iri arma crudelia: iam cognituros eſſe, moenia ſua ludū
 fore machinis Romanorum: quibus diffidentes, ſoli ex Ga-
 lileis ſeſe oſtentarent arrogantes eſſe captiuos. His dictis,
 popularium quidem neminem non modo reſpondere, ſed ne
 admirum quidem licuit aſcēdere quia totū latrones præ-
 uenerant: & cuſtodes erant portis appoſiti, ne quis uel ad
 foedus prodiret, uel equitum quēquam in ciuitatem recipe-
 ret. Ioannes autem & ipſe complecti conditiones ait, ita
 aut perſuaſurum, aut neceſſitatem belli retinentibus adhi-
 biturum. Illum tamen diem Iudeorum legi oportere con-
 cedi: quoniam ſicut arma mouere, ita etiam de pace conue-
 nire neſas haberēt. Nam & Romanos ſcire, quod, ab omni
 S s s ceſſaret

cessaret opere, dierum septem circuitio: quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogrent, piaculum commissuros, ipsamq; Titum: nullum enim sibi ex mora esse dispendium formidandum: quod unius noctis spatium, præter fugæ consilium ceperit, præsertim cum id obseruare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget legē quoque seruare seruatis. His Titum Iohannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute sollicitus. Verebatur autem ne statim capta ciuitate, solus destitueretur: qui totam in nocte ac fuga uitæ spem collocasset. Verum profecto dei nutu, in excidium Hierosolymorum Iohannem saluam esse cupientis, factum est, ut non solum inductarum causationem Titus admitteret, uerum etiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad^{Af. Difa} Dis-
^{rim.} sam, qui mediterraneus est Tyriorum uicus ualidissimus,
^{Sidiffa.} Galileis semper exosus. Nocte autem Iohānes, cum nullas
^{Af. itine} Romanorū excubias circa oppidum uideret, arrepto^{re.} tem-
pore, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad uigesimum quidem stadiū fieri posse uidebatur, ut mulieres ac pueros, aliāque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itemq; salutis metus urgeret. Vltrà uero procedente eo, relinquebatur, et oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisquam procul à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iamq; affore qui se caperent existimantes, necessario pauitabāt: et ad strepitū, quem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, uelut instantibus quos fugissent: multiq; simul ruebant, et circa uiam plurimos

rimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autem foeminarum & infantium erat excidium. Aut si quam iactarent uocem, nonnullæ uiros aut propinquos, ut se operirentur, orabant. Sed Iohannis exhortatio superabat, ut seipsos seruarent inclamantis: eoque confugerent, unde remanentibus etiam si raperentur, poenas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, ut cuique uirium fuit, cito dispersa est. Luce uero facta Titus ad muros aderat, foederis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus adeuntes, tanquā benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, laudibus prædicabant: simulq; Iohannis fugam significantes, ut & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, ulcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem ut Iohannem persequeretur, dirigit. Sed cum quidem occupare nequiuerit, quod antequā uenerant, in Hierosolymam sese receperat. Vnā ergo fugientium propè ad duo milia perimunt: mulieres ac pueros paulominus quàm tria milia circumactos reducūt. Titus autem indigne ferebat, nō statim à Iohāne poenas fraudis exactas. Irato uero animo, satis esse (quod spe deciderat) ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerāt multitudinem, in oppidum cū fauore ingreditur: iussisq; militibus minimam muri partē iure possessionis abriumpere, minitendo magis quàm puniendo reprimebat perturbata ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, uel proprias inimicitias, delatores innocentiae fore credebat: si dignos poena discerneret, melius noxiūq; relinqueret metu suspēsū, quàm inmeritū quēquam cū eo perdere gratius existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, uel metu supplicij, uel quod erubesceret præcitorum criminū uenia:

Titus recipitur à Giscalenis.

Occisus bis mille fugientes.

uenia: sine causa uero morientium poenas, nullo modo corrigi posse. Præsidij tamen ciuitatem circundedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compescerët, quàm pro pace sentientes, quod sibi relicturus erat maiore fiducia firmarent. Galilæa quidē tota, postquā multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Hierosolymitani excidij initium. CAPVT V.

A Pud Hierosolymam uero, ad Iohannis introitum, omnis populus erat effusus: et circa singulos, qui una confugerāt, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent percōtabantur. Illorum autem seruens idem adhuc, atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verūtamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum uim fuisse dicentes, sed sponte uenisse, ut cum his ex cautiore loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incaute pro Giscalis, et inualidis municipijs periclitari: cum arma uigorēmq; oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Giscalorum, etiam quam dicebāt honestam, discessionem suam, ut primi fugam esse intelligerēt, prodiderūt. Auditis autem, quæ captiui pertulere, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnūq; id esse argumētum proprij reputabant excidij. At Iohannes, qui eorū quidē quos fugientes reliquerat causa, minus erubescbat. Singulos autem circuiens, spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum asserens, propriasque uires extollens, et impetorum ea cauillatione inscitiam decipiens, quod etiam si pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum moenia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum uicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas cōtinuisent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuue-

num

Iohānes
arrogan-
tia sua o-
mnes ad
bellū ac-
cendit.

num manus. Prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, uelut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At uero per territorium manus agræstium, ante seditionem, quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autē à Cæsarea Iamnam et Azotum profectus, utranque subegit: impositisq; illis præsidijs, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem, qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates, tumultus bellumque intestinum exagitabat: quantūque à Ro. respirassent, in semetipsos manus uertebant: cum inter amatores belli, ac pacis cupidos esset seua contentio: ducūque concordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: et ad similia uolentes quisque conueniens, aperte iam coacta multitudine, rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorumque cupientes, senibus ac sobrijs, iuuentute atque audacia præstabant. Primo autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis, per territorium latrocinabantur: ut quod ad crudelitatem atq; iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atque ipsis qui uastabantur, illatum à Romanis excidium leuius uideretur. Ciuitatū uero custodes, partim quia defatigare pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimi erant male affecti auxilio: donec rapinarū societate undique congregati, collegiorum latrocinantium principes, atque in agmen conflati, Hierosolymis irrupunt: Quæ ciuitas à nullo regebatur: et more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebāt: tunc præcipue cunctis existimātibz, uniuersos qui superinfluerēt, adiumento

Intestina
feditio
Hieroso-
lymis or-
ta.

ex be

neuolentia uenire. Quae quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quod iners et inutilis multitudo, quae pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit. Hisque praeter bellum etiam seditionem, famemque comparauit: alijque latrones ex agris eo transgressi, ac multo sauioribus quos intus inuenere, sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis et expoliationibus metiebantur audaciam, sed usque ad caedes ruinae fiebant: non clam, neque per noctem, aut quoslibet homines, uerum luce palam nobilissimos quosque adoriendo. Nam primum Antipam regis generis uirum, et adeo potentissimum ciuium, ut etiam publicos thesauros fidei suae permisos haberet, comprehensum custodiae tradiderunt. Post hunc etiam Leuiam quendam, insignem uirum, et Phoriam, filium Rageti, et ipsum Ragetum, regalis similiter utrumque familiae, omnesque praeterea, qui prestare alijs uidebantur. Grauis autem metus populum possidebat: et uelut occupati ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum uinculis non fuere contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia uiros diutius custodire. Nam et ipsos, et domos eorum, non paucis uiris frequentari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, et praeterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Iohannem, ad caedes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: cumque alij decem armati gladijs, secuti ad carcerem, ibi quos reperiissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communisque libertatis perditores interemisse dicebant: prorsus, ut audacia sua, tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti, gloriarentur. Euenit autem, populum quidem ad hoc humilita

Primo-
res in uin-
cula con-
iecti.

Primo-
res in car-
cere occi-
si sunt.

humilitatis ac formidinis, illos uero insolētiæ progredi, ut in eorū esset arbitrio, etiā pontificum designatio. Deniq; familijs abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles constituebant, ut impiorum facinorū socios haberent. Nam qui supra meritū simos honores adepti erant, his obediebant necessario, qui sibi eos præstiterāt: quoniā & dignitate præditos, uarijs machinis fictisq; sermonibus cōmittebant, opportunitatem sibi ex eorū, qui se prohibere poterāt, cōtentione captantes: donec hominū persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerūt, pedibusq; pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam uero populo contra eos concitato (nanque autor erat Ananus, æuo maximus pontificū, itēq; sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem cōseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebāt tyrānidis. Acerbis autē malis admiscebatur etiam caullatio, quæ præ ceteris eorū fictis erat dolori. Tentando enim, quanto metu populus teneretur, suasq; uires explorādo, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familijs successio deberetur. Huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. Nam & olim sorte pontificatū deferri solitū fuisse dicebant (re autē uera, legere degencrem, erat abrogatio firmioris) absque his, qui ad potentiam sibi designandorum magistratuum licentiā compararent. Itaque una sacratarum tribuum accitata, quæ Emachin appellatur, pontificē sortiebātur: casuq; locus exit homini, per quem maxime eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex uico Apathasi, non solum non ex pontificibus orto (sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nesciente.

Phanes
rusticus
pontificatus adeptus est.

Deniq;

Denique inuitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, alicna ornauere persona: indutumq; sacra ueste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumque et iocum esse tantum nefas arbitrabantur. Ceteri quidē sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lachrymas uix tenebant, honoresq; sacrorum solui grauiter ingemebant. Populus tamen hāc eorum audaciā non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intēderant. Nam qui prestare ceteris uidebantur, Gorgion Iosippi filius, et Simeon Gamalielis, tam singulos circuncueintes, quā simul uniuerfos, in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi. Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnicim, contra Zelotas excitauerunt. Ita enim se ipsi uocabant, uti bonarum professionum amuli, ac nō qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisq; indignantibus occupationes sanctorum, itēque rapinas et cedes, nondum autem promptis ad ulciscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim uerū erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, et ad legem crebro respectans, cum lachrymis oppleſset oculos: Magis, ait, mihi mori satis est, antequam dei domicilium uideā tantis refertum doloribus: atque inaccessa et sancta loca, sceleratorum pedibus frequētari. Verum sacerdotali ueste amictus, et sanctissimum uenerabilium nominum ferens, uiuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, et tanquam in solitudine anima meā solam dabo pro deo. Nam quid opus est uiuere

Zelotæ
qui sint.

Oratio
Anani
pōtificis
de Zelo
tis con-
querētis
ad popu-
lum,

uivere in populo, clades suas minime sentiēte, et apud quos malorum presentium defensio interijt? Siquidem rapti partimini, ac uerberati reticetis, et ne genuitū quidem aperto quisquā prosequitur interemptos. O acerbam cōminationem. Quid de tyrānis querar? Nunquid non à uobis uestra potentia nutriti sunt? Nunquid nō deſpectis qui mecum ierant, cum adhuc pauci eſſent, uos dum tacetis, plures eos feciſtis? atq; illis armatis quieſcentes, in uoſmetipſos arma uertiſtis? cum primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos conuicijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depredationem noxios iritaſtis, quia uasſatis domibus nulla ratio ducebatur. Itaq; iam domini ipſi rapiēbantur, eiſq; cum per mediam ciuitatem traherētur, nemo erat auxilio. Illi autem à uobis proditos, etiam uinculis affecere. Non dico quales et quātas, ſed quod accuſatos, indemnatos, uinctos nemo adiuuat: reſtabat et eoſdem uidere trucidare. Hoc etiam uidimus, uelut à grege brutorū animalium que præcipua ducitur hoſtia, ne uocem quidem eorum quiſquam emiſit, nedum dexterā mouit. Patiēmini ergo, patiēmini etiam ſancta concuſcari uidentes? Camq; omnes audacie gradus, neſarijs hominibus ſubiecceſtis, eorū præſtantiam reuerēmini? Nunc enim proſectio ad maiora procederent, ſi quid maius quod euerterent, inueniretur. Tenetur quidem munitiſſimus ciuitatis locus, nunc autem ſanum appellatur, uelut arcis arx quedam, ſiue caſtellum. Tanta igitur contra uos tyrānide munita, et inimicis ſuper uerticem poſitis, ut uidetis, quid cogitatis? aut quibus ueſtras ſententias applicatis? An Romanos expectatis, ut ſanctis ueſtris opitulentur? Ita quidē ſe noſtre ciuitatis habent res, eoque iam calamitatis uentum eſt, ut miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exargetis ò laborioſi,

respectisq; uulneribus uestris, quod etiam feras bestias facere uidemus, non ultum ibitis in hos, qui uos percussere? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad ultionē animos acuetis? Perijt apud uos (nisi fallor) affectionum omnium charissima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. Seruitutis autem, ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate uiuerent, pertulerunt: ne aut Aegyptiorum, aut Medorum potentiae cederent: dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum, quod cum Romanis nunc gerimus, utrum commode, an contra incommode, non reseram palam quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominus totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria uicti sunt. At uero pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupiētium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non uos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentēque retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculū) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecere. Quo pacto autem, nō lachrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium uero spolia, qui nobilitatem huius maxime omnium ciuitatis compilauerunt, eosque uiros trucidatos uideri, quibus etiam illi post uictoriā obtemperassent? Et Romanos quidem, nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum, perhorrescere: quosdam uero in his locis natos, ac sub nostris moribus educa

educatos, & qui Iudei uocarentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calêtibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multo nobis æquior est inimicus. Nam si proprie rebus sunt aptanda uocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes uero intus habere. Verum hos insidiatores libertatis exitio deberi, neq; facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idemq; omnibus uobis, & ante orationem meam esse persuasum, atq; ipsis uos rebus quas pertulistis, in cose esse cômotos. Pleriq; autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quod in loco superiore consistunt. Sed hæc ut uestra negligentia conflatæ sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. Nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quod nequissimus quisq; ad similes profugiat: & audaciâ plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit, locôq; superiore utuntur: & quidem cû apparatu ipsæ plus damus. Quod si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, cōsciētia celsioris loci beneficiû ratio perdet. Fortasse autem dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisq; misilibus consumetur impij. Videant nos tantûmodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si quod periculum immincat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non pro liberis & cōiugibus, pro deo tamē eiusq; sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atq; sententiam: & neque consilium uobis ullum decrit ad cautionem, neq; me corpori meo parere uidebitis. His Ananus cōtra Zelotas populum hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari uix posse, propter multitudinem ac iuuentutem, animorûque per-

tinaciam, multoque magis propter conscientiam commissorum. Nec enim concessum iri extremam ueniam his, quæ perpetrauerant, sperabant: ueruntamen quiduis perpeti prestabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione tumultum cohibere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: et ad subeunda quisque pericula promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim, qui omnia sibi nunciarent, habebant) in pontificem commouentur: ac modo per cuneos simul uniuersi prosiliunt, neque obuius cuiquæ parcebatur. Cito autem et Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiore: armis uero constipatis, non erant Zelotæ inferiores. Alacritas uero, quod deerat, in utrisque supplebat. Nam et ciues, armis iram conceperant fortiores: et qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam. Quippe illi quidem habitare se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi uero nisi uicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruere pro ductibus, obediens motibus animorum, Et primo quidem, in ciuitate ac pro templo, eminus missis lapidibus, semet inuicem appetebant. Si uero aliqua pars terga uertisset, uictores gladijs utebantur. Cumque plurimi sauciarentur, multe cedes utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicumque uulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens: ut solo eorum sanguine uiolatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus præualebant. Irati uero populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quicquid

Committit
 pugna.

quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam, inuitos eos repugnare compellerent, uniuersos quidem suos, in hostes conuertunt. Illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumptit und cum socijs Ananus. Vnde factum est, ut eos, quod ambitu exteriori caruissent, metus inuaderet: ideoque in murum interiorum fuga recepta, mature ianuas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat: hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimans, etiam si uicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine, sex ferè armatorum milia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. His autem, qui succederent: in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes iace sua praesidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Iohannes, quem ex Giscalis effugisse praediximus. Is enim dolis plenus, et acerbissimam dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem, quae populus, sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quam noctibus peragranti custodias: omniaque secreta Zelotis renunciabat nullumque populi consilium non, priusquam caperetur, inimici sciebant eius indicio. Immoderatis uero et Ananum, et populi principes placabat obsequijs, ne in aliqua suspitione ueniret affectans. Sed haec eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationum uarietate suspectior: eoque ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim prospiciebat Ananus, omnes qui ad se concurrerent intelligere, quae Iohannes faceret, suspi-

Vincunt
Zelotz.

Iohannes
Giscal-
nus consi-
liorum
Anani
proditor.

cionem nunciationis habebant. Submouere autem illum nō erat facile, neq; possibile, quod malitia prævaleret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocínio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilq; dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, & neque factum eius inimicis ullum, neque consilium proditorum: unaque deponendis rebellibus, & manu & uolūtate operam collaturum. Itaque Ananus, eiusque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspitione suis eum consilijs adhibebant: moxque ac iisdem concordia causa legatus intronmittitur ad Zelotas. Curæ nanque habebant, ne sanum culpa sua pollueretur, nèue quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis, ac non contra pro beneuolentia iurauisset, egressus ad eos, medius constitit: & sepe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cū socijs cogitasset. Nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esset discrimen, nisi diuinum quoddam præstofuerit adiumentum. Nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidē populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendam ciuitatem quàmprimum uenire properaret. Indixisse autem lustrationē postero die, ut religione simulata intronmisi, uel etiam in prælio manus cōsererent. Se autem non uidere, quāmdiu aut custodias sustinebunt, aut cum tanta manu acie congregientur. Ad hæc addebat, quod ipse dei prouidentia transactionis esset causa legatus. Hac enim spe Ananum his proponere, quod nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere, si quis habendam uitæ rationem duceret, aut custodibus supplicare, aut foris aliquod præsidium petere. Quos autem si uicti essent,

essent, uenie spes foueret, immemores esse audaciae suae credere, aut simul ac factores poenituerit admissorum, in gratiam statim eos, qui perpetrati sunt reducturos. Sed nocetium quidem saepe inuisam etiam poenitudinem fieri, lesis autem iram in licentiam sauiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos, atq; cognatos, totumq; populum pro dissolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiae fuerit maior, eam irascen- tium turba celabit. Talia quidem uariabat Iohannes, terrorem incutiens multitudini. Extremum uero auxilium, a parte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumaeos autem significabat. Utq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maxime minitari confirmans.

Idumaeorum aduentus pro Hierosolymitanis & acta.

CAPVT

VI.

ERat autem Eleazarus Gionis filius, qui etiam praeter alios idoneus esse uidebatur et recte consulere, et quae consuluisset efficere, iteq; Zacharias filius Amphoc-
 tali, uterq; a sacerdotibus genus ducens: Hi, praeter commu-
 nes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq; An-
 nani factio potentiae sibi comparandae causa Romanos accer-
 seret (nam et hoc Iohannes affuxerat) diu quid agerent
 dubitabant, angusti temporis festinatione conclusi. Popu-
 lum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogi-
 tabant: Externi uero subsidij facultate, insidiarum sibi ce-
 leritate praerepta, prius fore ut omnia paterentur, quam ut
 auxiliorum quisquam ista cognosceret: Aduocari pla-
 cuit Idumaeos: scriptaque breuiter epistola, quod circum-
 uento populo Ananus uellet Romanis metropolim prodere:
 ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo custodirentur:

T t 4 mini

minimamq; temporis salutem sibi promitteret: Ac nisi ma-
 tiare subuenirēt, ipsos quidem Anano atq; inimicis, at uero
 ciuitatem Romanis ilico subiugandam. Et pleraq; nuntijs
 ad rectores Idumæorum referēda mandabat. Ad hoc etiā
 lecti sunt uiri strenui, et dicendi peritissimi, et ad persua-
 dendum satis idonei: quodq; his rebus esset utilius pedum
 uelocitate præstantes. Nam Idumæos confestim parituros
 certum erat, quod turbarum cupiens et incondita esset
 natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, et rerū
 mutationibus læta, minimisq; petentium blanditijs ad bel-
 la promptissima: et uelut ad festorum quandam solennita-
 tem, sic ad prælia properans. Celeritatem autem nuntij
 exigebant, atque istis nihil deerat alacritatis. Vterq; au-
 tem Ananias uocabantur. Iamque rectores aderant Idu-
 mæorum. Illi autem simul epistola mandatisq; attoniti,
 quasi furibundi circūcursare gentem, militiamque denun-
 ciare cœperunt. Itaque mox, et dicto citius multitudo cō-
 uenerat: omnesque pro libertate metropoleos arma rapie-
 bant. Congregati autem propè ad uiginti milia, cum duci-
 bus quatuor Hierosolymam ueniunt: hoc est Iohanne, et
 Iacobo, Sose filio, et præterea Simone Thacci, et Phi-
 nea Cusoth filijs. Ananum autem profectio legatorū, itē-
 que et uigiles eius nō latuit, nec non et impetus Idumæo-
 rum. Hoc enim ante cognito, portas eis clausit, et muris
 custodes apposuit. Non tamen uisum est bello cum his con-
 gredi, sed uerbis eis ante persuadere concordia. Stans ergo
 in aduersa turri post Ananum Iesus, æuo pontificum lon-
 gissimus: Cum multæ, inquit: et uariæ turbe tenuerint ci-
 uitatem, in nulla re sic miranda fortuna est, ut in eo, quod
 pessimis etiam inopinata conspirant, Etenim perditissimis
 hominibus contra nos auxilio uenistis, tanta cū alacritate,
 quanta

Idumæo-
 rum uigin-
 ti milia
 contra
 Ananū.

quanta nec in Barbaros aduocāte uos metropoli uenire de-
 cūisset. Et si quidem uiderem consensionē uestram similem
 esse horum hominum qui uos rogauerunt, nō existimarem
 impetum capere rationem. Nihil enim æque ac morum co-
 gnatio concordiam firmat. Nunc uero illi, si quis eorum
 singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur.
 Nam ludibria et purgantia totius rustica plebis, locu
 absumptis patrimonijs suis, postquam in uicis et ciuitati-
 bus proximis audaciam exercuere, postremo in sacra ciui-
 tatem clam influxere ut latrones, solumque religiosum im-
 manitate polluerunt scelerum: eosque uideas sine metu in-
 ter sancta ebrios, et auiditate uentris peremptorum spo-
 lia consumentes. Vestra uero multitudo, armatorumque ta-
 lis ornatus est, qualem deceret esse, si publico uos concilio
 metropolis inuideret, in alienigenas laturos auxilia. Quid
 igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortune iniuriam: cum pra-
 nequissimis conuenisse et integre nationis uestrae arma ui-
 deantur conspirare? Iamdudum quidem reperire nequeo,
 quidnam fuerit quod uos tam cito commouerit. Nec enim
 sine magna causa fieri potuisset, ut arma pro latronibus
 aduersus cognatum populū caperetis, quod Romanos au-
 distis et proditionem. His enim quidā uestrum obstrepe-
 bant nunc, liberande metropoleos causa uenisse dicentes.
 Vnde mirati sumus præter alia noxiorum, tale cōmentum.
 Viros enim naturalis libertatis amatores, eoque cum extera-
 nis hostibus pugnare paratissimos, aliter contra nos effera-
 re non poterant, quàm uastate libertatis proditione mentita-
 ta. Sed enim uos considerare oportet, qui nos insimulaue-
 rint: idemque in nos ueritatis ex rebus cōmunibus, nō ex fi-
 cto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demū non de-
 derimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his nō de-

ficere, aut quia deficiamus, cito uenire in gratiam, prius quàm circa nos oĩa uastarentur? Nanq; iam, ne uolentibus quidẽ nobis trāsactio facilis est: cū & superbos eos effecerit Galilea sub iugū missa: morteq; grauiorẽ afferat turpitudinẽ, appropinquantēs placare. Et quidem quod in me est, pacem morti antepono. Semel autem bello appetitus, postquàm pugna commissā est, gloriosā mortem uita captiui existimo potiorē. Sed utrum nos populi principes aiunt clam misisse aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi suffragio? Siquidem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditiōis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacli sunt? Quẽadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora uersaremur? Paucis etiam, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quę occulte extra ciuitatem fierent? An uero nunc cognouere, quando auctorū poenę reddendę sunt? Donec autem sine metu fuere, ne minem nostrum proditorem suspicabantur. Sin ad populum causam referunt, (publicum habuit nempe concilium) nemo aberat concioni: ideoque manifestior ad uos nūcius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactiōe sententia? Et quis designatus sit dicant? Sed hęc quidem male periturorum, & instantes poenas cuitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem manentem prodi fors afferret: id quoque ipsos qui nos criminantur, auctores: quorum audacię unum malum uidetur deesse proditiō. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimū) adiuuare metropolim, & unā nobiscum tyrānos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt:

qui

qui calcatis legibus iura suis gladijs permifere : deniq; nobiles uiros non incufatos, ex medio raptos foro, primū uinculis cruciarunt: deinde nō uoce neq; prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem uobis nō belli lege ingreffis, horum uidere argumentum, quæ dixi, defolatas domos rapinis, coniuges in ueste lugubri, ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem ululatus & fletus. Nullus enim nō perfcutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc infamie prorupere, ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atq; alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in phanū etiam ex ciuitate transferrent. Deniq; hoc sibi & ad excursus & ad perfugiū elegerunt, isq; fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ uenerabilis, quiq; ab uniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi uenientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos præternatæ sunt bestię conculcatur. Exutis autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesque in sua uiscera delectum habere: cum debueritis (ut dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam ultum ire, quod auxilio uos aduocare ausi sunt, quos metuere uindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet uobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: mediq; inter hostes atque auxiliores suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quāquā reputate quid habebunt cōmodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud uos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne uerbum quiddam facere permifere. Ferant igitur hæc ex nostro aduentu gratiam. Si uero neque nobiscum indignari neq; iudicare uultis, tertium restat, ut relictis utrisq; partibus, nec nostris

stris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropo-
leos maneatis. Nam et si maxime quenquam nostrum suspi-
camini Romanis collocutum, obseruare uobis itinera licet:
tūque demum tueri metropolim, cum factum aliquid hu-
iusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si
conuicti fuerint, uindicare. Non enim uos præueniunt ho-
stes, iuxta ciuitatem sedibus positus. Sin horum nihil uobis
gratum aut mediocre uidetur, ne portarum claustra mire-
mini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loque-
batur. Idumæorum autem nequaquam multitudo animum
attendebat, ardens iracundia, quod nō paratum habuisset
introitum, pròq; armis inter se duces indignabatur, capti-
uitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus depo-
suisent. Vnus autem ducum Simon filius* Cathla, uix pla-
cato suorum tumultu, stans in eo loco unde exaudiri à pon-
tificibus posset, nō iam mirari se ait, si libertatis propugna-
tores in templo custodirētur inclusi, cum illi cunctæ genti
communem clauserint ciuitatem. Et Romanos quidem for-
tasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos
autē ex horribus alloquantur, captāq; iubeant pro libertate
arma proijcere, cognatisq; non credentes custodiam ciui-
tatis, iudices eos discordiarum fieri uellent: & alios accu-
sando quod indēnatos ciues occiderint, ipsi totam dānent
ignominia nationem: deniq; urbem omnibus alienigenis re-
ligionis causa patentē, nunc domesticis præclusistis. Valde
enim contra uos festinabamus, & ad gerendum cū gētili-
bus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, ut uos serua-
remus liberos. Nempe taliter uos etiam hi quos obsidetis
lesere, tanquam uerisimiles puto suspiciones in illos quoq;
colligitis. Deinde qui reip. defensores sunt intus in custodia
tenentes, genere coniunctissimis, gentibus simul uniuersis
ciuitatem

Al. Ca-
triz.
Oratio
Simonis
ducis Idu-
mæorū
ad Hiero-
solymi-
tas.

ciuitatem præclusam, tyrannidem perferre dicitis: cum tam contumeliosis nos iubeatis obtēperare præceptis, nomēq; potentie alijs, qui uos tyrannos patiūtur, annectitis. Quis cauillationem uestri sermonis tulerit, cum rerum repugnā tiam uideat? Etenim uobis etiam nūc Idumæos excludentibus ciuitate (nāq; ipsi nos à patrijs sacris arctis) recte quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo? Quod cum ausi essent plectere proditores, quos uiros nobiles et innocentes pro societate facinoris distitastis, nō à uobis inceperint, summāq; proditoris mēbra præciderint. Sed licet illi molliores quā res poscebat inuenti sunt, nos tamen domiciliū dei seruabimus Idumæi, et pro cōmuni patria propugnabimus: tamq; foris irruentes, quā intus insidiantes, hostes pariter ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut uos Romani aspiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

De clade Iudæorum ab Idumæis facta. CAPVT VII.

His dictis Idumæorum quidē multitudo clamore consensit. Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumæos quicquā sentire moderatum, et duplici bello oppugnari ciuitatem uideret. Quippe nec Idumæorum timor et spiritus quiescebat, indigne ferentium contumeliam, quod essent ciuitate prohibiti, et quod Zelotarum uires esse infirmas crediderant, crubescantium, postquā nihil eos sibi auxiliari posse uiderent, ut iam uenisse poeniteret. Pudor autem nullare penitus gesta, redeundi poenitudinem superabat. Itaque ibidem prope murum temere tabernaculis positis, manēdum esse statuere. Infinita uero hyems nocte illa uenit, uentique uiolentia cum imbribus orti sunt, et crebra fulgura, horrendaque tonitrua, concussæque terræ uasti mugitus: certumque erat apud omnes, ho-

Honēda
tēpestas
orta.

minum

minum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna uero Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidē, irasci deum militiæ causa, existimantibus: neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiusq; socijs, etiam sine prælio uicisse, deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorū, & que sui passuri essent, cōtra hostes fore diuinabāt. Verum Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem se* defendebant, scutisque contextis protecti capita minus pluuiæ ladebantur: Zelotæ autē magis illorū quā suo periculo cruciabantur: collectique deliberabant, si quā reperire subsidij machinam illis possent. Horum autē ardentioribus uidebatur, ui armorum custodes inuadere: atque ita in ciuitatem impetu factō, palām portas auxiliatoribus aperire. Nam & custodes ex improviso, & quod plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domiquisque propter hyemem contineretur. Quin & si periculum aliquod interuenerit, quiduis subire, quā negligere tot copias sui causa turpiter perituras. At qui prudentiores erant, uim quidem adhiberi dissuadebant. Non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murum uidebant propter Idumæos diligentius custodiri, & ubique adesse Ananum, omnibusque horis inuisere custodias existimabant: sed hoc alijs noctibus ita habuerat. Illa uero, non sua desidia requieuerat, sed ut & ipse & custodum manus fato duce interirent. Nanque iam nocte prouecta, &* gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, ut ferris templo sacratas portarum uectes secarent, affuit autem illis, ne exaudi-

Al. fouebant.

Al. algeuit.

exaudiretur crepitus, uentorum sonus, & crebra tonitrua: fanoque egressi, ad murum clanculo ueniūt, seratāmque portam, quæ ad Idumæos erat, aperiunt. Illi autem pri-^{Idumæi}^{clā ze-}^{lotis in}^{urbē in-}^{trouisi.}
mum Ananum conari aliquid suspicati, unusquisque Idumæorum ad gladium quasi rebellaturi se applicant matu-
re: deinde his qui ad se uenerant agnitis, introibant. Qui
quidem, si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent, nihil
obstabat quo minus simul totus populus interiret: tanta ira
ferebantur. Verum Zelotas primo eximere custodia festi-
nabant: illis quoque multum precantibus, qui eos recepe-
rant, ne despicerent malis obsessos, quorum gratia uene-
rant, neque his acerbius periculum importarent. Captis
enim custodibus, faciliorem illis in ciuitatem impetum fo-
re: sed si semel cos concitassent, iam illos cōtineri nō posse:
cum si senserint congregarentur, & per ascensus nitenti-
bus se opponerent. Idem igitur Idumæis iusum est: iamque
in templum per ciuitatem subibant, cum suspensi Zelote,
aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis,
etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt;
mixtique Idumæis in custodes irrucrunt. Cæsis autem nō-
nullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamo-
rem uigilantium suscitata est, raptisque armis ad ulciscen-
dum non sine stupore properabant. At primum quidem
Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos supera-
turi numero confidebant: Vbi uero foris alios circūfundi
uiderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars
eorū, armis pariter animisque depositis in questibus erāt.
Pauci uero inuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis,
aliquandiu segniorem multitudinem protegebant:
alij cladē ciuitatis habitatoribus nunciabāt. Illorū autē auxi-
lio uenire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse. Sed
ipsi

ipsi quoque irrita uociferantes, cum fletibus respondebāt: plurimūque mulierum ululatus suscitabatur, si quādo custodum quisquā in periculum aliquod incidisset. Quin et Zelote Idumeorum clamorem geminabant, magisque horribiles tempestas faciebat omnium uoces. Nemini autē Idumaei pepercere, qd' natura crudelissimi ad cedes erant, et hyeme grauius afficiebantur: propterea que his, qui se excluderant ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quā repugnantibus infensi. Multos etiam cognationem referentes, ut quē commune phanum reuererētur orantes, gladijs transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magisque ui oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores a cēdibus temperarent. Incerti autē quid agerent, in ciuitatem se precipitabant: miseri (ut mihi uidetur) eo quod fugiebant, uoluntarium subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem milia et quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumaeorum ira satiata est: sed uersis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quēque fortuitu inuenissent, morti dabant. Et ceterae quidem multitudinis cēdem superuacuam esse ducebant: Pontifices autem peruestigabant, et in illos plerique ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: astantesque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quae de muro dixerat exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, ut etiam insepultos eos abiecerint: cum praesertim Iudeis tanta sepulturae cura sit, ut etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixerō excidij ciuitatis fuisse principium, et ex illo die muros euersos remque publicam

publicam Iudeorum perisse, quo pontificem rectorémque salutis sue iugulatum in media ciuitate uiderunt. Erat autem et aliás uir laudabilis atque iustissimus, et præter nobilitatis ac dignitatis et honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat equari. Libertatis autem maxime fautor erat, et is qui populi affectaret imperium. Commodis autem proprijs communes semper utilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnatum iri: ac prospiciebat, ut si pacisci utiliter nequissent Iudæi, uel inimici superassent, ut breuiter dicam, cum Anano uiuo ad transactionem uenissent. Mirus enim erat dicere: mirus populo persuadere que uellet. Iam uero impediētes bellantésque subegerat. Plurimum enim moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat ab utraq; Iesus, illo quidā comparatione inferior, sed præstans cæteris: ut putem deum, qui tanquam uiolatam ciuitatem perire flammis, purgariq; sancta uellet, consulto defensores eorum, et qui ea charissima ducerent amputasse. Itaque paulo ante sacris indumentis amictos, ac toto orbe celeberrimæ religionis autores, quicq; undiq; ciuitatem commeantribus uenerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipsam puto genuisse uirtutem, tantum licuisse uitij, flentem.

FLAVII IOSEPHI DE

BELLO IYDAICO

Liber Quintus.

De altera strage, & reditu Idumæorum,
Zelotarumq; crudelitate.

CAPVT

PRIMUM.

VU

Anano

NANO QUIDEM ET

Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos uero tam Zelotæ quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et uulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles & adulescentes, uinctos in carcerem concludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verum hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dum modo ne aduersus patriam communem nequissime conspirarent, scruissima tamen ante cædem uerbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. Cùmque iam corpus nõ sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. Quos autem die cæpissent, eos in custodiam nocte ducebant, extrahentesque inde, si quos mori contigisset, abijciebant, ut uinctis alijs locus esset. Tanta autem populum pauor occupauerat atq; formido, ut ne flere quidem palàm quisque, siue sepelire proprium funus auderet. Sed erant occultæ clausorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumspectantes gemebant. Paria namq; his qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. Exiguâ uero nocte sublatam terram manibus, corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem milia hoc modo nobilium periere. Illi autem iam cædis exosi, nullo pudore iudicij uim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaq; cum illustrium quendam Zachariam Baris filium interficere decreuissent (irritabantur enim quod nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neq; solum fortunarum eius direptionem sperarent: sed etiam remotum iri uirum ad se deiiciens dos po-

Iterum duodecim milia nobilium ab Idumæis trucidata.

dos potentem, septuaginta plebeciorum honestissimos ex
 præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes,
 et apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, <sup>Zacharias accu-
 satus à
 zelotis.</sup> accusant: quodque ad Vespasianum prodicionis causa mi-
 sisset. Sed neq; argumentum, neq; ulla probatio criminis
 erat. Ipsi autem misisse dixerunt, et hoc haberi pro fide
 ueritatis uolebant. Zacharias autem ubi nullam spem sa-
 lutis ibi relictam esse uidit, per insidias non in iudicium
 sed in carcerem ductus, uitæ suæ desperationem libertate
 non priuauit: sed exorsus ueri quidem similitudinem obie-
 ctorum derisit, et illata sibi crimina breuiter diluit: in ac-
 cusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniqui-
 tates per ordinem prosecutus est, multaq; de perturbatio-
 ne rerum querebatur. Zelotæ uero obstrepentes, uix à gla-
 dijs temperabant, speciem cauillationemq; iudicij sui usq;
 ad finem permanere cupientes, et præter hoc iudices ex-
 periri, an periculoso tempore iusticiæ memores foret. Igi-
 tur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, et pro eo
 mori, quam sibi ascribi eius interitum maluerunt. Illo uero
 absoluto Zelotarū clamor tollitur, et uniuersis quidē iu- <sup>Zacharias ab-
 soluitur.</sup> dicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potesta-
 tis non intellexerant. Duo uero ex audacissimis aggressi
 Zachariam, in medio templo interficiūt, et illudendo, ha <sup>Zacharias in t-
 plo occi-
 sus à ze-
 lotis.</sup> bes, inquit, et à nobis de absolutione sententiā certiorē:
 Eumq; statim in subiectam uallem de templo projiciūt. Iu-
 dices uero, contumeliæ causa uersis gladijs ferientes, tem-
 pli ambitu pepulere. Cædi enim eorū pepercerant, ut disci-
 pli per ciuitatem, nuntij fierent apud omnes seruitutis. Idu-
 mæos iam uenisse poenitebat, neque his gesta placebant.
 Quibus collectis Zelotarū quidā secreto indicabat uniuersa,
 et quæcūq; hi qui eos aduocauerāt scelerate fecissent,

omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum prodicionis indicium. Illos uero qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos, & tyrannidis ab initio quidem prohibendos fuisse. Verū quia semel in societatem intestinae cedis incidissent, finem delictis adhibendum, neq; uires omnibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam & si portas grauitur ferrent sibi atq; in oppidum aditum esse praeclusum, poenas ab his qui prohibuerant esse repetitas, & Ananū quidem peremptū, una uero nocte populum totum penè consumptū. Quarū rerū multos quidem suorum poenitere sentirent: eorum autem uiderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescantium: in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorumq; iniurias Idumaeis imputari, quatenus ea non prohibeant, neq; ab his separentur. Debere igitur (quoniam de prodicione quae dicta sunt, caluniam fuisse patuisset, nullusq; Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatem uero inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos domum recedere: malorumq; societatem uitando cuncta diluere flagitia: quorum nō sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumaeis. Et primum eos qui erant in custodijs soluiunt, propè ad duo milia populariū: statimq; relicta ciuitate, ad Simonē ueniunt, de quo paulo post commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abire. Euenit autem eorū discessum utrisq; pariter inopinatum uideri. Nam & populus nescius poenitudinis, paululum fiducia recreatus est, uelut inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi nō auxilijs caruissent, sed ijs essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus tēperabant. Deinde nulla iam

Zelotarum crudelitas.

iam erat facinorum mora neq; cunctatio, sed festinatis quidam cōsilijs in rebus singulis utebātur. Quæ uero placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime autē in uiros fortes atq; insignes, cædibus seuiebant: cum inuidia nobilitatem assumerent metu uirtutum: unamq; cautionem putarēt, nullum optimatum superesse. Itaq; occisus est et cū multis alijs* Gorgion, dignitate simul et genere præstans, et plus posse populum gaudens, plenusq; spiritu, libertatis amator ut nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias uirtutes perdidit. Sed neq; per abdita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis uir strenuus cōprobat: qui etiam sæpe uociferans, et cicatrices ostendēs, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uero extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autē prius interminati, quod humum ei quam desiderabat cōcessuri nō essent, mox etiā mortem intulere. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est: famēq; præter bellum ac pestilentiam: et ad hæc omnia ipsorum mutuas manus, eaq; uniuersa confirmauit apud impios deus, et quod iustissimum esset effecit, ut audaciam suam quā primum experirentur inter se disidentes. Niger quidem occisus, quod habebant de oppressione sui metus leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occasio. Namq; alij quod iam dudum alijs ciuibus restitissent interficiebantur: qui uero nihil offenderant, subitas pacis tempore excipiebant causas. Et qui omnino libere eos nō adissent, pro contemptoribus: qui uero obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: unamq; maximorum criminum et mediocrium poena, mors erat. Neq; euasit quasquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Al. Gorgon.
Gorgiō occidit.

Niger occidit.

Romani autem omnes quidē ad ciuitatem animos intendebant, hostiū dissensionem lucrum sibi esse censes: At Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant diuinę prouidentię, firmantes auxilio in se met hostes esse conuersos: ueruntamen uelox esse momentum, & Iudeos cito in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in poenitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent, ostentare potius cum periculo, quàm secum ipsi quid esset utile reputātes. Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordie, ac uires eorum etiam nunc uigentes in se prouocatuos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his usuros, domestica seditione consumptis. Deum nanque melius quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudeos Romanis traderet, nulloque periculo exercitui uictoriam condonaret. Proinde manibus proprijs intereuntibus inimicis, maximoque malo, hoc est, seditione turbatis, oportere se magis periculorum spectatores esse debere, quàm cum hominibus mortem appetentibus, atq; intestina rabie insipientibus, manu configere. Si quis autem putauerit uictorię gloriam sine prælio fieri uiliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu cōmodius esse commode perficere quod intendit. Neque enim manu præclaros esse minus laudabiles, qui paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuentur, etiam milites ex laboribus assiduus recreatos ualentiores ductum iri. Præterea nō id esse tempus, ut mature occupanda uideatur uictorię claritudo. Nec enim armis construendis, aut muris
uel au

uel auxilijs congregandis Iudeos operam dare, atq; ideo moras differentibus nocituras, sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captos afficeret intromissi. Proinde si quis studiosè cōsideret, sinendos esse qui semet absumerent, siue facti ad gloriam clariorem, nequaquàm manus intestino morbo laborantibus asserendas: siquidem ratione recta dicetur, nō ipsorum sed discordiæ fuisse uictoriam. Hæc Vespasianus: eiq; dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quàm utile fuisset eius consiliū. Namq; in dies singulos multi ad eū cōsuebant fugiendo Zelotas. Erat autē fuga difficilis, quod omnes exitus custodibus obsidebātur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, uelut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. Qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat, & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugā redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui uero per omnes uias congregabantur innumeri, multiq; etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabant. Nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius uidebatur. Illi autē ad hoc crudelitatis deuiauerant, ut neq; intus neq; per itinera, occisis humum cōcederent: sed ueluti cum patris legibus etiā naturæ iura disturbare pepigissent, suaq; in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum funera, idem quod transfugis, imminabat supplicium mortis: statimq; sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset, & ut breuiter dicā, nulla tam bona, quàm misericordia. Perierat in illis cladibus mētis affectio: hisq; iritabantur noxij, quæ miseranda uidissent, à uiuis in mortuos, à mortuis in uiuos iracundiam transferentes. Mo-

dum autē excedente metu superstitionibus, mortui adepti requiem, beatiores uidebātur, et qui erant in custodijs, comparatione sui cruciatuum, insepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumq; responsis tanquam uulgaribus fabulis illudebant. Cum uero multa cōtempnissent de uirtute ac uitij statuta maiorum, etiam quę in patria olim prędicta fuerant, uera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoq; flammis exurenda esse, cum lege belli seditio fuisset exorta, sanumq; dei proprię manus ante uiolassent. Quibus Zelotę, nihil de eorū fide dubitantes, ministros se prębuerant.

Vulgatū
olim prę
fagiū de
capiēda
urbe.

De Gadarenensium deditione & strage. CAPVT III.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parum cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimq; sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis nō obediendo, suaq; iubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat: eiq; sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quę uellet) multi uero propterea quod sibi tutum esse ducebāt, priorum delictorum causas uni potius ascribi quā omnibus. Ad hęc quia manu strenuus erat, et bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrarię factionis reliquerat. Apud quos etiam liuor nonnihil ualebat, graue putantes ut paulo ante pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub unius potestate uiuerent, exagitabat. Nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionemque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisq;

quisque bello quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiēs mācipij loco perire. His quidem seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihil aut parum agebatur, si quando armis praelium laceſſebant. In populum uero uel maxime contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, utrinq; certabant. Cum tamen ciuitas triū malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est, belli, dominationis, itēq; seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius iudebatur. Denique relictis sedibus patrijs ad alienigenas profugiebāt: & Romanorum beneficio salutē, quam inter suos desperauerant, asſequebantur. Quartum uero præterea malum cōmotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat ualidiſſimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis regibus ædificatū, quod Massada dicebatur: id occupauerant qui uocantur sicarij, quod à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otiosum eſſe uiderent, apud Hierosolymam uero Iudeos dominatione atque discordia seceſſiſſe, in maiora facinora aggrediuntur. Die festo azy-morum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, quo ex Aegyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenierunt, solenniter celebratur) nocte deceptis qui ibi erant oppositi, municipium quoddam Galaad inuasere: ubi pugna quidem Iudeos ante præuentos atque dispersos, quàm arma caperent siue concurrerent, ciuitate pepulere. Eos uero qui in fuga defecerunt, mulieres uidelicet ac pueros, supra quàm septingentos interfecerunt. Aedibusque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerant. Et illi quidem omnes circum ca-

stellum uicos, totamq; regionē populabantur, non paruo undique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac uelut in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædæ inuenere licentiam. Singuli uero uicis proprijs dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem et per collegia coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures uero quàm latrocinialis conspiratio, in templa et oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affici quos petiissent. Verum præueniebatur ultio mox cum latrones à præda resurgerent: nullaq; pars erat Iudææ, quæ non unà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. Nam licet oēs exitus à seditiosis custodirentur, et cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamē erant qui ad Romanos clam profugeret: ducemq; Romanorum opem ferre ciuitati, et reseruari populi reliquias hortarentur: multos enim, quod bene Romanis uellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstitēs. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos uelut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem uera ut ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi, nullumque impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur uenisset in Gadara, transiordanie regionis metropolim ualidissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. Iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimonijs metuentes.

Gadara
tradit se
Vespasia
no.

tuentes. Multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse uidebant à ciuitate Romanos. Si uero fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaque à noxijs pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesum comprehensum (nanque is non dignitate solum ac nobilitate, ciuitatis princeps habebatur: sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiaque iracundia mortuo uerberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam uero propius accedente Romano exercitu, Gadarensum populus Vespasiano cum laudibus in ciuitate recepto, fidei dexteras ab eo accepit: equitumque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. Muros enim priusquam id Romani peterent, ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne uolentes quidem posse uiderentur. Vespasianus autem misso Placido cum equitibus ac tribus milibus peditum, aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum ceteris militum copijs Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes uidere, priusquam in manus uenirent, in uicem quendam, cui nomen est Bethenabrin, se recepere. Vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hisque partim uolentibus, partim inarmatis, specie tenus contra Placidum eiusque milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul ga. Gadarensum fugam.

arte, ut eos à muro longius prouocarent. Deinde loco opportuno circumdatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem, ab equitibus præueniebantur Iudei: qui uero manus conseruissent, à peditibus corruerant, nihil plus

plus audaciæ demonstrantes. Condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebāt, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur sagittis, & immanissimis feris similes, ruebant ultro in ferrum, & deiiciebantur, alij gladijs ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à uico intercludere: assidueque prætercurrens ea parte, cedentesque reflectens, unà etiam libratissimis sagittarum ictibus utebatur: hisque proximos interficiebat. Metu uero longe fugientes reuocabat, donec uidelicet lapsi qui fortiores erant, ad muros effugere. Eius autem custodes, quid agerent, nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur, & si eos recepissent, unà cum his perituros esse uidebant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad muros, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus post meridiem usque acerrimo certamine muro pariter ac uico positus est: ibique tunc uulgus quidem iners occidebatur, fortiores uero fugam petebant. Domus uero à militibus diripiebantur, & uicus igni traditus est. Qui uero inde cuaserant, totam secum illam regionem ad fugam incitarunt, & extollendo proprias calamitates in maius, totumque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes undique commouerunt. Plurimi autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt. Hæc enim etiam tunc eorū spem salutis fouebat, quod esset ualida & populosa. Placidus uero equitibus, rebusque ante prospere gestis fretus, eos insequabatur, & usque ad Iordanem quidē semper quos occupabat, morti dabat. Omnem uero ad flumen coactam multitudinē, fluminis impetu prohibitā, quod auctum im-

bribus

bribus uadum transire non poterant, aperto praelio cōgre-
ditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quod fuge
locum non haberent: prætentiq; ad ripæ longitudinē, tela
equitum & incursus excipiebant. A quibus multi perculsi,
in fluuiū ceciderant. Nam qui manibus eorū cæsi sunt, tre- ^{Gadaren}
decim milia fuerunt. Alij cum uim sustinere non possent, in ^{lū trede}
Iordanem sponte defilierunt. Erat autē numerus infinitus. ^{cim mi-}
Et præterea capta sunt propè ad duo milia uirorum ducen- ^{lia occi-}
ti, cum præda maxima ouium & asinorum, itēq; camelo-
rum & boum. Iudæis quidem hoc uulnus inflictum quāuis
par superioribus, maius tamen seipso uisum est: & non solū
quod eam totam regionem qua fugerāt, cedes repleuerāt,
sed etiam quod refertus mortuis Iordanis, peruius nō erat.
Et Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus,
que per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autē secun-
da fortuna usus, in uicos proximos & municipia contēdit.
Captisq; Abila & Iuliade, & Besemoth, omnibusque ad
lacum Asphaltiten usque, idoneos ex transfugis ubiq; col-
locat. Deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacu resu-
gerant, subegit. Et trans fluuiū quidē tota regio Romanis
cessit, & ubiq; omnia usq; ad Macherūtā deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioq; ciuitatis
Hiericuntinæ.

CAPVT IIII.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Gallatiā nū-
ciatur, & quod Vindex unā cum optimatibus in-
digenarum à Nerone defecisset, de quibus alibi diligentius
scriptum est. Vespasianum uero ad impetū belli que nū-
ciata sunt, incitarunt iam tunc futura bella ciuilia, totiusque
imperij pericula prospicientem: cum si partes orientis ante
pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante
autem

autem hyeme, per subactos interim uicos atq; oppida præsidia collocabat, & decadarchos ciuitatibus opponēs, multa etiam eorum quæ uastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copijs quas Casarcam adduxerat, in Antipatridem uenit: ubique per biduum ciuitate composita, tertia die uastando, inflammando, omnesq; subuertēdo circum Thamnam toparchias, in Liddā & Iamniā procedebat. Et cum sese utraq; tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis, in Amathunta peruenit: occupatisque ad metropolim eorum omnibus uicis, castra muro circumdat. Quintaque in his relictā legione cum cetera manu in Bethlephthon toparchiam profisciscitur: eaq; & uicina regione itēq; circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus uicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphar tophran, plus quā decem milia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. Exactaque inde cetera multitudine, non paruum militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incursando uastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamniā redijt: unde per Samaritidē ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mamor-tha, secundo Iunij mensis die in Coriam descendit: ibique positis castris, postridie in Hierichunta peruenit, in qua unus ei rectorum Traianus occurrit, quem locis ulterioribus ducebat, militem iungit cunctis sub Iordanem deuictis. Sed ex Hierichunte quidē multitudo, ante Romanorum aduentum, in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autē qui remansere, perimuntur. Desolatam uero offenderat ciuitatē, cui in planicie site nudus mons ac sterilis imminet, idēq; longissimus. A septentrionali enim regione usq; ad Scythopolitanos agros: à

meri=

Lidda &
Iamnia à
Roma-
nis occu-
patae.

Al. Bel-
thon.

Mamor-
tha,

Hierichū-
tis situs.

meridiana uero usque ad terram Sodomiticā & Asphaltitē lacū, terminus extenditur. Non totus autem inequalis est, & quod nihil gignit, non habitatur. Huic adiacet circa Iordanē mons alius, incipiens à Iuliade à septentrionali regione, prolixus aut in meridie usque ad Bacra, quæ Petrà disternat Arabiæ ciuitatē. In hoc est etiā Ferreus mons Ferreus mons. Magnus campus. appellatus, ad Moabitudē usque longus. Inter duos aut montes regio, quæ Magnus campus uocatur, à Gennabara uico ad lacū Asphaltitē usque patēs, habet ducentorū & triginta stadiorū longitudinē, latitudinem uero centū & nūginti, mediūque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura cōtrarij. Namque Asphaltitis lacus & Tiberiensis, alter salus ac sterilis est, Tiberiensis uero dulcis & fecundus, æstatisque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & uitioso opprimitur aeris tractu, omnibus circū aridis præter Iordanem. Vnde euenit, ut palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem, quæ longe remotæ sunt. Ad ipsam uero Hiericho largissimus fons est, rigadisque aruis huberrimus, iuxta uerterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum dux, primam in Chananeorū terra bello possederat. Hūc Immutatio fontis in Hierichunte. fontem aliquando ferunt non solum terræ atque lignorum fructus, sed etiam foeminarū partum obtundere solitū, cum etiamque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea uero mansueuisse, contraque saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Heliseo quodam propheta, qui Helie notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospicio ab Hierichūtis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos & omnē illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusque ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxta deinde ad cœlum dexteram

dexteram tendens, fontique immergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur ut fluentaleniret, ac dulciores aquarum uenas aperiret: deum uero ut fecundioribus auris flumina temperaret orabat: tamq; hubertatem fructuū, quā successionem prolis daret indigenis. Nec eorum genitrices filiorum aqua deficeret, quoad manarent. Ad has preces ex disciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit, & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem uictus ac fecunditatis autor est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, ut si attigerit modo terram, sapidior sit aquis diu perseuerantibus. Vnde eo que largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: que uero parcius, plurimum. Amplius tamen quā ceteri fontes spatium rigat. Et septuaginta quidem stadijs longam, uiginti autem latam planiciem permeat. Optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumque triguarum genera, tam sapore, quā nominibus uaria: quarum pinguisime calcibus pressæ, plurimū mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium. Itēque Cyprum myrobalsanum gignit: ut qui diuinum esse illum tractum dixerit, non errabit, ubi & larga & opima generantur que sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi uidetur esse aquarum uis leta, & aëris calor, cum hic prouocet que nata fuerint atque diffundat: liquor autem firmis singula radicibus stringat, uiresq; suggerat æstiuo tempore, quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat ac pullulet: aqua tñ, si ante solis ortum hauriatur, aure spiritu refrigescit, natu-
ramq;

ramq; cōtrariam aëri sumit. Hyeme uero contepescit, caq;
mersis mitissima efficitur. Tanta est autē cœli temperies, ut
quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantū
indigenæ uestiantur. Distat aut ab Hierosolymis centum=
quinquaginta stadijs, & ab Iordane stadijs* sexaginta: to=
tumque habet ab Hierosolyma spatium desertum atq; saxo
sian: ad Iordanem uero & lacum Asphaltitem, licet humi=
lius, æque tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm
sit fortunatissima, satis dictum est.

Ats qua-
draginta

Lacus Asphaltites.

CAPVT V.

Commemoratione autem dignum puto. Asphaltitis
quoq; naturam exponere lacus. Is enim salus quidē
ac sterilis est: nimia uero leuitate, etiā quæ grauissima sunt,
in eum iacta referuntur. Demergi autem quis in profundū
nec de industria facile potest. Denique Vespasianus, qui
eius uisendi causa illuc uenerat, iussit quosdam natandi in=
scios, uinctis post terga manibus, in altum proijci: & eue=
nit omnibus, tanquam ui spiritus sursum repulsos desuper
fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in
singulos dies superficiem uertit, & solis radijs uariata re=
splēdet. Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas,
quæ super undam & habitu & magnitudine tauris sine ca=
pitibus asimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercita=
tores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naues tra=
hunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeūt:
sed quasi replicata scapha, pendet à cumulo, donec men=
struo mulieris atque urina soluat. Est autem utile nō mo=
do ad compagines nauium, sed ad corporum etiam curatio=
nem multis remedijs admiscetur. Huius lacus longitudo est
quingentorum & octoginta stadiorum, qui à Zoara usque
ad Arabiam tenditur. Latitudo autem centum quinquas=
Xx ginta

Terra So-
domiti-
ca.

ginta stadijs patet: quæ Sodomiticæ terræ uicina est: quæ olim quidem tam fructibus quàm substantia ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, atque habitatorum impietate fulminibus conflagrassè memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque uidere licet imagines, & renascentes in fructibus cineres, qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium uero manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula ciusmodi fidem habet ex facie.

Gerasij deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ &
Othonis. CAPVT VI.

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores muniri undique cupiens, apud Hiericho & Auuillam castellis erectis, utrobique auxiliatorum pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasion Lucium Anniū, equitatus ei parte multisque peditibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant: interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari, permittit. Incensis deinde domibus, proximis petijt. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodque occupatum fuisset, flammis dabatur: omnibusque tam motans locis quàm tota planitie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidam cupientes à Zelotis assereuantur: eos uero, qui etiam tunc à Romanis dissidebant, undique ciuitate uallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cesaream reuerso, & cum omnibus copijs in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium, ne quisquis hominibus Nimphidio & Tigillino, & indi-
gnissimis

Gerasio
mille
iuuenes
occisi.

gnissimis libertorum permissa republica: quodque horum captus insidijs, ac omnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibiq; semet occiderit: & quod multo post tempore, qui cum deposuerant poenas dederint: bellumque per Galbam quo pacto Galba. defecit: & quod Galba creatus imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho. Otho declaratus sit imperator, eiusque militiam in Vitellij duxisset exercitum: necnō & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum uel Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanicus Vitellius norum agmina bellumq; ciuile sedauerint: hæc omnia recensui narrare, cōfidens, quod & à multis Græcorum, itēque Romanorū, & à cunctis copiose perscripta sunt. Ordinis autem rerum cōtinuandi gratia, ac ne intercisa pendeat historia, summam singula designabo. Igitur Vespasianus primo quidem in Hierosolymam militiam differebat, expectans quonam uergeret imperium post Neronem. Deinde ubi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius quàm ille quoq; ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suū, & salutatum simul, & ut de Iudæis mandata acciperet. Ob easdem Titus mittit ad Galbā. causas & rex Agryppa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaia, quod hyems erat, longis nauibus præteruehūtur, interfici Galbam cōtigat, septē mēsisibus post & totidē diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses republicam gubernauit. Agrippa uero nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus uero diuino quodā impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & mature inde Cæsaream uenit ad patrē. Suspensi autē de omnibus, quasi nu-

tante Romano imperio, Iudeorum militiam negligebant. Patriæ quoq; metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraseno nouæ conspirationis
principe.

CAPVT VII.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, etate iuuenis, sed calliditate posterior Iohanne à quo iampridem ciuitas possidebatur, uiribus autem corporis audaciq; præstantior. Ob quam ex Acrabatena quoq; toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparāt. Is autem primo quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes. Rursus autem propter necessitudinē morum, fidelis esse uidebatur. Nam et ductor erat prædatū exeuntibus, et cum ipsis territorium Massadæ populabatur: nec tamen eos ad maiora exhortādo metuebat. Dominandi enim cupidus magnorumque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit: ac uoce præconum seruis libertate promissa, itemq; liberis præmio, cunctos qui ubique fuerant nequissimos congregauit. Iam ualido conflatō collegio, montanos uicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus eius socijs, audebat etiā in humilia loca descendere, et ciuitatibus quoq; iam terribilis erat: multosq; potentium uis eius et prospera facta sollicitabant. Nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium: tāquam regi, parabat obsequio. Excursus autem agebatur in Acrabatēnam toparchiam, et in maiorem usq; Idumæam. Vicum enim cui nomen est Aim muro amplexus, ad tuitionem sui,
pro

pro castello habebat. In ualle enim quæ appellatur Phara
gata, occultas quidem dilatauit speluncas, multas uero pa-
ratas inuenit, atq; ijs conditorum prædæ receptaculis utea-
batur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multaq;
collegia diuersabantur: neq; dubitabatur, quod in Hieroso-
lymā copijs & apparatu præluderet. Vnde insidias ueri-
ti Zelotæ, ac præuenire cum qui contra se cresceret cupien-
tes, pleriq; cum armis egrediuntur. His autem Simon oc-
currit, cōmissoq; prælio multos occidit, & reliquos com-
pellit in oppidum. Nondum autem uiribus fretus, ab obse-
dione deterretur. Prius autē Idumæam subiugare conatus
est. Itaq; cum uiginti milibus armatorū ad fines eius pro-
perabat. Idumæorū autē principes mature ex agris, quinq;
serè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autē
qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorū qui Mas-
sade uersabatur incursus: Simonem in finibus præstolaban-
tur: ubi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio,
neque uictor neq; uictus abscessit. Et ipse quidem in Aim ui-
cum, Idumæi uero domum regresi sunt. Non multo autem
post, Simon cum maioribus copijs eorum fines petebat, ca-
strisq; in quodam uico, cui nomen est* Theris positis, ad cu-
stodes Herodij, quod non longe aberat, de socijs suis Elea-
zarum misit, ut castellum sibi traderent persuasurum: quē
quidem sine mora suscepere custodes, causæ nescij cur ue-
nisset. Mox autem de traditione prolocutum, strictis gla-
dijs persequabantur: donec fugæ locum non reperiens, de
muro in subiectā uallem se proiecit: & ille quidem hoc mo-
do statim moritur. Idumæis autem uires Simonis formidan-
tibus placuit, priusquam bello congredierentur explorare
hostium copias, Huic autem se in ministrum obtulit parato
animo Iacobus, quidam è rectoribus, cogitans proditiōē.

Pugna
Simonis
& zelo-
tarum.

Ats The
Ochoe.

Deniq; profectus ab Aluro (in hoc enim uico tūc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem uenit: primūmq; se patriam suam traditurum esse paciscitur, accepta fide quod semper ei charissimus foret. Mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissime apud Simonem cœnatus, clarissimq; promissis animatus, ubi ad suos redijt, primo Simonis exercitū multiplici numero metiebatur esse maiore. Deinde rectoribus etiam paulatimq; multitudine uniuersa perterritis, ut Simonem reciperent suadebat, ciq; sine pugna rerum omnium permitterent principatum. Simul autem & hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum socijs corruptionis effugit. Pauor autem occupat uniuersam multitudinem, ac priusquam ad manus ueniretur, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon uero preter opinionē sine sanguine Idumæam introiuit: primūmq; aggressus, ex improuiso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multosq; fructus diripuit. Chebron autem indigne ferunt non eiusmodi terræ modo ciuitatum, uerum etiā Aegypto & Memphi antiquiorem. Deniq; duo milia & trecenti eius connumerantur anni: hoc autē fabula est. Abraham quoq; parēti Iudeorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit, cuiusq; posteros hinc ad Aegyptiam esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autē sexto ab oppido stadio arbor maxima Terebinthus: eamq; memorant ab initio mundi creati, nūc usq; durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modo uicos eius & ciuitates depopulando, sed excidēdo

Terebinthus.

dendo etiam territoria. Nam præter armatos quadraginta cum milia sequebatur, ut his nec uictui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas, insuper iracundia, quo magis uastari contigit Iudæam, Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam qua Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidē comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate uel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo debebāt: perq; terram cultam iter agendo, faciebant eam steriliore, prorsus ut ne signum quidem uastitatis relinqueret, quod aliquando fuisset. Hæc omnia rursus zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere pertimuerunt: insidijs uero per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorū= Vxor Si
monis &
Zelotis
capitur. que præterea quos habebat in obsequio plurimos. Deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. Continuo nanque sperabant, armis eum depositis pro uxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruascerat. Cumque ad muros Hierosolymorum uenisset, ut fera saucia que percussos prendere nequisset: ita in quos reperisset, effundebat insaniam. Denique olerum sarmentorumq; causa progressos ad portam, imberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necē: ut animi indignatione id solum abesse uideretur, quod non etiam uisceretur corporibus mortuorū. Multos autem abscepsis manibus dimittebant in ciuitatem, unā perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisq; mandabat ut dicerent, quod iuraret Simon per deū qui cuncta regeret, nisi cito sibi redderent coniugem suam, muro prærupto omnibus qui in ciuitate essent similiter uteretur, neq; cuiquā etati parceret,

aut ab innocentibus discerneret noxios: donec his eius mandatis, non modo populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem, atq; ita delinitus, paulisper ab assidue cædere requieuit.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano. Cap. VIII.

Mors
Galbæ.

Mors
Othonis

As Go-
phniticâ.

Chebrō-
2 Cerea
le euer-
sum.

Non solum autem per Iudeam erat seditio bellumq; ciuile, uerum etiam per Italian. In medio namq; Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho imperator cum Vitellio imperante pugnabat: quem Germanorū tunc manus elegerat. Habito aut apud Bebriacum Gallie prælio cū Valēte & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitellij milites: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita uictoria, Otho apud Brixellū semet occidit, postquam biduum tresq; menses imperium tenuit. Accesserunt autē Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cū exercitu ueniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsaream profectus, eas quas nondum subuerterat Idumææ partes petiuit, & in montana regione, quo primū ascendit, toparchias duas *Zophaniticam & Acrabatenam subegit. Deinde post has Vithegra & Vphre municipia: ibiq; præsidij collocatis, usq; Hierosolymam equitabat. Multos uero tunc deprehensos necabat, multosq; capiebat. Rectorum autē unus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur uastabat Idumæam: & Chapheram quidem pseudomunicipium aggrèssione captum incēdit. Alterum uero quod Capharim dicitur, admoto milite obsidebat, muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moraturum sperāti, subito portas aperuere: & cum precibus euntes, ei se tradidere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis,

locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem intronissus in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum pueribus interemit: oppidum uero ipsum exiit. Omnibusq; iam captis, præter castella Herodium & Massadam & Macherunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

De Simonis cuiusdā gestis cōtra Zelotas. CAPVT IX.

Simon autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Iudææ tendit persequendas: & undiq; circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Eratq; populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisq; sæuiores: quos etiā Galilei nouis inuētis & audacia factionum corrumpebāt. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant. Et Ioānes cis ex potentia quam sibi comparauerat, uicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent mittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas erat, domorumque locupletum perscrutatio. Cædes autem uirorum & foeminarum & iniuriæ, pro ludo habebantur: prædamq; cū sanguine deuorantes sine aliquo metu post satietatem muliebri libidine calescebant: comptique crines, ac foeminarum ueste induti, lotiq; unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, nō solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscenitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari uersabantur, ciuitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Effoeminantes autē uultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatōq; incessu enervati, subita incursione bellatores fiebant. Et de

Omnia
scelerum
licentia.

paludamentis uersicoloribus eductis gladijs, casu obulos transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat senior in cædibus Simon: quiq; intestinum euassisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autè fugæ uia transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorū dissidebant: separatiq; ab alijs, aduersum tyrannum tam liuore potentiae quàm crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæterosq; in aulam regiam compellunt, quam Grapte edificauerat. Hæc autem fuerat cognata* Sizæ regis Adiabenorū. Vnà uero irrupere Iudæi, atque inde Zelotis in sanum pulsus, Ioannis pecunias prædabantur. In aula enim supraddicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum, qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eosq; Ioānes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuentus erat cum pugna plus possent quàm confidentia, ne de templo nocte subreperet, seq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaque collecti cum pontificibus deliberabant, quonam pacto impetum præcauerent. Sed profecto deus sententias eorum in deterius uertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. Nam ut Ioannem deijcerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur: missiq; Matthia pontifice, rogant Simonem ut ad se introiret, quem sæpe timuerant. Cum his autem precatores erant etiam, qui Zelotas in Hierosolymis fugerant, domus quisque sue desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, ueluti ciuitatē liberaturus ingreditur,

cum

Ats Azi-
tz.

cum salutis eum datorē ac defensorē sui populi clamor desi-
gnaret. Vbi uero cum suis copijs introijt, mox de propria
potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat,
quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat.
Ioannes autē cum multitudine Zclotarū templo exire pro-
hibitus, amissis etiā quæ in ciuitate habebat (nam statim res
eorū Simon cum socijs dirupuerat) salutē iam desperabat.
Templū tamē adiuuante populo Simon aggreditur. Illi au-
tem in porticibus, perq; propugnacula stantes impetū pro-
pellebant: multiq; à Simonis parte oppetebāt, multi saucij
referebātur, quoniā Zelotæ ad dexteram superiores erāt,
eoq; ictus impenetrabiles habebāt. Et quāuis loco plus pos-
sent, turres tamē quatuor maximas fabricauerāt, ut ex alto
uidelicet misilia torquerēt: unam ad orientalem angulum,
ad septentrionalem alterā, super Xystum tertiā, in angulo
alio cōtra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra
uerticem Pastophoriorū condita erat: ubi moris est unū de
sacerdotibus astantē post meridiē, quod septimus quisque
dies inciperet, tuba significare: rursusq; uestperi quod desi-
neret, nunc serias populo, nunc ut opus faciat, denuntian-
tem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumq; tor-
menta, & sagittarios & fundarū scientes. Itaque tunc Si-
mon pigrius ad impetus mouebatur, cum suorum plerique
mollescerent: amplioribus tamē copijs fretus, propius ac-
cedebat. Machinarū enim misilia delata longius, multos
pugnantium perimebant.

De Vespasiano iū imperatorem electo. CAPVT X.

PER idem tempus Romanos quoque seuiora mala cir-
cūueniunt. Aderat enim ex Germania Vitellius cum
exercitu, aliam præterea ingētem multitudinem secum tra-
hens. Et cum eum destinata militi spatia non caperent, to-
tam

tam urbem pro castris habebat, omnemque domum repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorum diuitijs oculis insuetis, & auri argentiq; stupore perfunsi, uix cupiditatem cōtinebant, adeo ut in rapinas se conuerterent, & eos qui ob stare conarentur, occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autē postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominiumque dedignabatur eum, qui ueluti desertum inuasisset imperium. Doloꝛe autem sauciꝛ cruciatum ferre non poterat, neque alijs uacare bel-
lis, cum patria uastaretur. Veruntamen quantum ira impellebatur ad ulciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat. Multa enim fortunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse trāsiret, plusque iam crescentem iracundiam cohibebat. Re-
ctores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerat decernere principatum, & spe questus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cū apud se digniorem habeāt imperio. Cui si hanc amiserint, quam iustiore, uel quando referent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quā Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis qui cum declarassent ipsi præstaret. Non enim se minora pertulisse bella, quā q̃ ex Germania uenissent: neque illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore cer-
tamen

tamen. Non enim senatum populūue Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeſſuros: nec pro bono imperatore crudeliſſimum tyrannum: aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen eſſe, ueram in imperatore praſtantiam. Ergo ſiue peritiæ ſeneſtutis debeatur imperium, habere ſe Vespasianum: ſiue aduſcentiæ uiribus, Titum: cum ex amborum ætate quod erit commodum temperabitur. Non ſolum autem ſe miniſtratuſ declarati imperij uires, qui tres legiones regūque habentes auxilia, conſeruaffent omnia, ad orientem atque ad Europam Vitellij timoribus ſeparata: ſed etiam qui eſſent in Italia propugnatores Vespasiani fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes ſociatum iri ſperabant, alteri uero etiam urbis eſſet commiſſa cuſtodia: quæ pars ad imperij principia non parum ualeret. Poſtremo ſi ipſi ceſſarēt, ſenatum fortaſſe declaratum eum principem, quem conſeruatores milites dehoneſtarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur. Deinde ſe adhortati inuicem, Vespasianum imperatorem appellant: eūque ut in periculo conſtitutum imperium conſeruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam uero imperare uolebat. Dignum quidem ſe factis exiſtimans, priuatæ autem uitæ ſecuritatē, clarioris fortune periculis antepoſuens. Recuſanti autem rectores magis inſtabant: & circumfuſi milites cum gladijs, mortem ei munitabantur, niſi uiuere uellet ut dignus eſſet. Diu tamen reſuſtatus, quod renuebat imperium, poſtremo cum his qui ſe deſignauerāt, minime diſſuadere poſſet, accepit.

Aegypti
limites,

MVtiano autem ceterisq; rectoribus, qui eū ad imperium inuitauerant, & exercitu alio uociferāte, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Aegyptum plurimam esse partem imperij, propter frumētariam functionem: cāque si potitus esset, ui quoq; , si perstaret, Vitellium deijciendū sperabat. Nec enim perperissurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexādriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortune. Nam & terra difficilis accessu, mariq; importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie uero limitem qui Sienem ab Aethiopia dirimit, nauibusque inuias Nili fluminis cataractas. Itēque ab oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale uero munimentum habet terram usq; ad Syriam, & quod dicitur Aegyptium pelagus, totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter pelusium uero & Sienem, per duo milia stadiorū porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigio stadiorū trium milium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usque nauibus ascenditur. Nanq; ulterius progredi, ut supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & ostium per angustum habet, saxisq; latentibus à directo cursu deflectitur: & leua quidem pars manu factis brachijs cingitur: à dextera uero Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad trecēta usque stadia nauigantibus igne lucentem, ut quā longissime difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructio ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus,

Portus
Alexan-
drinus.

Pharus,

pelagus, & auersis obicibus fractum, asperiorē facit medietum, eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & triginta stadijs magnus. In quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinē deuehuntur, quàm quæ superant ex bonis domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur. Itaque nō sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentū. Proinde statim ad Tyberium Alexandrum literas dedit, quā Aegyptū & Alexandriā regebat, indicans militū alacritatē: quodq; ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atq; adiumentū eius assideret. Alexander autem, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramēto rogauit & populū: utriq; autem libentissime paruere, uirtutem uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidē permissa sibi potestate, omnia quæ imperij usus exigeret, aduētui quoq; principis necessaria iam parabat.

Vespasianus Iosephū captiuitate liberat. CAPVT XII.

O Pinione uero citius declaratum in oriente Vespasianum imperatorem, ubiq; fama nunciauit. Et uersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nuncijq; letitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. Agmina uero apud Mæsiam Pannoniāmq; degentia, quæ propter Vitellij audaciam, paulo ante fuerant concitata, iusiurandū Vespasiano maiore gaudio præbuerūt. Vespasianus autē Cæsaream reuersus, iam Berithū uenerat, ubi multæ quidem è Syria, multeq; ab alijs prouincijs legationes aderant, obuiā ei coronas & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerētes. Affuit autē rector etiā prouinciæ Mutianus, populorum alacritatē, iuratāq; per ipsum principē sacramenta renūciāns. Vbiq; aut Vespasiani uotis obsecūdante fortuna,

fortuna, rebusque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare coepit, quod non sine dei providentia sumpsisset imperium: sed iusta quaedam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autē signa, et alia (multa enim sibi contigerant imperium praemonstrantia) et Iosephi dicta, quibus eum Nerone uiuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur uirum quē adhuc habebat in uinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis et rectoribus alijs, primum quā strenuus fuisset Iosephus, quantumq; Iotapatenis expugnandis propter eū laborasset exponit. Deinde uaticinationes eius, quas ipse quidam timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autē diuinas fuisse, et rerum exitus probauisset. Tūmq; in bonum esse ait, ut qui sibi augurasset imperiū, uocisq; dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunāq; sustineret aduersam, uocatū ad se Iosephum solui iubet. Hoc autē factō, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenae retulisset, praecleara etiā de se speranda esse arbitrabantur. Titus uero, qui cū patre aderat, iustum est, inquit, pater unā cum ferro etiam probro Iosephum solui. Erit enim, tanquā nec initio uinctus sit, si nō dissoluerimus, sed inciderimus catenas. Namq; id agi solet in his, qui non recte fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebant. Et quidam interueniens securi catenas abruptit. Iosephus quidem pro his quae praedixerat premio famae donatus, et de futuris iam dignus cui iam credendum esset habebatur.

De Vitellij morte & moribus. CAPVT XIII.

Vespasianus autem responso legationibus reddito, iusteque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam uenit. Et quoniam primū tenderet cogitans, Alexandrino itinere praestabilius esse duxit, quae Romae ageren

agerentur, curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitū peditūq; copijs. Qui tamen propter hyemis asperitatem ueritus nauigare, per Cappadoces & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cecinnam Comum obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibiq; conspecta hostium ordinatione ac multitudine, praelio quidem congregi non audebat. Discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem hecatontarchis, & chiliarchis sibi subditis, ut transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrachens, Vespasiani autem uires extollens: & alterum nomen imperij tantum, alterū uirtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id gratum faciant, quod necesse est: cumq; se multitudine superatum iri sciāt, uoluntate periculum praeuenire. Nam Vespasianum quidē idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua uindicāda: Vitellium uero nec cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa quidē in hunc modum quod uoluit persuasit: & cū milite transfugit ad Antonium. Eadem uero nocte milites poenitudo simul ac metus eius, si uicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisq; gladijs Cecinnā obtruncare uoluerunt. Fecissentq; nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent. Quamobrē cæde quidem se abstinerunt, uinctum autem quasi proditorē Vitellio trāsmittendū habebant. His auditis, primus continuo Antonius suos monet, eosq; cum

Cecinna
deficit à
Vitellio.

armis in defeſtores ducit. Illi autem inſtructi ad prælium, pauliſſer quidem reſtiterunt. Mox autem loco pulſi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus curſus eorum præuertit: & per ciuitatem circumcluſam ple- ranq; multitudinem peremit. Aggreſſus autem reliquos, oppidum militibus prædari permiſit. In quo multi qui- dam hoſpites mercatores, multi uero indigenæ peri- ere, totuſque Vitellij exercitus, uirorum triginta milia & du- centi. Quin & Antonius eorum, quos de Mœſia addu- xerat, quatuor milia & quingentos amittit. Solutum au- tem uinculis Cecinnam, rerum geſtarum nuncium ad Ve- ſpaſianum dirigit. Qui ad eum intromiſſus & collauda- tus eſt, & proditoris dedecus inſperatis protexit hono- ribus. Romæ autē Sabinus ubi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus eſt: collectiſq; uigilum mili- tum agminibus, nocte occupat Capitolum. Luce uero ſi-
 fla multi nobiliū ſociati ſunt ei, & Domitianus fratris ſi-
 lius, pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de pri-
 mo quidem minime curabat. Hiſ autem iratus qui cum Sa-
 bino defeſcerant, & nobilium ſanguinem pro ingenita cru-
 delitate ſitiens, immittit Capitolio, quam ſecum adduxe-
 rat, militū manū. Vbi multa ab hiſ itēq; ab illis qui tem-
 plū tenebant pugnātibus, audacter admiſſa ſunt: poſtremo
 autem Germani, quod multitudine ſuperabant, collem ob-
 tinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorū
 uiris inſignibus, diuina quadam ratione ſaluus euasit: reli-
 qua uero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad
 Vitellium ductus occiditur. Milites autem direptis dona-
 rijs, templū incendunt. Tūmq; poſtero die cū exercitu ue-
 nit Antonius, eūmq; Vitellij milites excipiunt: & triſario
 commiſſo intra urbem prælio, omnes interi- ere. Præcedit
 autem

Sabinus
occupat
Capito-
lium.

Sabinus
occidit.

autem ebrius de palatio Vitellius, & (ut affolet) in exter-
 nis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. Tractus autem Mors Vi-
telli.
 per populum, uariòq; uerborum genere dehonestatus, in
 media urbe iugulatur, octo menses ac dies quinq; potitus
 imperio: quæ si uiuere diutius cõtigisset, ut opinor, eius lu-
 xuriæ minime sufficere potuisset imperium. Aliorum uero Occisi
quinq; mil-
le.
 mortuorum supra quinquaginta milia numerata sunt. Hæc
 quidẽ gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem
 die Mutianus cum exercitu Romã ingreditur, & Antoni
 militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutan-
 do, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cū illo
 senserant, occidebant, examinationis diligẽtiam iracundia
 præuenientes) Domitianum productum populo rectorem Domi-
tianus
populi
rector.
 insinuat, usq; ad patris aduentum. Populus autẽ iam timo-
 re liberatus, imperatorem prædicat Vespasianum: simul-
 que & illum confirmatum, & Vitellium esse deictum fe-
 sta letitia celebrabat.

Titus mittitur cõtra Iudæos à patre.

CAPVT XIII.

Cum autẽ Vespasianus Alexandriam uenisset, gesta
 ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe cõ-
 gratulantes affuerunt. Cumq; maxima post Romam ciui-
 tas esset, angustior multitudini probabatur. Firmato autẽ
 iam totius orbis imperio, rebûsque populo præter spem cõ-
 seruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit ani-
 mum. Et ipse quidẽ exacta hyeme. Romã proficisci para-
 bat, resq; apud Alexandriam mature cõponere propone-
 bat. Filiũ uero Titum cum externis copijs ad liberandam
 Hierosolymam dirigit. Qui terreno itinere Nicopolim
 usq; progressus, ab Alexandria ciuitate uiginti stadiorum
 interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit.
 Isq; Nilo flumine post censem tractum, Tomum usque

Titus
mittitur
in Iudæ-
am.

Y y 2 uehitur.

uehitur. Hinc autem egressus in terram, apud Thamnā ciuitatem diuertit. Vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Hera-
clea, & Pelusium tertia. Hic autē milite per biduum re-
creato, tertio die Pelusij fines transijt: unamq; mansionem
profectus, per solitudines ad Casij Iouis templū castra po-
suit. Posterōq; die apud Ostracinē, quæ mansio aquæ inops
est, ob quam causam aduentitia utuntur indigenæ. Hinc
apud Rhinocolurā requiescit: & inde progressus in quar-
tam mansionem, Raphiam uenit, quæ prima occurrit Sy-
riæ, ciuitatem. Gaza uero quintæ māsionis castra suscepit,
& postea in Ascalonē, atq; hinc Iamniā, deinde Ioppen,
& ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias mi-
litum copias congregare.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

Liber Sextus.

De triplici seditione apud Hierosolymā. CAPVT I.

ITVS QVIDEM AD
eum modum quem prædiximus, emen-
sa ultra Aegyptum ad Syriam usque
solitudine, Cæsarcā uenerat. Ibi enim
exercitum decreuerat ordinare. Illo
autem adhuc apud Alexandriam unā
cum patre imperiū, quod nuper ei deus permiserat, dispo-
nente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymā
erat, auctam, trifariam diuidi, & alteram partem in alte-
ram uerti. Quod in malis optimum quis dixerit, factumq;
iustitiæ. Nam Zelotarum quidem in populum dominatio,
quæ autor erat excidij ciuitatis, unde cœperit, & per quos
creuerit, diligenter superius declaratum est. Hanc autem

. non

non errauerit quisquam, dicens seditionē in seditione esse factam. Ac uelut irabida fera, externarum penuria, in sua uiscera seuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui et ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, uelut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioānes auderet, cum ne ipse quidem à Cædibus quiesceret, re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens, summæ rei desiderio, propriæq; potētiae cupiditate, ab alijs defecit. Ascitis etiam Iuda Cheliæ filio, et Zenonis Simone potētissimis: præter quos erat etiam Exechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur. Occupatoq; interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt, et abundare quidem se suis necessarijs confidebant, sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati uero suorum timentes, pleriq; in locis suis otiosi manebant: Ioannes autem quanto superior erat uirorum multitudinem, tanto loco superabatur: hostesq; habens à uertice, neque sine metu conabatur incursus, et præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. Crebri enim fiebant impetus, et missilium iactus, totumq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatū, ultrò sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: et superiorem ciuitatem retinens, et inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannem eiusq; socios adorabat, quasi qui desuper impugnaretur. Subiectus autem illorum manibus erat, sicut et illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex præliū perferentem, ledi pariter ac ledere: quantoq; uincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus ledebat Simone cel-

Templū
cædibus
pollutū.

Excla-
matio.

fior constitutus, cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: de super uero ex fano iaculantes, machinis deterrent. Quippe balistis, et non paucis lanceis utebantur, saxorumque tormentis: quibus non solum bellantes ulciscerentur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebant. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspitione et custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam qui exorassent, eorum crudelitatem, post exituri subcisiua seditionis opera consumebantur. Misilia namque machinarum uel ad aram usque, templumque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab ultimis finibus terræ, ad sanctissimum locum uenissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque uniuersis Græcis et Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profanis miscebantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es o miserrima ciuitas à Romanis, qui tua infestissima scelera purgaturi flammis introiere? Iam enim dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, et quæ sanum ciuili bello tumultum constitueras: poteris autem denuo fieri poteris, si unquam uastatorem tui deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent, lege scribendi: quod non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifarie insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusque socii, qui sacras primitias cõseruabant, in Ioannem ebrii ferebantur. Qui uero huic parerent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiu-
mento

mento esset ciuitas. Si quando igitur ex utraq; parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeūtes, missis ex porticibus telis: de templo uero iaculantes, machinis ulcisccebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & labore cessabant) libentius in Simonem eiusque socios quàm pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam uersos, ædes frumenti plenas omniumq; utensilium incendebat: idemque hoc illo regrediēte, Simon insecutus agebat, ueluti consulto pro Romanis omnia corrumpere, quæ ad obsidionem ciuitatis præparata, suarumq; uirium neruos abscinderent. Deniq; contigit unâ exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atq; arcem pugne fieri ciuitatem, cōcremari autem paulominus omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obseſis: deniq; fame capti sunt, qua minime quieuiſſent, nisi eam sibi met comparauissent. Vndiq; autem insidiatoribus & cōfinibus oppugnantibus ciuitatem, medius populus uelut aliquod magnū corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis uota faciebant: externūque bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, ut uoluntatem mutarēt, neque pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia, disidentēsque latronum principes, quoscūque Romanis pacatos esse, uel transfugere ad eos uelle sentirent, quasi cōmunes hostes interficiebant: solūq; in occidendis uita dignis concordēs erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamenta-

tionis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat ululatus: atq; obtumesciente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neq; iam aut reuerentia uiuis apud domesticos erat, neq; mortuis cura sepulturae habebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quod quisq; de se sperabat. In omni enim re animos remiserant qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At uero seditiosi congesta in tumultum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quod sub pedibus cernerent, immanius seueiebant, semperque aliquid in se perniciosum excogitantes, & quod uisum fuisset sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis uiam prætermisere: adeo ut etiam sacris materijs ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itémq; pontificibus placuisset, idq; uiginti cubitis altius ædificare, rex quidam Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sedis, quod sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit, & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem admotas, qua solum poterant, quod aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis, subactum iri sperauit hostes. Deus uero laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquàm poneret, Romanos adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, alijs uero ut ad Hierosolymam occurrerent scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam

Iudeam uastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cæstio male pugnauerat, quæq; licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorū etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad uindictam properabat. Harum quidem quintā legionem iussit sibi per Emmaus occurrere, decimam uero ascendere per Hierichuntā. Ipse quidem cum cæteris regressus est, quos regū quoq; subsidia plura quàm dudum, multiq; Syri auxiliores comitabantur: Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectū cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. Duo namq; milia de Alexandrino exercitu lecta, tria milia uero ex Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simulq; prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Aegyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quod primus incipiēti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemq; cōsultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymæ periclitatur. CAPVT II.

PROgredientem uero in hostilem terram Titum, antecedeabant regia omniāq; auxilia, post cos uiarum stratores, castrorūque metatores. Deinde rectorum sarcina atque armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi uero ante machinas ibant, & secundum illos unā cum lectis chiliarchi, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum uirorum ordinibus dilatata. Seruile autem uulgus à tergo cuiusque agminis, & ante hos sarcinæ. Omnium uero nouissimi mercenarij, eorūque custodes coactores
 X y s armorum.

Al. Gophnam.

armorum. Procedens autem decenter exercitus, ita ut mos est Romanis, in* Gofnam per Samaritidem uenit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præfidijs tenebatur. Ibi autem unā moratus est uesperā: mane inde proficiscitur: peractāq; die in mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaulona uocitant, iuxta uicū quendam Gabath Saul nomine, quod significat uallē Saul, distantem ab Hierosolymis stadys fere triginta. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quā tuta esset, Iudæorumq; animos exploraturus: si forte se conspecto, priusquā ad manus ueniretur, metu cederent. Audierat enim quod erat uerum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quādiu quidem mane per uiam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: ubi uero itinere ad turrim saxeam declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subito profiliunt, quā muliebres turres uocantur, & per eam quæ contra monumentū Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt: atque alios etiam tunc uia currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi prohibuerunt: Titum uero cum paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fosis patebant, & transuersi erāt hostes, multisq; maccrui impedita. Ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedēte hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciēs spem salutis, flectit equum, & ut se sequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, ut ad suos transire

transire festinās. Quo quidē tempore maxime intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis cum neque galea neq; thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, ut dixi, processerat) nullum in eius corpus delatū est: sed tanquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. Gladio uero semper à lateribus instantes dirimens, multosq; ante ora subuertens, super cadētes agebat equū. Illorum autē clamor erat, propter audaciam Caesaris, ut eum aggredirentur, cohortatio: fugaq; & discessio repentina, quocunq; diuerteret cursum. Huic autē se periculi participes, cū à tergo & à lateribus fundebantur, adiunxerant. Vna enim erat unicuique spes salutis, uiam cum Tito patefacere, priusquā circumuētus opprimeretur. Deniq; duo ex nimis pertinacibus, alter cū equo percussus est: altero uero deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus uero iam cum ceteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quod aggressione prima superiores fuerant, incōsulta spes animos extollit, magnamq; his in posterum fiduciā momentum temporaneum comparauit.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

CAPVT III.

Cæsar autem, postquā ex Emmaus agmen sibi sociatum est nocte, luce inde digressus ad locum qui Scopos appellatur, accedit, unde iam & ciuitas & clara templi magnitudo cōspici poterat: qua parte septentrionalem regionē continens ciuitas humilior, proprie Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadijs septem: ibiq; duabus legionibus simul, quintæ legioni uero retrorsum stadijs tribus castra muniri iubet: Labore nanque nocturni itineris attritos milites progredi uisum est, ut sine formidine murū struerent.

Titus ad
mouet
milites
urbī.

struerent. Mox autem cœpto edificio, decima quoq; legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupata: ubi quedam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autē præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elewn, contra ciuitatem ab oriente situs est, altaq; interiacēte ualle discernitur, cui nomen est Cædron. Intra ciuitatem uero sine requie confligentium dissensionē, tum primum ingens subito bellum foris interueniens, refrenauit, & cum stupore seditionosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se iniungere concordiam: rationemq; inuicem requirerāt, quādam expectarēt, quidue perpeſsi, tres muros contra uitā suam paterentur opponi: belloq; tanta se fundente licentia, tanquā spectatores bonorum operū sibiq; utiliū residerent. Moenibus clausis, remissisq; armis ac manibus, in nosmetipsos profecto, exclamat aliquis, tantūmodo fortes sumus: Romanorum autē lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atq; alios cōgregantes exhortabantur, raptisq; armis, subito in legionem decimā ruunt: perq; uallē factō impetu, cum ingenti clamore murum edificantes Romanos aggrediuntur. Illi autē in opere distributi, armis ob eam causam depositis (nec enim excursus Iudeos ausuros esse credebāt, & si maxime uellent, animos corū seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionē perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto, confestim alij recessere: multi autē ad arma properantes, priusquā se in hostes porrigerēt, feriebantur. Plures autē Iudeis semper adijciebantur, eorum freti uictoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus uidebantur, quod secunda fortuna uterentur. Romani autē maxime ordinari consueti, & cum decore

Iudei ir-
ruunt in
Roma-
nos ca-
strame-
tantes.

decore atque præceptis bellū gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. Vnde tunc quoq; præuenti aggreſſione cedebant, Si quādo tamen ſeſe conuerterēt ab inſequētibus Romani
ē caſtris
pulſi. occupati, & a curſu reprimebant Iudeos, & ob impetum minus cautos ſcriebāt. Semper uero excuſione gliſcēte magis magiſq; turbati, poſtremo caſtris pulſi ſunt: totaq; legio tunc in periculum uentura fuiſſe uidebatur, niſi hoc matre ſibi nunciato, Titus eis tuliffet auxilium, multisq; increpans ignauiam, & ſuos à fuga reuocaſſet: Iudeisq; à latere ipſe cum his irruens, quos circa ſe habebat electos, multos quidē occidiſſet, plures uero ſautiaſſet, omnes autē in fugam uertiſſet, atque in uallem præcipites compuliſſet. Illi autem prono in loco multa mala perpeſſi, poſtquam in aduerſam partem euasce, ſeſe itcrū, & ualle intercedēte cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum eſt. Paulo autem poſt meridiem, Titus his qui ſecum erāt in ſubſidio collocatis: alijsq; de cohortibus aduerſus excurrentes oppoſitis, reliquum agmen ad murum in ſummo montis ædificandum remiſit. Iudeis autē hæc fuga eſſe uidebatur. Cumq; ſpeculator quem in muro poſuerant, amiſtu agitato ſignum dediffet, frequentiſſima multitudo tanto impetu proſilijt, ut eorum curſus immaniſſimis beſtijs eſſet aſimilis. Deniq; in aduerſa acie ſtantium nemo impetum ſuſtinuit: ſed tanquā machina percuſſum agmē, continuo diſſipatum eſt, pulſiq; in montem refugiunt. In aſcenſu autem medio Titus cum paucis relictus eſt, multumque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerētia Iterū Ro
mani mī
lites pul
ſi. contempto periculo perduraucrunt, ut mortem appetentibus Iudeis cederet, neque pro his in diſcrimen ueniret, quos ante ipſum ſaluos eſſe non oporteret: ſed potius fortunam ſuam reputaret, quod non militis officio fungeretur,

uerum

Fuga Iu-
dæorū.

uerum & belli & orbis terræ dominus esset, ne in fugam uerti uideretur, in quo omnia niterentur. Hæc ne audiret simulans, & ad se recurrentibus obstabat: eosque in ora feriens, cum ui obniterentur, occidebat, & in galeam repente incumbens, multitudinem repellebat. Illi autem & uiribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugere: sed in utrunque latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequabantur. Quos tamen aggressus à latere, ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniabant, ubi fugere inferiores uidere, metus ac turba occupat: totumque agmen dispergitur, suspicantium excursus quidem Iudeorum ferre non posse. Titum uero in fugam uersum. Nec enim unquam illo manente alios fugituros fuisse, & tanquam laruali terrore circumdati, alius aliò firebantur: donec quidem, cum in medio bello uersari imperatorem uiderissent, plurimum metuentes uniuerso agmini suorum, eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quod Cæsarem deseruissent, totis uiribus in Iudeos utebantur, & semel ad descensum transuersi urgebant eos in decliuiam. Illi autem in pedem recedentes pugnabant. Cumque Romani plus possent, eo quod superiores erant, in uallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus immincebat, & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil addentem obsequio, neque inuidia detrahentem uerum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

De intestina pugna azymorum diebus. CAPVT IIII.
Remisso

REmisso autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorumq; instante die, qui est Aprilis mēsis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore opinātur Iudei ab Aegyptijs esse liberatos) Eleazarus quidem cum socijs portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Iohannes autem die festo ad protegēdas insidias, usus est et suorum quosdam ignotiores, armis sub ueste latentibus instructos, quorum pleriq; de industria ingressi erant, occulte, inter eos fami occupandi gratia submittit: illi autem postquam intrauere, uestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna uero statim turba circa templa ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus discrimen imputaret, Zelotæ uero sibimet solum insidias cōparatas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, et alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus conferrent, in templi cloacas confugēre. Populares autem ad aram delati, et circum templum appulsi conculeabantur, cum lignis passim ferroq; caderentur. Multos otiosorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumq; ante hæc insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosq; ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interiorius templum, et omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatē transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: aliū uero exercitum iussit totum quod erat usque muros spatium complere.

Titus castra propius urbem admo-
uet.

complanare. Cunctis igitur materijs ac sepibus diruptis, quibus hortos ac locos incolæ præmunierant, omniq; opposita, quâuis mansueta, sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem, totum illum tractum à Scopo usq; ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quæ olim Bethara uocabatur.

De Iudæorum dolo in Romanorum milites. CAPVT V.

His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditiosorum audacissimi extra muelles (quæ sic appellantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosos pepulissent, eo quod timerent impetum Romanorum, ibidem uersabantur, & alter sub altero uitabundi latebant. Alij uero per muros dispositi, populumque se esse simulantes, clamore pacem implorabāt, foedusq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes, unâ etiam contra suos, ueluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. Illiq; se ui perumpere aditus uelle simulabant, & ciuibus supplicare. Cumq; ad Romanos sepius ire conarentur, reuersi perturbatis similes uidebantur. Verum hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos uero ciuitatem sibi aperturos sperabant, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. Pridie nanque prouocatos eos ad pacem per Iosephum, nihil medio cre sentire cognouerat, etiam nunc milites manere loco suo præcepit. Iam uero quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperant. Hi autem qui expulsi uidebatur, primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres porte
propin-

propinquabant, cursu eos circumueniūt, & à tergo persequebantur. Qui uero in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenūque telorū simul infundunt: adeo ut multos quidem necarent, plurimos quidē sauciarent. Nec enim facile erat à muro diffugere, alijs retro uolenter instantibus. Et præter hoc pudor quod rectores peccauerāt, itēq; metus in delicto perseverare suadebat. Quamobrē hostes diu decernentes, multis uulneribus acceptis, neq; paucioribus redditis, postremo eos à quibus circumuenti fuerant repulere. Quos tamen recedentes usq; ad Helena monumentum, Iudei urgendo iaculis sequebantur. Deinde insolēter fortune maledicentes, & Romanos uituperabant fraude pellectos: scutāque alta sublata crispantes tripudiabant, & cum letitia uociferabantur. Milites autē interminatio principum, & Caesar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudei quidem, quos sola regit desperatio, omnia cum deliberatione faciunt atq; prudentia, fraudes & insidias cōponēdo, eorūque dolos fortuna prosequitur, quod sunt morigeri, sibiq; inuicē beneuoli ac fideles: Romani uero, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediēdi rectoribus, fortuna famulatur, nunc contrario peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnium est pessimum, præse-
 sente Cesare, sine rectore dimicantes. Certe, inquit, plurimum ingemiscunt militiæ leges, plurimum pater, cum hoc uulnus audierit. Ille quidem cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccauit. Leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte uindictent, nunc totum deseruisse exercitum uideant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam uincere sine præcepto ducis, infamie est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatio-

Cōiucia
Iudæorū
in cælos
milites
Roma-
nos.

Titus car-
pit teme-
ritatē mi-
litum.

ne, certus erat, qua lege in omnes erat usus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iam iamque iuste morituri. Circumfusa uero agmina Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorumque temeritatem condonari cunctorum obedientie precabantur: emendaturos enim peccatum praesens, futurae compensatione uirtutis. Placatus est Caesar utilitate simul ac precibus. Namque unius hominis animaduersionem usque ad factum promouendam putabat, multitudinis uero ad ueniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens ut post haec prudentius agerent. Ipse uero, quemadmodum Iudeorum ulcisceretur insidias, cogitabat. Interuallo autem, quod usque ad muros ciuitatis erat, per quadriduum coequato, sarcinas aliamque multitudinem cupiens tuto traducere, militum ualidissimos à septentrionali tractu in occiduum, septenos per ordinem, contra murum praetendit altius, ualle depressa. Pedibus autem in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, cum singuli ordines septenos haberent, semoti sagittarii stabant. Excursibus autem Iudeorum tanto agmine circumfusus, impedimenta trium legionum, itemque alia multitudo sine timore transit. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadiis adesset muro, ad anguli eius partem contra turrim, quae appellatur* Sephincs, castra ponit. Ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens, flectitur ad occidentem. Altera uero pars exercitus eam turrim uersus, quae appellatur Hippicos, muro circumdat duum stadiorum spatio similiter à ciuitate descendens. Decima tamen legio in Eleon monte, ubi erat, manebat.

Alii. Pso-
phines.

Descriptio Hierosolymorum, CAPVT VI.

Ciuitas autem trino muro circumdata erat, nisi quatuorlibus inuijs cingebatur. Ex ea nanque parte, unius
muri

muri habebat ambitum, & ipsa quidem super duos col- Tres mu-
ri Hiero-
solymo-
rum.
 les erat condita, cōtrarijs frontibus semet inspicientes, in-
 terueniente ualle discretos, in quam domos creberrime de-
 sinebant. Collium uero alter, quo superior ciuitas sedet, Tres col-
les.
 multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut
 quoniam tutus erat, castellum quondam à David rege uo- Castellū
David.
 caretur. Is pater Salomonis fuerat, qui primus templū ædi-
 ficauerat. A nobis autem forum superius edificatum est.
 Alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciui- Acra.
 tatem, & undique decliuus est. Contra hunc autem tertius
 collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata ualle
 ante diuisus. Verum postea qua tempestate Asamonæi re-
 gnabant, & uallē aggeribus repleuerunt, ut templo cō-
 iungerent ciuitatem, & Acræ altitudinem casam humilio-
 rem fecerant, ut ex ea quoq; sanum supereminens cerne-
 retur. Vallis autem quæ Tyropeon appellatur, qua par-
 te diximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori,
 usq; ad Siloam pertinet. Ita enim fontem, qui dulcis est ac Siloa.
 plurimus, uocabamus. Foris autē ciuitatis duo colles pro-
 fundis uallibus cingebantur, & utrinq; obstantibus rupi-
 bus, nulla ex parte adiri poterant. Trium uero murorum
 uetustissimus quidem, propter ualles, imminētēq; his de-
 super collem quo erat conditus, facile capi non poterat.
 Ad hoc autem, quod loco præstabat, etiam firmissime stru-
 ctus erat, David & Salomonis, aliorumq; interea regum
 largissimis impensis operi sumptibus deuotis. Hac autem
 parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, & ad eam
 quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in
 occiduam templi porticum desinebat. Parte autē altera ad
 occidentem ex eodem loco ductus, per eū qui uocatur Be-
 tiso descēdens in Essenorum portam: deinde supra fontem

Secūsus
murus.

Tertius
murus
ab Agrip
pa addi-
tus.

Collis A
bifade.

Siloam in meridiem flexus, atq; inde rursus in orientē uer-
sus, quā stagnum Salomonis est, & usque ad locum perti-
nens, quem Ophilan uocant, cum orientali porticu templi
coniungitur. Secundus autem murus, ex porta quidem ha-
bebat initium, quem Genetham appellabant. Hæc autem
fuerat muri prioris. Septentrionalem uero tantūmodo tra-
ctum ambiens, usq; ad Antoniam ascendebat. Tertio muro
turris Hippicos principium dabat: unde ad Beroë tractum
pertinens, deinde ad Sephinam turrim ueniens, contra mo-
numentum Helene, quæ Adiabenorum regina fuerat,
Azitæ regis filia, & per speluncas regias in longum du-
ctus, à turri quidem in angulo posita, flectebatur contra
Fullonis quod dicitur monumentum. Cum uetere autem
ambitu iunctus in Cedron uallem, quæ sic dicitur, desine-
bat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addide-
rat, Agrippa cinxerat, cum esset omnis ante nuda. Exhu-
berans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat
templi, quæ septentrionali regione colli proxima ciuitate
adiuncta non paululum processerat. Quin & quartus col-
lis incolebatur, cui nomen est Abisade, situs quidem ex ad-
uerso Antonie: fossis autem altissimis separatus, quæ de in-
dustria ductæ sunt, ne Antonie fundamentis colli coharen-
tibus, & accessui facilis sit, & minus editus: unde etiam
fossæ altitudo plurimū turribus celsitudinis adijciebat. No-
minata est pars addita ciuitati uoce indigena Zebethana,
quod græco sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem par-
tes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eo-
dem nomine Agrippa, murum quidem ita ut prædiximus
inchoarat. Veritus autem Claudium Cæsarem, ne magni-
ficentiam constructionis ad nouarum rerum discordiæ su-
spicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab
opere

opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si per-
fecisset muros ut coeperat. Saxa enim uiginti cubitis lon-
ga, & decem lata contexebantur: quæ neq; ferro facile suf-
fodi possent, neq; machinis dimoueri: hisq; murus dilata-
batur. Profecto autem altitudinis quoque plus habuisset, si
eius magnificentia, qui ædificium aggressus erat, minime
fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudeo-
rum studio fabricatus, ad uiginti cubitos creuit. Et murus
quidem binis cubitis, propugnacula uero trinis habeban-
tur: totaq; altitudo ad uiginti quinque cubitos erigebatur.
Morum autem supereminebant turres, uiginti quidem cu-
bitis in altitudinem, uiginti uero in longitudinem, quadra-
tis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ.
Præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat tem-
plo deterior. Post altitudinem uero turrium solidâ, uigin-
ti cubitis elatam, cellæ desuper ac coenacula erant, aqua-
rumq; pluuiarum receptacula, & tortuosi lati-
q; singulo-
rum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius
murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentos.
Medius uero murus in quatuordecim turres, & antiquas
in sexaginta diuisi erant. Omne autem ciuitatis in gyro spa-
cium triginta tribus stadijs finiebatur. Cum autem totus
admirabilis esset tertius murus, admirabilior Saphinæ tur-
ris ad septentrionem occidentemque surgebat in angulo,
qua parte Titus castra posuerat. Ex ea nanq; per septua-
ginta cubitos ædita, sole orto Arabia prospici poterat, &
usq; ad mare, itemq; ad ultima finium Hebræorum. Erat
autem octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos, &
iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauit:
quæq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate,
uniuersis quæ toto orbe essent præstabat. Nā præter natu-

Turres
murorū
quot.

Sephi-
na.

ralem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiā proprijs affectibus indulgebat: personisq; tribus charissimis, quarū nominibus turres appellauit, fratri & amico, & cōiugi memoriam dedicando, huic quidē, ut dixi, amoris causa perempta, ijs autem bello amissis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidē turris, amici uocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singule autē uiginti quinque cubitos in latitudine, itēque longitudine habebant, & excellē triginta cubitos, erant usque inanes supra soliditatem, saxisq; adunatam compaginem. Puteus uiginti cubitis altus erat imbribus excipiendis. Super hunc autem duplici tecto domus, uiginti quinque cubitis alta, in quā uaria membra diuisa, & desuper eam minae quidem binis, propugnacula uero ternis cubitis ambiebant, & omnis altitudo ad octoginta quinque cubitos numeratur. Secunda uero turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, eque lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis. Per totidem autem cubitos in pilae modum facta, & solida cuius altitudo surgebat. Et super hanc decem cubitis edita porticus erat, instructa brachijs, itēq; propugnaculis septa. In media uero porticu, superemānes alia turris stabat, in membra magnifica & balneas, ne quid regalis ei usus uideretur deesse: in summo autem propugnaculis, minisq; erat ornata, cum omnis eius celsitudo, propē ad nonaginta cubitos tolleretur, & specie quidem uidebatur a similis Phari turri, quae Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu uero ampliore dilatabatur. Tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia uero turris Mariamnes (sic enim regina uocabatur) usque ad uiginti cubitos facta, per uiginti alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora ceterisq; ornatiora diuersoria sustinebat:

Phaselus.

Turris Mariannes.

nebat: cum id proprium, sc̄que dignum esse rex putauisset, ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quàm quæ uirorum nominibus uocitata sunt: sicut ille hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per quinquagintaquinque cubitos erigebatur. Sed quanquã tres turres tãtæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo uidebantur esse maiores: nam ipse antiquus murus, in quo erant, excelsio loco fuerat conditus, & ipsius collis, uelut quidam uertex, altius propè ad triginta cubitos eminebat, supra quem turres posite, multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo: nec enim ex uulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, uerum sectio marmore candido, & singulis per * uiginti cubitos longis, latisq; Alia triginta. decem, ac per quinque altis, erant ædificate: quæ ita inter se copulata erant, ut singulæ turres, singula saxa uiderentur. Sic autem manibus artificum in faciem angulosque formata, ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in septentrionali parte positæ, intus aula Aula regia. regia coniungebatur, narratione omni præstantior. Nec enim uel magnificentia, uel structura operis, aliqua ex parte superabatur: sed tota quidem muro, per triginta cubitos edita, cincta erat. Aequalis autem ambitu, turribus ornatissimis ambiebatur: itẽmque uirorum receptaculis & coenaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit saxorum uarietas, collectisq; ibi plurimis, quæ ubique rara uidebantur, & fastigia simul proceritate trabium, & ornamentorum claritudine mirabilia. Membrorũ autem multitudo, & innumera species ædificij, plenaque omnia supellectilis, cum pleraque in singulis ex auro Porticus. essent, atq; argento. Ad hæc, multæ porticus, alia per alia in

circulum flexe, colūnaeq; in singulis, & quæ inter eas sub
 dio patebant spatia, cum essent utiq; uiridarijs, syluisq; ua
 riata: tum prolixas ambulationes habebāt, altis euripis cin
 elas, & cisternis ubiq; signorum ancorum plenis, quibus
 aqua effundebatur: multaeq; turres māsuetarum circū lati
 ces columbarum. Sed enim neq; pro merito exponi regia,
 qualis fuerit, potest. Habet memoria cruciatum, referens,
 quantares latrocinialis flamma cōsumpsit: nec enim hæc
 à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, ut
 suprà memorauimus in principio dissensionis. Et ab An
 tonia quidem omnia corripuit ignis: transijt autem in re
 giam, triūmque turrium tecta corripuit. Fanum autē con
 ditū erat, ut dixi, supra durissimum collem. Et initio qui
 dem uix templo atq; aræ sufficiebat, iacens in summo pla
 nicies, quod undiq; præceps erat atq; decliuus. Cum autem
 rex Salomon, qui etiam templum edificauerat, muro eius
 partē ab oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposi
 ta, & manebat ex alijs partibus nudum, quod à seculis po
 sterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo,
 coequatus, collis latior effectus est. Perrupto autē septen
 trionali quoq; muro, tantum assumpsere spatium, quātum
 postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem mu
 ro colle circumdato, spe maius opus extructum, in quo lon
 ga secula consumpta sunt, omnesque thesauri sacri, quos
 toto orbe missa deo munera repleuerant, tam in superiore
 ambitu, quàm inferiore templo edificatis: cuius quod hu
 millimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdā
 uero locis pluribus. Non tamen omnis altitudo fundamen
 torum uideri poterat, multum uallibus obrutis, ut angus
 tas uias oppidi coequarent. Saxa uero quadragenum cu
 bitorum magnitudinis erant. Nam & pecuniarum co
 pia, &

pia, & populi largitas, maiora dictu conabatur: quodque
 nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseue-
 rantia explicabile uidebatur. Tantis autem fundamentis
 digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes quas
 columnæ sustinebant, quāvis & uicenis cubitis altæ, de sin- Colum-
næ.
 gulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina prote-
 gebant. Quorum naturalis magnificentia, quodq; ligno
 rasili erant, apteq; cohærebant, operæpretium spectanti-
 bus exhibebāt: nulloque aut pictoris, aut sculptoris opere
 extrinsecus ornabantur. Latæ autem per triginta cubitos
 erant: omnisq; gyrus earum, sex mensura stadiorum cum
 Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spatium,
 uariabatur omnium quidem generum lapidibus stratum:
 quæ uero ad secundum templum ibatur, cancellis septū sa-
 xeis ad tres cubitos altis, nimumq; grato opere factis, ubi-
 que æquis deposite interuallis columnæ stabant, legem ca-
 stimonie præmonentes, aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in
 locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum
 enim uocabatur alterum sanum, & quatuordecim gradi- Fanum.
 bus ascendebatur à primo, quadratumq; sursum erat, &
 proprio muro circumdatum. Cuius exterior celsitudo,
 quamuis quadraginta cubitis surgeret, tamen gradibus te-
 gebatur. Interior autem uiginti quinque cubitis erat: quo-
 niam in altiori loco per gradus edificata non tota pars in-
 terior cernebatur, colle oblecta. Post quatuordecim autem
 gradus, spatium erat usque ad murum trecentis cubitis pla-
 num. Hinc rursum alij quinque gradus, & scale ad por-
 tas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo, qua-
 terne utrinq; uidelicet, duæ uero ex oriente. Necessario
 nanq; proprius locus, religionis causa mulieribus destina-
 tus, muro discernebatur: altera quoq; parte opus esse ui-
 debatur.

Portæ fa-
ni.

debatur. Contra primam uero, secreta erat ex alijs regio-
 nibus una porta meridiana, et una septentrionalis, quibus
 ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulie-
 res non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro trans-
 gredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis et
 hospitibus foeminis, religionis causa uenientibus. Occidua
 uero pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus
 erat extractus. Inter portas autem porticus, à muro intro
 propè ad thesauros aduersæ, magnis et pulcherrimis co-
 lumnis sustinebantur. Erant autem simplices, ac præter ma-
 gnitudinem nullare ab inferioribus aberant. Portarum au-
 tem aliæ quidem auro et argento undique testæ erant,
 itemque postes ac frontes: una uero extra templum ære Co-
 rinthio, quæ multum argento inclusas et inauratas hono-
 re superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant
 tricenæ cubitis altæ, quinisdenis etiam latæ. Post introitum
 uero, ubi latiores fiebant, tricenæ utrinque cubitis cædram
 habebant: exemplo quidem turrium longas et latas, su-
 præque uero quam uiginti cubitis celsas. Singulas autem
 binæ columnæ duodenarium cubitorum crassitudine sustine-
 bant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit.
 Quæ uero supra Corinthiam posita erat, quò mulieres
 conueniebant, ab oriente aperiebatur. Porta templi sine
 dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens, qua-
 draginta cubitorum fores habebat, ornatumque magnifi-
 centiorem: quoniam crassiori argento atque auro uestie-
 batur: quod quidem* nomen portis insuderat Tiberij pa-
 ter, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui
 mulieres segregabant, ad maiorem portam ducebant. Nan-
 que illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradi-
 bus erant breuiores. Ipsum uero templum in medio posi-
 tum,

Al. nouæ.

tum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascē-
debat. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, cen-
tenos cubitos habebat: penè autem quadraginta cubitis an-
gustior erat. Aditus enim, ueluti quibusdā humeris, utrinq;
uicenum cubitorum producebantur. Prima uero eius porta
septuaginta cubitis alta erat, & uiginti quinque lata: neque
fores habebat: cœli enim secreta, quod interclusa erat, si-
gnificabat. Erantq; totæ frontes inauratæ: ac prima ædes
omnis perlucebat extrinsecus auro: circum fani portam
splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem in-
terior eius pars duplici tecto fulgeret, adiacens ei prima
porta patebat in altitudinem perpetuam: perque nonaginta
cubitos tollebat, cum longa quadraginta cubitis esset,
ac uiginti transversa. Ipsius uero ædes tota inaurata erat,
ut dixi, & circum eam saxeus paries. Desuper autem ha-
bebat aureos pampinos, unde racemi statim hominis de-
pendebant, & quod duplex tectum erat templi, exteriori-
re humiliter uidebatur, & fores habebat aureas, quinquaginta
& quinque cubitis altas, sexdecim uero latas. Et ad
hæc Auleum longitudine pari: hoc est, uclū Babylonium, Auleum.
hyacintho, & bysso, & cocco, & purpura uariatum,
mirabili opere factum, neque orationis inopiam colorum
permixtione, sed uelut omnium rerum imaginem præse-
rens. Cocco enim uidebatur ignem imitari, & bysso ter-
ram, & hyacintho aërem, ac mare purpura. His quidem
coloribus, bysso autem ac purpura natiuitatem: quoniam
byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit.
Erâtque in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa.
Introgressos autem in templum, planities excipiebat:
cuius altitudo habet quidē sexaginta cubitos, & longitudo
totidem, ac latitudo uiginti. Rursus aut quadraginta cu-
bitis

Candelabrum.
Mensa.
Thuribulum
Templi
pars interior.

bitis diuisi erant. Et prima quidem pars, ad quadraginta cubitos auulsa. Hæc tria mirabilia, & prædicanda opera cunctis hominibus habebat: candelabrum, & mensam, & thuribulū. Septem uero lucernæ, stellas errantes significabant. Tot enim ab ipso candelabro diuidebātur. Duodecim uero panes in mensa positi, signorum circulum, atq; annū. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat oīa dei esse, deoq; seruire. Intima uero templi pars, uiginti cubitorum erat. Discernebatur autē similiter uelo ab exteriorē, nihilq; prorsus in ea erat positum: inaccessa uero, & inuoluta, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctiq; sanctū uocabatur. Circa latera uero inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa, & ad utrumque latus, ad eam introitus à porta patebat. Desuper autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim ad quadraginta cubitos omnis celsitudo, cum in solo centum cubitos habebat. Exterior autem facies, nihil quod animus aut oculi mirarentur, non habebat. Crustis enim aureis grauissimis undique tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur, contendantium oculi quasi solis radijs auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis uidebatur. Nam ubi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis uerubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorum eius, longitudo quadraginta quinque cubitis erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara uero pro templo, quindecim cubitis alta, lata uero & longa cubitis quadragenis, quadrataq; stās, ueluti cornutis angulis

Ara.

angulus eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. Sine ferro autē constructa erat, nec unquam eam ferrum tetigerat. Templum autem, aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usque ad cubitum surgēs, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Lorica populū à sacerdotibus discemens in templo. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itēque leprosos tota ciuitas arcebat, & sceminis menstrua soluentibus clausa erat. Prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant, partesq; generis consequebantur: uestibus tantum utebantur plebeijs: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare uero, templumque accedebant carētes omni uitio sacerdotes, ueste quidem amicti byssina: maxime uero Sacerdotes, eorumque uelites. mero abstinentes, ac sobrii religionis metu, ne quid res diuinas faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Kalendis: uel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat uelamine præcinctus, eoque tectus femora usque ad genitalia: lintheum uero habens intrinsecus demissum usque ad pedes, hyacinthinum de super indumentum rotundum, ex quo simbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malæque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis uero fulgura designantibus. Pectoris autem uestimentum, uittæ cingebant, quinque uariatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam uela templi diximus esse contexta. Habebat idem etiam

etiam chlamydem temperatam, in qua plus auri erat: habitu quidem indumento thoraci similis uidebatur: duabus autem fibulis aureis, aspidū specie uincebatur: quibus inclusi erant optimi maximiq; sardoniches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. Ex altera uero parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi: hoc est, sardius, topazius, smaragdus, anthrax, iaspis, sapphirus, achates, ametisthus, ligurius, onyx, beryllus, chrysolithus: quorum singulis singula iterum cognomina erant scripta. Caput autem byssinus tyaras tegebat, hiacinthis coronatus. Et circa eam alia corona erat, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa uocalia. Ea quidem uel post tempus, minus autem ambitiosa utebatur, si quando adyta introibat. Solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos iciuare deo mos erat. De ciuitate quidem, ac templo iterum et moribus, et legibus diligentius referemus. Non enim pauca super his exponenda sunt. Sed Antonia quidem, in angulo duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemq; spectarent. In saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, et undique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, ubi maxime ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuatis crustis obtegebatur, quo et decus adderet operi, et facile dilaberentur, qui uel ascendere uel descendere tentauissent. Deinde ante priores turres, ædificium murus erat cubitis tribus. Intra hunc omne spatium Antonia, in quadraginta cubitis erigebatur. Intus autem, regie latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem usum, habitationem, et genera, et species, id est, atria, et balnea, et aulas castris aptissimas: ut quantum ad usum

Arx Antonia.

ad usum necessarium pertinet, ciuitas uideretur, magnificencia uero palatium: instar uero turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum ceteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ uero ad meridianum, orientalemque angulum sita erat, septuaginta cubitis eminebat, ut ex ea totum templum uideri potuisset. Quæ uero porticibus iungebatur, utrinque descensus habebat, unde custodes commeabant. Semper nanque in ea Ro. milites residebant: & cum armis circa custodes positæ, ne quid populus festis diebus noui committeret, obseruabant. Castrum enim erat impositum oppido, & oppidum quidem templo, templum uero Antonie. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castrum, regia Herodis erat.* Abisade autem collis, ita ut ^{ALBefathe.} dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, temploque septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præsentia satis dixi.

Deditionem Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

CAPVT VII.

PVgnacissima quidem, maximeque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem milia, præter Idumæos: quinquaginta uero decem milium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque milia, duces decem habebant. Horum autem principes uidebantur, Sose Iacobus, & Cathle filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sexq; armatorum milia habebat, quos uiginti duces regebant, tunc autem illi accesserant etiã Zelotarum, depositis discordijs, duo milia quadrin-

Al. Iairi.

quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerāt, & Simeone* Arim filio utebantur ducibus. His autē (ut diximus) bellum inter se gerentibus, populus erat prēmium: & plebis pars, quā nō eadem, quā ille committeret, ab utrisq; diripiebatur. Tenebat autem Simon quidam superiorem ciuitatem, murumq; maiorem usque ad Cædron, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & usque ad Monobazi aulam descendit. Is autem rex est Adiabene gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat autem etiam montem Acra; quæ inferior est ciuitas, usq; ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioānes autem, templo & circum templum aliquatenus incensis omnibus, itēq; Opbla, & uallē quæ Cedron appellatur, & alijs quæ interiacebant, medium bello quod inter se gerebant, spatium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murū positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusq; discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. Nihil enim impius à Romanis passi sunt, quā ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidē grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. Qui uero eam debellarant, maius aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio ciuitatem, Romani uero seditionem cæpere, quia multo erat moenibus tutior: & res quidem aduersas suis, iusticiam uero recte quis Romanis ascribit. Intelligit autem quod dies cuique suggererit. Verūtamen his intra ciuitatē ita se habentibus, Titus cū leuē equitibus foris circuiēs, quā muros aggredere tur, explorabat. Hæsitanti autē, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus, quā ualles erant, & ab alio latere, prior murus instr-

instrumentis siue machinis firmior uidebatur, placuit ad Ioannis pontificis monimentū (hæc enim tantummodo et prius humilior erat, nec secūdo muro concingebatur) inuadere. Neglecta enim fuerat munitio, propterea quia nō satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, et per Antoniam, templū capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum leuum sagitta percutitur: cum propius unā cum Iosepho accessisset: pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorū conatibus, Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinere, excitatur in obsidionem: simulq; suburbana militibus uastare permittit. Collectaq; omni materia, iubet aggerem cōstrui. Tripartito autē exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores, et sagittarios constituebat, et ante eos ballistas, aliasq; machinas, atq; tormenta: quibus et excursus hostium in opera prohiberet, et qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana spoliata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cū totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant, populum quidem in rapinis et cædibus constitutū fiducia tūc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distractis, existimantē poenas se ab noxijs repetiturū, si Romani superassent. Ioānes autem quamuis in externos socij sui irrumperere properassent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon quiescebat: proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat: cū præsidium qd' apud* Antoniam fuerat, cepit. Al. Aiam

Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat utilis. Pauci autem à transfugis docti, male utebantur

Machi-
næ bel-
licæ mu-
ris admo-
tæ.

Filius ue-
nit.

instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perq; cuncos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autem minora scuta super uallum exposita protegebant, omnibusque agminibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. Præcipue uero decimæ legionis ballistæ uehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solum irruentes, sed etiam super murum stantes euertebantur. Nam & singula saxa talenti pōdus æquabant, & ultra stadij modum torquebantur. Ictus autem, non solum primis quos offendisset, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudei primo quidem cauebant à lapidibus, quod erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. Denique speculatores in turribus præstantes, prædicebāt, quādo impelleretur machina, saxumq; ferretur: patria lingua clamantes, filius uenit. Itaque præsciebant, in quos ueniret, atque ita uitabāt: & hinc eueniebat, ut illis declinantibus, lapis irritus intercideret. Proinde Romani cogitabāt, atramēto decolorare lapides. Tunc enim missi, nō similiter incertos ictus habebant, multosque simul unius impetu corrumpebant. Sed ne male quidē affecti Iudei, aggeris instruendi Romanis copiā dabāt. Omni uero eos molitione, atque audacia, die noctūque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & ligno ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spatium metiuntur. Nec iam aliquid fieri poterat, quoniam de super telis petebantur. Cumq; pares intervallo arietes inuicissent, eos applicant: propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murū pulsari iubet. Sonitu autē circūstrepente ciuitatē, clamor ingens ciuium sublatu est, itēmq; seditiosos paupor inuasit. Et quia periculū

periculum cōmune utrisq; uidebatur, cōmuniter iam repugnare cogitabant. Vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro cōmoditate hostium facerent: cum si nō perpetuam concordia sibi deus praebeat, saltem in praesentia cōtra Romanos oporteat conspire. Simon autem praecone misso, uolentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemq; et Ioānes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum, ac discordiarum suarū, in unum corpus coeunt: murumq; amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contrāq; impulsores arietum: eosque sine intermissione telis petebāt. Audacissimi uero cateruatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant. Hisq; appositis irruentes, pericia quidem pauca, plura uero audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: et iuxta utrasque machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat, iaculantes uero à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: et tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintae legionis aries commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. Nec enim statim cum turri periculum sensit, quae multo altius eminebat, nullamque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum aut ab excursibus paululū quieuissent, obseruato Romanos per opera et castra esse dispersos, quia labore et

Excursus Iudeorum in Romanos.

formidine Iudeos discessisse arbitrarentur, excurrunt oēs, quā turris erat Hippicus, porta latenter: ignemque operibus iniiciunt. Usque ad castrorum quoq; munimenta, in Romanos animati procedebāt. Horum autem periculo mature, et qui erant propius excitati sunt, et qui procul ab erant conuenere. Romanorum autem disciplina uincebat audaciā Iudeorū: et quos prius offenderāt, in fugā uersis

Ignis à Iu-
dæis inie-
ctus ma-
chinis
romanor-
um.

alijs qui colligerentur instabant. Grauis autem circum ma-
chinas pugna cōmissa est, illis incendere, his incendiū pro-
hibere certātibus. Incertusque clamor utrinq; tollebatur,
et multi qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi con-
fidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat. Incen-
saq; omnia cū instrumentis penitus essent, nisi lecti de Ale-
xandria restitissent plerique, præter opinionē sui viriliter
dimicantes. Nam gloriosissimus in hoc bello prælati sunt,
donec imperator equitū potentissimis concitatus, in hostes
irruit: et ipse quidem duodecim repugnatores peremit.
Metu autē cladis eorū, cætera multitudine in fugam uersa,
omnes compulit in ciuitatem, eoque modo aggeres libera-
uit incendio. In hac autē pugna, unum ex Iudæis uiuum ca-
pi contigit, eūque Titus crucifigi pro muro iussit, si for-
te reliqui uel hoc spectaculo territi cōcederent. Post eius ue-
ro discessum, etiā dux Idumæorum Ioannes, dum ante mu-
ros cū noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta
percutus, continuo perijt: magnūque et Iudæis luctum,
et scditiosis mœrorem reliquit. Nam et manu promptus
erat, et sapientia nobilis.

Ioannes
sagittæ
icū inte-
rimitur.

De casu turris & duorum murorum obtentu. Cap. VIII.

Casus u-
nius tur-
rium.

Nocte uero que secuta est, incredibilis tumultus Ro-
manis incidit. Nam cum tres turres imperator Ti-
tus quinquagenū cubitorum construi præcepisset, ut his
per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes fa-
cilis in fugam uerteret, una earum sponte sua nocte intē-
pesta lapsa est. Ingenti uero sonitu factō, metus occupa-
uit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicati, ad
arma currebant, cāque re turba in legionibus ac tumultus
erat. Cūque nemo quid accidisset, referre posset, diu
queruli, alius aliud opinabantur: nullisq; interuenientibus
hostibus.

hostibus, semetipsos timebant: signumq; diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possideret: larualiq; terrore capti uidebantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, uerum cunctis indicari iussit: tãdemq; tumultus eo nuntio conquiuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt. Machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittarijs, saxorumq; tormentis inde feriebantur. Sed neque harum equare ipsi poterant celsitudinẽ, & turres excidendi spes non erat. Cũq; neque eueri propter grauitatem, neque incendi propterea quod ferro tegebantur, facile possent, ultra iactum teli fugientes, arietum impetus non uitabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque ^{Primus} murus ab ^{Ariete di} ro iam cedente magno arieti Romanorum, quẽ Iudæi ^{tuptus.} Ni conam uocabant, quod omnia uinceret, quamuis & antea defessi erant pugna, & uigilijs, cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, uel quod male consulerent, murum sibi superuacuum esse credẽtes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiq; plurimi recessere. Cum autem Romani, quamprimum murum Niconas per ruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodijs, refugerũt. Portis autem Romani qui transierũt, patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo ^{Romani} potiri ^{primo mu-} titi muro, die quintodecimo mensis Maij, & partem eius maximam diruunt, ad septentrionalẽ ciuitatis regionẽ, quã ante Cestius uastauerat. Titus aut notato quia Assyriorũ castrũ est, milite trãffert, occupato enim, qd' inter Cedron fuerat spatio, & ultra sagittæ iactum à secũdo muro separatus, expugnationẽ statim aggressus est. Tunc igitur ^{Oppu-} gnatio ^{se-} titi murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioãnes quidem, ^{cũdi mu-} eiusq; socij, ex Antonia & septẽtrionali porticu templi ab

Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clausuerant, usque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sape autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: fugatiq; à muris, in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam uincebatur: in murali autem certamine superabant. Eos autem fortuna atque scientia, Iudeos uero audacia, quam timor aleret, sustentabat: quod natura erant in calamitatibus diuini. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ uictoriæ. Neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumque oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaque præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia, utrisq; in somnibus & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis uero, ne Iudæi castra peruaderet. Itaque in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugne parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoq; modo gratia eminceret à ducibus suis. Maxime uero Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoq; modo illi singuli subiectorum colebant, ut ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad uirtutem hortabatur consuetudo uincendi, & quia uinci non assueuerant, crebraeq; militiæ, exercitationesque perpetuæ, & imperij magnitudo. Ante omnia uero, Titus semper ubiq; præsens. Nam & inertia, spectante atq; opitulante Cesare, grauissimum facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. Præterea fructus erat, uel cognosci solum principi uirum fortem: idcirco multorum malorum rebus alacritas demonstrata est. Denique istis ipsis diebus, ualidissima Iudæorum acie instructa pro moribus

mœnibus, telisq; utrinq; missis, quidam Longinus de nume-
 ro equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iu-
 daeorum irruit: hisq; deiectus, hoc impetu duos fortissimos Audacia
cuiusdā
equitis
Romani.
 perimut, unius obuiam tendentis ore percussio, alterius eo-
 dem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugien-
 tis: & ex medijs hostibus ad suos primos occurrit. Ille qui
 dem ob uirtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudi-
 nis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid pa-
 terentur, tantummodo qualiter afficerent, considerabant:
 morsq; his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste ceci-
 dissent. Titus autem nō minus salutis militis, quā uictoriæ
 consulebat, & temerarios impetus desperationem dicens,
 solam uero esse uirtutē, si quis prudēter & caute sine pro-
 prio incōmodo fortiter faceret, in eare potius, quæ pericu-
 lum non haberet, diros esse præcipiebat.

De Castore Iudæo Romanis illudente. CAPVT IX.

ITaq; à septentrionali parte, mediæ turri applicat arie-
 tem: in qua Iudæus quidā uersutus ac subdolus, Castor Doluscu
iusdā Ca
storis Iu-
dæi.
 nomine, cum decē alijs militibus suis delituerat, fugatis cæ-
 teris formidine sagittarū. Hi cū pauidi sub thoracibus ali-
 quandiu quieuiſſent, concussa turri surgunt. Extentisq; ma-
 nibus, Castor ueluti supplex Cæsarem implorabat: & uo-
 ce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro
 simplicitate sua credulus, iamq; Iudæos existimās belli pœ-
 nitere, arietes quidem impulsionē cessare iubet, ac sagitta-
 rios supplicibus prohibet. Castori autē quid uellet cloqui,
 permittit. Cūque ille respondiſſet, ad fœdus uelle descen-
 dere. Titus gratulari se ait, si omnes eadem sentire uoluis-
 sent, paratoq; animo fidem pacis, etiam ciuitati daturum.
 Sed cum ex illis decem Castoris socijs quinque itidem sup-
 plices esse simularent, cæteri nunquam se Romanis seruitu

ros clamant, dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentibus, cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuntios admonebat, ut dum uacuum esset tempus, de rebus urgentibus consilium caperet, paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul aut hoc agēs, ad pacem rogare contradicentes socios uidebatur. Illi autem uelut hæc referētes, in thoracas nudos fixere gladios, hisq; percussis uelut interfecti ceciderūt. Titus uero eiusq; socij obstupere tanta eorū pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, uere uidere non potuissent: mirabāturque simul audaciam, et calamitati miserebantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. Tūq; ille telum extractum imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astātem Iosephum dirigit, ut Castori dexteram porrigeret. Verum is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare, respondit: et amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uero quidam ex profugis Aeneas, iturum sese dixisset ad eum, et inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet. Ad hæc cum ille studiose aperto sinu cucurrisset, ille super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit, alterum uero militem qui aderat, uulnerauit, Caesar uero fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere, minusque decipi calliditate seuitiam: arietis impulsionibus, iracundia fraudis, uehementius utebatur. Castor autē eiusque socij, turrim ictibus iam cedentem incendunt: perque flammās in eiusdem missi cuniculis, iterū magni animi opinionem apud Romanos habuere, tāquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto, postquam primum ceperat: fugatisq; inde Iudeis, intro cū lectis

Secūdus
murus a
Roma-
nis ca-
ptus.

lectis mille transijt, quos circa se habebat, armatis, ubi noua ciuitas et lane uenditores erat, fabriq; erarij, uestiumque mercatus, et ad murum angustae uiae transuersae tendebant. Enimuero si uel statim muri disturbasset maximam partem, uel quae ceperat lege belli uastasset, nullum credo datum uictoriae fuisset admixtum. Nunc autem Iudeos male tractando exoratum iri sperans, cum liceret capere, facile discessioni aditum non dilatauit. Nec enim quibus consulebat, insidiatores sibi putabat.

De secundo muro bis obtento à Romanis. CAPVT X.

DEnique postquam ingressus est, neq; occidi ququam permisit eorum qui comprehendebantur, neq; domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare uellent, sine populi detrimento copiam dabat, quam ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi nanque ^{Tito clementia sua nouit.} petebant sibi ciuitatem seruari, templum uero ciuitati. At enim populum quidem, ad ea quae hortabatur, et antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumque imbelli animo, quod ceteram ciuitatem tenere non posset, has proponere condiciones putabant, mortem populo denuntiantes: et si uerbum quisquam de traditione fecisset, pacemue nominasset, mox interficiendum cum esse munitantes. Romanis qui introiere, alij per uiarum angustias obstabant, alij ex edibus, alij murum per superiores partes egressi, pugnare coeperunt. Quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserant, relictisq; turribus in castra recessere. Clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hostibus cingeretur: foris autem degentium clausis cotubernalibus metuentium, crescente numero Iudeorum: et propter locorum peritiam uiarumq; scientiam praeualente, multi Romanorum trucidabatur, et ^{Romani rursum urbe peluntur.}

ab incumbētibz pellebantur, cum magis necessitate resisterent. Nec enim multis simul fugiēdi copia per angustias muri patēbat: omnesq; penē qui transierant, perēpti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa uiarū sagittarijs, & ubi plus erat multitudinis astans, missilibz hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, uir bonus etiam in illo praelio comprobatus, durauitq; tam diu, sagittis eos prohibens irrucere: donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis uero, qui pugnaces erant, spiritus creuit, & secundis rebus amētes erant, neque Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neq; uinci se posse, si ad praeliū processissent. Nā quia iniqui erant, officiebat eorum sententijs deus, & neque Romanorum uim, multo maiorem illa que pulsa fuerat, superesse cernebant: neque famem, iamiamque serpentē. Ad huc enim malis publicis alcbantur, & sanguinem ciuitatis bibebāt: propter bonos autē continebatur exitiū, & penuria uictus iam multi defecerant: Populi tamen interitū, seditiosi pro uelamine sui ducebant: & solos eos qui pacē non probaret, saluos esse cupiebant, quiq; uiuere cōtra Romanos optarent. Contrariā uero multitudinem, uelut onus quoddā, consumi gratulabantur: & ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem, quod ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum prēmunitis, ac per triduum sustinuerē fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum uehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed ui coacti, rursum quō antea refugerunt: Ille autem interim muro petitus, totam eius septētrionalem partē statim deposuit: in meridiana uero per turres præsidia collocauit.

Titus iterum secundo muro potitus est.

De aggeribus in tertium murum & oratione proliza Iosephi pro
deditione facienda, & fame obsessorum.

CAPVT XI.

IAmq; tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidio: spatiumque cōsiliij seditiosis esse dandum, si quid disturbance secundi muri aut famis metu dimitteret. Nec enim diutius eis prædas posse sufficere: & ipse otio cōmode utebatur. Nam cum dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta distribui, in conspicuo hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolati armis ex inuolucris & uaginis, septiq; pcedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana per multum spatium auro argentoque lucebāt: Illo autem spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostibus uidebatur. Spectantibus enim & uetera plena erant moenia, & septentrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneret, nullamq; ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegeret. Metus autē quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumque pulchritudinem cōspicientes, & ordinationem uirorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi ueniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebāt. Præualebat etiā fatum, quod innocentes cū nocentibus, & ciuitatem cū seditiosis perire decreuerat: Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Iudeos pacatum cogitare sensisset, bisariā diuiso exercitu, Antoniā uersus ad Ioānis munimentū aggeres inchoauit: ista parte superiorē ciuitatem captū iri cogitans, & per Antoniā templū. Nāq; hoc
nisi

nisi cepisset, nec oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraq; autē parte duo aggeres erigebātur, à singulis agminibus singuli. Et iuxta munimentum quidem operantes, à Iudeis & Simonis socijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uero ab Ioannis socijs cum multitudine Zelotarum, non solum quia de superiore loco pugnabāt, uerū etiā quia machinis iam uti didicerant. Paulatim enim usus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem balistas trecētas, & quadraginta tormēta saxorum, quibus difficiliore aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autē sibi saluam fore fortunam sciēs, & perituram esse ciuitatē, unā & obsidioni uehemēter instabāt: nec poenitudinem Iudeis suadere cessabat: consiliūmq; factis admiscens, & orationem sepe armis efficaciorē cognoscens, tam ipsos ut saluari uellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta uideretur, quā & Iosephum allegabat, patria lingua uerba facturum: sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murum circuiens, simulque extra teli iactum stans, unde exaudiri facilius posset, multis orabat, ut sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, nèue contra hæc fierent alienigenis diuiores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manūsque suas ad hoc usq; cohibere. Ipsos uero in his edoctos, cum seruare possent, sponte ad eorum interitum ruerē: quin potius uidere uiros concidisse firmiores, excisis uero infirmiores superesse: Romanorumque uires cognoscerent sustinere non posse, hisq; seruire non esse nouum, neq; inexpertum Iudeis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. Scemel autem subditū, qui multo tempore paruisset imperio, iugum excuti, malæ mortis cupidum non libertatis amato-

rem

rem uideri. Debere autem de dignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quod Romanos effugit, nisi quod propter astus aut frigora esse inadibilet imò uero transisse ad eos undique fortunam, deumque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autē ualidissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere, apud eosq; esse uictoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores, cecisse Romanis, qui nisi deum scissent illis fauere, nunquam perpeßi fuissent: ipsos uero concidentes adhuc resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sunt. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modo quidam consumi populum, continuo uero etiam bellatores interituros: nam etsi Romani defierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladijs irruerint, Iudeis tamen inexpugnabile bellum intus aspidere, quod horis singulis aleretur: nisi forte quoque contra famem arma caperent ac dimicarent, soli q; possent etiam clades superare. His addebat optimum esse, ante intolerabilem calamitatē mutare sententiam: dumq; liceret, salutare cōsiliū sequi. Nec etiam antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finē usq; insolentes essent: natura eos esse in imperio mā suetos, atq; iracundiæ præferre quod utile est. Vtile autem putare, neq; ciuitatē uacua uiris neq; desertā habere prouinciā: idcirco uelle imperatorem cum his dexterā iungere: nec enim cuiquā salutem daturum si ui ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerūt. Breui autē murum quoq; tertium captum iri, priores qui
capti

capti sunt, fidem facere. Et quamuis perrumpi tutamina nō possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes uituperabant, multi uero conuicijs, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cū manifestis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri uociferans, uestrorūque auxiliatorum immemores, armis et manibus cū Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic uicerimus. Quando autē non deus omnium conditor, Iudaeorum defensor est, si laudantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quātūque auxiliatorem uiolatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando premit. Ego autem facta dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis nō solum uos Romanis, sed etiam deo resistere. Ne chias qui tunc erat rex Aegyptiorum, idēque Pharaon uocabatur, cum infinita manu descendit, reginamq; Sarā matrem nostri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraham proauus noster? Armis credo ultus est iniuriam? Atqui ccc. et xvij. praefectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidē quiescere maluit absenti deo? Piras autem manus ad hunc locum tendens, quem uos poluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiā legit. Nōne secunda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autē quem uos gentili cede cruefastis, ac tremēs, nocturnis somnijs Aegyptius exagitatus aufugit, aurōque et argento amātissimos deo donauit Hebraeos. Dicā trāslata in Aegyptum maiorū nostrorū domicilia. Qui cū annos quadringentos tyrānis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus ulcisci possent, semetipsos deo potius permiscere. Quis nescit Aegyptū repletā omni gene-

re ser

re serpētū: omniq; morbo corruptā? Quis terrā infructuo-
sam? quis Nili defectionē, & continuas decē plagas? & ob
hoc parētes nostros cū præsidio incruētos, & sine pericu-
lo deduci, quos deus sibi sacerdotes ducebat. Sed ab Assy-
rijs raptā nobis sanctā arcā, Palestina & Dagon simula-
crū genuit, etiam tota gens quæ rapuerat: corruptis uero
occultis corporū, ac p̄ ea cū cibo uisceribus exhaustis cym-
balorum ac tympanorū sono manibus noxijs reportarunt,
sanctū placationibus expiātes: deus erat qui hæc parētibus
administabat, p̄pterea qđ omīssis armis ac manibus eius se
iudicio permisere. Rex Assyriorū Sennacherib, cū totam
ducens Asiam ad hāc urbē castra posuisset, manibus nō hu-
manis cecidit. Nā ab armis quiescētes in uotis erāt, & an-
gelus dei in una nocte infinitū deleuit exercitū. Posteroq;
die excitatus Assyrijs c̄xxxv. milia reperit mortuorū, atq;
ita cū reliquis Hebræos inermes, nec persecūtes fugiebat.
Scitis etiā in Babylone seruitiū, ubi per annos lxx. populus
exulans, nō ante libertatē recepit, quā eam dñs donaret,
qui eos etiā est persecutus, iterūq; auxiliatori suo sacer do-
tum more seruiebāt. Breuiter dicā, nullū est operæpretium
quod armis parētes nostri persecere, aut nō sine armis deo
permissa potestate impetrauerint. Domi autē manentes, ut
placebat iudici superabāt. Pugnātes uero, semp de spe deci-
derūt. Nā ubi rege Babyloniorū oppidū obsidēte contra
Hieremiæ prædicationē, Sedechias rex noster cū eo cōgres-
sus est, tā ipse captus est, quā cū tēplo ciuitatē uidit excin-
di. Atqui uidete, quāto ille rex uestris ducibus, eiusq; popu-
lus uobis erat mediocrior. Deniq; Hieremiā uociferātem,
inuisos esse eos deo p̄pter delicta quæ in eū cōmiserant, ca-
ptum iri aut nisi traderent ciuitatē, neq; rex neq; populus
interfecit. Sed uos (ut intus gesta prætermittā, neq; digne
possum

possum iniquitates uestras exponere) me, qui uobis salutem suadeā, querimini, telisq; appetitis irati, quod uos uestrorum cōmonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorū quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho, qui dictus est Epiphanes, obsidente ciuitatē, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti, oppidum uero ab hostibus direptum est: sanctumq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorū gentes ad militiā prouocauit? Nōne indigenarum impietas? Vnde seuire cœpimus? Nōne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obfessi, quanquam nihil quale uos in sanctum legēsque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidijs utebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, deus iterum captiuitate persequeretur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanū adduxit exercitum. Circundati uero per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptaq; est ab hostibus ciuitas, ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi uero sine dubio coheret excidium. Oportet ergo, ut opinor, sacri loci possessores iudiciū deo de omnibus permittere: manúsq; tūc humanas cōtemnere, cū à superno sibi iudice nō recedāt. Vos autē quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, qđ is execratus est, prætersistis? Quantū aut illos, qui cito perire, impietate superastis? nā occulta dedignantur peccata, hoc est furta, insidias atq; adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouasq;

nouasq; maleficiarũ excogitastis uias. Sanctum uero tẽplũ, factum est omnĩũ receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogãtes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem sperastis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisq; manibus adiutorem uestrum rogatis? Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cum magnum illum exercitũ deus una nocte prostrauit? Similia uero Assyrijs Romani cõmittunt, ut etiam similem ultionem speretis? Nã ille quidẽ ab rege nostro accepta pecunia, ut uastitati parceret ciuitatis, neglecto iurciurando, ad incendium templi descendit: Romani autem solẽne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parẽtibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neq; populantes ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem uobis familias liberas & possessiones tenere, sacrasq; leges saluas manere patiũtur. Insania est profecto, sperare deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: presertim qui statim ulcisci nouerit cum oportet. Deniq; Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerãt, fregit. Quod si etiam uestram progeniem liberaret, Romanos uero dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrijs irascetur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illũ Sosius ascẽdit, quo Galileam Vespasianus excidit, postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus, neq; Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem uictoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiã fontes nunc uberiores profluũt, qui prius uobis aruerant. Deniq; ante eius aduentum scitis & Siloam & omnes extra ciuitatem

fontes adeo defecisse, ut ad utrunq; mercaretur. Nūc autē ita hostibus nostris largi sunt, ut nō modo ipsis et iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Deniq; huius prodigij, et ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cū exercitu aduenit, qui et captam ciuitatem incendit et templū: quamuis ut opinor nihil tūc illi, quātum uos impie nunc cōmisissent. Itaq; sanctis relictis, deum fugisse putauerim: hisq; nunc adesse, quibus cū bellum geritis. An bonus quidem uir domum flagitiosam fugiet, et domesticos oderit: Deum uero malis uestris inherere arbitramini, qui etiā occulta cōspicit, et audit omnia quae tacetur? Quid autē apud uos tacetur? quid celatur? quid non etiam planum inimicis factū est? Iniquitates enim uestrae uelut in promptu neminem latent: inq; dies singulos, quis peior sit, certamen habetis, atque ita nequitiam, ut uirtutem demonstrare cōtenditis. Veruntamen reliqua salutis uia est, si uelitis, et diuinitas confestim ac poenitentibus solet sese placibilis offerre. Arma projcite, pudeat uos patriae iam dirutae, cōuertite oculos, et prospicite eius quā proditis pulchritudinem, quale oppidū, quale templū, quā multarum gentiū munera. Quis in hoc flammis adducit? quis haec iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius? o lapidibus duriores. Si haec non ueris luminibus cernitis, saltem familiarum uestrarū miscremini. Versentur in cōspectu cuiusq; filij, cōiuges, et parentes, quos paulo post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia unā cum his periclitabitur mihi mater et cōiunx, et familia non ignobilis, domusq; olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquā haec suadere crediderit: Interficite illos, accipite mercedē salutis uestrae sanguinem meū. Ipse quoq; mori paratus sum, si post me resipiscitis.

scitis. Hæc Iosepho uociferante cum lachrymis, seditiosi quidē neque animos flexerunt, neq; tutam sibi mutationem fore iudicauerūt. Populus uero ad profugiendum cōmotus est: et alij quidē possessionibus suis, alijsq; rebus charissimis exiguo pretio uenūdati, solidos quidē, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. Qui uero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato uentre habebāt usui necessaria. Titus autē plerosq; per agros, quo uellet quisq; pergere, dimittebat: idq; magis eos ad perfugiū hortabatur, quod intestinis malis carebāt, Romanis cōseruire. Ioānes autē et Simon cū socijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: et qui uel umbram suspicionis dedisset, cōtinuo necabatur. Ditioribus quidē manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere, uoluisset, propter patrimonij quāq; occidebatur. Cum fame autē crescebat desperatio seditiosorū, et in dies singulos utrunq; malum amplius accendebatur. Et palām quidē nulla erant frumēta, irrumpentes autē scrutabantur domos. Et si quidē inuenissent aliquid, eos qui negauerunt uerberabant: si uero nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cū ea quæ solidis uiribus starēt, abundare cibo putarentur. Tabidi autē transfigebantur: nec rationis esse uidebatur, statim famē morituros occidere, multi uero clām substantiā suā uno frumenti modio, qui ditiores essent, itemq; pauperes ordei permutarūt. Inclusi deinde intimis adiū tectis, quidā summa penuria infectū triticū comedebant. Panē alij cōficiebāt, ut necessitas metusq; monuisset. Et mensa quidē nusquā apponebatur, sed incoctum subtrahētes igni cibū diripiebant. Miserabilis autem erat uictus, dignumq; lachrymis spectacu-

lum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur: Nihil sic perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Deniq; uxores uiris, & filij parentibus, & quod miserrimū, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebāt, & marcescētibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin uitæ guttas auferret. E dentes uero talia non latebant, sed ubiq; aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domū uidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio, statimq; ruptis foribus irruebāt, uictumq; iam contusum dentibus, ex gutture penē reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autē senes ne cibum defenderent: lacrabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullaq; miseratio uel cani capitis, uel infantiae: sed abstractos pueros & ex buccella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quodq; rapturi fuerant deuorasset, tanquam lesi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimēta reperirent: nunc obstruētes genitalium uias, nunc uirgis acutis podices transfigendo. Horrendaq; etiam auditu quis patiebatur, in unius panis confessionem, & ut unum pugnum farinae abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele uideretur, quod necessitas imperaret) exercentes autem dementiam suam, sexq; sibi dierum uiatica preparantes, hisq; occurrentes, qui Romanorum custodias agrestis oleris herbarumq; gratia colligendarum nocte reperissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant, multumq; supplicantibus, & horribile dei nomen implorantibus, ut aliquam partem sibi cōcederent eorum, quæ cum
periculo

periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant : gratumq; uidebatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati uero ac diuites, ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum falso accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerumq; delator subornatus agebat, quod proficere uoluissent. Sic uero quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cadauera particbantur. Et dominandi quidē erat causa in utroq; dissensio, scelerum uero concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum uendicans, nō dedisset, nequissimus uidebatur. Et qui nō accepisset, uelut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Sigillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: ut autem breuiter dicam, neq; aliam ciuitatem unquam talia perpeßam puto, neq; ullam nationem post hominum memoriam malitia atrociorē fuisse. Postremo etiam gentibus Hebræorum maledicebant, ut minus impij uiderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Deniq; ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristem admittere uictoriā coēgere: tardiusq; uenientem in templum ignem penē traxere. Deniq; cum hi ardere superiorem ciuitatem uidissent, neq; dolere, neq; illachrymauere: sed apud Romanos qui hæc paterentur inuenti sunt. Verum quæ per territorium gesta sunt, postea cum rerum documentis dicemus.

De Iudæis crucifixis & aggeribus cōbustis. CAPVT XII.

TItō autem aggeres proficiebāt, quāmuīs à muro milites male afficerentur, parte uero equitatus directā,
 bbb 3 iussit

iussit per ualles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatōres, quibus iam minime praeda sufficeret: maior uero pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus, nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cum coniugibus ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere non patiebantur uice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabatq; iam latitantes egredi, et ab hostibus capi. Deprehensi autē necessitate repugnabant, metu supplicij, seroque uidebantur supplicare: post pugnam itaq; uerberati, et ante mortem modis omnibus excruciatī, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis uidebatur ista calamitas, cum Iudei in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tantamq; asseruare multitudinem custodum uidebat esse custodiam: maxime uero propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquam similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira et odio et ludibrij causa: et propter multitudinem quā cepissent, iam spatium crucibus deerat, et corporibus cruces. Seditiosis uero tantum defuit, ut ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, et si qui erant popularium proniores ad pacem, et quae paterentur qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: et qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse ducebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec uerū cognosceretur, inhibuit. Fuerūt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad uerum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortē,

compa

comparatione famis requiem esse ducebant: Multis autem
 captiuorum Titus etiam manus abscindi præcepit, eosque ^{Manus præcisæ multis captiuorum.}
 ad Iohannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec uiderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc
 desinerent admonens, nec uere compellerent ad excidium
 ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata uoluntate,
 & proprias animas, & patriam tantam & templum, cuius
 participem non habebant. Simul autem dictis aggeres
 circumcundo, operantes urgebat, ueluti facta uerbis non
 multo post secutura. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Ca- ^{Cōiucia Iudæorū in Titū & milites.}
 sari, & patri eius maledicebant, mortemque se contemne-
 re clamabant, eamque seruituti recte præferre: multa uero
 mala in Romanos facere dum sperant, nec se nec patriam
 curantes, ut ipse diceret, perituros, mundumque deo tem-
 plum seruare, hoc melius esse, quamuis & is securus sit
 qui incolet, quem ipsi quoque auxiliatorem habentes, om-
 nibus interminationibus illusos, quibus facta non aderunt:
 finem enim dei esse. Talia conuicijs admiscentes uocife-
 rabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epipha-
 nes, multos alios armatos secum ducens: & præterea ca-
 terua stipatus qui Macedones appellabantur: omnes ætate
 pares & paulo magis procures adolescentuli, more Ma-
 cedonum instructi armis & eruditi, unde etiam nomen ha-
 bebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant.
 Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum
 Comagenum fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur.
 Ostendit ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem bea-
 tum dici oportere. Ceterum filius eius adhuc eo uigente
 præsens se mirari aiebat, quidnam esset quod Romanos adire
 pigebat muros. Erat enim bellator ipse naturæque prom-
 ptissimus, tantusque uiribus, ut multum peccaret audacia,

Cum uero Titus ad hoc subrisisset, laboremq; cōmunem esse dixisset, sicut erat, Antiochus cū Macedonibus in murum impetū fecit, & ipse quidē pro uiribus suis ac peritia cauebat tela Iudaeorū, sagittis eos appetens, adulescentuli autē omnes prāter paucos attriti sunt. Nā pudore promissionis diutius pugna certauerant, & ad extremū multi saucij recessere: hoc reputantes, quod etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A Romano enim duodecimo die mensis Maij, aggeres inchoari, uix nono & uigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt, & unus quidem qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthium uocatur: alter uero à duodecima uiginti cubitis distans. Decima uero legio, quae supra memoratis praestabat, in septentrionali parte opus crexerat, ubi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Adhuc autem quintadecima legio, triginta descendente cubitis, aggerem fecit ad pontificis monumentum. Iam uero ad motis aggeribus, Iohannes suffossa intus terra usque ad aggeres Antoniam uersus dispositis per cuniculum sudibus, opera suspendit, illatāque sylua pice ac bitumine illita, ignem immittit. Succensis autem fulcimentis, fossa repente subsedit, cumque magno sonitu in ea aggeres decidere: ac primo quidem cum pulucre fumus ex alto excitatus est, cum ignem ruina concluderet. Pcrasa uero materia, qua premebatur flamma, iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat, molitionem Iudaeorum egre ferebant, iamq; se uicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignē minus utile uidebatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo

uero

uero post, alios etiam aggeres Simon cum socijs aggredi-
tur. Illa enim parte Romani admotis arietibus concute-
re murum cœperant. Testeus autem quidam ex Garfi or-
tus, ciuitate Galilææ, & Magassarius ex regalibus fami-
lijs Mariamnes, cumq; his Adiabenus quidam, filius Na-
batæ, nomen habens ex fortuna Egiras, cuius est interpre-
tatio claudus, raptis facibus in machinas euolant: Hicq;
uiris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem appa-
ruere, neque magis horrendi. Nam uelut in amicos, non ut
in agmen hostiũ excurrerent, nihil cunctati sunt aut substi-
tere: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incen-
dêre. Acti autem misilibus, & gladijs detrusi, non prius à
periculo demoti sunt, quàm ignis instrumenta corripere.
Sublata uero iam flamma, Romani quidem concurrentes è
castris, auxilio properabant: Iudæi uero ex muro eos pro-
hibebant, manusq; cum his cōferebant, qui flammam extin-
guere conarentur, proprijs corporibus nullo modo parcē-
tes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cum eorũ tegmi-
na cremarentur, Iudæi etiam per flammam eos retinere cer-
tabant, & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arie-
tes non amittere. Hinc autem auxiliantes flamma trāsijt, &
aggeres iam occupabat incendium. Itaque Romani flāma
circundati, quoniam seruare posse opera desperabant, in
castra descendunt. Iudæi uero magis instabant, cū semper
eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiu-
mentis, minúsque cautos haberent impetus, freti uictoria.
Progressi autem usque ad munimenta castrorum, prælio
cum eorum custodibus decertabant. Est ergo quedam pro
castris per uices stantium armatorũ, & acerbissima in eos
sanctio Romanorum, ut qui loco de qualibet causa cessis-
set, occideretur: hi poenali exitio gloriosa morte prælata,

bbb s steterunt

steterunt fortiter, eorumq; necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt, ballistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem: nam quoscunq; obuios habuissent, cum his congredebantur Iudæi: & in spicula irruentes, incaute ipsis corporibus inimicos feriebāt. Sed neque his actis magis quam fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quam quod male tractarentur, cedebant. Iam uero Titus aderat ab Antonia, quo secesserat, locum alijs aggeribus prospiciēs, multumq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorum patrentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere circumuenit: illi autem cum in ora ferirentur, contra cum cōuersi durabāt. Mixta uero acie, puluis quidem lumina, clamor uero aures exuperabat. Neque autem amicum quisquam internoscere poterat aut inimicum. Iudæis autem non tam uirium fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorū & gloriæ & præsentia periclitantis Caesaris reddidit fortiores. Itaque putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, uel totam multitudinem Iudeorum fuisse rapturos, nisi præuento pugne momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani somno tenebantur, quod tam longum laborē una hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

CAPVT

XIII.

Titus autem cum ducibus quid fieret, deliberabat. Et callidioribus quidē placebat, omni admoto milite ui
muros

muros experiri: adhuc enim Iudeos cum exercitus parte dimicasse, uniuerſi uero militis impetū tolerare non poſſe, uerum ſagittis eſſe obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri ſuadebant: alij & ſine aggeribus aſideri, greſſus eorum tantummodo obſeruantes, ac ne uictus intro ſerretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neq; cum hoſte manu conſigere: nec enim expugnari eorū confidentiam poſſe, quibus optatum eſt ferro procumbere, uel etiam ſine hoc interficere, quæ ſeuior eſt cupiditas: Ipſi autem Tito, ceſſare quidem prorsus tanto cum exercitu, honeſtum non uidebatur: & pugnare cum his ſuperuacuum, qui ſemetipſos perdituri eſſent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operoſum iudicabat, egreſſus uero ciuitatis obſeruari, opcroſius. Nec enim circumdari eam propter magnitudinem locorumque difficultatem, ab exercitu poſſe, & propterea ad excuſus incautum: contra manifeſtam uero uiam obſeruata, occultas uias excogitatuſque Iudeos, tam neceſſitate quàm locorum ſcientia. Si quid autem clām eſſet illatum, diutius obſidionem trahendam, uerendumque, ne uictoriæ gloriā diminuat temporis longitudo. Hæc enim quidem effici poſſe, ſed celeritatem ante gloriā duci debere: tamen ſi celeritate uti uelit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus poſſe præcludi: & Iudeos aut omnibus modis ſalute deſperata, ciuitatem tradituſque, aut fame uictos facillime capiendos, aliter enim ſe non poſſe quieſcere. Verum & aggeres curatuſque eſſe, cum infirmiores habeat qui prohibeant: Quod ſi cuique magnum opus & inextricabile uideatur, cum conſiderare debere, quod neq; paruum opus Romanos decere facere: & ſine labore magnū quid perficere, ne deo quidē facile ſit. His dictis
duces

Vrbs cir-
cundat
muro.

duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidā impetus militibus incidit, ambitumq; partiti, non solum rectores inter se, uerum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autē hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum uero ostentatio, ad duces usque pertinebat, ducum uero certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sapissime inspiciebat. Cœptū enim à castris Assyriorum, ubi ipse tendebat: ad inferiorem Cenopolim murum duxit. Hinc per Cædron ad Elæon montem reuertens, à meridie montem complectitur, usq; ad saxum, quod Peristerconos uocatur, cique proximū collem, qui super uallem imminet, Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentū, circumdato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septētrionalem redit regionem. Eam cum præcessisset ad uici partem, cui nomē est Chebri tonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis cōiunxit, unde cœperat. Murus quidē unominus quadraginta stadijs erat. Adhuc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorū gyrus denis stadijs numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignum mensibus uideretur, celeritas uero fide caret. Muro autem circumclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem uigiliā noctis ipse circuiens explorabat: secundam uero Alexandro permiserat: tertia uero obtigit agminum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur, totāque nocte per castellorum spatia circuibant.

Ambitus
muri ca-
stella.

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructio.

CAPVT XIII.

Iudeis

Iudeis autem cum exundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctaque iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: uiarum autem angusta senibus mortuis. Adulescentes autem, ac iuuenes turgidi, uelut umbræ mortuorum, per oppidum uolutabant: et ubi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, et eos quibus aliqua uis supererat, pigebat, et propter multitudinem mortuorum, et quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepeclierat, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies ueniret, et uiui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, et corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum uero silentium ciuitatem, plenaque mortuis nox comprehendebat. Et latrones his acerbiores (domus enim tantum sepulchra erant) et cadauera spoliabant, et uelamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. Hisque gladiatorum mucrones propinabant: nonnullosque iacentium adhuc spirantes, ferro expericendi causa transuerberabant. Siquis autem manum rogasset, aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbiissime negligebantur. Animas uero esurientium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cum uiuos relinquere seditiones. Illi autem, primo quidem sumptu publico iuebant mortuos sepeliri, cum odorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in ualles eos ex muro precipitabant. Quas circuiens Titus ubi plenas cadaueribus uidit, altaque sanie tabefactis corporibus defluentes, ingemuit: et extentis manibus, deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani uero, cum

iam

Iterū ex-
truuntur
aggeres.

iam nemo seditioforum auderet excurrere (nam etiam eos morror, famēsque tangebant) dies letos agebant: frumenti, aliarumq; rerum necessariarum habentes copiam, de Syria proximisq; prouincijs. Multi autem iuxta murum stantes, magnamq; alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebant. Seditiosis autem nihilomagis calamitate cedentibus. Titus reliquias populi miseratus, et properans saltē hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiā reperiret. Omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima cōsumpserant. Ex nonagesimo uero stadio, milites alias congregabant: et ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Caesar autē agmina circuiens, atq; opus iurgens, demonstrabat, quod in manibus corū latrones haberet. Sed illis poenitudo planē perierat: et animis et corporibus separati, utriq; uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mansueta, uel corpora dolor tangebant, qui etiā mortuā plebem, quasi canes lacerabant, replebantq; languētibus carcerem.

De cæde Iudæorū intra & extra Hierosolymā. CAPVT XV.

Matthi-
as à Si-
mone oc-
ciditur.

Denique Simon Matthiam quidē, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boēthi filius erat, ex pontificibus populo maxime fidelis et charus. Is, cū à Zelotis male populus tractaretur, quibus iam Iohānes accesserat, ut adiutorē Simonē reciperet, populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, aut aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquā obtinuit ciuitatem, inimicum eū æque atq; alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, uelut hoc simplicitate suasisset, productum cum et accusatum, quod cū Romanis sentiret, morte dānauit, ne purgationis quidē ei facultate cōcessa, cū tribus filiis

filijs suis. Quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius
 autem se occidi, quàm filios obsecrantē: atq; hanc pro illa,
 quod ciuitatem ei aperuissent, gratiam postulante, ut auge
 ret eius dolorē, nouissimū iussit interfici. Ille quidem super
 cecos in cōspectu suo filios iugulatur, corā Romanis produ
 ctus, ita enim Simon Anano Magadi filio praeceperat, qui
 erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eū iuu
 rent, ad quos exire uoluisset. Corpora uero sepeliri prohi
 buit. Post hos Ananias quidā, pontifex, filius Masabali, no
 bilis & scriba curiae, uir fortis, ex Emmaus genus ducens, Ananias
pontifex
occidit.
 & cum his quindecim ex populo clariore necabatur. Io
 sephi uero patrem conclusum asseruabant: missoq; praeo
 ne denunciant, ne quis in ciuitate degentium uel colloque
 retur cum eo, uel in unū ueniret, proditiōis metu proposi
 to: Et eos qui hēc cū illo deflerent, ante questionē perime
 bant. Ista uidens quidā Iudas filius Dudi, unus ex numero
 praefectorū Simonis, qui turrim ab eo sibi creditā custodie
 bat, fortasse quidem nonnihil etiā misericordia crudeliter
 percuntiu, magis autē sui prouidentia, cōuocatis decem fi
 dissimis cōtubernaliū: quousq; tandē, inquit, hēc mala susti
 nebimus? quāmue salutis spem habemus, seruantes pessimo
 fidem? Ecce iam fames oppugnat, Romani uero penē intus
 sunt, Simon autē bene quoq; meritis infidelis est: metusque
 etiam apud eum poenae, & apud Romanos certa fœderis
 dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus &
 ciuitatē. Nihil autē graue Simon patietur, si cū de se despe
 rauerit, poenas citius pendet. His ubi decē assensi sunt, ma
 ne ceteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit,
 ne quid eorum quae cogitauerat, proderetur. Ipse uero de
 turri hora tertia Romanos inuocabat: illorū autē alij super
 biam contemnebant, alij non credebant, alios etiam pige
 bat,

bat, uelut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea uero, cum Titus ad murū cū armatis accederet, antè rem Simon cognouit, turrimq; uelociter occupat, Romanisq; eos inspectantibus custodes peremit, & per murū proiecit corpora mortuorum. Ibique circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput uulneratur lapide, statim attolitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudeorum: abreptusque esset in ciuitatem, nisi Caesar misisset qui cum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, nihil quod ageretur intelligēs. Seditiosi uero, tanquam interfecto quem maxime cupiebant, cū letitia conclamauerunt. Dicitur autem hic nuncius per ciuitatem, ex quo residuam multitudinem moeror tenuit, uere perisse credentem, cuius fidutia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem ex Iotapatis hæc ait: certo se credere, nec enim uiuo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, foecunditatis recepiſſe fructum, quod ne sepelire quidem sibi filiū licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verū ne illā quidem mēdaciū diutius cruciauit, neq; latrones refecit. Cito enim curato uulnere Iosephus resipuit: progressusq; clamabat, illos quidē nō sibi multo post uulneris poenas daturos, populū autē rursus ad fidem rogabat. Vnde populo quidem fidutia, seditiosis uero stupor incidit eius aspectu. Profugorū autē alij, statim de muro necessitate proſiliebāt: alij uelut ad pugnā cū lapidibus progreſſi ſimulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem ſenior ea quā inſtus pertulerant, fortuna conſequabatur: & fame, quā domi reliquerant, uelociorem apud Romanos inueniebant ad exitium ſatietatē. Aderant autem inflati ex inedia, & uelut morbo intercutis aquæ turgidi. Deinde uacuata replentes corpora

Iosephus
lapide
uulnera-
tus.

Mater
Iosephi.

corpora difrumpebantur: nifi quod periti defideria cohibuiffent, paulatimq; cibū defucto corpori obtuliffent. Verum et eos qui hoc modo feruarentur, alia plaga fufcepit.

Interitus
tranfuga-
rum.

Quidam enim apud Syros ex tranffugis deprehenditur, è fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autem (ut fupra diximus) cò ueniebant, quod cunctos feditiofi fcrutabàtur: et maxima uis auri fuerat in ciuitate. Deniq; duodecim atticis comparabant, quod antea uiginti quinque ualebat. Verū hac arte per unum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro tranffugæ pleni uenirēt. Arabum autem multitudo et Syri, fciffis uentribus fupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo feuiorem cōtigiffe Iudæis: una deniq; nocte duorum milium patefacta fuit uifcera. Et hac Titus iniuftitia cognita, penè iuffiffet autores circumfufo equitatu iaculis appeti, nifi magna fuiffet multitudo noxiorū: multoq; plures puniēdi, quā qui fuerant interempti. Cōuocatis autem auxiliatorum ducibus, itemq; militū Romanorū (nam etiam militū quofdam hac tangebatur inuidia) utrifq; iratus dicebat: fi qui militū fuorū hac cōmitterēt lucri caufa incerti, nec arma propria quifquā crubefceret auro argentōq; facta: Arabi autē et Syri, primo quidem in alieno bello iure fuo calamitatibus uterentur: deinde qui crudelitatem in cædibus et in Iudæis odia, Romanis afcriberent: (hac enim quofdā eorū milites infamia participare) et his quidem mortē interminatus eft, fi quis in eadē poftea repertus fuiffet audacia. Ad legiones autē literas dedit, ut fufpectos inueftigarent, atq; ad fe referrent: Verū profecto auaritia cōtemnit omne fuppliciū, feuisq; hominibus lucrādi amor innatus eft: nullaq; omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur: imò uero hac alias, et modū habentes metus, subiungit. Deus autē,

qui damnauerat populū, omnem uiam salutis ad interitum uerterat: deniq; id quod cū poena iuterdixerat Cæsar, occulte in profugos admittebatur. Et si quis trāsfugisset, circumspectantes autē ne quis Romanorū uideret, eos scindebant, & ex uisceribus questum nefariū trahebant. In paucis autem reperiebatur, & plerosq; sola spes consumebat. Hic quidem casus, multos transfugarum seduxit.

De sacrilegio circa tēplū & relatis ex urbe cadaueribus & fame.

CAPVT XVI.

Donaria
templi à
Iohanne
rapta.

Iohannes autem, ubi rapinæ ex populo defuere, ad sacri legium sese cōuertit: multaq; donaria templi retinens, multaq; uasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mēsas, ne urceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusq; uxor miserat. Romanorum quidē imperatores honorauerunt semper templū atq; ornauerūt. Tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat, ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Proptereaq; sacrum uinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificijs reseruabant, tutum erat effudisse. Namq; in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore ungebantur & potabant. Non quidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani cōtra noxios uenire tardassent, aut hiatu terre deuorandam esse ciuitatem, aut diluuiο perituram, aut fulgura, aut Sodomitana incendia passuram. Multo enim magis impiā progeniē tulit, quàm quæ illa pertulerat. Deniq; cum eorū pertinacia desperata, totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Annii Eleazari filius, transgressus ad Titum per unam portam, quæ sibi credita fuerat, centum & quindccim milia, & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra propè ciuitatem posita

sita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usq; ad ca-
lendas Iulij. Hæc autem immensa est multitudo: Nec tamen
uel ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diui-
dēs, mortuos ex necessitate numerabat. Cæteros enim pro-
pinqui sepeliebant. Sepultura autem fuit, elatos ex oppido
proijcere. Post hanc autem nobiles profugi, omnia mor-
tuum sexcenta milia portis eiecta nunciabant: aliorum
uero numerum minime posse comprehendere: cum autē pau-
peres ferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus
cadauera essent inclusa: & frumenti quidem modium ue-
niisse talento. Post ubi autem muro circumdata ciuitate, ne
herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quos-
dam fuisse compulso, ut cloacas rimarentur, boumq; uete-
rem fimum alimentum haberent. Stercus inde collectum, ^{Stercore}
& quod nec uisui quidē tolerabile fuerat, ^{boū ue-} cibus erat. Hæc ^{sci sunt}
Romani quidē audientes miserati sunt: seditiosos autem ne ^{coacti.}
uidentes quidem poenitebat, sed patiebantur usque ad ca-
progredi: Fatū enim eos reddiderat cecos, quod iam &
ipsis erat & ciuitati.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

Liber Septimus.

De suffossione murorum, succensione aggerum,
& Sabino oppugnante murum.

CAPVT

PRIMUM.

LADES QUIDEM HIE-
rosolymorum in peius quotidie pro-
cedebant, cum & seditiosi magis ac-
cenderetur aduersis inclusi, postquam
populum fames ipsosq; iam possede-
rat. Quin & multitudo congestorum
ccc 2 in ciui

in ciuitate cadauerum, & uisu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam ueluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata, cõculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neque superabantur, neque horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tanquàm exprobrantes deo (ut mihi uidetur) supplicij sui tarditatem. Non enim spe uictoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra uiginti & unum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta usque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terra facies. Nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis undique arboribus cernebatur: nec ullus qui pridem Iudeam uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc uideret, continere lachrymas poterat, uel non genere mutationem naturæ, quântum pristinae derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: ne si quis subito adueniens, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreretur ciuitatem. Romanis autem ac Iudeis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium.

Namque hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec uoluntatem sibi fore illis incensis alios parare. Nam & materie defecerant, & labori quidem corpora militum crebris offensionibus cesserant. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. Ad mala enim quæ hinc accedebant, etiam pugnatoribus nihilo segnius utebantur.

bantur. Sed eorum spes frāgebatur, cum aggeres insidijs, machine soliditate mutri, manus uero cōflictus audacia repugnantium superaretur: & precipue, quod cum seditione famēque ac bello, totq; malis, præstantiores Iudeorum animos inuenirent. Virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur, inuictam uero animorum magnitudinem, que calamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad uirtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautius custodias præparabant. Iohannis autem factio, apud Antoniam simul & futura timebat. Si disjiceretur murus cauebat: & antequam arietes admouebātur, operibus instabat, nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum facibus aggerem, spe decepti remeauerē. Nam primum ne concordare quidem eorum uidebatur cōsiliū, paulatim & per intervalla, & constanter, non sine metu pro silentiū, neq; Iudeorū more, ut breuiter dicam. Deerant enim que propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & ut non sine offensione recederent. Languidiores progressi, quā solebant, etiam Romanos solito promptiores offendere: qui pro corporibus quidem atq; armis ita undiq; aggeres sepsere, ut nusquam igni aditum relinquerent. Animum uero ita cōfirmauerūt, ne quis loco antequā occumberet, moueretur. Nā præter omniū rerum desperationē, si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati uirtus cederet, aut armatmeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem missilia cum illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediēbat, ac periculum antecedentis molliores efficiebat. Qui uero intra teli

Tentata
expugna
tio.

sitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnationio. Iudeis autem inde digressis, Romani machinas admo- uère: quàmuis ab Antonia saxis atque igni ferroq; peteren- tur, & quodcunq; hostibus telum necessitas attulisset. Nā licet multum moenibus Iudei confiderent, machinasq; cō- tēnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudeis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia laderetur: & fragilibus cam fundamentis suffi- cantes, cōtra certabant. Nec tamen quod feriebatur, icti- bus obediebat: sed ipsi quidē crebris in se missilibus iactis, cū nullis periculis desuper uenientibus lassarētur, arietum opus urgebant. Cum uero inferiores essent, ac lapidibus frangerentur, alij scutis super corpore concameratis, fun- damenta manibus & uectibus suffodiebant. Itaque saxis quatitur obstinato labore concussis. Quietem utrisq; nox attulit, & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua par- te prioribus Iohannes aggeribus insidiando, murum suf- foderat, subsidente cuniculo repente labitur. Parum præ- ter spem utrorūque animi affecti sunt. Nam Iudei quidē quibus memoria esse oportebat, quod ruina præter spem accederet, & aduersum eam præcauti non fuerant, tanquā mansura esset Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam letitiam sub celeri subuersione natam, conspe- ctus alius murus, quem intrinsecus Iohannes edificaue- rat, cito restrinxit. Veruntamen prior faciliior impetus ui- debatur. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorē, & Antoniam satis esse infirmiorē (murus quoq; recens erat) cito destrui posse arbitrabantur. Nemo tamen eū au- debat ascēdere: quod ei qui primus id tentauisset, certissi- mum

Casus
muri.

mum esset exitiū. Titus uero spe atq; oratione putans ala-
 critatem pugnantium excitari, et adhortatione atq; pro-
 missis sepe quidem periculorū nasci obliuia, interdū autem
 mortem solere contemni, in unum congregatos fortissimos
 experiebatur, dicens: O cōmilitiones, hortari quidem ad ea
 que periculum non afferunt, aperte et ipsis qui rogātur, Oratio
Titi ad
milites.
 et qui eos rogant, ignauie reprehensionē parit. Exhorta-
 tione autē opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per
 se quęq; gerere dignum est. Itaq; difficilem uobis in mu-
 rum esse ascensum ipse profiteor: quod autem uel maxime
 oporteat glorię cupidos pugnare difficillimis rebus, pul-
 chrūq; sit cū laude mori, nec erit infructuosum, si quę pri-
 mi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem uos illud
 hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudaorū pa-
 tiēs animus, et in aduersis rebus durā cōstantia. Romanos
 enim eosq; milites, quibus in pace bella discere, in bello au-
 tem uincere cōsuetum est: à Iudaïs manu uel animo supera-
 ri turpissimum est, idq; in fine uictorię, cum etiam dei nita-
 mur auxilio. Nāq; offensionis nostrę Iudaicę desperatio-
 nes sunt. Illorū autem clades, fauore dei uestrisq; uirtuti-
 bus crescunt. Etenim seditio, fames, obsidio, murorumq;
 sine machinis casus, quid sit aliud quā in illos ira dei, no-
 strumq; adiumentū. Igitur non solum deterioribus infe-
 riores uideri, sed etiam diuinū præsidiū prodere, uobis nō
 cōuenit. Quo pacto autem nō turpe uideatur, Iudæos qui-
 dem (quibus nō magni pudoris est uinci, qui seruire didice-
 rint) quo minus in posterū patiantur, mortem contemne-
 re? atq; in nos medios frequenter excurrere, non uictorię
 spe, sed ostentationis gratia: uos autē totius penē terrę ma-
 risq; uictores, quibus etiam non uincere probro habetur,
 otiosos cēdentes, ne semel quidem in hostes aliquid au-

daciter expertos, famam ac fortunam cum his armis operiri: maxime cum paruo discrimine totum positis efficere. Deniq; iam in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capta hac respiratione hostium, incedere uictoriam nobis plenissimam repromittit. Et ego prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere: & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cū corpore sepultura damnatur. Quis enim uirorum fortium nescit, quod animas in acie, ferro, corporibusque absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroas, uidēdos offerunt posteris suis. Quas uero morbus corporis tabēsque consumpserit, & si maxime probris ac piaculis purgatæ sunt, subterraneæ tenebræ operiunt, altāque obliuio suscipit, & corporis simul ac uitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, adhuc omni morbo leuius est ferri ministerium, cui nō uideatur ignauum negare usui, quod debito redditurus sit: Et hæc quidē ueluti seruari nequeant, uel qui conati fuerint, profecutus sum. Est autem salutis spes in maximis quoque periculis, qui uirilem animum gerunt: Primū enim quod decedit patet incessu: Deinde totū quod ædificatum est, facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fiet atque subsidio, uestrāque obstinatio in breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum ceperimus, incruentares efficietur: Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. Si uero clam, uel etiam per uim aliquid egerimus, semel quāuis paucos nō sustinebunt. Me autem

tem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui uixerit quidem similibus praesit: beatissima uero praemia sequantur occisos. Talia dicente Tito, caetera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum uero unus, qui in cohortibus militarent, Sabinus quidam, genere Syrus, uir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante uidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. Erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quaedam heroica in macro corpore, itaque angustiore uiribus suis, habitabat. Cum primus itaque surrexisset: itaq; dedo me, inquit, tibi alacri animo Caesar, & ante oēs in murum ascendo: atque opto quidem, ut uires ac uoluntatem meam sequatur fortuna tua. Quod si coepto casus inuiderit, scito me non praeter spem, quod res aliter cesserit: sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum leua manu capiti praetendens, strictoque dextera gladio, circa horā dici sextam murum petebat. Sequebantur autem ex alijs, qui soli eius uirtuti amuli esse cupiebant, undecim uiri. Multo autem omnes antecedeat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeteret, atq; ingentia saxa deuoluere, qui nonnullos de undecim deceperunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamē ante impetū cohibuit, quam summa muri prehenderet, hostesq; in fugā uerteret. Viribus autē eius atque animi pertinacia territi, pluresq; ascendisserati, non steterunt. Quā in re fortunā quis, ueluti uirtutibus inuideat, semperq; praclaris facinoribus officiat, non incusauerit? Siquidē hic uir neque ab incepto errauit, & offensione lapidis cū maximo crepitu pronus decidit. Vnde factū est, ut Iudaei reuersi, ubi so-

Sabinus
murū cō
scendit.

Sabinus
sternit.

lum & iacentem uidere, ex omni cū parte iaculis peterent. Ille genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem ulcisceretur hostes, multosque ad se appropinquantēs sauciavit: uulnerū autem multitudine remisit dexterā: & ad extremum, priusquā redderet animam sagittis est obrutus, uir dignus, pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur. Pro mensura uero coepti facinoris, cecidit. Ceteri aut tres penē iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

CAPVT

II.

BIduo autem post, uiginti de numero excubantiū, per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem unum ad se uocant: nonaq; noctis hora per ruinas ad Antoniā otiose procedunt: occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo ceteri quidem uigiles subito exsuscitantur, & fugiunt priusquā multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. Nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autē signo audito, propere armat exercitum: & cum ducibus primis lectorum caterua comitatus, ascendit. Cum autem Iudæi ad templum interius confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruerunt, quem Iohannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositiq; amborum agminū seditiosi, tam Iohānis quā Simonis, arcebāt eos summa ui atq; alacritate repugnandi. Siquidem excidij finem putabat, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his uictorie principium fuit. Ad ipsum autem adytum
ualidissima

ualidissima pugna committitur: his quidem templū ui occupare certantibus, Iudæis uero Antoniam uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidem atque hastæ utrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret permixtis uiris, et propter angustias permutatis, cum et uocis intellectū magnitudo confunderet, multaq; mors esset utrinque, armæq; simul et cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluens grauasset alterā partem potiorum, exhortatio et inferiorum cōquestio nascebatur: Neque aut fugæ aut persecutioni locus erat: sed propinque mutationes confligentū, et inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui uero inter primos stetissent, aut occidendi aut moriēdi necessitatem habebāt, Vincuntur Romanī. quod refugere non dabatur. Nam et posteriores utriusque partes, suos in frontem iergebāt, nullūque inter dimicantes bello uacūū interuallū reliquerant. Cū aut Iudeorū animi Romanorū peritiā uincerēt, iamq; oīno tota acies pelle retur (ex nona enim hora noctis ad septimā usq; diei pugnebāt) hi quidē simul oēs excidij periculū pro nutrimento uirtutis habebāt: Romani uero exercitus parti (nondum enim ascenderant agmina, illisq; spes pugnantū nitebatur) satis esse uisum est in præsentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine. CAPVT III.

Iulianus uero quidam hecatontarchus ex Bithynia non Fortitudo Iuliani. ignobilis, quem in illo bello et armorum peritiā, et uiribus corporis, et cum spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere et male repugnare conspexit: propter Titum autem qui apud Antoniam stabat, subito prosiliit, iamq; Iudeos uincentes solus ad interiorē usq; templi angulum persecutus est. Fugiebat autē uniuersa

Casus lu-
liani,

uersa multitudo, neq; uim eius neq; audaciam hominis esse opinātes. At ille per medios ruens, quo alios aliò disiecerat, per ipsos quem occupasset interficiebat: eaque facie nihil Cesari admirabilius, aut alijs horribilius uisum est. Verū & ipsum profecto fata persequēbātur, quæ ab homine uitari nō possunt. Calceos nanq; habēs, creberrimis atq; acutis clauis, ut ceteri solēt milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo occurreret, labitur: magnōq; cum armorū sono deiectus, in tergū fugiētes reduxit. Et Romanorū quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentiū: Iudei uero multis simul gladijs & hastis undiq; feriebāt. Ille autē multā quidem ferri uim scuto excipiebat: sepe autē conatus erigere, percutientiū multitudine reuolutus est, & iacens tamē gladio multos perculit. Nec enim cito peremptus est. quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat. Nanq; diu ceruicē cōtraxerat, donec concisis alijs eius mēbris remisit uires, cū ei nemo auderet succurre-
re. Nimiū autē dolor Cesarē tenuit, ubi tantæ fortitudinis uirū in conspectu tantæ multitudinis uidit occidi, & quod locus se quidem intercludebat auxiliū ferre cupientē: alios autem, ne possent, metus impediēbat. Iulianus quidem diu cum morte luctatus, cum nō paucos intersectorū suorū saucios reliquisset, egre peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cesarem, uerum apud hostes quoque relicta. Iudei uero etiam mortui raptō corpore, Romanos in fugam uersos, in Antoniam concludere. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas quidem Aegyptius, ex agmine Ioannis: ex parte uero Simonis, Machius, & Militonis filius Iudas, & Iosue filius Iacobi duces Idumæorum: Zelotarum uero fratres duo iuuenes, Arsimon & Iudas.

Fortes
Iudæo-
rum.

Iosephi

Iosephi oratio pro deditione Iudæorum & profugium eorum.

CAPVT III.

TItus autem militibus suis imperat Antonia fundamenta diruere, facilemque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse uero Iosepho ad se uocato (namque audierat eodie, qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos uocatur, uirorum penuria defuisse, eaque re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ ante mandauerat: quod etiã si quis eum pugnam di seuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret: dummodo non unã secum et ciuitas interiret simul et templum: sanctum tamen locum uiolare desineret, neue in deum nefas admitteret. Potestate autem haberet si uellet, sacra intermissa celebrare per Iudeos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Ioanni hæc Iosephus intimarentur, sed etiam pluribus, unde exaudiri posset constitit, et mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autem ab his quo patriæ parceret precabatur, ignemque depellerent iam templo contiguum, deoque uota redderent consueua. His dictis populus tristitia simul et silentio tegebatur. Multis autem conuicijs tyrannus, Iosepho cum execrationibus lacerato, postremo addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione: sanè uero, inquit Iosephus, eam puram deo conseruasti, inuiolataque sancta mansere: nec in eum cuius speras auxilium, quicquam impium deliquisti: sed solennitas sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium cum hostem putabis: deum uero, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas, qui nostras leges etiam nunc tuetur: et quæ ipse intercidisti sacra, deo reddi compell-

Fundamenta Antonia diruntur.

Iosephus rursus hortatur deditionem.

compellunt. Quis non inopinatae mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatem: cum alieni quidem, hostesq; impietatem tuā corrigant: tu uero Iudæus, & inter leges educatus, illis quoq; in has sæuior inueniaris. Atqui Ioannem etiam quidem poenitere malorum, nō est turpe in rebus extremis, honorumque tibi exemplum patriam seruare cupiēti propositum est. Iechonias rex iudeorum, qui quondam Babylonij bellum sibi inferentibus, sponte ciuitatē priusquam caperetur excessit, & cum cognatione sua uoluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, deiq; domum uideret exuri, ob hoc sacra Iudeorum cōmemoratione laudatur: cūque memoria transmissa per secula, semper nouam immortalitē posteris tradit. Bonū ō Ioannes exemplar, & si periculum præsto sit: ego autem ueniam quoque tibi à Romanis spondeo, dum memineris, quod non gentilis moneam, & Iudæis ista promittam, spectariq; oporteat, qui sit autor, & unde consilium. Absit enim unquam me ita captiuum uiuere, ut genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, deiq; sententia condēnatos seruare cōtendo. Quis ignorat scripta ueterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixere, cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantum, sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, deus ipse cū Romanis ignem sibi lustrationis infert, totq; scelerum plenā exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lachrymis prosequente, uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorē, admirati sunt. Ioānes autē eiusq; socij magis cōtra Romanos iritabātur, illū quoq; capere cupiētes.

tes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio: & nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere: in quibus erant pontifices Iosippus & Iesse. Filij uero pontificum, tres quidem Ismaeli, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum, & Matthiae quatuor: Multi Iudeorum profugerunt ad Romanos. alterius uero Matthiae unus, qui post interitum patris auferat, quem Simon Giora cum tribus filiis, ut supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus de fecerunt: eosque imperator cum per alia humane suscepit, tum sciens alienigenis moribus illic uersari molestum esse, in Gophna dimisit, ut ibi manerent: interim munus etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello redditurum esse. Illi quidem in destinatum municipium leti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non uisis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu uidelicet a fuga reliquos deterrent. Et paulisper quidem haec calliditas eorum sicut antea ualuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem, postquam eos Titus reuocatos a Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In unum uero congregati, & ante Romanos stantes, cum lachrymis atque ululatu seditiosos rogabant, ut primo quidem paucos in ciuitate Romanos susciiperent, patriamque seruarent. Si hoc displiceret, saltem de fano certi exiret, templumque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaque in transfugas uociferati conuicia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, ut omne quidem circum

fanum

sanum spatium multitudine mortuorū sepulchro, templum uero ipsum castello simile uideretur. In loca uero sancta & inaccessa, cū armis adhuc, & manibus gentili cade calentibus, insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, ut quā Iudæos indignationē oporteret exercere, si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerātes, uterentur Romani milites. Nemo tamē fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesque optaret, antequam intolerandum malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens uicem eorū, iterū Ioannem eiusque socios increpabat, dicens: Nōne uos o sceleratissimi, cancello sancta loca protexistis? Non literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Non eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, uobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos cōculcastis o nocentissimi? Aut cur templū & externi & gentilis sanguinis cōfusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si qs unquā hunc locū ante aspexit, (nūc enim neminē credo) itēmq; testor & exercitum meum, & Iudæos qui apud me sunt, & uos ipsos, quod nō ego uos uiolare hæc cōpellam: quin & si locū acies uestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quāspia Romanorum, neque quicquā in eius contumeliā faciet. Seruabo autem uobis etiam templum nolentibus.

De iterata pugna extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

CAPVT

V.

HAec Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque tēplo parcere perspiciebat, rursus bellum gerere decreuit inuitus.

Sed

Sed uniuerſum quidem his militem, quod locus cum non ca^{lterū Ro.}
 peret, inferre non poterat. Tricenis enim de ſingulis centu^{inuadūt}
 rijs uiris fortiſſimis, lectis etiam chiliarchis, ſingulis mille=
 nos attribuit: hisque duce præpoſito Cereali, hora noctis
 nona iubet in cuſtodias impetum fieri. Cum autē ipſe quo=
 que in armis eſſet, unāque deſcendere ſtatuiffet, amici cum
 propter periculi magnitudinem ducūmque dicta continue=
 runt. Plus enim operis cum in Antonia ſedentem, quā mi=^{Titus}
 litum certamina faclurum eſſe dixerunt, quā ſi periculum ^{ſpectator}
 ſubiſſet: omnes enim fore ſub oculis imperatoris optimos ^{pugnæ.}
 bellatores: His dictis paruit. Deinde ob hoc ſolum ſe ma=
 nere locutus ad milites, ut de eorū uirtute iudicaret, ne aut
 fortis quiſquā indonatus abiret, aut cōtra impunitus igna=
 uus lateret, ſed omnium ſpectator ac teſtis fieret ipſe, qui
 & ulciſcendi & remunerandi eſſet dominus: illos quidem
 ad aciem hora, qua ſupra memoratū eſt, dimiſit. Progreſ=
 ſus autem ad ſpeluncam, de Antonia, quid fieret expecta=
 bat. Verum hi qui miſſi fuerant, non ita, ut ſperabāt, ſom=
 no oppreſſos inuenire cuſtodes: ſed excitatis cum clamore,
 conſeſtim manus conſeruere excubitorum intus. Mane au=
 tem ceteri cateruatim excurrere. Itaque primorum qui=
 dem impetum excipiebant Romani: qui autem illos ſeque=
 rentur, in agmen proprium incidebant, multisq; ſuorum
 uelut hoſtibus utebantur. Vocis nanque agnitionem conſu=
 ſus partim clamor, oculorū autē ſingulis nox ademcrat: cū
 præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor
 efficeret: idcirco obuium quenq; ſine diſcretionē feriebāt.
 Romanis quidē ſcutorū coniunctione ſeptis, & per globos
 proſiliētibus, ignoratio minus nocebat: ſigni enim ſui quiſ=
 que meminerat. Iudei uero diſiecti, tā impetus quām reſeſ=
 ſus temere facientes, ſæpe imaginē inter ſe hoſtiū alijs alijs

demonstrabāt: cum reuertentē suam quisque per tenebras, Romanum quasi aggrediētem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, uisu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque lapidibus agerentur. Neutri uero cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de uirtute certabant. Illūq; dicm sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudeis autē & propriū cuiusq; periculum, & quod tēplo metuerēt, ministrabat audaciā: quod tyrānus stans hos rogaret, alios uerberaret, & ad pugnam interminationibus incitaret. Cominus autem plerūq; pugnatum est, sed cito & breui momento praelia mutabantur. Neutra enim pars prolixum fugæ spatium uel persecutionis habebat. Pro suorum autē euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: eratq; ueluti quoddā belli theatrum. Nec enim uel Titum uel alios, qui unā erant, quicquā eorū quæ in pugna gerebātur latebat. Postremo nona hora noctis cœpto praelio, quinta diei dissoluti sunt. Cum neutri eo loco, unde pugnam iniere, certa fuga cessissent, uerū mediā in anticipati praelio uictoriā reliquissent, Romanorū quidē plurimī nobiliter decertarunt: Iudeorum partis quidem Simonis, Iudas Marion filius, & Simon Iosif: Idumæorum uero Iacobus, & Simon alter Cathla filius, Iacobus autē Sosæ: de Ioannis autē socijs, Gethæus & Alexāder: de Zelotis autē, Simon filius* Tagiræ. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antonie fundamentis, latam uiam usque ad templū cōposuit. Admotāq; muro agmina, mox aggres inchoabant: unum contra interioris templi angulū, qui ad septētrionalē oriētēmq; spectabat: alterū cōtra exedrā, ad Aqu

Anceps
pugna.

Als Iairi.

Aggeres
extructi.

ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatū. Aliorum duorum unum contra portam occidentalem templi exterioris, alterum ab Aquilone. Magno tamen opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias sexcētesimo usq; stadio deportarent. Interdum autem insidijs ledebantur, cum ipsi quidem uincendi facultate minime cauerent, Iudæis uero propter desperationem salutis audacioribus uterentur. Nonnulli enim equitum, quotiens ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea dum id facerent equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos irrumpentes rapiebant. Itaq; dum id crebro fieret Caesar existimās, quod erat uerum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum uirtute rapinas contingere, tristi animaduersione ceteros ad æquorum custodiam reuocare statuit: unoque milite, qui equum perdidit, morte damnato, eo metu equos suos ceteris cōseruauit. Nunquam enim eos post hæc in pascua dimittebant, sed tanquam natura his cōnexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabāt, aggeresque erigebant. Altera uero die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerāt, et fames urgebat, cōgregati, in præsidia Romanorum, quæ Eleon montem uersus collocata erant, circa undecimam diei horā impetum faciunt. Sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere uiolenter ambitu conatis. Cōflato autem uehementi prælio, multa quidem et alia ab utraque parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia. Iudæi uero immoderato impetu et effrenatis animis uterentur. Dux aut his pudor

ddd 2 erat,

erat, illis necessitas. Nā & amittere Iudæos, ueluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum uidebatur: & illi unam spem salutis, si murum ui percurrere possent, habebant.

Pedani-
us.

Ibi tum quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam uersis, atq; in uallem coactis, equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis undique septum, talo comprehensum: Tantum se inclinauit equo currente, tantamque dexteræ uim, itemque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem uenit. Titus autem uires eius qui ceperat admiratus, & captum, quia murum aggredi tentauerat, supplicio affici iussit. Et ipse quidem templi oppugnationem curabat, utq; aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ Iudæis aduersis prælijs male tractatis, tumefcente paulatim bello, & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore, sola membra peste occupata præuenientes, ne ulterius procederet, abscondebant. Porticus enim

Porticus
incensa.

parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens, Antoniae iungebatur, incensa, deinde ad uiginti ferè cubitos abrupte, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post idus prædicti mensis, uicesimo & quarto die, Romani porticiam inflammauere: & usque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abijciunt: neque omnino recedentes ab operibus, & Antonia contentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaq; immisso igne, cursam eius otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium bellum. Hisdem autem diebus, quidam ex Iudæis uir,

uir, & corpore brevis & uultu despicabilis, tamque gene-
re quam rebus alijs uilissimus, Ionathes nomine, progres-
sus ad Ioannis pontificis monumentum, cum alia multa su-
perbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum
haberent, ad singulare praelium prouocauit. At qui con-
trà steteret, multi quidem dedignabatur: erant autem inter
eos (ut assolet) etiam qui timerent: quosdam uero non in-
consulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere con-
fugere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos
impetus, neque deum habere placibile: & cum his in discri-
men uenire, quos neque uincere magnum sit, & uinci cum
deonestamēto periculosum non fortitudinis sed ferocitatis
uideri. Cum autem diu nemo procederet, multaque Iudeus
eorum timiditati illuderet, erat arrogantissimus quidam &
superbus à Romanis, ex ala equitum, nomine Pudens, inso-
lentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuita-
te sublati, inconsulte prosiliit, & ceteris commissa cum eo
pugnari sum praeiuit: sed à fortuna proditus est. Lapsus
enim Ionathes interfecit: deinde pede supra mortuum po-
sito, laeva scutum, dextraque cruentum gladium corusca-
bat: armisque cum fremitu concussis exercitui & iacenti in-
sultans, spectantes Romanos increpabat: donec cum tripu-
diantem & uana iactantem, quidam Priscus cēturio sagit-
ta transfixit: eoque facto, & Iudeorum & Romanorum cla-
mor uariis excitatus est. Ille autem dolore in uertiginē tor-
tus, supra corpus hostis incubuit: bellique felicitatē ratione
carentem, quam uelox ultio sequeretur ostendit.

Pudens
cadit.

Ionathes
à Prisco
occidit.

Romani flammis pereunt dolo iudaico, & de Argorio
quodam.

CAPVT VI.

SE ditiosi uero templum tenentes, aperte quidē & quo-
tidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vi-

ddd 3

ccsimo

Romani
flammi
exusti.

ccsimo autē septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spatium, quod inter culmen & trabes erat uacuum, syluis aridis, itēque sulfure ac bitumine replecre. Deinde uelut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. Qui uero prudentiores erāt, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittūt Iudæi. Excitata undiq; subito flamma, Romanos, & qui extra periculum steterunt, ingens stupor inuasit: & desperatio quos incēdium ceperat occupauit, flammis enim cincti, semetipsos in oppidum, alij uero in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, illico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam antecedeiebāt. Statim uero & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem uero, licet præ morientibus indignaretur, quod iniussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorū tetigit. Cumq; nemo prohibere posset incendiū, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia uidebant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim & ante alios prosiliēs, & comites suos quā possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiusque uoces & affectiones quisque, uelut aliquam præclarissimam sepulturam, secum asserens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiore, flammarum quidem periculum euasere. Obsessi autem, Iudæis cum diu saucij restitissent, postremo uniuersi cecidere. Post omnes autē quidam iuuenis, nomine* Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quāuis sigillatim digni sint memoria qui pericre, omnium tamen fortissimus demonstratus est. Quem Iudæi quidem, & quia

Als Longinus,
Logistō.

Et quia fortis erat, et quia interficere eum cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater uero eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamque militiam dehonestaret orabat: cui magis obtemperauit: sublatoque altius gladio, ut ab utrisque partibus cereretur, semetipsum occidit. Eorum quos ignis obsederat, Argorius quidam, calliditate seruatus est. Appellato enim clara uoce Lucio quodam, comilitone et contubernali suo: heredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurrisset ipse quidam qui se in eum proiecerat, uixit: Lucius uero pondere oppressus, constratoque lapidibus solo allisus, continuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterum tamen cautiore effecit, et aduersus Iudeorum insidias iuuuit, quibus plerumque loca moresque hominum nescientes ladebantur. Exusta est uero porticus ad tiarim usque Ioannis, quam ille belli tempore, quod cum Simone gerebat, supra postes quae in Xystum ducerent edificauerat. Reliquum uero Iudei quoniam consumpti fuerant qui ascenderent, absciderunt. Postero autem die Romani quoque, porticum quae in Borea parte fuit, ad orientalem usque totam incendunt: continentem angulos eius, quae appellatur Cedron, super uallem aedificata: unde etiam profunda erat, et horribilis eius altitudo.

De fame Iudeorum.

CAPVT VII.

Circa templum quidem ita res se habebant. Eorum uero qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. In dies namque singulos, si uel unquam aliquid cibi apparuisset, bellum illico gerebatur: et amicissimum inter se ad manus ueniebant, miseris diripiētes animis uaticum. Fides autem

ddd 4 penurie

penurie nec morientibus habebatur: sed etiā quos uiderēt expirare, scrutabantur latrones: ne quem forte cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autē spes egestate uiētus hiantes, ueluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia tanquam ebrii ferebantur, easdēq; domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabāt: omniāq; dentibus neceſſitas subigebat: & ea colligentes que nullū, quamuis sordidiſſimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuere, coriāque ſcutis detracta mandebant. Quinetiam foeni ueteris laceramenta, uiētui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor atticis uenundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus animacarentibus demonſtrare? factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictū quidem horrendum, auditu uero incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſſe ri eſtimarent, niſi teſtes multos haberem: & forte aliāquam patriæ reſerrem gratiam, parcius ea diſſerens, quorum fata perpeſſa eſt.

De muliere quæ per famē filiū coxerat. CAPVT VIII.

MVlier quædam ex plebe trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia, de uico Vatezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine fugiens, in Hieroſolymam recepta cum cæteris obſidebatur. Huius alia quidem bona tyranni dirupuerunt, quæ ex tranſammanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias uero conditorum, & ſi alimenta reperiſſent, irrūpentes domum eius ſatellites, quotidie auſerebant. Grauius autem mulier indignabatur: propterea que ſepiſſime raptoribus maledicens,

cens, & imprecans, eos contra se uehementius iritabat: cū neq; iratus, neque miscrans, eam quisquam uellet interficere. Sed uictum quidem patrando alijs parabat: undiq; autē adempta iam erat ei etiam reperiēdi facultas, famesq; uisceribus & medullis irrepsrat. Plus uero quā fames iracūdia succedebat. Igitur ui animi ac neceſſitate impulsa, rebus aduersis contra naturā excitatur, raptōq; filio, quē latentē habebat, miscrum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiā, si uixeris, scrutururus es: fames autem praeuenit scrututē: his uero seditiosi seuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanē uitae fabula, quae sola deest calamitatibus Iudeorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctūque medium comedit. Adoptertum autē reliquū seruauit. Ecce aderāt seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset ostēderet, minabātur. Illa uero bonam partem se reſeruasse respōdens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, uisūq; ipso dirigerunt. At mulier: & hic, inquit, est uere filius & facinus meum, comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut foemina molliores, aut matre misericordiores: Quod si uos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremantes exierunt, ad hoc solum timidi, uixq; hoc cibi matri cessere. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id pateretur interijſſent. Cito autem Romanis nunciata est illa calamitas, eorumque alij non credebant, alij miscrebātur, mul-

Filius à
matre co-
ctus.

tos autem uehementius eius gentis odium cepit. Caesar autem super hoc deum placabat: siquidem Iudeis pacem obtulisset, cisq; liberam proposuisset omnium obliuionē quę commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro sacietate atque opulentia famē optasse: & qui proprijs manibus templum, quod ipse eis seruassent, incendere coeperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi uictus, ruina sese patrię operturum: neque relicturum in orbe terrę, ut sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic uesterentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanā mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam ea paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri & incendio templi. CAPVT IX.

OCtauo autem die mensis Augusti, cum duę legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cum diebus ante sex, qui firmissimus erat, aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius & ceterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portę alij fundamenta suffodiebant: multumque fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuerunt. Ab interioribus autem portę sustinebantur: iamque diu mansere, donec instrumentorum & uectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudei uero praudenti, ne eos subire prohiberēt, cum his congressi dimicabāt. Et alios quidem retro depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabāt.

Multos

Scalę
muri ad
motz.

Multos de scalis egredientes, priusquam se scutis obtegerent, ferientes gladijs præueniebant. Nonnullas autē scilas armatorum plenas, in latus deiicientes, declinabant. Vnde Romanorum quoque non parua cades sequebatur. Alij signis ablatiis pro his decertabant, rapinam eorū gravisimā fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiūtur: & eos qui unā ascenderāt, interficiūt. Ceteri uero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo, nō aliquo facto opere, procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnaverunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem, cum uideret se alienis & templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autem ad eum profugi uenire <sup>Trāsfu-
gæ.</sup> Ananus ex Emaus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati: idcirco sperantes ueniam, quod Iudæos uictores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, utrumque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non uoluntate uenisse: nec salute dignos esse incensam ipsorum causa patriam deserētes. Verūtamen cōhibuit iracundiā fides, eosq; dimisit: sed nō eo loco habēdos, quo etiā alios credidit. Iā uero por <sup>Porticus
tēpli ac-
censæ.</sup> tis milites ignē admouerāt, liquefactoq; argēto, cito lignū flāmē assumpserāt, cū subito auctæ proximas inde porticus corripuere. Iudæis uero ignē circū se uidētibus, corpora si mul animæq; ceciderūt: & stupore attoniti, adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus est: stantes uero aspiciēbant, nec tñ his quæ absumerētur dolentes: saltē ut qd' reliquum esset, saluū haberent, animū colligebant. Illo quidē die, & quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undique inflammari porticus potuerunt.

Postero

Postero autem die Titus partem militū iussit incendium re-
 stinguerē, perq; proxima portis loca uiam sternere, ut fa-
 ciliior agminibus esset ascensus. Rectores ad se conuocat:
 sexq; collectis qui erant procures, Tiberio Alexandro to-
 tius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis
 præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Phrygio
 quintæ decimæ, cum quibus erat etiam Fronto, ac Ternius
 magister duarum Alexandrinarum legionum, & M. Ant.
 Iulianus procurator Iudææ, congregatisq; præterea chi-
 liarchis & procuratoribus, consilium de templo propo-
 suit. Alijs quidem uidebatur lege belli utendum esse: nun-
 quam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo ma-
 nente, quo omnes ubicunque essent colligerētur. Nonnulli
 monebant, ut si templum reliquissent Iudæi, neq; armis pro
 eo quisquam certaret, conscruandum esse suadebant. Si uero
 id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam ca-
 stellum iam uideretur esse non templum: & piaculum non
 ipse id, uerum illi qui fieri coëgere, committerent. Tito au-
 tem, nec si stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus ani-
 mo carentibus, ulciscendum esse dicente, neque se unquam
 tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc
 damnum, sicut ornamentum quoque foret imperij, si mane-
 ret: iam certi quid uellet, ad eius accedunt sententiā Fron-
 to, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consiliū dimisit,
 iussisq; militibus requiescere, itēq; ducibus ut his in pro-
 cinctu ualidioribus uteretur uiam sternere per ruinas, lectis
 ex cohortibus imperat, ignēq; restinguere. Illo quidē die
 Iudæos labor itēque timor ab impetu continuit. Postero
 autem collectis uiribus, & recepta fiducia, per orienta-
 lem portam contra templi exterioris custodes, secunda ho-
 ra dici procurritur. Illi autem primam quidem concionem
 fortiter

fortiter excepere: septiq; scutis, à fronte murum condensa-
 acie imitantur. Certum tamen erat eos non diu duraturos,
 quod & multitudine infestantium & animis uincerentur.
 Caesar autem priusquam uerterentur acies (nam pugnam ex
 Antonia prospectabat) cum equitibus lectis uenit auxilio.
 Impetum uero eius non sustinuerunt Iudæi: sed primis inter-
 fectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Ro-
 manis, reuertentes instabant. Cum autem illi retorsissent,
 iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi ui-
 coacti templum introire, conclusi sunt. Titus autem disces-
 sit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu
 aggredi, templumq; obsidere. Sed id planè dei sententia iā=
 dudum igne damnauerat: euolutisq; temporibus aderat fā-
 talis dies qui erat decimus mensis Augusti, quo etiā prius à
 rege Babyloniorum fuerat concrematum. Ex ædibus autē
 causam principiumq; sumpsit incēdium. Nam cū paulisper
 Titi discessu seditiosi quicūq; essent, Romanos rursus aggre-
 diuntur, custodūq; templi cum ignē interioris fani restin-
 guentibus pugna committitur. Hicq; Iudæis in fugam uer-
 sis, usque ad templum transierunt.

Quemadmodum templum incensum est inuito Tīto.

CAPVT X.

Hic itaq; tunc militum quidam, non expectato cuius-
 quam edicto, neque tantum facinus ueritus, sed di-
 uino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur:
 & exardente materia raptum ignem in fenestram inserit
 auream, inde ad membra circum templum edificata de se-
 ptentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata,
 Iudæorum quidem calamitati dignus clamor exoritur, &
 ad ulciscendum properabant: neque iam uitæ parcendum
 rati, neque uiribus temperandum, amisso eo cuius gratia
 cautis-
 succendi-
 tur.

cautissimi uidebantur. Mature autē hoc Tito quidem nunti-
 ciat. Et ille (nanque casu in tabernaculo quiescebat sicut à
 praelio redierat) exiliit: templumq; curriculo petit, prohi-
 biturus incendium: omnesque post eum duces, & hos agmi-
 na perterrita sequebantur. Clamor autē ac tumultus erat,
 tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce si-
 mul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat ex-
 tingui. Sed neque uox eius audiebatur, quod aures eorum
 maior clamor obstrueret, nutumque dexterae non attende-
 bant, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introciurren-
 tium uero agminum impetum, non præcepta neque intermi-
 natio continebant: sed quò furor eos duceret, sequebatur.
 At ipsos autem introitus obstrusi, multi quidem sese inui-
 cem conculcabant: multi uero ardētibus adhuc & fuman-
 tibus porticum incendentes ruinis, luore quidem uteban-
 tur. Cum uero ad templum accessissent, e dicta quidem Cæ-
 saris non audire simulantes, præcedentem quisque, ut ignē
 immitteret, hortabatur. Seditiosis autem iam subeundi qui-
 dem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat.
 Magna uero populi multitudo inualida & inermis, ubicū-
 que occupati fuerant, interficiebantur: & circū aram qui-
 dem ingens mortuorum numerus cōgerebatur. Per gradus
 uero templi, & sanguis multus profluebat, & eorū corpo-
 ra qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autē ubi neq;
 impetum insaniētium militū cōtinere poterat, & flamma
 dominabatur, intrò cū rectoribus ingressus, & sanctū tem-
 pli, & quicquid illic erat aspexit, ea quidē quæ apud alie-
 nigenas erant fama meliora, pompa uero & opinione do-
 mestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla
 parte ad interiora penetrasset: nec membra quæ circū erāt
 templum depasceretur, quod erat uerum, existimans adhuc
 illud

Cædes
multorū.

Cæsar in-
greditur
templi
adyta.

illud opus posse seruari, & ipse profiluit, militesq; rogare ut ignem restinguerent conabatur: & Liberalem hecatontarchum de stipatoribus suis, fuisse multatos qui nō obedi-
rent iussit arcere. Illorū autem furor belliq; impetus quidā uehementior, Iudeorūque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant. Plerosq; autem præda-
rum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas cōspicerēt. Præterea quidā mules ex his qui intrauerāt, cum Cæsar ad inhibendum in-
cendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiece-
rat. Tūq; subito, postquam flamma intus apparuit, & du-
ces cum Cæsare discedebant, & stantes extrā succendere nemo prohibebat. Templum quidē hoc modo inuito Ti-
to exurit. Sed quamuis hoc multum quis deplendum pu-
tet, ut opus omniū quæ audiuius aut uidimus maxime ad-
mirabile, tā extructionis genere, quā magnitudinis, itēq;
munificentie in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis ha-
beatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut
animalibus, ita operibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mi-
rabitur autem in eo etiam circumacti temporis fidem. Nam
& mensem, ut dictum est, eūq; diem seruauit, quo primū
ab Babylonijs templum erat incensum. Et à prima structio-
ne templi, quam Solomon rex inchoauit, usq; ad hoc ex-
cidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani,
mille centū triginta colliguntur anni, & septem menses, ac
dies quindecim. A posteriore uero, quam secundo anno Cy-
ri regis Aggæus fecerat, usq; ad excidium quod Vespasia-
no imperante sustinuit ciuitas, anni sexcēti trigintanouem,
& dies quadragintaquinque.

De sacerdotibus, Gazophilatioq; & porticu.

CAPVT

XI.

Dum

DVm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte uenisset rapiebatur, & cedes erat infinita deprehenforum. Nec acta fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri ac profani similiter interficiebantur, atq; omne genus hominum belli calamitas persequabatur, unaq; supplices cum repugnantibus necabantur: flammâq; ulterius progrediens, cū gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis arde re crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum agminum fremitus erat, & scditiosorum, ferro igniq; clausorū clamor ingens tollebatur, & populi sursum deprehenso ad hostes fuga, cum stupore ac calamitate conquestio. In colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi cōsonabat. Iam uero multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi uidere, in questus interim uires clamoremque receperunt. Resonabat autem & trans fluiuium regio, & montes circumpositi grauiorem impetum faciebant: & tamen erant clades acerbiores tumultuum. Nam collem quidem in quo templum erat, euelli radicitus quis putaret: ita undiq; belli plenus uidebatur, & sanguis igne largior esse, pluresq; intersectoribus interfecti, oisq; terra cadaueribus tegebatur: & supra corpora mortuorū gradientes milites, cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsus Romanis, in exterius templum, deinde ciuitatem euadit. Populi autem quod fuit reliquum, in exteriorum porticum confugerat. Sacerdotum autem Iudeorumque nonnulli, primum quidē uiribus itēque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus utebantur: Deinde cum

nihil

nihil proficerent, ignisq; in eos euomeretur, in parietē secedentes octo cubitis latū, ibi manebāt. Duo tamen ex nobilibus, cū ad Romanos trāscundo seruari possent, aut cōmunem cū ceteris diuare fortunā, semetipsos in ignē iniecere, et cū templo cōcremati sunt, Meirus filius Belgae, et Iosippus Darea. Romani autem, quod frustra se circum templum edificijs parcere iudicabant, cū ipsum templū arderet, omnia simul incendūt, et quicquid ex porticibus reliquū erat, et portas: prater unam ex parte oriētali, alterā ex meridiana, quāuis eas quoq; postea funditus euerterint: Quinetiā arculas, quae gaz ophilacia uocantur, incendūt, in quibus magna uis erat pecuniae, ac plurimū uestiū, aliāq; substantia, et (ut breuiter dicam) omnes Iudeorū congestae diuitiae, quod opulentissimus quisque illuc totas domos exhauserant. Venerunt autē etiam super cam, quae restabat, unam porticū, extra templum, quō confugerant ex populo muliercule, itēmq; pueri et promiscuae multitudinis, prope ad sex hominum milia. Sed priusquā de his Caesar quicquam decerneret, uel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incēdunt porticum. Hincq; contigit, ut alij cum se ex flamma precipitarent morerentur, alios ipsa corrūperet. Ex tanto autē numero nemo seruatus est. His causa interitus quidē pseudo propheta fuerat, qui eo die praedicauerat in ciuitate, quod eos in templū deus ascendere signa salutis accepturos iubcret. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetae, populo denunciabant, ut expectarent dei auxiliū, quo propterea minus profugerent, et eos qui supra timorem et custodiam fierent, spes retineret: Cito autem in aduersis homini persuadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem pollicetur qui fallit, necessario quicquid ea patitur, spei totus efficitur.

Sacerdotes in templi se muris occultantes.

DEniq; miserabilis populus, illis quidem fallacibus deumq; calūniantibus, credulus erat. Certis uero prodigijs & futurā solitudinē pronunciantibus, neq; attēdebāt animo, neq; credebant: sed uelut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta dei dissimulauere: modo cum supra ciuitatem sidus stetit, simile gladio, & per annum perseuerauerit cometes, modo cum ante defectionē, primiq; belli motus ad diem festum Azymorū populo cōueniente (octauus aut dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itēq; templum tantū lumen effulsi, ut clarissimus dies putaretur: & hoc usque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum auguriū esse uidebatur: sacrorum uero peritis, priusquam eueniret, statim dijudicatum est. Eodēq; festo die etiam bos, cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset anea atq; grauissima, & post meridiem uix à uiginti uiris clauderetur, serisq; ferro iunctis obseraretur, pessulosq; altos haberet in saxēū limen demissos, uno perpetuo lapide fabricatū, uisa est noctis hora sexta sponte patefcere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, uixq; eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimū uidebatur. Deum nanq; bonorum portam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores uero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donū esse, portas aperiri: solitudinē uero illo ostento signari inter se pronuntiabant. Post dies autem festos, in diebus paucis, uicesimo primo die mensis Maij, larualis quedam imago uisa est, fidem superans. Monstrum autem
fortasse

fortasse quod dicturus sum, etiam his est cognitum qui uiderunt: et quæ secutæ sunt clades, dignæ præagijs extiterent. Namq; ante solis occasum uisi sunt per inane ferri curus totis regionibus, et armatæ acies, tranâtes nubila, et ciuitatibus circumfusæ. Festo autem die, quâ pentecosten uocant, nocte sacerdotes intimû templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motû quendamq; strepitum senserunt: postea uero subitam uocem audire, quæ diceret, migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidâ, filius Anani, plebeius et rusticus, quadrienio priusquàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atq; opulentia, cû ad festum diæ uenisset, quo ategias in honorem dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab oriëte: Vox ab occidente: Vox à quatuor uentis: Vox in Hierosolymâ et templum: Vox in maritos novos nouasque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq; hæc inter diu noctûque, omnes ciuitatis uicos clamitans circuibat. Nonnulli autem uirorum insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripuñt hominem, multisq; uerberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se multabant, secretò quicquam locutus, eadē quæ prius uociferans perscuerabat. Magistratus autem rati, quod erat uerum, magis diuinû esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum, ubi plagis usque ad ossa laceratus, neque supplex quicquàm fuit, neq; lachrymauit: sed ut poterat inclinans, maxime flebiliter uocem ad singulos ielus respondebat: Veh ueh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; iudex erat) quis esset, uel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit luctus misera ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usque

Clamor
rustici ac
mors.

tempus neq; adibat quenquā ciuium, nec quenquam uidit: sed quotidie uelut orationē quādā meditatus, ueh ueh Hierosolymis, querebatur. Sed nec imprecatus est cuiquā, cū in dies singulos multaretur, nec uictū offerentibus benedicebat. Sola uero eius responsio ad omnes erat in triste præsagium. Maxime autē diebus festis uociferabatur: idq; per annos septem et quinque menses continuos faciens, neque uoce rauior fuit, neq; laborauit, donec obsidionis tēpore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circūiens iterū, ueh ueh ciuitati ac phano ac populo, uoce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidisset, ueh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profecto inueniet, deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis uoluntarijs interire: quandoquidem et Iudei post Antoniam captam, quadratum fanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itemdem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudeam creatus est imperator. Sed etiam homines factum uitare non possunt, etiam si præuiderint. At uero hi signorum quedam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio suaq; perniciæ, eorum iniquitas confutata est.

Prefagia
sinistre
Iudæis
intelle-
cta.

De imperio

Romani quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem cō-
 fugere, templo itemq; omnibus circū locis ardenti-
 bus, signa in fano reposuere contra portam orientalem: hiq;
 ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declara-
 bant Titum imperatorem. Vsq; adeo uero præda satiati
 sunt milites uniuersi, ut in Syria dimidio quàm pridem fue-
 rat pretio pondus auri ueniret. Ex his autē sacerdotibus,
 qui in templi pariete perdurauerant, puer sitiens à Roma-
 nis custodibus pacē petebat, sitimq; fatebatur. Sed ubi illi De. pue-
ro quo-
dam.
 tam ætatis quàm necessitatis miserati, dedere ei dexteram,
 & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sor-
 sum refugiens abiit ad suos, nec eum quisquam custodum
 insequi ualuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem
 nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteræ enim sibi
 data, non ut apud ipsos remaneret, sed ut tantum descen-
 deret, atq; ut aquam acciperet: quæ cū fecerit, in fide mani-
 fesse. Astutiam quidem propter ætatem, maxime pueri, qui
 decepti fuerant, mirabantur. Quinta uero die sacerdotes
 oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum per-
 ducti, ut salutem sibi concederet orabant. Ille autem ue-
 niæ quidem tempus illis præterisse fatus, perisse uero id
 cuius eos gratia merito conseruasset, decere autem sacer-
 dotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iu-
 bet. Sed tyranni cum socijs, quoniam bello undiq; teneban-
 tur, circumdati autem nusquam erat fugere copia, Titum
 ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate na-
 turali saltem oppidum seruare cupiens, & amicis præ-
 terea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos
 esse arbitrabantur) in parte occidua templi exterioris cōsi-
 stit.

Oratio
Titi ad
sedition-
es.

stit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, isq; tunc inter tyrānos ac Titum interueniebat. Multi autem militū utrinq; densi astabant: Iudei quidem circum Simonem ac Ioannem suspensi spe ueniæ: Romani uero ad Cæsarem speculandi studio, qualiter cos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumento superior ostēdebat, prior alloqui cœpit. Et iamne saturati estis patriæ malis, o uiri? quibus neq; uirtutis nostræ, neq; infirmitatis propriæ uenit in mentem: sed incōsulto impetu ac furore perditis populo & ciuitate simul ac templo, ipsi quoq; iuste perituri: qui primū quidem, postquā uos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis. Deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis: utrūne multitudine freti? an quod parua manus uobis Romani exercitus satis restitit? Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, Iudeos præ Romanis optaret? Sed uiribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorum? Et qui maior Oceano murus, atque obstaculum quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, uel astutia ducū? Atqui etiam Carthaginenses captos esse noueratis. Itaque uos contra Roma. ipsorum excitauit humanitas, qui primum uobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges. Deinde leges seruauimus patrias, & uiuere uos non solum discretos, sed cum alijs etiam uestra uoluntate cōcessimus: quodq; maximum est, tributum capere dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neq; monuimus, neq; prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostraque pecunia uos contra nos instrueretis.

strueretis. Ergo tantis bonis affecti, facietatem in eos qui hæc uobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplum serpentium uirus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & ueluti ruptū aliquod membrum, siue contractum aliās, male quieti in maiore uitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam uestram, non ut pœnas à uobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si depopulandæ nationis causa uenisset, stirpem uestram petere, atq; hanc delere ciuitatem, Galileam & circa eam loca uastare maluit, ut pœnitendi uobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitatis infirmitas uidebatur, nostraq; lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis uestris dissensionibus fiducia præsumpsistis: meq; ac patre meo digressis ac Aegyptum, ad struendum bellum tempus illud utile putauistis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos, quos etiā duces humanissimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos cōfugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autē gratulantibus exteris nationibus, iterū hostes Iudei, & legationes quidem à uobis trans Euphraten usq;, nouarum rerum gratia missæ: murorum autem noui ambitus reparabantur, seditio etiam, tyrānorūq; contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiusmodi nequissimos decet. Iussus ego ab inuito patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem uenire, letabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam uos desistere, pugnantibus aliquādiu parcebam, sponte ad me uenientibus dexterā dedi, fidem seruauī confugientibus, multos captiuos miseratus, uerberibus urgentes bellum coercui, muris uestris machi-

nas inuitus admoui, semper cedis uestra cupidos milites continui. Quotiens uici, totiens uos ad pacem tanquam uictus prouocaui. Cum propè ad templum accessissem, consultò iterum legis belli oblitus parcere uos proprijs sanctis orabam, templumq; seruare, data uobis exeundi copia, et fide salutis: uel etiam pugnare alio tempore si uelletis, in alio loco facultates praeui. Ista omnia spreuistis, et templum manibus uestris incēdistis. Deinde sceleratissimi nūc me ad colloquiū prouocatis, ut quid tale conscruetis quale periit. Qua uosmetipsos salute dignos esset post templi excidiū iudicatis? Quinetiā nunc armati statis, et nec in extremis supplices asimulatis. O miseri, quae fiducia? Nō me populus uester exanimatus? Templum uero periit, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autē meis habetis animas uestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini? Non contendam cū pertinacia uestra. Proiectis autē armis, traditisq; corporibus, uitam uobis indulgeo, et sicut in priuata domo, dominus mitis ultus grauiora, cetera mihi seruo. Ad haec illi responderunt, fidem quidem se ab eo minime posse accipere: nam iurasse nunquā id esse facturos: exeundi uero per munitiones, qua murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem, ipsisq; oppidum relicturos. Hoc Titus uehementer iratus, quod in sorte captorum constituti, uictorum sibi condiciones ponrent, declarari quidem his iussit uoce praconis, ne ulterius ad se profugerēt, neue fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem uiribus dimicarent, et quantum possent, saluti suae cōsulerent: iam enim se omnia iure belli gesturū. Militibus autem diripere ciuitatem, atq; inflāmare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. Postero autem die, Archium, et

Acram,

Superba
respōlio
feditio
rum.

Permit-
titur ciui-
tas prae-
dix & in-
cendio.

Acrā, & curiā, quæ uocatur Ophla, succendēre, & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiā, quæ in mediā erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ uici ardebant, domusq; fiammo consumptæ. Eodem die* Galeza regis filia, & Al. zare. fratres, cum his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquā cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tūc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios, ac propinquos postea uinctos, Romā perduxit, fidem obsidum præstatuos.

De præda seditiosorum & succensione interioris ciuitatis.

CAPVT

XIIII.

Seditiosi autem ad domum regiam profecti, ubi (quia Seditiosi Stuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Roma deprædatur re- giam. nos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eō conuenierant, propē ad octo milia & quadringentos occisis, pecuniam etiam diripuerunt. Viuos autem duos milites Rom. cæpere, unum equitem, alterum peditem, & peditem quidem interfectum per omnem traxere ciuitatem, uelut uno corpore omnes Ro. ulciscerētur. Eques uero quidam his quod saluti foret, suadere pollicitus, deducitur ad Simonē. Cūq; ibi, quæ diceret non haberet. Ardali cuidam ex numero du- Duo milites Ro- mani capti. cum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus, ceruice atque oculis in conspectu Romanorum, uelut capite cæsurus, produxit. Verum ille dum gladium Iudæus educeret, ad Rom. refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset lapsus, nō est passus quidem occidere, indignum uero esse Romanorum militem iudicauit, quia uiuus fuerat captus, & armis ablatis eum agmine pepulit. Quæ res prudenti uiro grauior esse morte uidebatur. Postero autem die Romani, uersis in fugam ex inferiori ciui-

tate latronibus, omnia Siloam usque igni tradidere, et oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis uero carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla poenitudo: arrogantia autem, tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem letis uultibus aspicientes, alacri uoto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, et flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquis ciuitatis obsecrādo laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem, atque impietatem locutus, multa uero pro salute adhortatus, nihil amplius quam elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, ueluti custodia circumuallati: cædisque insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere parati insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesque interficiebantur. Nam propter inedia[m] fugere non ualebant, mortuos autem canibus proiciebant. Omne autem percundi genus, fame leuius uidebatur: adeo ut ad Ro. quoque sine licentia, etiā desperata misericordia, tamen fugerent, atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent: nullusque in ciuitate locus uacuus erat, sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerāt, et cadaueribus eorū plena erant qui alimentorum penuria, uel seditione perierant. Tyrannos autē fouebat, factionemque latronū, spes ultima, sita in clauicis: quò si fugissent, minime iueniri posse arbitrabantur. Sed peracto excidio, post Romanorū digressum prodire ac fugere cogitabant. Id enim planè illis erat somniū. Nec enim uel deū, uel Romanos fuerāt latitaturi. Tunc quæ subterra-

ncis

neis freti, plura quàm Romani concremabāt, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant, itémq; spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum: eosq; putauerim, nisi excidio prauēti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis adoritur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

CAPVT XV.

CAesar autem fieri non posse prospiciēs, ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupio undique loco sitam, distribuit operibus militem, uicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio impendiorum difficilis: omnibus, ut dictum est, circum ciuitatem usque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidem legionum opus, in occidentali parte ciuitatis, contra aulam regiam erigitur: auxiliatorū uero manus, & cetera multitudo Xystum uersus, ac pontem, & Simonis turrim: quam Ioannes bellum gerens, pro castello sibi edificauerat. His autem diebus, Idumæorum duces clam congregati, consilium de sui traditione capere: missis ad Titum quinq; uiris, ut dexteram sibi darent, precabantur. Ille tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniā belli pars uidebatur, sero quidem, uerū tamen uitam his pollicitus, legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinq; uiros statim occidit. Duces uero, quorum nobilissimus erat Sose filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus quid aggeret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodijs amplectebatur, & tamen

Al. Te-
buthi.

et tamen custodes profugientibus ob stare non poterant. Quamuis multi necarentur, plures tamen erant, qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quod Titus nimia lenitate priora precepta neglexerat: ipsiq; milites iam et spe lucri, et facietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebs, aliud uulgius cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio uenundabant. Cum multi autem distraberentur, et emptores pauci essent, quanquam uoce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret, ut eo modo familias suas educeret, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio uideretur. Et infinita quidem multitudo uenit. Ex populo uero seruati sunt, plus quam quadraginta milia, quos imperator quomodo cuique gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus, etiã sacerdotũ aliquis, filius* Nebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, ut de sacris donarijs quedam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; et crateras, et pateras omnia ex auro solido et grauißimo facta. Tradit etiam uela, et pontificum indumenta, cum gemmis, et uasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phinees nomine, uestes et cingula sacerdotum ostendit, multamque purpurã, et coccum, quæ ad usum reposita, catapetasmatis seruabatur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casie, pigmætorumque aliorum multitudo, quibus cõmixtis deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo, et ex alijs opibus multa, et sacra ornamenta non pauca: quorũ gratia, licet ui capto, transfugæ tamen data est uenia.

De potita reliqua parte ciuitatis.

CAPVT

XVI.

Iam

IAm uero perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admovebant. Seditioforum quidem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij autem se in cloacas demittebant. Multi autem dispositi ulciscabantur cos, qui arietes applicare carent: hos autem superabant multitudine ac uirtute Romani: quodque maximum est leti mœstos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullęque turres arietibus pulsatę cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. Nam & priusquam transgredierentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo ante superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse, ac tremere, ut miseranda esset, quanquã in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuasõ atque perrupto, custodes pellere, atque egredi. Cum uero, quos antea fideles habuerant, nusquã uiderent, fugiebant quò quęque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij, cum totũ ab occidente murũ subuersum esse nuntiarent, alij subiisse Romanos, ac etiam propinquare se querentes, alij etiam uidere hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua demencia querebantur: ac ueluti succisi neruos, quã fugerẽt hæsitabãt. Vnde & maxime quis, & uirtutem dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni quidem semetipsos tuitione priuauere, ac sponte de turribus descendere: unde uinũquam, sola uero fame capi poterant. Romani uero, qui tantum in muris infirmioribus laborauerant, cos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna capere.

capere. Omnibus enim machinis, tres turres ualidiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaque his, uel (quod est uerius) dei nutu in his deprehensi, confestim quidem ad uallem Siloam confugère. Rursum autem ubi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus, ex ea parte petiere. Vbi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim uires eorum labor, metus, & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani uero muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atque leticia uictoriam & cantu celebrabant, quod principio finem belli multo senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant: cùmque nullum reluctantem uiderent, pro incerto mirabàtur. In angustias autem uiarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas uero uastantes, quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectū, uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eodem modo peremptos miserantes. Non idem aut circa uiuos patiebatur, sed unūquenque obuium transfigendo, & angusta uiarum cadaueribus obstruendo, totamque ciuitatem sanguine diluere, ut plerosque incensorum cædes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant, nocte uero crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cū obsideretur expertæ, quod bonis, si usa esset, ex quo fuerat condita, inuidenda mansisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quod talem progeniem qua subuersa est,

est, edidit. Intro autem Titus ingressus, et alia, et ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solidi altitudine, itemque magnitudine, subtiliq; lapidum copiae singulorum, quantumque paterent uel quantum erigerentur, deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus, et deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudeos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machine ad istas ualerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est. Quos uero à tyrannis uinctos in castellis repperit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret, murosque subuerteret, eas turres fortune suæ monimentum reliquit: quia eo militante, his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo laborabant, magna adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, et qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam uero multitudinem saluam esse. Illi autem cum his, quos occidi mandatum fuerat, etiam senes ac debiles trucidabant: uegetos autem atque utiliores coactos in templum, in destinatum mulieribus ambitum conclusunt. Custodes autem his Cæsar apposuit: unum ex libertis et amicis suis Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille aut latrones quidē omnes, atque seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit. Iuuenes autē lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat. Ex residua multitudine septem et decem milia maiores annis, uinctos mittit ad Aegyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro et bestiis consumendos. Qui uero infra decimum et sextum annum ætatis agerent, uendidere. Hisdem aut diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim milia, quibus

Titus ingreditur urbem.

quibus partim odio custodum non præbatur cibus, partim quoniam ipsi uictus fastidio tenebantur. Erat autē præ multitudinem hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorū. CAPVT XVII.

Captiuo-
rū & per-
emptorū
nume-
rus.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem milium comprehensus est numerus. Mortuorū uero per omne tempus obsidionis, decies centena milia. Horum plerique gentiles fuisse, sed non indigenæ. A totis enim regionibus ad ætymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantū hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc uires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petijt, ut si quo modo possent, multitudinem numerarent. Illi autē, cum dies festus adesset, qui Pascha uocatur, quando à nona quidem hora usque ad undecimam hostias cædunt (singula quidem contubernia non pauciorum, quam decem hominum fiunt: solum enim epulari non licet: multi etiam uicini conueniunt) hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex milia & quingentas numerauerunt. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas impute-

mus, *uicies centena ac septingentena milia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue uiriliginosis, aut semine fluctibus, quos gonoritas uocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidē, nisi qui religionis causa uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis cōgregabatur. Tūc tamē uelut in carcerē tota gens fato conclusa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur.

batur. Itaq; superat omnem humanam, & diuinitus emis-
sam pestem numerus peremptorū, quos partim palam oc-
cidere, partim capere Rom. Rimantes enim cloacas, &
sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti
sunt autem ibi quoq; plusquam duo milia, quorum alij ma-
nu sua, plures autem mutuis se uulneribus interfecerant, cū
alios fames corrupisset. Sæuius autē corporum odor intro-
euntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alij
plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se
immergerent, multe namq; opes in cuniculis inueniebātur,
nefasq; omnem uiam lucri faciebat. Subducebantur autem
multi, quos tyranni iunxerant: nec enim in extremis à cru-
delitate cessauerant. Vltius est autem deus utrunq; merito.
Et Iohannes quidē oppressus fame, cum fratribus in cloa-
cis, quam sepe despexit, à Romanis dexterā sibi dari pre-
catus est. Simon uero multa ui cum necessitate luctatus, si-
cut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est au-
tem alter triumpho, Iohannes autem uinculis sempiternis.
Romani uero extremas oppidi partes incendunt, murosq;
subuertunt.

Iohannes
& Simō
capti.

Hierosolymæ urbis historia breuis. CAPVT XVIII.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno prin-
cipatus Vespasiani, Septembris mēsis octauo die, Quin-
quies autem prius capta, tunc iterū uastata est. Aegypto-
rum quidē rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde
Pompeius, & post hos tū Herodes & Sosius captū oppi-
dum seruauere. Antea uero rex Babyloniorum eo potitus
excidit: post annos ex quo edificatum est, mille trecentos
sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem con-
ditor eius fuerat Chananeorum potentissimus, qui patria
lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideoq;
dixor.

Melchi-
sedeciu-
stus rex
primus
urbis cō-
ditor.

fff sacer

sacerdotium deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem uocauit, cum antè Solyma uocaretur. Chananæorū quidem populo rex Iudæorū Leobius pulso, colendam suo populo tradidit, & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mēsis tribus, à Babylonijs euersa est. A rege autē Leobio, qui primus Iudæus in ea regnauit, usq; ad id, qd' Titus fecit, excidiū, āni mille centum septuagintaquatuor. Ex quo primum autē condita est, usq; ad excidiū, anni mille centū septuagintaseptē. Sed enim neq; antiquitas, neq; ingentes diuitiæ, neq; per totū orbem terræ diffusa notio, nec magna religionis gloria quicquā iuuat, quo minus periret. Talis quidē finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Quia uero quos occideret, quidue raperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totā funditus iam cruce ciuitatē ac tēplum: relictis quidē turribus, quæ præter alias eminebant, Phaselo, & Hippico, & Mariamne: muriq; tanto, quāto ciuitatem ab occidente eingeant. Id quidem, ut esset castrū illis, custodiæ causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualē ciuitatem, quam uē munitissimā, Romanorum uirtus obtinisset. Alium uero totum ambitum ciuitatis ita complanauere diruentes, ut qui ad eā accessissent, habitatam aliquando uix esse crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit: clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

Vrbs fūditus diruta.

De præmio militum.

CAPVT XIX.

Cæsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasq; alas equitum, ac peditum cuneos. Omnibus autem belli partibus administra-
tis, &

tis, & laudare uniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita uiris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis, ait, habere se gratiam; quod beneuolentia erga se utendo perscuerassent. Laudabat autem, quod per omnia bella morigeri fuissent, quodque præliando fortitudinem in multis magnisque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, uel audacia inconsulta, & immanitates effere aduersantium, possint unquam Romanorum uires, uel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Bonum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod & multo tempore gestum sit. Nec enim optasse his quicquam melius; cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romanorum & procuratores imperij, ab his declaratos ac præmissos, in imperium cuncti libenter suscipiunt. Et his quæ ipsi decreuere, manendum putant, agentes his gratias qui legissent: mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo uiribus alacritatem habuit tardiores. Et illis tamen, qui pro maiore ut clarius decerassent, uitamque suam condecorassent fortibus factis, etiam re bene gesta, militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec ullum eorum qui plus alio laborare uoluisset, iusta uicissitudine cariturum: magnamque sibi huius rei fore diligentiam, quod magis uellet honorare uirtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quam punire peccata. Confestim ergo iussit eos quorum partes

fff 2 sunt,

sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse, & nominatim singulos appellans, presentes collaudabat, quasi qui domesticis recte gestis nimium letaretur, & coronas eis aureas imponebat, & torques, longasq; hastas, & signa ex argento facta donabat, & uniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurum & argentum, itemque uestes, aliamq; prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quisque se meritum præbuerat, uotisq; cum uniuerso exercitu factis, magno fauore descendit, uertitq; se ad sacra, pro uictoria celebranda, magnaq; astante bouum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse uero cum honoratis per triduum letatus, milites quidem alios quonque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit. Neque ad Euphratem, qui pridem ibi fuerat, misit, duodecimæ legionis memor, quod Cestio duce Iudæis concesserat, totam quidem illam de Syria pepulit. Erat autem olim apud Taphneos. Ad Meliten autem, que sic uocatur, misit. Hæc ad Euphraten in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. Duas uero sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Aegyptum peruenirent quinta & decima legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiæ multitudine reposuit, captiuosque ibi asseruari præcepit, quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De nauigatione Vespasiani, deq; comprehenso Simone & Spectaculo die natalitio exhibito,

CAPVT

XX,

PER idem uero tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa nauis oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem

autem uectus triremibus, postquam omnes quas præterna-
 uigauit ciuitates inuasit, & ab his cum uotis exceptus, in
 Græciam ex Ionia trāsit. Egressus deinde* cecia in Iapy- Al. Cor-
cyra.
 giam delatus est, unde iam terra iter agebat. Titus autem
 ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsaream quæ Philippi
 uocatur, aduenit, diuq; ibi commorabatur, celebrās omnia
 genera spectatuloꝝ: multiq; in ea captiui consumpti sunt,
 alij bestijs obiecti, alij autem cateruatim more hostiū inter
 se depugnare coacti. Hic Simonem etiam minore Gorgiæ
 filium comperit, hoc modo comprehensum. Iste Simon,
 cum Hierosolyma obsideretur, in superiore ciuitate cōsti-
 tutus, postquam muros ingressus fuit exercitus, totam uq;
 stare ciuitatem coeperat: tunc fidelissimis amicorum ascen-
 tis, & lapidarijs cum ferramentis eorum necessitati con-
 gruis, & alimētis quæ multis diebus sufficere possent, una
 cum illis omnibus in aliquam occultiore cloacam sese de-
 mittit, & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: ubi
 uero soliditas obstitisset, eam suffodiebāt, sperantes posse
 ulterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed
 hanc expectationem uerā non esse, uel periculū refellebat.
 Vix enim paululum fossores processerant, iamq; alimēta,
 quāuis parce his uterentur, eos deficiebant. Et nunc igitur
 uelut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, inne-
 xaq; fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex
 terra editus ubi templū antea fuerat apparuit. Ac primo
 quidem obstupere qui eum uiderūt, locisq; suis manebāt.
 Deinde propius cum accessissent, qui essent, percontati
 sunt, & id quidem Simon non dicebat. Iubeat autem ad
 se ducem uocari: statimq; accersitus ab his qui ad eū cucur-
 rerāt, uenit Terētius Rufus: nāq; is rector militiæ relictus
 erat. Omni autē ab eo ueritate cōperta, ipsum quidem uin-

Etum custodiebat: Cæsari uero, quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonē quidem in ultionem crudelitatis, qua in ciues suos amare ac tyrannice fuerat usus in potestate hostium; quibus maxime inuisus erat (ita deus posuit) non ui subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum, propterea quod plurimos ipse crudeliter interemerat, falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram dei effugere nequitia, nec inualida res est iusticia, sed quandoque sui temeratores ulciscitur, & grauiorem poenam ingerit criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luere commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem descensus ē terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsareā reuerso, uinctus Simon oblatus est, & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissime celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestiis depugnarunt, quiq; ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periere, duo milia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis uidebantur hæc, licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berythum uenit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore usus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quam sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De calamitate Iudæorū apud Antiochenses. CAPVT XXI.

Eucrit

EVenit autem per idem tempus, Iudeos qui apud Antiochiam reliquerant, acerba & exitiosa pericula perpeti, cōcitata in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia, quàm propter ea quæ fuerant nō multo ante commiſſa. De quibus neceſſarium mihi uidetur pauca prædicere, ut etiam quæ poſtea geſta ſunt, conſequenti narratione referamus. Iudeorum nanq; gens multum quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimum autem Syris in ciuitate permixta, præcipue apud Antiochiam uerſabatur, propter magnitudinem ciuitatis. Maxime uero his liberam domicilij facultatem reges, qui poſt Antiochum fuerant, præbuerunt. Nanq; Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus eſt, uastiſtis Hieroſolymis templū ſpoliauit. Qui uero poſt eum regnum aſſecuti ſunt, quicquid æneum in donarijs fuit, hoc Iudeis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum ſynagoga dedicatum: conceſſeruntque, ut pari cum Graecis iure ciuitatis uterentur. A ſecutis quoque eodem poſtea regibus modo tractati, & multitudine proſecere & extruſtione, itēque magnificentia munerum, templum clariuſ reddidere: ſemp̄q; religione ſibi ſociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo ſui partem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat conſclamatū, & recens in Syriam Veſpaſianus delatus eſt nauigio, Iudeorum uero odium apud omnes pullulabat, tunc unus eorum Antiochus quidam, plurimum patris cauſa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiā Iudeorum) cum Antiochenſium populus concionaretur in theatro, progreſſus in medium, patrem ſuū & ceteros deſerebat, inſimulans eos, quod una nocte totam ciuitatem incendere ſtatuiffent, & ueluti geſtorum participes quosdam hoſpi-

tes Iudeos tradidit. His autē auditis, populus irā cohibere non poterat, sed in eos quidem qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimq; omnes in theatro cōcremati sunt. In multitudinem uero Iudeorum properabat irruere: si eos celeriter ulti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autē iracundiam magis accendere, mutato quidem uoluntatis argumento, quodque Iudeorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idemq; iussit & ceteros cōpelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenis facto, pauci quidem cōsenserunt: alij uero qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, seuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tāmque ualidam necessitatem imposuit, ut non modo apud Antiochiam septimi diei serie soluerentur, sed ab hoc exordio in ceteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudeis autem apud Antiochiam qui tunc erant, eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monumentorumq; receptacula publicorum, itēque basilicas, uixq; ignis inhibitus est, super omnem ciuitatem magnanimus uiuens, huius facti Antiochus Iudeos accusat: & Antiochenes, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendio tumultu facile calumniam pepulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, ut penē se uidisse ignem à Iudeis injici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cū ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, impetū facerent. Vix autē

motus

Alia calamitas.

motus eorum potuit reprimere Colligas adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem nanque Syriæ Cæsennium Priscum iam quidem Vespasianus ad eum miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita uero diligenti questione Colligas reperit ueritatem, & eorum Iudeorum quidē quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. Omne autem facinus admiscere homines quidam nocentissimi necessitate debitorum: rati quod si forum & scripta publica concremassent, exactio ne liberarentur. Iudei quidem pro suspectis consultatione criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est,

CAPVT

XXII.

Titus autē Cæsar à patre sibi allato nuntio, quod uniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maxime uero, quod urbs cum Roma siamma cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam letitiam uoluntatemque translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longe absentem, omnes homines Italiæ uoluptatibus ut præsentem colebant expectatione sua, quod nimis eum uenire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optatum erat imperatorem suscipere, senectutis honore, bellicorumque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebant soli saluti subiectorum commodaturam: quod & populus malis intestinis sollicitus, magis eum uenire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluentem esse confidens, antiquam uero libertatem cum opulentia

fff s lentia

lencia recepturum: præcipue pars militaris ad eum respiciebat. Hi enim maxime bellorum per illum patratōrū no-
uerāt magnitudinē, imperitiā uero aliorū ducum experti
atque ignauiam, magna quidē se optabāt turpitudine libe-
rari. Eum uero, qui se & seruare & honestare solus pos-
set, recipere precabantur. Cum uero hac beneuolentia di-
ligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis uiris ulte-
rius expectare intolerabile uidebatur, sed eum longissime
ab urbe Roma conuenire ante properabant: Nec tamen
quāquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul
omnes effundebantur, & uniuersis facilius & promptius
ire quā manere uidebatur, ut etiam ciuitas ipsa tunc pri-
mum inter se iucundam sentiret hominū charitatem. Erant
autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi uero eum
appropinquare indicaretur, quāque mansuete singulos
suscepiisset, qui præcesserant, nuntiatum est, omnis iam re-
liqua multitudo per uias cum cōiugibus & liberis præsto-
labantur: & quō transiens aduenisset, uidendi eius uolun-
tatem, uultusq; lenitatem omnium generum uocibus prose-
quebantur, benemeritum & salutis datorem, solumq; di-
gnum Romanorum principem appellantes. Tota uero ci-
uitas ueluti templū erat, sertis atque odoribus plena. Cum
autem uix per circumstantem multitudinem in palatium ue-
nire posset, ipse quidem penatibus dijs aduentus sui gra-
tulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas tur-
be, perq; tribus & genera & uicinas conuiuia exercen-
tes, deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasia-
num quamplurimum temporis in Romano imperio perse-
uerare, & filium eius, & qui ex his nasceretur seruari in-
expugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vessa-
siano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Domus

ANte hæc uero tempora, quibus Vespasianus quidē apud Alexandriam erat, Titus uero Hierosolymā obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionē mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirātes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere uelle, bellumq; inferre, sustulit primo natura bonus consilijs uacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam soli sciunt præ cæteris gentem suam ui coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fidutiam dedit. Nam cum uideret Romanum imperium crebris imperatorū immutationibus intestina seditione turbari, omnēque his subditam orbis terra partem pēdere ac mutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atq; discordijs oblatum esse putauerunt. Id autē consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidā & Ballis, ex eorum potentissimis, qui olim quidem res nouas cupiebant: tempore autem abducti, suam sententiā prodidit: iamq; alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: uerum maxima parte Germanorum defectione pollicita, & cæteris fortasse non dissentiētibus, ueluti quadā diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealē, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit: iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quod iussus erat abiiciens, audita rebellionē Germanorum, in eos iam cōgregatos inuadit ordinata acie, magnum in conflictu numerū percutit, depositaq; amentia ad sobrietatem coëgit. Sed quā cito illi ad loca peruenissent, tunc aut multo posterant supplicio luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuntius allatus

est Ro=

Classicus
& Ballis
duces
Germanorum.

est Romam, Domitianus Cæsar, hoc audito non sicut alter in illa ætate fecisset (nam omnino adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detrectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, et supra ætatem exercitatus, ilico ten debat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permisierunt: lucrum hoc existimare maximum nacti, ut sine ulla clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne facile rursus unquam turbarentur. Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, et patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta uero Germanorum defectione, hisdem diebus etiam Scitharum cõuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmate, maxima multitudo clam transgressi flumen Istrum, uolenti atque scuisimi, propter inopinatum impetum, multos quidem Romanorum, quos in præsijs offendere, interficiunt. Et consularem uirum senioreniorem Pompeium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasque regiones totas feriendo atque diruendo, omnia quæ incendiissent peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, et uastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum dirigit, pœnas his impositurum, à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt. Qui uero salui esse potuerunt, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum diffinito, etiam futuri temporis cautioni consulit. Pluribus enim et maioribus præsijs loca circumdedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem bellum ea celeritate discretum est.

De amne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celebrimmo.

CAPVT

XXIIII.

PRinceps uero Titus aliquandiu quidem Berithi commorabatur, ita ut diximus. Inde autem reuersus, et
per

Pompeius Agrippa occisus.

per omnes, quas obiret, Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudeorum captiuus ad ostentationem cladis eorū abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum, Is fluit medius inter Acras et Raphaneas Agrippæ regni ciuitates. Habet autē quoddā peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum uidere. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur, atque hunc ordinem semper eū obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudeorum septimo die sic nominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus, quoniam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra moenia præ gaudio nō patiebatur. Omnes autem obuiam ei pergere properabant, usque ad tricesimū uel eo amplius stadium progressi, non modo uiri, sed etiam foeminae cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem uidissent, ex utroque uia latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cū ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut Iudeos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulgit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidue facturus esset, Iudæi magno et atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochie Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem uersus iter contendit. Quò nisi etiam ab rege Parthorum uenire, auream ei ferentes coronam, quod Iudeos uicisset. Eaque suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs, atque ita Antiochiam remeauit. Curia uero et populo Antiocheni multū petentibus, ut in theatrum ueniret, ubi omnis eū multitudo præstolabatur, humanissime paruit. Rursus aut for-

Munera
Tito à
Parthis
missa.

titer

titer ijsdem instantibus, & crebro postulātibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniose respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerant interiisse, nullumq; iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenſes, quod priorem impetrare non potuerūt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus adnuit: uerum in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Aegyptum inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymam uenisset, tristēmq; solitudinem, quam uidebat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quod talem & tam funditus excidisset, uerum multa imprecans seditionis autoribus, & qui hanc pœnam ei inferri cœgere: ita certus erat, quod nunquam uirtutem suam uoluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura uero captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliâque instrumenta preciosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propositum iter ad Aegyptum tendens, emensa uelociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretoq; ad Italiam nauigare, cum se duæ legiones comitarentur, utranque unde uenerāt, remisit: quantam quidem in Mœsiam, quintam uero decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos uiros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portare præcepit, cupiens eos triumpho præterducere

Peraſta.

Captiui
missi Ro
mam. Ti
tus triū
phans cū
patre Ro
mā ingre
ditur.

Peracta uero navigatione pro uoto, similiter quidē Roma in eo suscipiēdo erat affecta, & excorsus exhibuit ei quos patri. Claritudinem uero Tito pater attulit, qui uenit obuiam, eumq; suscepit. Multitudini autē ciuiū diuinam quādam letitiam suggerebat, quod uidebat in unum tres cōuenisse. Non multis autem diebus post, unum cōmunem triūphum ob res gestas agere statuēre, quamuis utrisque senatus propriū decreuisset. Prædicto autē die, quo futura erat pompa uictorie, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, loca ubi tātum stare possent præuenerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concessio necessario transitu. Cuncta uero parte militari ante lucē per turmas atq; ordines progressa, cum rectoribus suis, & circa ostia constituta nō palatij superioris, sed prope I sidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiēte procedunt Vespasianus & Titus, lauro quidem coronati, amicti uero patria ueste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt (ibi enim senatus, & ducum procures, & honorati equites, eorum præstolabātur aduentum) tribunal autem ante porticus factum erat, sellaq; eburnea in eo preparata. Quò cum ascendissent, confederunt. Statimq; partis eos militaris fauor excepit, multis uirtutum testimonijs prædicans. Illi autem inermes erant, in ueste serica laureis coronati. Perceptis autē laudibus eorum Vespasianus cum dicere adhuc uellent, silentij signum dedit. Magnaq; omnium quiete facta, si rexerit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia uota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perfectis autem uotis, Vespasianus in cōmune omnes breuiter allocutus est. Milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit. Ipse uero
ad portam

ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi et cibum prius capiebant, et triumphalibus uestibus amicti, dijs ad portam collocatis, cæsa hostia, inter spectacula transeuntes, triumphum ducebant, ut multitudini facilius præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo illorum spectaculorum et magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, uel artium factis, uel diuitiarum opibus, uel naturæ nouitate, Nam penè quæcunque hominibus qui usquam sunt fortunatis, paulatim quæ sita sunt, alijs alia mirabilia atque magnifica, hæc uniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti auriq; necnon eboris, in omni genere specierum siue operum multitudinem, non ut in pompa ferre cerneres, sed si quis dixerit omnia flere, et alias quidem uestes ex rarissimis generibus purpureæ portari, alias diligentissima pictura uariatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissime, et tam multæ aliæ coronis aureis, aliæ speciebus, aliæ fortune incluse traductæ sunt: ut appareret frustra nos eorum usquam uerum esse aliquid suspicari. Ferebantur simulacrorum sigilla: quæ illi deos habebant, et magnitudine mirabili, et arte non defunctorie facta. Horumque nihil non ex pretiosa materia, Quin et animalium diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erant autem quæ etiam singula portaret magna hominum multitudo, purpureis uestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua et mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorum quidæ uulgus inornatum uideres, sed uarietas et pulchritudo uestium natæ ex fatigatione corporum deformitate, oculis subtrahebat. Maxime autem stupor erat machinarum,

quæ

que portabantur: siue pegmatum fabricatio, pro cuius magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. Multa enim in tertium nidum quartumque surgebāt: & magnificentia fabricæ cū admiratione delectabat: multisq; aurata ueste circūdati, cū aurum præterea factū atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autē imitationibus bellicam aliter in alia diuissum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere uastari quidem fortunatissimam terrā, totas uero interfici acies hostium, & alios fugere, alios captiuos duci, murosq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorū excindi munimina, & populosarum ciuitatum moenia disturbari, exercitumq; intra muros infundi, cedisq; omnia loca plena, & eorū qui manu resistere non poterāt præces, ignemq; templis immissum, ædiumq; super dominos, & post multam uastationē euersionis atq; omnis tristitiæ defluentis, non in arua culta, neq; ad hominum uel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudei bello passuros esse ipsi experti sunt. Ars autem & confectorum operū magnitudo, nescientibus adhuc fieri tanquam præsentibus ostendebāt. Erat autem per singula pegmata capte ciuitatis dux, ita ut captus fuerat, ordinatus. Multæ autē naues sequebātur: spolia uero alia, Spolia. alia quidem passim ferebantur. Eminebant autem duces eorum, quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum quidem similiter auro factum, sed opere cōmutato abusus nostra cōsuetudine. Nam mediæ quidē columna basi hærebat, tenues autem ab eo cannule producebātur, formatae ad similitudinem fuscinae, & summum cuiusque in lychni speciem fabricatae. Erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudeos est, indicantes honorem. Post hæc autem portaba-

tur lex Iudæorum, nouissima spoliiorum. Deinde transibāt plurimi uictoriæ simulacra portantes : omnia ex auro & ex ebore facta : Post quæ Vespasianus prior ibat : & Titus deinde sequebatur . Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignūque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum . Quò postquam uentum est, constitere . Erat autem uetus mos patrius operiri, donec ducis hostium mortem quispiam nuntiaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus : laqueo uero circumdatus per publicum trahcbatur, quo eum simul cæderent qui ducebāt. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos . Postquam igitur eum finem uitæ habere nuntiatum est, omniumque fauor secutus est, tunc hostias inchoauere . Hisq; omnino peractis, secundo per uota solennia in palatium recessere . Et alios quidem epulis ipsi excepere, alijs autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus . Hunc enim diem urbs Romana celebrat uictoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem uero malorum ciuiliū, & spei bonæ pro felicitate principum, Post triumphos uero, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum edificari decreuit . Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate usus, insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit . Omnia nanque in illud sanum collecta ac deposita sunt, quorum iusendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, uagabantur : quomodo aliud apud alios situm esset, uidere cupientes . Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens . Legem uero eorum, & penetraliū

Simon
Gioræ
occisus.

Templū
paci à
Vespasia
no con-
structū.

netralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Herodii & Macherus à Basso capta. CAPVT XXV.

IN Iudeam uero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vitelliano militum magistro, castellū quidem Herodion ab incolentibus sibi sociauit. Post autē omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Macheruntijs statuit. Valde enim necessarium uidebatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitacionem atque formidinem, natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidem, quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis uidetur: sed ne uel accedi posse cō natura excogitaret, quæ uallibus eum ex omni parte ualauerat, quarum altitudo oculis comprehendere non posset, nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidente sita erat uallis, sexaginta stadijs distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. Ex hoc uero tractu ipse Macherus altissimo uertice supereminet. A septentrione autem & meridie, ualles magnitudine quidē supradicta cinguntur, similiter uero sunt inextricabiles. Ad conatum uero eius uallis quæ ab oriēte est, altitudo nō minor centū cubitis inuenitur. Monte uero ex aduerso Macheruti posito terminatur. Ea loci natura perspecta, rex Alexander primitus in eo castellū cōmuniuit, quod postea Gabinius bello cū Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura uisa est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipue uicinitatem. Nanq; opportune situs est, eorū fines prospectans.

Herodij
situs &
munitio.

Macherus.

Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, unde in arcem ipsam ferebant ascensum, Quin & circa ipsum uerticem rursus murū edificauerat, turresq; in angulis centū sexaginta cubitis crexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas uero ciusternas recipiēdis aquis abundēq; suppe ditātibus, locis maxime idoneis fecerat, ueluti cū natura certaret: ut quod illa situ loci inexpugnabile fecerat, ipse manu instructis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittariam multitudinem machinarumq; reposuit; & omnem apparatus exco gitauit, qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare cōtemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: nullo enim caryæe uel celsitudine uel magnitudine uincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus persecuisse: mansissetq; ulterius profecto, sed ab Iudeis qui locum cæperant, excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus* Babras appellabatur, ubi radix eodem nomine gignitur, quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa uesperam uero ueluti iubare fulgurans: accedentibus eamq; euellere cupientibus facilis non est: sed tandiu refugit, nec prius manet, quàm si quis urinam muliebrem uel menstruum sanguinem super eā fuderit. Quinetiā tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentē. Cæpitur autem alio quoq; modo sine periculo, qui talis est: Totam eam circumfodiunt, ita ut minimum ex radice terra sit conditum. Deinde ab ea religant canem, illoq; sequi eum à quo religatus est cupiēte, radix quidem facile euellitur: canis uero continuo moritur, tanquam eius uice à quo herba tollenda erat, traditus. Nullus enim postea accipientibus metus

Alis De-
bras.

metus est. Tantis autem periculis propter unā uim capi eā operæpretium est. Nanque uocātur demonia pessimorum hominum spiritus, uiuis immersa, cōsque nccantia, quibus subuentū non fuerit: hæc cito, etiā si tantūmodo auferatur ægrotantibus, abigit. Fluant autē ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multū inter se sapore diuersi. Alij nāque amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigide aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habēt: sed quod amplius quis mirctur in proximo. Etenim quedā spelunca cernitur, nō quidem alte caua, saxo autē imminēte protecta: super hoc ueluti duæ mamme inter se paululū distantes: & altera quidē frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit. Qui mixti lauacrum suauissimū præbent, multisq; morbis ac uitij salutare: maxime uero neruorum curationi conueniens: Habētq; idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem cōtemplatus undique regionem ualle orientali repletā expugnatione aggredi statuit, opusq; inchoauit, properans aggerem quāplurimum extollere, facilēmq; per eū obsidionē facere. Qui uero intus fuerāt deprehēsi, ab externis segregati Iudæi, illos quidē coëgere, inane uulguis esse existimātes, inferiorē obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius uero castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se ueniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem spem uolebant experiendo obsidionis declinandæ comāncere, ideoq; alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos sors obtulisset confertis manibus, multi quidem mioriebantur, multosque Romanos interficiebant: semper autem utriusque plus ex tempore uictoriæ captabatur: Iudæis quidē, si incautiores ag-

Tormē-
ta Elea-
zari fue-
re causa
deditio-
nis.

grederentur: in aggere autem positus, si improvisum excu-
sum eorum bene septi armis exciperet. Sed non is erat finis
obsidionis futurus. Res autem quedam fortuito gesta, ino-
pinatam castelli tradendi necessitatem Iudeis imposuerat.
inter obsessos iuuenis et audacia ferox est, et manu stre-
nuus, Eleazarus nomine, is autem fuerat, et incur sibus
nobilis, multos aggredi aggressumque prohibere obser-
uans, etiam in praeliis semper grauiusque Romanos afficiens,
audaciaque sua socios prosequens: impetum quidem faci-
lem his, periculo autem uacuum discessum efficiebat no-
uissimus recedendo. Itaque discreto quodam die pugna
progressa ex utraque parte, ipse tanquam despiciens omnes,
existimans neminem tunc hostium praelium excepturum,
extra portam remansit, et in muro stantes alloquebatur,
tota tamen mente illos attendens. Hanc autem opportunita-
tem uidit quidam ex castris Romanorum Aegyptius, no-
mine Rufus: et quod nemo sperasset, impetu facto cum
ipsis eum armis repente correptum, cum hoc uiso stantes in
muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Post-
quam uero dux nudum praecepit extendi, et in aperto co-
stitutum, ut ex ciuitate conspiceretur, cedi uerberibus ue-
hementer, Iudeos confudit casus adulescentis, uniuersaque
ciuitas in fletu erat, et questibus, unius uiri clade percussa.
Id ubi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc
principium sumpsit: eorumque miserationem augere cupiens,
quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent,
quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, uelut mox Elea-
zarum suspensurus, crucem desigi iussit. Ea uero conspecta,
maior castellanos dolor inuasit, et ululando querebantur,
intolerabilem esse calamitatem uociferantes. Tunc igitur
Eleazarus eos orabat, ne uel se despiceret, mortem miserrimam

nam se subituri, sibiq; ipsis salutem præberent, postquã iam subacti omnes Romanorum uiribus ac fortunæ conciderent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & populosa propinquitate genus ducebat) & contra ingenium suam misericordia uicti sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebatur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudeis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum uero portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant, ad Bassum nuntius uenit, siue inuidia salutis eorum, siue formidine, ne eorum fugæ causas ipsi præstarent. Sed fortissimi quidam fugietium, qui præcesserant, euasere. Reliquorum autem, uiri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ uero & pueri in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidere habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

De Iudeis à Basso interemptis & Iudæa diuendita-

CAPVT

XXVI.

His autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. Multi enim illuc congregati esse nuntiabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Macherunte profugerant. Ergo cum ad locum uenisset, neque falsum fuisse nuntium reperisset, primo quidem omnem locum cum equitibus cingit: ut si quis Iudeorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. Pedites autem syluam iussit cadere, ne inde confugerent. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciendi, uelut ex

audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul uniuersi, & cū clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerāt, irruūt. Illi aut fortiter excipiebant: multaque his audacia illis cōtentione usis, diu quidem praeliū tractū est. Non autem similis euenit finis pugnae certatibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos sauciari: Iudeorum uero ex illo praelio nullus euasit. Sed cū non essent pauciores tribus milibus, prostrati sunt omnes: Eorumq; dux Iudas Giora filius, de quo supra meminimus, quod ordini cuidam fuit praepositus cū Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem uero tempore Caesar etiam ad Liberium maximum scripsit (erat autem procurator) ut omnem terram uenderet Iudeorum. (Nec enim ciuitatem in ea condidit) propria seruans & patriam suam. Solis uero ostingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui uocatur Massada. Distat autem ab Hierosolymis triginta stadijs. Stipendium uero ubicunque degerēt Iudeis indixit: binasq; dragmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita ut ante haec Hierosolymorū templo pendebant. Et res quidem Iudeorum illo tempore hunc statum habebant.

De elade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

CAPVT XXVII.

IAm uero quarto anno, Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cescennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue reuera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non ualde patefactum est) literas ad Caesarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis

habitis

habitis cū rege Parthorū, proptereaq; debere illos antea-
 capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Roma-
 norum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæ-
 sar huiusmodi nuntium ad se perlatū neglecturus. Nam ui-
 cinitas regū, maiore negotiū prouidentia dignū esse facie-
 bat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Eu-
 phratem sita est, ut esset Parthis (eo nāq; id cogitauere) fa-
 cillimus transitus, tutū autem receptaculum. Fide igitur ha-
 bita, et potestate sibi permissa, ut ageret quod expedire
 uideretur, negligendum nō putauit. Subito tamē, Antiocho
 eiusq; socijs nihil opinantibus, in Comagenē ingressus est,
 ex legionibus quidem sextam ducens, et insuper quosdam
 cuneos, alasq; equitum. Habebat autē auxilio reges terræ
 quidem, quæ Chaldaica uocatur, Aristobulū, eiusq; fratrem
 Masadamum. Introitus autē illis sine certamine, quod ne-
 mo indigenarū manus ualebat opponere. Antiochus enim
 insperato perculsus nuntio, bellum quidem contra Roma-
 nos ne cogitatione concepit. Deceuit autem, toto regno
 in eo quo erat tractu relicto, cum coniuge ac liberis egredi.
 Hoc se Romanis purum ab ea suspicione, quæ sibi ingere-
 retur, probaturū esse ratus. Progressusq; de ciuitate, cen-
 tum triginta propemodum stadijs, in campo tabernaculum
 ponit. Petus autem in Samosatam qui eam cepserent, mit-
 tit, et per eos ciuitatem tenebat. Ipse uero cum alio milite
 in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa neces-
 sitate adductus est, aduersum Romanos aliquid belli con-
 gerere. Sed fortunam suam questus, quiduis pati sustine-
 bat. Adulescentibus autem, belliq; peritis, uique corporis
 præstantibus filijs eius, non erat facile in calamitate sine pu-
 gna durare. Itaque ad uirtutem se conferunt Epiphanes et
 Callennicus. Vehementi autem pugna per totam diem ha-

bita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte
 suarum uirium diminuta discedunt. Antiocho uero, neque
 pugna hoc modo peracta, manere domi tolerabile uide-
 batur: sed abducta coniuge cum filiabus, in Ciliciam fugit,
 atque hoc facto militum suorum animos fregit. Nam ue-
 luti desperato ab eo regno desecere, et ad Romanos se
 transtulere, omniumque erat desperatio. Ergo priusquam
 penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum ceteris ser-
 uare se ex hostibus erat necessarium. Fiuntque omnes equi-
 tes decem, qui cum his una transgressi sunt flumen Euphra-
 tem: hinc iam sine metu profecti, cum ad Bologesem Par-
 thorum regem uenissent, non quasi fugitiui despecti sunt:
 sed adhuc fortunam pristinam retinentes, omni honore di-

Fuga An-
 tiochi.

Antio-
 chus uin-
 ctus mit-
 titur Ro-
 mam.

Clemen-
 tia Vespasi-
 aniani.

gnati sunt. Antiochum uero, ubi Tarsum Ciliciæ uenit,
 misso hecatontarcho Petus uinctum Romam transmisit.
 Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est:
 dignius esse ratus, ueteris amicitie, habere rationem, quam
 belli occasione inexorabilem iracundiam obseruare. Itaque
 iubet ei iter agenti auferre uincula, intermissaque interim
 profensione Romam, apud Lacedæmoniā degere: magnos
 uero ei pecuniæ redditus præbet, ut non modo copiose sed
 etiam regie uictum haberet. His Epiphanes et ceteri co-
 gnitis, qui patri antè metuebant, magna cura et in extri-
 cabili animos relaxarunt, et ipsi quoque spem reconcili-
 di cum Cæsare concepere. Cum autem etiam Bologeses
 de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter
 agerent: extra Romanum uiuere patiebantur imperium:)
 et cum Cæsar his mansuete facultatem dedisset, Romam

Alanorū
 in Me-
 diā eru-
 ptio.

uenerunt. Patre autem ad eos ex Lacedæmone statim ad-
 uento, cum omni honore is haberetur, ibi mansere. Alano-
 rum autem natio, quod quidem Scythæ sunt, iuxta flumen

Tanain

Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His uero temporibus inito consilio, ut terram Mediam, & ulterius prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. Nanque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, uniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos, omnigenumque pecorum plenos, diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu percussus, in difficiliora loca refugit. Pacorus. ceteris quidem bonis omnibus cesserat: uix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædæ bundi, & usque ad Armeniam uastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, non multum absuit, quo uiuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso cum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atque ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferrati, terram quidem depopulati sunt: magnam uero hominum multitudinem, aliamque ducentes prædam ex utroque regno, ad sua domicilia rediere.

Excidiū Massadæ castelli munitissimi. Cap. XXVIII.

A Pud Iudeam uero mortuo Basso, Flavius Syluius in administratione succedit. Et aliam quidem terram bello subactam uidens, unum autem adhuc rebellem superesse castellum, omni que in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps uero sicariorum, a quibus fuerat occupatum, erat Eleazar. rus princeps sicariorum. uir præpotens Eleazarus, ex origine Iude, qui non paucis Iudeis persuaserat, ut ante diximus, ne professionem facerent, quando

quando censor Cyrenius in Iudeam directus est. Tūc enim se sicarios uocauere, qui Romanis dicto audientes esse nolent: omniq; modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem, & circumagēdo eorum bona, ignem uero domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alicuius generis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudeorum libertatem, tanta ignauia perdidissent: magisq; se optare, si Romanis seruitium spopondissent. Erat autem id planè causatio & crudelitas, atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeste autem rebus effectū est. Nam ijdē illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperunt. Causa uero peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorum reselleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiae suae iustis assertionibus exprobrarēt. Fuit enim quodāmodo illud tempus apud Iudeos omnium generum malitiæ foecundissimum, ut nullum opus intermitteretur infectum: ne si quis excogitando fingere uoluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate quā iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem male tractando, multitudo uero ad interitum potentium properando: Illis enim erat dominandi cupiditas: his autem uim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi. Primo quidem sicarij suae iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque uerbo indicto ad iniuriam, neque facto intentato ad exitium eorum, quibus insidiarentur, & penitus pratermisso. Verum & hos Ioānes moderatiores esse demonstrauit. Non solū enim omnes interficiebat, qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos, cuiusq; modi maxime ciues tractans: sed etiam patriam malis plurimis cumulauit. Qualia factorus fuerat,

fuerat, qui deum quoque iam esset ausus impietate contem-
nere? Nam & mensa nefaria uescebatur, & legitimam pa-
triamq; exterminauerat castimoniam: ut iam sit minime mi-
rion, si mansuetudinis communionem minime seruabat ho-
minibus, qui dei pietatem furore contempsit. Rursum igitur
Simon Gioræ, quid mali non commisit? quæue liberorū ^{Simon Gioræ.}
corporum iniuria temperauit, qui cum creauere tyrannū?
Quæ uero eos amicitia, quæue cognatio ad quotidianas cæ-
des non ferociores effecit? Nanq; alienos quidem male tra-
ctare, inertis nequitiae opus esse arbitrabantur: clarissimā
uero gloriam, parere crudelitatem in familiarissimos existi-
mabant. Horū furoris æmuli, etiam Idumæi fuisse: illi enim ^{Idumæi.}
sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conser-
uaretur pietatis in deum, totum quod ex ciuitatis facie su-
pererat, abscidere, summamq; per omnia iniustitiam indu-
xerunt: in qua illud hominum genus, qui Zeloti appellati ^{Zelotæ.}
sunt, uiguit; qui nomen factis uerū probauerūt. Omne enim
malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod ante
commisissimam memoriæ tradidit, prætermisso, quamuis no-
men sibi ex bonorū æmulatione imposuissent: qui eos quos
lederent, propter efferam suā naturam cauillando fallebāt,
qui malorum quæ maxima essent bona ducebant. Itaq; de-
bitum uitæ finem inuenire, merita illis omnibus poena dei
uoluntate decreta. Cuncta enim, quæ natura hominis posset
ferre supplicia, in eos usq; ad extremū uitæ terminū conge-
sta sunt, quæ uarijs perēpti cruciatibus pertulere. Verum
fortasse dixerit aliquis, minora eos, quā cōmisere perpes-
sos, uerū his qui iuste ea paterētur, hærebant. De illis autē,
qui in eorū crudelitatem inciderunt, nō huius temporis pro
merito conqueri. Rursum igitur ad eā narrationis partem
redeā, unde digressus sum. Venit autē dux Romanorū cō-
tra

tra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducēs : & fines quidem statim omnes obtinuit, praesidijs ubique locis opportunissimis collocatis. Castellum autem muro circundedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet: utq; custodes perseuerarent: ipse uero castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneū, quem delegerat, qua parte castelli rupes moti proximo applicabantur, ceterum difficilem ad copias utēsilium. Non solum enim cōmeatus ex longinquo, & cum labore Iudeorum maximo portabantur, quibus haec fuerat cura mandata, uerum etiam potus aliunde in castra ducebatur: quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autē dispositis, Syluius obsidionem aggressus est, maxime motis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum, longitudine undiq; abruptis atq; altis uallibus cingitur ex inuisibili, super fundo habens scopulos: ipsaq; omnium sunt animalium gressibus inaccesae, nisi quod duobus modis idē saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem unum iter ab lacu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem unum coluber, ex angustia, crebrisq; flexibus capta similitudine. Quae enim prominet rupes, frangitur, ac saepe in se reuertens, paulatim rursus producit: uixq; illo itinere gradiens promouet pedem. Nanque mutanti uestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa perniciēs. Altitudo enim rupium utrinque dehiscit, ut quae horrore quicunq; terre audacissimum possit. Per eiusmodi uiam, cū triginta stadijs ascenderis, quod restat, uerticis est non in acutū finem coacti, sed ut habeat in summo planiciē. In hac primus quidem Ionathes pontifex castellū edificauit, & appellauit

Massa

Situs
Massa-
dae & mu-
nitio.

Massadam. Post autē Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum crexit, stadiorum spatium sexaginta, & candido lapide factum, & per duodecim altū, latumq; octo cubitis: & uigintiseptem turres quinquagenis cubitis in eo stabant, ex quibus aditus membra per omnē murum intus & edificata. Rex enim uerticem, quod fecundus, omniq; planicie mollior esset, cultura destinauerat: ut si quādo externorū alimentorum penuria contigisset, hanc quidem laborarent, qui salutē suam castello tradidissent. Quin & regiam sibi & edificauerat, ab occidentalis partis ascēsu, intra mœnia quidē arcis positā, uergentē autem ad septentrionem. Regiæ uero murus erat magnus, ac firmissimus, celsitudine quatuor sexagenū cubitorum. In angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticum, itēq; balnearum uaria erat & sumptuosa constructio, columnis quidem & singularibus saxis undique substitutis: parietibus autem, membrisque, solida cōpage lapidum uariatis. Ad singula uero habitacula, & sursum, & circa regiam, & ante turres, multos magnosq; puteos in scopulis exciderat, custodes aquarū: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus uterentur, haberent. Fossæ uero iter ex regia in arcem summā ducebāt, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem uiae faciliem suusum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa, ut supra memorauimus. Occidentalem uero, magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mille cubitorum spatium ab arce distaret: quam neque transire posse, neque capi facile uidebatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitū: Intus autem repositi
appa

apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuere.
 Nam & frumentum multum erat conditum, & quod in
 longum tempus sufficere posset: uinumq; multum & oleū,
 superant cuiusque leguminis fructus: & palme coaceruatae.
 Cunctaq; repperit Eleazarus, castello per dolum cum si-
 carijs occupato, matura, nihilq; recens depositis deterio-
 ra: quanquam serè ex quo apparata sunt, ad excidium a Ro-
 manis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quin-
 etiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere.
 Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, nō
 errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac foecu-
 lenta materia sit remota: Inuenta est autē omnigenūm quo-
 que armorum multitudo, ab rege condita, quae decem mi-
 libus uirorum sufficerent, ferrūque infectum, nec non aris
 & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum cre-
 deres apparatus. Aiunt enim Herodem idipsum castellum
 sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem:
 unum quidem ab Iudeorum populo: ne se deposito, illos
 qui ante reges fuerant, ad principatum reduceret. Alte-
 rum uero maius atque atrocius, ab regina Aegypti Cleo-
 patra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum
 Antonio sæpe uerba faciebat, postulans Herodem inter-
 fici, sibi autem obsecrans regnum Iudeorum donari. Et
 magis quis miraretur, nondum eius imperio Antoniam
 paruisse, male eius amore mancipatam, quam non domi-
 naturam sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes cō-
 dita Massada, in extremum belli contra Iudeos Roma-
 nus opus dimisit. Nam quod foris iam locum omnem muro
 cinxerat dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne
 quis effugeret diligentissime procurauerat: incipit obsi-
 dionem, uno tantum loco reperto, qui aggeriam iactum
 posset

posset excipere. Nā post eam turrim, quæ iter ab occidente, quod ad regiam summamq; montem duceret, præcludebat, erat quedam continentia saxi uastior latitudine, multumq; porrecta: celsitudine autē Massada trecentis cubitis inferior, quàm Leucen appellabant: Hæc igitur Syluius ut ascendit ac tenuit, aggerē apportare militibus iussit: illis autē alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verum neq; firma, neq; sufficiens machinis ferendis hæc mensura uidebatur: sed super eum tribunal, cōstructis saxis ingentibus, factum est altum, itēq; latum cubitis quinquaginta. Erat autem aliarum machinarū fabrica illis asimilis, quas primo quidē Vespasianus ad obsidiones, postea uero Titus exco-gitauerat: turrisq; quinquaginta cubitis cuncta est, tota ferro consep̃ta. Vnde multis ballistarum tormentorūque iaculis, Romani cito eos repulere, qui de muro pugna-bant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Syluius crebro murum pulsari in-bet: ac uix quidē tamen aliquam eius deijcit partem in-terruptam. Cito autem præuenere sicarij, muro intus alte-ro constituto. Qui, ne machinis quidē simile aliquid pa-teretur (mollis enim adhuc erat, & impetus laxare uiolen-tiam poterat) hoc modo cōstructas trabes proceritate ma-gnas, & quæ sectæ sunt, continentes cōposuere. Earum au-tem ordines erant duo similes, tantumq; distantes quantum esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggeris spatium. Ne uero crescente cumulo terra deflueret, alijs transuersis trabibus, quas in longitudinem posuerant, col-ligabant. Erat ergo illis quidē opus edificio simile: sed quod cædendi inferebantur machinarum ictus euanesce-bant, lutoque subsidente structiorem fabricam faciebant.

Aggeres
ingentis
altitudi-
nis.

Ariete
muri
quassati.

Ignis
muris in
iectus.

Vbi hoc Syluius considerauit, igni magis murum captum iri putans, multus quidem ardentis faces militibus intro iaculari precepit: murus autem quippe, ut maxima ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & usque ad imum sui laxitate calefactus, ingenti flamma coluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans aquilo Romanis erat horribilis, auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagranturæ desperauerant. Deinde flatu mutato, ueluti diuina prouidentia, excitatus auster, multaq; ui cōtra obuios eas referens, muro appulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidē cum dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte uigilias accuratiores facere, ne quis eorū clam subterfugeret. Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neq; alij cuiquam permissurus erat ut faceret. Videns autē murum igne consumptū, alium uero nullum salutis modū neq; uirtutis excogitans: sed his, quæ Romani in se liberosq; suos & cōiuges facturi essent si uicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cœpit: idq; ex præsentibus fortissimum ratus, ualidioris animi socijs uestperi congregatis, talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cum olim uobis decretum sit uiri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquā alij seruire, nisi deo: is enim solus est uerus & iustus deus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis uestros probare animos iubeat. Nec igitur ipsi nos dehonestemus, antè quidem seruitutem uel sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas amplexi, uiuemus sub Romanis futuri? Primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à deo gratiam datam, ut bene ac libere possimus mori, quod alijs nō euenit

Oratio
Eleazari
ad com.
milito-
nes,

euenit præter spem superatis: Nobis autem certum est, orato die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis cōditio cum affectibus, nec enim prohibere id hostes possunt, qui profecto nos optant uiuos abducere, neque nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim, oportuit, quando libertatem defendere cupiētibus, omnia & à nobis ipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant. De dei uoluntate conijcere & scire, quod amica ei quondam Iudæorū natio damnata esset interitu: manens enim propitius, uel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tantorum quidem hominū perniciem neglexisset: sacratissimam uero urbem suam igni hostium excidiq; prodidisset. Nos autem soli, scilicet ex omni genere Iudæorū, sperauimus seruata libertate superare, tanquā nil in deum deliquissemus, nulliusq; culpæ participes fuissemus, qui alios quoque docuimus. Itaq; uidetis quemadmodū nos uana spectasse redarguit, fortiore nobis insperatis rebus malorum necessitate illata. Nec enim quicquā nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem. Sed & alimentorum copiam, sed armorū multitudinē, aliūque habentes abundantissimū apparatus, ipso manifestissime deo spem salutis auferente, perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in edificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis poenas, sed per nos ipsos deo præstemus: iste autem illis moderatiores sunt. Moriuntur enim coniuges iniuria uacue, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellū igni exuramus. h h h 2 enim

enim Romani, certe scio, si neque corpora nostra tenuerint, compendioq; caruerint. Alimenta sola relinquemus: hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quod non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortē seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eodem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, quasi uoluntate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui uero molliores erant, coniugum ac familiarum suarū misericordia, uel etiam proprius quenq; apertissimus deterrebat interitus: alius alium intuens, contrarium uoluntatis suæ motum lachrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinē consilij animis frangi, pertimuit, ne etiam qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationē non intermisit: sed erectior, multoq; repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationē incipit: magnaq; usus exclamatione, lachrymantes attentius aspectans: Plurimū, inquit, opinione deceptus sum: qui putarem uiros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quàm uiuere. Vos autem, nec cuilibet quidem homini quicquam, neq; audacia neq; uirtute præstatis: qui etiam magna mala effugituri, mortē timetis: eum oporteret uos super hoc neq; cunctari, neq; expectare monitorē. Olim enim ex à primo sensu nos eruditos sacræ patriæ orationis, maiorumq; nostrorū factis ex animis confirmando perseverabant: quod uiuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstat, ad proprium purumq; locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donce autem mortali corpore iunctæ sunt, unaque malis eius implentur, quod uerisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuina enim cum mortali societas tuar

tas turpis est: Multum quidem potest anima iuncta cū corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id mouens, & ultra mortalem naturam gestis produccens: Verumtamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & undiq; liberā participat fortitudinem: & humanis oculis, ut ipse deus, inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore, conspicitur: Nam & accedit occulte, neq; rursus cum recedit uidetur, unam quidem ipsa habens incorruptā naturam: corpori autem causam præbens mutationis: Nā quod anima attigerit, hoc uiuit atque uiget: unde uero digressa fuerit, hoc marcidum moritur, tantum immortalitatis ei superat usus rationis. Argumentum uobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nunquam eas detrahente corpore, iucundissimam quietem agunt. Cum deo uero pro cognatione degentes, ubique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortē timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autē non sit demētissimum, breuitatem uitæ sequentes, sibi met inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditados, alijs esse exemplo promptæ uoluntatis ad mortem. Nam si ab alienigenis etiam rei fides petenda sit, Indorum uideamus sapientes, qui sapientiam profitentur: Ab Indorum moribus partitū exemplum.
Illi enim cum sint boni uiri, uitæ quidem tempus, quasi quoddā necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem homines corporibus soluere: nullōq; urgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, alijs quidem prædicunt se esse abituros. Nec est qui prohibeat quicquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos literas mittunt: Ita certam ueramq; animis esse inter se consuetudinem credi-

dere. Alij autem, cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraque anima secernatur, paulatim moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi persequuntur, quam exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidē ipsos desunt: illos autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si de terius Indis sapiamus, propriaque ignauia leges patrias, quae omnibus hominibus æmulandæ uidentur, inhoneste despiciamus: quanquam & si contraria nos à principio instituisset eruditio, quod enim summum bonum est hominibus uiuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, dei uoluntate, & necessario morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum posuit deus, ut uita careremus, qui ea nō eramus quemadmodum oportebat usuri. Nec ausim enim uobismetipsis ascribere, neue Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum absumpserit. Non enim uiribus illorum hæc accidere: sed causa fortior interueniēs, illis præstitit ut uincere uiderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti sunt, qui Cæsarcam incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem septimum celebrarent, aggressa Cæsariensium multitudo: neque manus referentes, cum coniugibus ac liberis mactauerunt, ne uel ipsos crubuere Romanos, qui nos tantummodo hostes, quod defeceramus, putabāt. Sed dicet aliquis, Cæsariensibus semper cum suæ ciuitatis Iudæis fuisse discordiam, tempusque nactus uetus odium exuperasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, an non cum propinquis nostris Romanos ulcisci? Multum igitur

igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit, ac non ab ipsis cum totis familijs acerbissime trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias eis reddidere? Nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, uelut ea ipsi committere uoluissent. Longum fiet, si uelim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod Syriæ ciuitatum nulla est, quæ non Iudæos apud se habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasцени, cum ne causam quidem probabilem confingere potuissent, ciuitatem suā cæde nefaria repleuere, octodecim milibus Iudæorum cum coniugibus, ac familijs iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Aegypto peremptorum sexaginta milium numerum audiebamus excedere: illi quidem fortasse in alicna terra, cum nullum inuenissent hostibus aduersarium, ita sunt mortui. Omnibus autem, qui domi cum Romanis bellum susceperere, nihil deerat eorum, quæ spem totam possent præbere uictoriæ. Arma enim & muri, & castellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cū suffecissent, seq̃q; sustulissent, maiorem malorum exititè principium. Omnia enim capta sunt, omniæque hostibus succubuerunt, uelut illorum nobilioris causa uictoriæ, non ad eorum salutē, à quibus instructa fuerant, apparatus sunt. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non perditæ periere. Eorū uero multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? quisue non antequam illa patiat, mori properet? Quorum alij torti, tamq̃ igne quàm uerberibus excruciatī periere, alij ferocissime à bestijs ad secundū eorum cibum seruati uiui sunt, illorum quidē miserrimi ha-

bendi sunt, qui adhuc uiuunt, qui sepe mortem optantes non accipiunt: Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut ubi est quæ totius gentis Iudææ Metropolis fuit? Tantis quidem murorum septis munitissima, tot uero ante muros castellis turriumque obiectis moenibus tuta, belliq; apparatus uix capiens, tot autem uirorum pro se pugnantium multitudinem continens, quid nobis facta est, quæ deum habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis crepta est, solæque eius monumenta restant eorum à quibus excisa est, imposita reliquijs castra. Senes uero infelices ad cineres templi assident, & paucae mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatae. Hæc secum reputans quisquam nostrorum, aspicere solem durabit, etiã si uiuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus anima, ut eum nõ poeniteat hucusque uixisse? Atque utinam omnes fuissetus mortui, priusquam illam sacram ciuitatem hostium manibus uideremus excindi, priusquam templum sanctum tanta impietate funditus crui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quasi forte poterimus pro ea hostes ulcisci: nunc autem cuanuit, ac solos necessitate dereliquit. Mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorumq;, dum nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem nanq; ipsi nati sumus: & quos ex nobis genuimus, eamque fugere ne fortissimi quidem possunt. Iniuria uero & seruitus, & uidere coniuges ad turpitudinẽ duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectũ: sed hæc sua timiditate perferunt, qui ante mori cum licuit, noluerunt. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur

tur non est eorum iracundia manifesta, si nos uiuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adulescentes erūt, quorum uires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserādi autem prouectiores, quorū atas clades ferre nō poterit. Videbit alius coniugē abduci, alius manibus reuinctis uocē filij patrem implorantis exaudiet. Sed dū liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis prabeāt, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filijs & coniugibus uita decedamus, nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecātur, horum necessitatem deus misit, his contraria Romani uolunt, & ne quis nostrum ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri uoluptate, stuporem mortis admirationemque relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq; consilij existimantes, ne quis extremus remanere uideretur: Tantus eos & coniugum & filiorū & propriæ cedis amor inuasit. Sed nec id quod aliquis putauerit, cum facinus accederet obtusi sunt, uerumetiam seruauere sententiam, quam cum dicta perciperent, habuerunt: proprium quidem charūque affectum retinentibus cunctis, rationi uero cedentibus, quia iam optime filijs consulissent. Simul enim ualere uxoribus cum amplexu dicebāt, ac liberos gremijs captos extremum lachrymantes osculabantur. Et simul quidem manibus alienis iussa peragentibus uolentes eos configebant: malorum quæ subditi hostibus passuri fuerant cogitationem, habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos transfixere: miseri, quibus id

h h h s necesse

necesse fuit, quibusque filios atque uxores occidere, malorum omnium uidebatur esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem tolerantes, et interfectos lesos existimantes, si uel breuissimum tempus eis superueniret: cito quidem uniuersis bonis in unum congestis, ignem iniiciunt. Sorte uero ex numero suo decem lectis omnium percussoribus, uniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eosque complexi manibus, cum comunicassent, parato animo se mactandos praebebant, infelicissimum illud exhibentibus ministerium: isti autem intrepide cunctis occisis, eandem sortis legem in sua quoque morte statuerunt, ut cui obtigisset, nouem peremptis, semet super eos occideret. Ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neque in sustinendo facinore, praestaret alius alij. Et ad extremum ceteri quidem se neci supposuere: Vnus uero atque nouissimus, circumspecta multitudine mortuorum, ne quis forte in multa caede supercesset, qui suae manus cogeret: ubi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiae: uehementi uero manu, toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem una mulier senior, et alia quaedam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiaque mulieribus praestans, et quinque pueri per cuniculos, qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cum alij caedibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero et sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Haec autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane desistunt, et aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum uero hostium neminem uiderent, sed undique uersum acerbam solitudinem,

ignemque

Nume-
 rus inter-
 emptorum
 nongenti
 & sexa-
 ginta.

ignemq; intus ac silentium, quid factum esset conijcere nō poterant, ad extremum uelut impellētes ictum arietis, ululatum, si quem fore prouocarent, dederant. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emersae, factum Romanis ut erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta uel gesta fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his uerbis adducebantur, ausi magnitudinem, uerisimilem non credentes. Ignem uero extinguere conabantur, perque hunc uiam sectantes cito in regiam peruenire: conspectaque multitudine mortuorum, non ut in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

CAPVT XXIX.

Huiusmodi autem peracto excidio, in castello quidem praesidium dux reliquit, ipse uero cum exercitu ad Caesarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudaea belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensim perturbationibus periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Aegypti ciuitatem postea contigit multos Iudaeorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: uerum & illic nouas res conabantur, ut libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, deum uero solum dominum dicerent. Cum autem quidam ijs Iudaeorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauere, alij quidem instabant, ad defectionem eos rogantes. Eorum autem uidentes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitra-

arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregatio-
nem Iudeis, sicariorum temeritatem publicabant, illos
omnium malorum causam esse demonstrantes: & nūc aie-
bant eos quod nec si fugissent, certam spem salutis habitu-
ri uiderentur: à Romanis enim cognitos statim perituros
esse, & proprias calamitates explere. Ipsis autem qui nul-
lius fuissent eorum delicti participes, cauendum esse ab eo-
rum exitio: & multitudinem precabantur, ut illorū causa
Romanis ipsorū traditione satiffacerent. His dictis, pro-
specta periculi magnitudine paruere, multoq; impetu sica-
rios aggressi corripuere: quorum sexcenti quidem statim
capti sunt. Qui uero in Aegyptum ac Thebas, quæ in illo
tractu erant, clapsi sunt, non multo post comprehensi redu-
cti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia, siue
pertinacia uoluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni
enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos
excogitata, ob hoc solummodo ut Cæsarem dominum fate-
rentur, nemo cessit, neque dicere uelle uisus est: sed omnes
illæ necessitatis ualidiorē sententiā conseruauere, tanquā
brutis corporibus non animis etiam cruciatu ignemq; su-
sciperent: Maxime uero puerorum ætas, miraculo spectan-
tium fuit. Nec enim uel eorum quisquam commotus est, ut
dominum Cæsarem nominaret: usque adeo corporū infir-
mitatem uis audaciæ superabat.

Oniz templū clausum apud Alexandriā. CAPVT XXX.

LVPUS tunc Alexandriam rector administrabat, & de
hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autē in-
quietum Iudeorum circa res nouas studiū, cauendum esse
existimans, ac ueritus ne rursus in unum congregarentur,
& quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, ut templum
Iudeorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur)
ciuitatem

Magna
sicariorū
pertina-
cia.

De tem-
plo
Oniz.

ciuitatem, destrueret: Hæc autem est in Aegypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit: Onias Simonis filius, unus ex pontificibus, ex Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cū Iudeis bellū gerēte, Alexandria uenit: & à Ptolemæo suscipitur humanissime, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentē Iudeorum eius auxilio sociaturū, si dictis suis obtemperasset. Cum autē rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit ut in aliqua parte Aegypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio deū colere. Ita enim & Antiochū magis odiosum Iudeis, qui templū apud Hierosolymā uastauisset, ipsiq; beneuolentiores fore, eoque multos ad eos religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, ciq; locū dedit centum & octoginta stadijs à Memphi distantē: Heliopolitānus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ab eo quod est in Hierosolymis, turrim autem similem instruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donarijs similiter exornauit, præter candelabri consfectionem: Candelabra enim non fecit, sed informatum aureum lignum tanquam iubar in luce radiante, de aurea catena suspendit. Totum uero circa templum spatium strueto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ redditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ dei cultus desideraret: Non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudeis apud Hierosolymam degētib; propter fugæ memorem iracundiā. Et hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id omnē ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta. Esaiasq; prædic-

Templū
Oniz de
præda-
tum est.

prædixerat huius templi futuram in Aegypto constructionem à quodam uiro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriae, susceptis litteris imperatoris, cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donarijs, templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (uehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) Neque ad templum religionis causa adire uolentes admisit, sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usque clausum templum ex quo fuerat conditum, anni trecenti trigintatres.

De interfectione Iudæorum apud Cyrenen.

CAPVT XXXI.

Avdacia uero sicariorum, ueluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenen oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eos Ionathes homo nequissimus, et arte gynæciarius, non paucis imperitorum ut se attenderent, presuasit: perduxit in solitudines, cū signa umbrarum imagines se polliceretur ostendere, et alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat. Dignitate uero præstantes Cyrenensium Iudæorum, apparatus eius et professionem, Pentapolitane Libye rectori Catullo pronunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, incrimines facile comprehendit: et magna quidem pars manibus intercepta. Nonnulli autem uiui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathes tunc quidē potuit effugere: multum uero ac diligēter per omnes quæsitus regiones incidit, adductusq; ad Catullum, sibi quidem moram poenæ moliebatur, Catullus autē iniquitatis præbuit occasionem.

Nam

Nā ipse quidē locupletissimos Iudæorū falsoq; insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autē criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatam multumode incumulabat, tragicis etiam uerbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum Iudæorum patrasse uideretur: quodq; hoc atrocius est, præter credendi facultatem, etiam doctor erat calumniandi sicarios. Deniq; cum uidisset Iudæorum aliquem Alexandrum nomine: cui iam dudum infensus, odium publicauerat etiam uxor eius Beronice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde oēs simul pecuniarum copijs eximios, tria simul milia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonium redditibus Cæsaris sociabat. Ne uero uel alibi degentium quisquam Iudæorum, eius iniustitiam confutaret, etiam longius mendacium propagauit, ac Ionathæ nonnullisq; alijs, qui comprehensi fuerant, persuadet, nouarū rerum accusationem uiris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romamq; degentium. Horum autē qui per insidias accusati sunt, unus erat Iosephus qui hæc scripsit. Non tamē Catullo factio, ita ut sperauerat, cessit. Nā Romam quidem Ionathen, cæterosque uinctos ducens, finem arbitrabatur esse questionis apud se, ac per illam conflatum calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, ueritatem requirebat, cognitione non iure hominibus accusationem illatam, illos quidem Titi studio criminibus soluit, Ionathes merito uero poenam in Ionathen statuit. Prius enim uerberatus, uiuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius reprehensibile experiretur. Non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissime uerberatus est, non corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus

Iusta dei
uindicta
in Catul-
lum.

morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebro uidebat sibi instantes umbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cūque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extis que defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiae factō indicio, quā quod nequissimos ulciscatur.

PERORATIO.

Hic nobis est finis historiae, quam promissimus nos cum omni ueritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis ita gestum est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur. De ueritate autem confidenter dicere non pigebit, quod eam solam per omnia, quæ scripsi, habuerim coniecturam.

Flauij

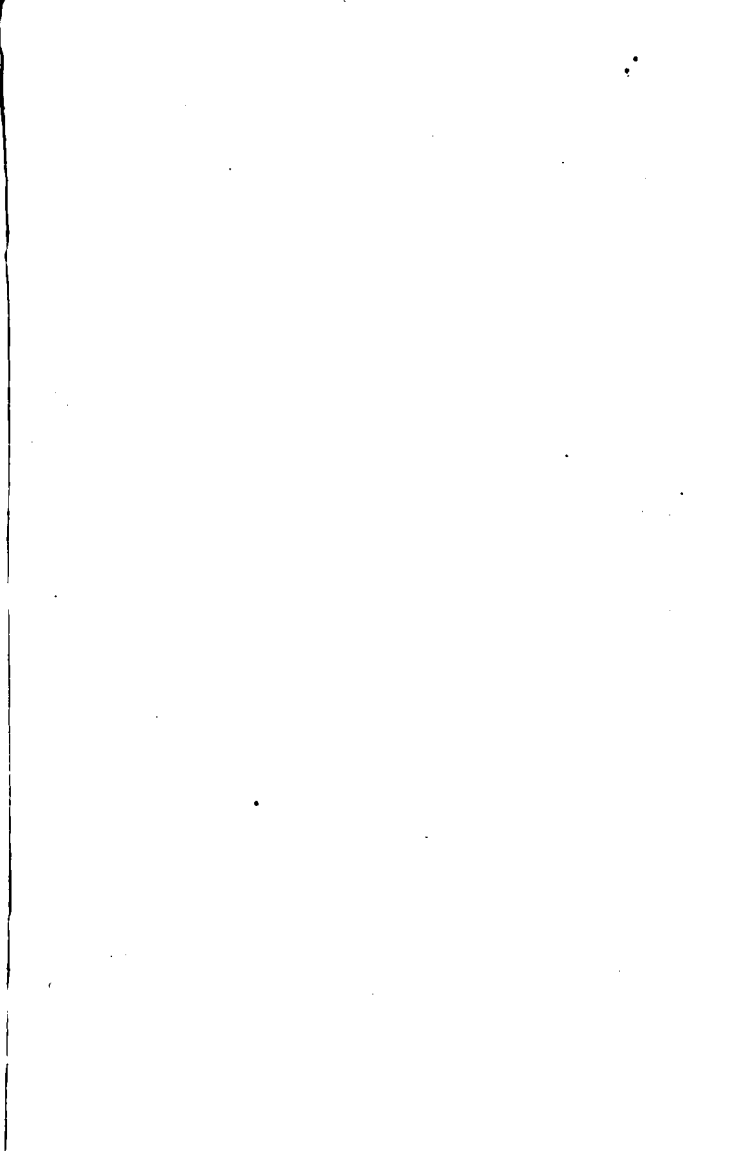
Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

SEBASTIANVS GRY
PHIVS GERMA
NVS EXCV
DEBAT
LV
GDVNI,

ANNO. M. D. XXVIII.

VIRTVTE DVCE,

Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te

Nos facimus FORTVNA deam, cælogi locamus,

COMITE FORTVNA.

AO/ 1469853